SİYASİ SEYLER

LOUIS-AUGUSTE BLANQUI

BİR İSYANCININ PORTRESİ

DOUG ENAA GREENE

İngilizceden çeviren
Soner Torlak

EDEBİ ŞEYLER

SİYASİ ŞEYLER

Edebi Şeyler 070 & Siyasi Şeyler 07

Louis-Auguste Blanqui (Bir İsyancının Portresi) - Doug Enaa Greene
Birinci Baskı: Nisan 2019 **Çeviri:** Soner Torlak **Editör:** Ali Özgür Özkarcı
Kapak Tasarımı: Emir Tali **Sayfa Tasarımı:** Selin Kalkan **ISBN:** 978-605-2325-40-7
Baskı: Ayhan Matbaa Mahmutbey Mah. 2622. Sok. No: 6/31 Bağcılar/İstanbul
Matbaa Sertifika No: 22749 **No:** 22749 ©Doug Enaa Greene **Kitabın Orjinal İsmi:** *Communist Insurgent: Blanqui's Politics of Revolution* ©Hakları AnatoliaLit Telif **©Edebi Şeyler** 2019 **Sertifika No:** 22775 **Edebi Şeyler Ajans ve Yayıncılık:** Arap Cami Mah. Yemeniciler Sok. No: 50 Ömer Han K: 4 D: 4-5 Karaköy / İstanbul **Tel:** (0212) 238 62 02
E-posta: edebiseyler@gmail.com / siyasiseyler@gmail.com **Web:** edebiseyler.com

Doug Enaa Greene

Louis-Auguste
BLANQUI
Bir İsyancının Portresi

İngilizceden çeviren
Soner Torlak

SİYASİ ŞEYLER

Doug Enaa Greene, Boston bölgesinde yaşayan bağımsız tarihçi. Yazı ve makaleleri, *Socialism and Democracy, Links International Journal of Socialist Renewal, MRZine, Counterpunch, Socialist Viewpoint, Green Left Weekly, Open Media Boston, Jacobin, Cultural Logic* ve *Red Wedge* gibi mecralarda yayımlandı. "Boston'ı İşgal Et!" hareketinde aktif bir rol oynadı. Fransız komünist Louis-Auguste Blanqui'ye ve onun düşüncelerine dair kaleme aldığı *Louis-Auguste Blanqui (Bir İsyancının Portresi)* kitabı, Haymarket Books tarafından yayımlandı.

Soner Torlak, 1982 İstanbul doğumlu. Trakya Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. Çeşitli süreli yayınlarda ve internet yayınlarında yazıları ve çevirileri yayımlandı. Halen çeşitli yayınevlerinde editörlük, redaktörlük, çevirmenlik ve seri editörlüğü yapmaktadır.

İçindekiler

Teşekkür 21
Giriş 23

1. BAŞLANGIÇLAR
Fransız Devrimi'nin Gölgesinde 27
Blanquiler 33
2. ADANMIŞLIK
Restorasyon 36
Komplocu Gelenek 39
X. Charles 40
Amélie-Suzanne 41
Ateist Mücadele 42
Ütopyacılar 44
Temmuz'a Doğru 48
3. YERALTI
Temmuz Monarşisi 52
Can Düşmanı 53
Halkın Dostları 56
Değerlendirme 64
Sosyalizm 68
Buonarroti 75
Aileler Cemiyeti 78
4. SİLAH BAŞINA
Mevsimler Cemiyeti 83
12 Mayıs 1839 Ayaklanması 87
5. L'ENFERMÉ 92
6. 1848
İkinci Cumhuriyet 98
Geri Dönüş 103
Taschereau Belgesi 110
15 Mayıs 113

7. DAĞ ÖLDÜ
Halka Uyarı 118
III. Napolyon 125
Kaçış 131
8. BİR DEVRİMCİNİN GÖREVİ
Blanquici Parti 138
Öğrenciler ve Aydınlar 143
Hébertçiler 144
Yurttaş Cenazeleri 146
Raoul Rigault 147
Silahlı Ayaklanma Kılavuzu 148
Pozitivizm ve İradecilik 154
14 Ağustos 157
9. SAVAŞ VE DEVRİM
La Patrie en Danger 162
31 Ekim 166
Son Sözler 170
Devrime Giden Yol 173
Blanquiciler ve Paris Komünü 180
10. YILDIZLARDAN EBEDİYETE 187
11. NI DIEU NI MAÎTRE 190

Sonuç: Boyun Eğdirilemeyen 195
Sondeyiş: Blanquiciliğin Kaderi 197
Ek: Blanqui Üzerine Marksist Değerlendirmeler
Marx ve Engels 200
Revizyonizm 209
Bolşevizm 211

Sarsılmaz desteği ve beni her zaman
dinlemeye dönük istekliliği için büyükanneme, küçük dostum Isla'ya

KRONOLOJİ

Tarihsel Olaylar ve Kişiler	Blanqui
1789 14 Temmuz 1789'da, Paris halkı Ulusal Meclis'i savunmak için bir yürüyüş gerçekleştirdi ve silah bulmak için mutlak monarşinin nefret edilen bir simgesi olan Bastille'i bastı. Taşrada halk aristokratların malikanelerini ve kalelerini ateşe verdi ve talan etti. Sonunda, Monarşi kaldırılarak Cumhuriyet ilan edildi. İhtilal, aynı zamanda Katolik Kilisesi'ni reforma zorluyordu.	
1793 * Kral XVI. Louis 21 Ocak 1793'te, eşi Marie Antoinette 16 Ekim 1793'te asılarak idam edildi. * 1793'te Marat öldürüldü. Jacques Louis David "Marat'ın Ölümü" adlı tablosunu yaptı. Tablo, Marat'ı bir aziz gibi konumlandırmıştır.	**1805** 1 Şubat 1805 tarihinde, Blangui ailesinin, Jean Dominique ile Sophie çiftinin bir oğulları oldu. Adını Louis-Auguste koydular.
1818 İktisatçı, tarihçi, sosyal bilimci ve 19. Yüzyılın en önemli düşünürü ve eylem adamlarından biri olan Karl Marx, 5 Mayıs 1818'de doğdu.	**1818** 1818'de, Auguste ve küçük kız kardeşi Blanquilerin Paris'te öğretmenlik yapan büyük oğlu Jérôme-Adolphe'un yanına gönderildi. Auguste, Latince, tarih, matematik ve coğrafya alanlarında uzmanlık kazanacağı Massin Enstitüsü'ne öğrenci olarak kaydoldu.

1820

Diyalektik Materyalizmin kurucusu, Komünizmi bir ideoloji haline getiren iki önemli düşünürden biri olan Friedrich Engels, 1820'de doğdu.

1821

* Charles Baudelaire doğdu.

* Napolyon sürgünde bulunduğu Saint Helen adasında öldü. Aynı yerde toprağa verildi.

1824

1824'te tahta XVIII. Louis'nin kardeşi X. Charles çıktı. Yeni kral, devrimin bütün izlerini silmeyi ve Eski Rejim'in değerlerine geri dönmeyi kafasına koymuştu.

1827

Osmanlı İmparatorluğu'nda 14. Yüzyıldan beri mevcudiyetini koruyan Yeniçeri ocağı, II. Mahmut tarafından kanlı bir müdahaleyle kaldırıldı. Olay tarihe Vaka-yı Hayriye olarak geçti. Yeniçerilerin yerine, batılılaşmanın etkisiyle modernize edilmiş Asakar-i Mansure-i Muhammediye kuruldu.

1824

Louis-Auguste Blanqui, 1824'te Şarlman Lisesi'nden mezun olduktan hemen sonra Carbonari'ye katıldı.

1826

Blanqui 1826'da Sorbonne'da hukuk ve tıp okumak için Paris'e döndü.

1827

Blanqui, 1827 yılında aldığı yaralar iyileştikten sonra ilk hapis deneyimini yaşadı.

1829

Blanqui, 1829'da hukuk eğitimini bıraktı ve Paris'e dönerek, ılımlı muhalif gazete *Le Globe*'da bir yazmanlık işi buldu.

1830

* Haziran 1830 seçimleri liberallerin büyük zaferiyle sonuçlandı. Aynı ay içinde, X. Charles görece kolay bir Cezayir işgaline girişti, muhalefet ise bu savaş durumunun, kralın Anayasanın 14. maddesinde diktatörlüğün önünü açan aleni yetkilerine başvurmasına sebep olmasından çekiniyordu.

* "Üç Şanlı Gün" olarak adlandırılan Temmuz Devrimi, Paris'in dört bir yanında barikatları yükseltmiş, büyük çatışmalara sahne olmuştu. Temmuz Devrimi sona erdiğinde, Kral X. Charles Fransa'dan kaçacaktı.

1831

1830 Temmuz Devrimi, Bourbonlar'ın güçlenmesini sağlamış, bir biçimde bankerlerin iktidarıyla sonuçlanmıştı. Blanqui, hapiste resmen Temmuz Monarşi'ne bayrak açmış ve bir yığın bildiriye imza atmıştı. Blanqui, Şubat 1831'de serbest bırakıldığında, siyasal faaliyete geri döndü ve 400 ila 600 arasında üyeye sahip, Paris merkezli, cumhuriyetçi bir grup olan, Halkın Dostları Cemiyeti'ne katıldı.

1832

Gerçekçilikten İzlenimciliğe geçişin en önemli temsilcilerinden biri olan ressam Edouard Manet doğdu.

1832

Blanqui hapisteyken, Temmuz Monarşisi'ne yönelik muhalefet ile birlikte Haziran 1832'de Paris isyanı patlak verdi. Hükümet, isyanı bastırdıktan sonra olağanüstü hâl ilan etti. Kulüp üyeleri yeraltına çekildiler, gazeteler kapatıldı ve hapishaneler dolup taştı.

1834

İzlenimciliğin en önemli temsilcilerinden biri olan ressam, heykeltraş Edgar Degas dünyaya geldi.

1833

Blanqui, 1833 yılında hapisten çıktığı dönemde, sosyalizme meyli daha da keskinleşmiştir.

1834

Blanqui'nin sosyalizme dair ilk ifadesi, Şubat 1934'te kurulan ve sadece bir sayı yayımlanabilen *Le Libérateur*'da bulunabilir. 1834'ün sonlarına doğru, Blanqui toplumsal devrimi amaçlayan, Aileler Cemiyeti adında gizili bir yeraltı örgütü kurdu. İlk başlarda, Aileler'in sayısı en fazla 1200'dü. Örgüt, olabildiğince gizlilik kurallarıyla yürütüldü. Uzun yıllar birlikte mücadele edeceği Barbés ile bu örgütte yakınlaştı. 1871 Paris Komünü'nünden sonra bu ikili, birbirlerini suçlayacak, bir daha bir araya gelemeyecekti.

1836

Ağustos 1836'da, Blanqui, Aileler Cemiyeti'nin diğer üyeleri ile birlikte yasadışı silah bulundurma suçundan hüküm giydi. Blanqui, iki yıl hapis ve iki yıl da denetimli serbestlik cezasına çarptırıldı. Mayıs 1837'deki bir krallık affının ardından, serbest bırakıldı ve tekrar bir komplo örgütlemeye girişti.

1839

Osmanlı'da Batılılaşmanın miladı olarak görülen Tanzimat Fermanı, Sadrazam Mustafa Reşit Paşa tarafından 3 Kasım 1839'da Gülhane Parkı'nda okundu ve ilan edildi. Fermanın okunmasıyla I. Meşrutiyet Dönemi de başlamış oluyordu.

1839

Blanqui 1839 yılının başlarında, adı Mevsimler Cemiyeti olan yeni bir komplocu örgüt kurdu.

Tarihsel Olaylar ve Kişiler	Blanqui
	1841 Şubat 1841'de, Blanqui hapisteyken, eşi Amélie-Suzanne'ın yirmi altı yaşında bir kalp hastalığı nedeniyle öldüğünü öğrendi.
1844 * Ünlü Fransız şair, Paul Verlaine, Paris'te doğdu. * Gümrükçü Rousseau olarak bilinen, Henri Rousseau dünyaya geldi. Primitif ve post-izlenimci resmin en önde gelen ressamlarından biridir. Yoksul bir aileden gelmesi nedeniyle, iyi bir resim eğitimi görmemesine rağmen, kendi kendini yetiştiren bir dahi olarak adlandırılır.	**1844** Ocak 1844'te, Blanqui'de gırtlak tüberkülozu belirtileri görülmeye başladı.
1848 * 1848 yılında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde ortaya çıkan ayaklanma, devrim ve özgürlük hareketleridir. Fransa'da Temmuz Monarşisi'ni sonlandıracak gelişmeler, 1848 sonu itibariyle güçsüzleşen devrim hareketlerine karşı 1848-51 arası imparatorlukların baskıyı arttırdıkları ve meclisleri kapattıkları bir dönem oldu.	**1848** 23 Şubat'ta, Orleancı rejimi deviren Paris sokak savaşının haberi Blanqui'ye ulaştı. Kurtuluş sağlanmıştı ve ilkbahar gelmişti. Yıllar süren hapisliğin ve acıların ardından, Blanqui'nin ruhu, yeni bir çağın başlangıcını vaat eden devrim haberiyle adeta bulutlarda geziyordu. Blanqui, haberi alır almaz, olaylara katılmak üzere sessiz sedasız taşradan Paris'e doğru yola çıktı.

* 1 Şubat 1848'de Karl ve Friedrich Engels *Komünist Manifesto*'yu yayımladılar.

1848-52

* 1848 Devrimlerinin yenilgiye uğramasının ardından, Bonaparte farklı sınıflardan gördüğü destekle, 10 Aralık 1848'de 5,4 milyon oyla (ya da toplam oyların yaklaşık yüzde 75'iyle) Fransız Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı oldu.

* Louis-Napoléon, İkinci Cumhuriyet'i resmen sona erdiren ve kendisinin İmparator III. Napolyon olarak tahta çıktığı İkinci İmparatorluk'u başlatan bir başka referandumla konumunu sağlamlaştırdı.

* Karl Marx'ın bu iktidar sürecini *Bonaparte'ın 18. Brumaire'i* adlı eserinde mercak altına alacaktı.

1849

Başta Baudelaire olmak üzere, 19. yüzyıl edebiyatını, Sürrealizme değin uzanan birçok şairi ve yazarı etkilemiş; *Kuzgun*'un şairi, *Morque Sokağı Cinayetleri*'nin yazarı Edgar Allen Poe Amerika Baltimore'da öldü.

1849-51

Blanqui 48 Devrimi ertesinde yeniden tutuklandı. Taschereau Belgesi yayımlandı. Bu belge ismini Orleancı bir yetkilinin, Jules Taschereau'dan almaktadır. Bu belge, *Revue retrospective* gazetesinde yayımlandı. Blanqui'nin *bir polis ajanı olduğunu iddia eden* bir belgeydi. Bu belgenin yarattığı en hızlı ve yıkıcı etki, Blanqui ile Barbès'in arasının açılması oldu. 1849'da Barbés ömür boyu hapis cezası aldı. Blanqui'nin cezasıysa 10 yıldı.

* Blanqui 1850'ye kadar Doullens hapishanesinde kaldı. 1850'de 9 yıl kalacağı Belle-Île hapishanesine Barbés ile birlikte nakledildi.

1853

Blanqui, bir hapishane arkadaşı ile birlikte yedi ay boyunca deniz yoluyla kaçmak için zorlu bir plan üzerinde çalıştı. 4 Nisan 1853'te, iki kişi hapishane duvarlarını aşarak dışarı çıkmayı başardı. Bir sonraki gün yakalanarak tekrar Belle-Île'ye getirildiler ve şiddetli biçimde dövüldüler.

1854

Yazdığı şiirle bir sonraki yüzyıla kalacak, büyük şiirsel devrimin yaratıcısı Arthur Rimbaud doğdu.

1855

Ünlü Fransız şair, Romantizm akımının öncülerinden Gerard de Nerval; 26 Ocak 1855'te, Paris'te, kendini bir sokak lambasına asarak intihar etti.

1856

* Osmanlı Devleti Kırım Savaşı'nı kaybetti. Yapılan Paris Konferansı neticesinde, imparatorluk büyük yaptırımlara maruz kaldı. Islahat Fermanı ilan edildi.

* Gustavé Flaubert 1856'da önce büyük tartışmalara yol açan, ama daha sonra en önemli klasiklerden biri addedilecek *Madame Bovary* adlı romanını yayımladı.

1856

Fransa 1854-1856 yılları arasında yaşanan Kırım Savaşı'nda Rusya'ya karşı Britanya ve Osmanlı İmparatorluğu ile ittifak yaptığında, Blanqui bunu desteklemeyi reddetti. Blanqui, savaşın Napolyon'a karşı olan bütün muhalefeti ortadan kaldırma tehdidi yarattığına inanıyordu.

1857

Charles Baudelaire'in başyapıtı *Les fleurs du Mal* (Kötülük Çiçekleri) yayımlandı.

1862

Victor Hugo'nun *Sefiller* (Les Miserables) adlı romanı yayımlandı.

1861

Blanqui serbest kaldıktan kısa bir süre sonra, 10 Mart 1861'de polis tarafından tutuklandı. 4 yıl hapse mahkum edildi.

1865

27 Ağustos 1865'te, plan kusursuz şekilde işledi ve Blanqui ülkeden kaçarak Belçika'ya geçti. Ve yeni bir örgüt kurmak için kolları sıvadı.

1868

Blanqui, 1868'de *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar* adlı bir çalışma yayımladı. Usta bir sokak savaşçısını ve devrimci taktisyenliği resmediyordu. Ancak Blanqui'nin hesaba katmadığı şey, Hausmann'ın barikatlar için biçilmez kaftan olan dar sokaklarla çevrili "eski" Paris'i yok etmiş olmasıydı. Burjuvazinin ve imparatorluğun isteğiyle, yeni Paris artık askerlerin şehrin içine daha rahat gireceği ve "devrimci savunmayı" daha kolay bertaraf edeceği bir şehirdi.

1870

* 19 Temmuz 1870'te, Fransa Prusya'ya savaş ilan etti. Sedan Muharebesi'nde hantal Fransız ordusunu yenilgiye uğratan Prusya kuvvetleri, 2 Eylül'de Bonaparte'ı (III. Napolyon) rehin aldılar. Yenilgi haberinin Paris'e ulaştı. 4 Eylül'de İmparator tahttan indirildi ve Cumhuriyet ilan edildi.

* Vladimir İliç Ulyanof, nam-ı diğer Lenin, 22 Nisan 1870'de doğdu.

1871

* Komün, Fransızların yenilgisiyle sonuçlanan Fransız-Prusya Savaşı'nın ardından Paris'teki tüm devrimci eğilimlerin sivil bir ayaklanma başlatmasıyla kuruldu. Komün, 18 Mart'tan (resmi olarak 26 Mart'tan) 28 Mayıs'a kadar Paris'te eşitlikçi ve katılımcı bir yönetim gösterdi.

* Paris, 2 Nisan'da Versay ordusu tarafından bombardımana tutuldu. Daha sonra ise Prusya Ordusu Paris'i kuşattı ve şehre yiyecek giriş çıkışlarını kontrol altına aldı, Paris Ulusal Bankası'ndan aktarılan paralarla kurulan "yeni" Fransız ordusu 28 Mayıs'ta şehre girdi ve Komün'e son verdi. 50.000'ye yakın kişinin kuruşuna dizildiği tahmin edilmektedir.

1870

* 13 Ağustos 1870'te, Blanqui bir isyan için bekleme taraftarı olsa da, komutanlarının baskısıyla ertesi gün 300 tabanca ve 400 kama ile silahlanmış 400 kişiye La Vilette kışlasına saldırı emri verdi. Fransız ordusunun Prusya karşısında her cephede kaybetmesi, böylesi bir isyanı tetiklemişti. İsyan başarısız oldu. Halk desteği sağlanamadı.

* Blanqui III. Cumhuriyet'in ilanından üç gün sonra *La Patrie en Danger* [Anavatan Tehlikede] adlı bir gazete kurdu.

1871

Paris Komünü'nün kurulmasından bir gün önce Blanqui gözaltına alındı ve hapishaneye gönderildi.

1872

Blanqui, Taureau Şatosu'nda hapisteyken, astronomi üzerine uzun bir bilimsel inceleme olan *Yıldızlardan Ebediyete* başlıklı yetmiş altı sayfalık bir kitapçık kaleme aldı ve yayımlandı. 15 Şubat 1872'de tecridi kaldırıldı. Ancak 31 Ekim Ayaklanmasından dolayı Versay'da yargılandığı davadan ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

* Paris Komünü, birçok siyasi fikrin Sosyal Cumhuriyet'te buluştuğu tarihsel bir öneme sahiptir. Ayrıca temsilcilerin geri çağrıldığı bir özyönetim deneyimidir. Konsey Komünizm'i diye adlandırılan Marksist kavramsallaştırmanın eylemsel olarak en önemli tarihsel parçasıdır.

* 20. Yüzyılda; Musil, Kafka ve Joyce ile birlikte dört büyük modern romancıdan biri sayılacak olan Marcel Proust, Auteil'de doğdu.

1873

Rimbaud'nun önemli eseri *Cehennemde Bir Mevsim* yayımlandı.

1876

II. Abdülhamit tahta çıktı. 38 yıl tahtta kaldı. Sanıldığının aksine Osmanlı'nın en büyük toprak kayıpları, onun döneminde gerçekleşti.

Osmanlı Devleti'nin ilk ve son anayasası olan Kanun- u Esasi 23 Aralık 1876'da ilan edildi.

1877- 78

* 1877'de, Cumhuriyetçiler Temsilciler Meclisi'nde sandalyelerin büyük çoğunluğunu kazandılar. İki yıl sonra da, monarşi yanlısı restorasyon olasılıklarını sona erdirecek biçimde Senato'nun kontrolünü ele geçirdiler.

* 93 Harbi diye bilinen Osmanlı-Rus Savaşı patlak verdi. Savaş, Balkanlarda ve Kafkaslarda kanlı çatışmalara ve muharebelere sahne oldu. Osmanlı büyük toprak kayıplarına uğradı. Ruslar şimdi Yeşilköy diye adlandırılan Ayastefanos'a kadar geldi. Önce Ayastefanos Antlaşması yapıldı. Sonra aynı yıl yapılan Berlin Kongresi ile Osmanlı hem coğrafi kayıplar hem de maddi ve mali kaynaklar bakımından zor duruma düştü.

1877

1877'de, Blanqui'nin sağlığı iyice kötüleşti ve neredeyse yarı ölü hale geldi.

1879

* 1879'da, af kampanyası, Blanqui'yi Bordeaux'dan birinci sıradan milletvekili adayı olarak önerdi. 29 Nisan 1879'da, Blanqui seçildi. Her yerde kutlamalar yapılıyordu.

* Temsilciler Meclisi seçim sonuçlarını iptal ettiğinde ise, zafer yerini öfkeye bıraktı.

* 10 Haziran 1879'da, cehennemvarî koşullarda geçen dokuz yılın ardından Blanqui serbest bırakıldı.

* Bordeaux milletvekilliği için tekrar seçime girdi, fakat yandaşlarının gerçekleştirdiği yürüyüşler polisin saldırısına uğradı ve basın onu suçlayıp durdu. Ağustos ayında seçim sonuçları açıklandığında, Blanqui 156 oyla milletvekilliğini kaçırdı.

1880

* Blanqui, yürüyüşler ve yemek etkinlikleri düzenleyerek Fransa'da bir konuşma turu gerçekleştirdi. Blanqui'yi izlemeye büyük kalabalıklar geliyordu; pek çok kişi onun söylediklerini dinlemek için değil, yaşayan bir efsaneyi gözleriyle görmek için oradaydı.

* Garibaldi için yapılan bir kutlamaya katılmak üzere İtalya'ya gitti.

* Blanqui, düzenli ordunun yerine halk milislerinin getirilmesini savunan *L'armée esclave et opprimée* [Sömürülenler ve Ezilenler Ordusu] başlıklı bir kısa bildiri kaleme aldı.

* Blanquici Parti'nin geri dönen üyeleri ile birlikte *Ni Dieu ni Maître* [Ne Tanrı Ne Efendi] adlı bir gazete kurdu.

* 27 Aralık'ta gerçekleştirilen bir toplantıda, kalabalık üç renkli bayrak için tezahürat yaptığında, Blanqui kendisinin sadece kızıl bayrağa sadık olduğunu söyleyecekti.

1881

Ani bir beyin kanaması geçirdi ve 1 Ocak 1881'de öldü**.**

TEŞEKKÜR

Doug Enaa Green

Bu kitaba başlamadan önce bir kitap yazmanın bu kadar kolektif bir çalışma olduğunun farkında değildim. Louis-Auguste Blanqui'nin hayatını ve dönemlerini keşfetme sürecinde pek çok yeni arkadaş ve yoldaş edindim. *L'Enfermé*'nin hayatı üzerine araştırma yaparken pek çok kişinin çalışmalarından da faydalandım. *Marxists Internet Archive* adlı internet sitesindeki Blanqui çevirileriyle çalışmanın başlangıç noktasını oluşturan Mitchell Abidor'a teşekkür etmek istiyorum. Yine, kitabımın ilk taslaklarını okuyan ve geri bildirimlerde bulunan Ian Birchall, Boyd Nielson ve Gary Leupp'a da teşekkürlerimi sunuyorum. Peter Hallward ile Philippe Le Goff'un Kingston Üniversitesi'ndeki Blanqui Arşivi, Blanqui üzerine araştırma yapmayı çok daha kolay hale getirdi ve kendi adıma daha güçlü bir kitap yazabilmeme katkıda bulundu. Kitabımın ilk taslağını okuyan ve bana birtakım keskin düzeltmeler öneren Paul D'Amato'ya müteşekkirim. Katkıları bana onun sandığından çok daha fazla oldu. Haymarket Yayınları'ndan John MacDonald'a, bütün sorularıma her zaman dostça yanıt verdiği için teşekkür ediyorum. Son olarak, Haymarket Yayınları ile temasa geçmemi sağladığı ve bütün bu süreci başlattığı için Richard Seymor'a minnet borçluyum.

Şimdi adını sayacağım yoldaşlar ve arkadaşlar ise bana sürekli bir destek kaynağı oldular. Sayıları o kadar çok ki, atladığım biri olursa lütfen beni affetsin: Amy Banelis, Jeffrey Baker, Francesca Gomes, Jennifer Harvey, Julia Pitt, Chris Persampieri, Joe Ramsey ve Fanshen Wong. Ian Horst'a söyleceğim şey şudur; sana senin Blanquici bir kalbe sahip olduğunu söylediğimde, bunu en övgüye değer anlamda söylediğimi bilmeni isterim. Andrew ve Christine Shelton, sizler benim sahip olduğum en iyi dostlarsınız. Sadece harika arkadaşlar değil, aynı zamanda ilkeli devrimciler olan Harrison Fluss'a ve Sam Miller'a özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Aile üyelerime de özel bir borcum var: Yorulmak bilmeyen destekler için anneme ve büyükanneme. Londra'dayken evlerinde kalmama izin verdikleri için Jocelyn ve Mark'a teşekkür etmek istiyorum. Danny ve Lauren, bu kitabı okuduğunuzda bu projenin beni neden bu kadar içine çektiğini de sonunda anlayacağınızı umuyorum.

GİRİŞ

"Hepimiz şu komünizme karşı savunulan özgürlüğün aslında ne anlama geldiğini biliyoruz — Bu özgürlük, çokluğu kendi sıçrama tahtaları yaparak [elde ettikleri] ... köleleştirme özgürlüğü, canları istediğinde sömürme özgürlüğü, büyük ve iyi durumda olanların özgürlüğüdür. Bu özgürlük biçimi, halkın baskı ve suç olarak adlandırdığı bir şeydir. Halk artık bu özgürlüğü kendi etleri ve kanlarıyla beslemek istemiyor."[1]

—Louis-Auguste Blanqui

Louis-Auguste Blanqui (1805–1881) muhtemelen on dokuzuncu yüzyılın en büyük Fransız devrimcisi ve komünistidir. Blanqui'nin adı Jakobencilikle, cumhuriyetçilikle, radikal ateizmle, sokak savaşıyla, barikatlarla, ayaklanmayla, komplolarla, sosyalizmle ve komünizmle birlikte anılagelmiştir. Blanqui, uzun süren hayat yolculuğunda altı farklı Fransız rejimine -iki imparatorluk, iki Cumhuriyet ve iki monarşi- tanıklık etti. Üç devrimin emektarı ve altı tane sonuçsuz kalmış darbe girişiminin örgütleyicisiydi. Blanqui'nin devrimci bağlılığının bedeli, hayatının yarısını sürek-

[1] Louis-Auguste Blanqui, "Communism, the Future of Society," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/communism-the-future-of-society-1869/.

li işkence, hastalık ve yoksunlukla dolu cezaevlerinde geçirmesi oldu. Blanqui'nin sağlığı bütün bu zorlu sınavlar nedeniyle bozuldu ve kendisi ölüme terk edildi. Yine de Blanqui bütün tutsaklıklara karşın sağ kalmayı başardı ve zindanlardan kapitalizmi yıkma görevini bir kenara bırakmayı reddederek çıktı.

Blanqui, Fransız Devrimi'nden sonra doğdu ve Devrim'in özgürlük, eşitlik, kardeşlik gibi tamamlanmamış vaatlerini yerine getirme mücadelesi vermek durumunda kaldı. Fransız Devrimi, kapitalizmin yayılmasını sağladı fakat işçilerin eşitsizlik ve ayrıcalık ile ilişkili sorunlarını çözemedi. Blanqui, bu sorunlara karşı kayıtsız kalmadı. O, işçileri özgürleştirmek ve kapitalizme son vermek için Jakobenciliğin ve 1789'da ortaya çıkan diğer geleneklerin yeterli olmadığına inanmaya başladı. Fransız Devrimi'nin gerçek mirasçısı sosyalizmdi ve sadece sosyalizm işçilerin tarafındaydı, aydınlanmış ve eşitlikçi bir toplum çözümünü ancak sosyalizm sunabilirdi.

O dönem ütopyacıları meşgul etmiş olan sınıfsız bir toplumun nasıl örgütleneceği üzerine yapılan spekülasyonlar Blanqui'yi ilgilendirmiyordu. Blanqui, sosyalizmi teorik bir mesele olarak değil pratik bir mesele olarak görüyordu. Geleceğin toplumu ancak eski toplumun bir devrim eliyle yıkılması sonrasında ortaya çıkabilirdi. Blanqui, bu hedefe dönük olarak, devrimi bilinçli şekilde planlanması, örgütlenmesi ve silah gücüyle hayata geçirilmesi gereken bir şey olarak gördü.

Blanqui'nin hayatının büyük kısmında Fransa'da açık ajitasyon yapmanın imkânsız olması nedeniyle, devrimcilerin başvurabileceği tek yol, yeraltına çekilmekti. Blanqui'nin stratejisi, sokak savaşı ve isyancı taktikler konusunda eğitilmiş erdemli devrimcilerden oluşan çok sıkı biçimde disipline olmuş bir gizli topluluk örgütlemekti. Bu komplo belirlenen bir günde Paris'te ve buna bağlı olarak da bütün Fransa'da siyasi iktidarı ele geçirecekti. İsyancılar iktidarı aldıklarında, ülkeyi halkın yararına yönetecek olan bir devrimci diktatörlük kuracaklardı. Bu diktatörlük ise iki görevi yerine getirecekti: Zenginlere karşı yoksulları korumak ve halkı cumhu-

riyetçi ve sosyalist değerler açısından eğitmek. Bu ikili görevin tamamlanmasının ardından, diktatörlük yerini halkın yönetimine ve komünizme bırakacaktı.

Blanqui'nin devrim kavramı her ne kadar büyük ölçüde teknik bir mesele idiyse de, işçilerin 1848'e ve 1871'e kitlesel katılımı Blanqui'nin iradesi dışında ortaya çıktı. Blanqui, bu iki ayaklanma boyunca hapishanedeydi ve durumu yanlış yorumladı. Sonunda, Blanqui'nin çabaları başarısız oldu. Eklektik teorilerine, elitizmine ve başarısızlıklarına karşın, Blanqui'yi öylece görmezden gelmemeli ya da yabana atmamalıyız. Blanqui, on dokuzuncu yüzyılın büyük devrimlerinde işçilerin tarafında oldu ve reformist sosyalistler ya da yeni-Jakobenler gibi sahte dostlara güvenmemeleri için onları uyardı. Blanqui'nin uyarıları doğruydu ve ılımlılar işçi sınıfının davasına ihanet ettiler.

Blanqui, iktidarın şiddet yoluyla alınmasının kapitalizmi yıkmanın ve komünizme geçişi başlatmanın tek yolu olduğunu fark etmişti. Blanqui'nin komplocu stratejisi başarısız olmuş olabilir, fakat isyanı ve devrimi bir sanat olarak değerlendirmek konusunda, Blanqui, kendisinden sonra gelen Lenin ve Troçki gibi devrimcilere üzerinde düşünülmesi gereken doğru soruları miras olarak bırakmıştı: "Bir isyan nasıl örgütlenebilir? Bir isyanın başarıya ulaşması için ne tür taktikler gerekir? Bir sosyalist devrim kimin çıkarına olmalıdır? Bir devrimci durumu oluşturan koşullar nelerdir?" Son olarak, Blanqui kendi devrimci prestijini, çektiği bütün acılara karşın kendi ilkelerine yaşamı boyunca sadık kalmasıyla kazandı. Bir cesaret ve bağlılık örneği olarak da bugüne kadar ismini yaşattı. Bütün bu nedenlerden, Louis-Auguste Blanqui'nin hayatı ve düşünceleri yeniden bakılmaya değer.

I. BAŞLANGIÇLAR

Fransız Devrimi'nin Gölgesinde

Blanqui'nin hayatının ilk referans noktası, 1789 Fransız Devrimi ile ortaya çıkan mücadelelerin ve düşüncelerin etkisiydi. Fransız Devrimi, sınıf mücadelesinin ve sınıf siyasetinin doğasını değiştirmişti. Devrim deneyimi, sıradan çalışan insanların, monarkların ve aristokratların iktidarına karşı seferber edilebileceğini göstermişti.

1789'dan önce Fransa, bir mutlak monark olan eski Bourbon hanedanlığı soyundan gelen ve hükümdarlığının meşruluğunun Tanrı'nın verdiği "ilahi hak"tan kaynaklandığını ileri süren XVI. Louis tarafından yönetiliyordu. Krallık, savaşlara ve sürekli kötü yönetime bağlı olarak yapılan savurgan harcamalar nedeniyle Fransa'yı iflasa sürüklemişti. XVI. Louis, eski vergi sistemini geliştirmek adına, bir yüzyıldan fazla zamandır ilk defa 1789 yılı baharında Zümreler Meclisi'ni (États *généraux*) toplantıya çağırdı. Kral, vergi yükünü (aristokrat ya da ruhban sınıfı üyesi olmayan herkesi kapsayan) Üçüncü Zümre'ye yıkmayı umuyordu. Üçüncü Zümre, krala itaat etmeyi reddetti. Üçüncü Zümre, Zümreler Meclisi'ni Fransa'ya yeni bir anayasa hazırlanmadan dağıtılamayacağını ileri sürerek mevcut meclisi bağımsız bir Ulusal Meclis'e dönüştürdü. Üçüncü

Zümre'nin bu doğrudan karşılığı, kralın iktidarını tehdit ediyordu. Bu hamle, Paris halkında, asırlardır süren adaletsizlikleri ortadan kaldıracak yeni bir çağın başlamakta olduğuna dair umudu arttırmıştı. Temmuz ayında, XVI. Louis Ulusal Meclis'in varlığına son vermek ve kendi otoritesini yeniden tesis etmek amacıyla askeri birliklerini göndermeye hazırlandı. 14 Temmuz 1789'da, Paris halkı Ulusal Meclis'i savunmak için bir yürüyüş gerçekleştirdi ve silah bulmak için mutlak monarşinin nefret edilen bir simgesi olan Bastille'i bastı. Bastille'in düşüşü, Fransız Devrimi'nin seyrinde bir değişikliğe işaret edecekti. O güne kadar, Devrim sadece krallık ile burjuvazi arasındaki bir kavgaydı. Bastille'in düşüşüyle birlikte, artık sıradan halk da harekete geçmişti ve kısa süre içinde olayları radikal yönlere sürükleyeceklerdi.

Bir ay sonra, Fransa'nın kırsal bölgelerindeki köylüler, Ulusal Meclis'i feodalizmi kaldırmaya cesaretlendirecek şekilde aristokratların malikanelerini ateşe verdiler. Meclis, kırsal bölgedeki geçmiş ile bağlarını tamamen koparmadı ve köylülerin aristokratlara toprak bedeli vermeye devam etmelerine hükmetti. Meclis'in verdiği bu taviz, 1789 ila 1792 arasında altı köylü isyanının daha yaşanmasına yol açtı.

Ağustos 1789'da, Ulusal Meclis, Aydınlanma felsefecilerinden ve 1776 tarihli Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nden ilham alarak "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi"ni de hazırladı. Bildirge'nin temel ilkesi, "bütün insanların haklar açısından eşit ve özgür doğduğu ve yaşayacağı" idi ve bu haklar da özgürlük hakkı, özel mülkiyet hakkı, güvenlik hakkı ve baskıya karşı direnme hakkıydı. Bütün yurttaşların yasalar önünde eşit ve yasama faaliyetlerine katılma hakkına sahip olduğu ilan edildi. Bildirge, ilahi hakka karşı halk egemenliği ilkelerini öne sürerken, aslında sadece "aktif yurttaşlar" siyasi haklara ve oy hakkına sahip olabiliyordu. Bu durum, oy verme hakkını sadece erkek mülk sahipleri ile sınırlamıştı. Fransa'da halkın çoğunluğunu içeren pasif yurttaşlar -mülk sahibi olmayanlar, kadınlar, köleler, çocuklar ve yabancılar- ise oy verme hakkından mahrum bırakılmışlardı.

Ulusal Meclis'te öncelik, yüksek gıda fiyatlarına ve yoksulluğa katlanan kentli nüfusun kaygılarına verilmişti. Eğer halk kendi çıkarlarını savunacaksa ve kendi taleplerini ileri sürecekse, o zaman kendisi örgütlemek durumundaydı. Paris'te Devrim'i ileriye götüren esas kuvvet, sankülotlardı. Sankülotlar tek bir sınıf olmaktan ziyade bir burjuva azınlıktan -zanaatkârlar, esnaf, tüccarlar ve işçilerden- oluşan bir toplumsal kesimdi.[1] Sankülotlar, ekmek gibi temel tüketim maddeleri üzerinde fiyat kontrolleri uygulanmasını ve demokrasinin yaygınlaştırılmasını talep eden siyasi kulüpler örgütlediler. Sankülotların talepleri -ılımlı Jironden Kulübü'nün başını çektiği- Ulusal Meclis'in varmak istediği yerden daha ileriye gidiyordu. Halk hareketi, kendi savunucularını; en açık sözlü lideri karizmatik avukat Maximilien Robespierre olan Jakobenler ya da Montanyarlar olarak bilinen radikal kulüpte buldu.

Fransız devrimi radikalleştikçe, aristokratlar da ayrıcalıklarını "kalabalığa" karşı kaybetmekten daha fazla korkar hale geldi. Pek çok aristokrat, yardımlarıyla devrimi yıkma planları yapacakları dış ülkelere kaçtı. Haziran 1791'de, krallığa karşı duyulan kuşkuları doğrulayacak, XVI. Louis'nin yabancı güçler ile temasta olduğu ortaya çıktı. Diğer pek çok monark, devrimin kendi tahtlarını da tehdit edebileceğini düşünerek Fransa'da olan bitenleri gergin bir şekilde izlediler. 1792'de, Fransa'nın Avusturya'nın Habsburg Monarşisi'ne savaş ilan etmesi, Fransa'nın Prusya, Britanya ve İspanya'yla da savaşmasına yol açtı. Fransa, neredeyse çeyrek yüzyıl boyunca Avrupa'nın büyük bir kısmına savaş açmıştı.

Jirondenler, Fransa'daki radikal değişimlerin hayata geçirilmesini bertaraf etmek için savaştan yana bir tutum aldılar. Devrimci savaşlar aksi sonuçlar doğurarak sona erdi. Jirondenlerin yönettiği savaşın komutası ve örgütlenmesi çok zayıftı. Bir dizi yenilginin ardından, Fransa işgal edilmeye açık hale geldi. Yeni bir liderliğe dönük çağrılar ortaya çıkmaya başladı. Ağustos 1792'de, Sankülotlar örgütlendiler ve harekete geçtiler. Kralı devirip Paris Komü-

[1] Albert Soboul, *The Sans-Culottes* (Princeton: Princeton University Press, 1978), s. 256–57.

nü'nü kurdular. Bir sonraki ay, Birinci Cumhuriyet ilan edildi ve 21 Ocak 1793'te ise kral giyotine yollandı.

1792'de Ulusal Meclis'in yerini alan Konvansiyon'da ise savaşın nasıl sürdürüleceğine ilişkin görüş ayrılıkları devam ediyordu. Robespierre ve Jakobenler, savaşın merkezileştirilmiş bir komuta yapısı ve planlı bir ekonomi ile güçlü bir şekilde sürdürülmesini talep ettiler. Jakobenler aynı zamanda Sankülotlardan aldıkları savaş desteğini güçlendirmek adına ekmek gibi mallara tavan fiyatı konmasını önerdiler ve bunun için çalıştılar. Jakobenler, "devrimin iç düşmanlarına" karşı, yabancı güçlerle işbirliği yaptıklarını ileri sürdükleri kesimlerle mücadele etmek adına terörün kurumsallaştırılması çağrısında bulundular. Jirondenler ise ekonomiye devlet müdahalesine karşıydılar ve özel mülkiyet haklarına tecavüz anlamına geleceği gerekçesiyle Sankülotlara büyük tavizler verilmesini istemiyorlardı. Mayıs 1793'te, Jirondenlere dönük hayal kırıklığı, Paris'te bu kez Jakobenleri iktidara getirecek olan bir başka halk ayaklanmasına yol açtı.

Bunu izleyen aylarda, Jakobenler, kapsamlı toplumsal reformları kabul eden ve bütün yetişkin erkeklere oy hakkı vererek aktif yurttaş ile pasif yurttaş arasındaki ayrımı kaldıracak, yeni bir anayasayı uygulamaya koydular. Ancak Jakobenler, savaşı sürdürmek istiyorlardı ve bunun için olağanüstü hal güçlerini devreye sokmak önemliydi, bu yüzden anayasa hükümlerinin uygulanmasını askıya aldılar. İktidar, ekonomiyi ve orduyu organize eden Robespierre yönetimindeki Kamu Esenlik Komitesi'nde toplanmaya başladı. Kamu Esenlik Komitesi, ekmeğe bir tavan fiyat koyarak ve halka sürekli ürün tedariki sağlayarak, Jakobenlerin Sankülotlara dönük vaatlerini yerine getirmiş oldu. Kırsal bölgelerde ise, feodal mülk unvanları, herhangi bir bedel ödenmeksizin, yürürlükten kaldırıldı ve eski rejim nihayet tamamen tarihe gömüldü.

Jakobenler, sadece devrim düşmanı olduğundan şüphelendiği kişilere karşı değil, aynı zamanda tüccarların fiyat belirlemedeki ekonomi denetimlerini garanti altına almak için giyotini ve baskıyı

devreye sokarak, fazlasıyla tartışmalı bir Terör Hükümranlığı kurdular. Jakobenlerin ekonomik denetimleri, Sankülotların ücretlerini düşürmesi, maaşları üzerinde de tavan fiyat uygulamasına gidilmesi, Sankülotları oldukça öfkelendirdi. Öfkeliler (*Enragés*) ve Hébertçiler gibi radikal hiziplerin başını çektiği Sankülotlar, bu önlemlere ve Jakoben otoriterliğine karşı protestolar gerçekleştirdiler. Robespierre ise bu protestolara yanıt olarak, radikal kulüpleri kapattı ve liderlerini infaz etti. Bu hamleler Jakobenlere dönük sol muhalefeti susturmayı başardı, fakat Jakobenleri destekleyen taban hareketini de tasfiye etti.

1794 yazı itibariyle, Jakobenler savaşı kazanmayı başardılar. Artık Cumhuriyet güvendeydi, bu yüzden muhafazakâr hiziplerin ile burjuvazinin; artık olağanüstü hal önlemlerine, Jakoben radikalizmine ya da ekonomiye devlet müdahalesine ihtiyacı kalmamıştı. Bu kesimler aynı zamanda sürmekte olan radikalliğin özel mülkiyeti tehdit edeceğinden de korkuyorlardı. 27 Temmuz 1794'te (devrimci takvime göre Termidor ayında) Robespierre devrildi ve devrimci dönem sona erdi. Termidorcular, burjuvazinin halk isyanlarından ya da Jakobenlerin taleplerinden endişe duymadan, kendi iktidarının ve zenginliklerinin tadını çıkarmasını sağlamaya ve onlara bir güvence sağlamak istiyordu. 1795 yılı itibariyle, "Termidorcu Gericilik" devrimin halka dönük ve demokratik kazanımlarını geri aldı.

Termidorcu yönetim, ne düzen ne de istikrar getirebildi. Beş yıl gibi kısa bir süre sonra, Kasım 1799'da, savaştaki başarılarıyla öne çıkan general Napolyon Bonaparte, Termidorcuları devirdi ve bir askeri diktatörlük kurdu. 1804'te, Napolyon kendisini imparator ilan etti ve Birinci Fransız İmparatorluğu'nu kurarak yeni bir aristokrasi yarattı. Fransa, Kral XVI. Louis'nin infaz edilmesinden sadece on bir yıl sonra yeniden bir monark tarafından yönetilmeye başlamıştı. Ancak, Napolyon devrimin bütün kazanımlarını tersine çevirdi. Özel mülkiyeti koruyan ve Napolyon Kanunu olarak bilinen bir dizi yeni yasa çıkarttı. İmparatorun orduları, feodalizmi ortadan kaldırmak ve devrimi süngü zoruyla yaymak üzere Avrupa'nın üze-

rine yürüdü. 1815'te, Napolyon sonunda mağlup edildi ve Bourbon kralı (XVI. Louis'nin kardeşi) XVIII. Louis iktidara geldi.[2] On yıllarca süren savaşın ve devrimin nihayet sonu gelmiş gibi görünüyordu.

Fransız Devrimi "özgürlük, eşitlik, kardeşlik" vaat etti fakat sonunda bunlardan hiçbirini sunamadı ve çoğu insan açısından da bir despotluğun yerine bir başka despotluğu geçirdi. 1789'un ve 1793'ün idealleri, devrimi gerçekleştiren farklı sınıflar açısından çoğunlukla farklı anlamlar ifade etti. Burjuvazi açısından, devrim özel mülkiyeti koruyacak bir anayasal hükümetin kurulmasıyla mümkün olabilirdi. Sıradan insanları seferber etmek, ancak bu hedeflere ulaşmak için başvurulan bir zorunlu kötülüktü, fakat bu durum demokrasi ve toplumsal sınıfları düzenleme gibi aşırı uçlara gitmeye yol açabilirdi. Sankülotlar, köylüler ve işçiler açısından, devrim kendi radikal taleplerini ifade etmelerini sağlamıştı. Onlar sadece burjuva yönetimini kurmak için savaşmadılar, Daniel Guérin'in sözleriyle "Kendi devrimlerini yaptılar ve karşılarındaki düşman; ruhban, soylu ya da burjuva, hangi biçimde olursa olsun ayrıcalıklı ve baskıcıydı."[3] Ütopyacı sosyalizm ve modern komünizm de Fransız Devrimi'nin radikal akımlarından doğdu. Bu düşünceler, sadece Fransız Devrimi'nin vaatlerini gerçekleştirmenin değil, aynı zamanda endüstriyel kapitalizmin doğurduğu yeni sorunlara karşı koymanın da peşine düşeceklerdi. Blanqui kuşağının radikalleri işte bu mirası devralacaklar ve şu sorulara yanıt vermek durumunda kalacaklardı: Gelecekteki devrimlerin farklı olarak yapması gereken şey nedir? Gelecekteki devrimler, 1789'un ve 1793'ün sınırlarının ötesine nasıl geçebilir?

---

[2] Bkz. Georges Lefebvre, *The French Revolution: Volume I from Its Origins to 1793*, (New York: Routledge, 1962); Georges Lefebvre, *The French Revolution: Volume II from 1793 to 1799* (New York: Columbia University Press, 1964); Georges Lefebvre, *Napoleon: From 18th Brumaire to Tilsit 1799–1807* (New York: Columbia University Press, 1969); Georges Lefebvre, *Napoleon: From Tilsit to Waterloo 1807–1815* (New York: Columbia University Press, 1969); Albert Soboul, *The French Revolution 1787–1799: From the Storming of the Bastille to Napoleon* (New York: Vintage Books, 1975); Eric Hazan, *A People's History of the French Revolution* (New York: Verso, 2014); Morris Slavin, *The Left and the French Revolution* (Atlantic Highlands: Humanities Press, 1995); Issac Deutscher, *Stalin* (New York: Penguin Books, 1977), s. 539–40.

[3] Alıntı için bkz. Mike Haynes ve Jim Wolfreys, ed., *History and Revolution: Refuting Revisionism* (New York: Verso Books, 2007), s. 58.

Blanquiler

Fransız Devrimi, Jean Dominique Blanqui'ye hem acı hem de toplumsal saygınlık sağlayacaktı.[4] Jean Dominique, 1757 yılında o zamanlar Savoy Dükü tarafından yönetilen Nice'de dünyaya geldi. Jean Dominique'in ailesi, devrimin burjuva bakış açısını paylaşan aydın ve orta sınıf bir aileydi. 1792'de Nice, Fransa tarafından işgal edildiğinde, Jean Dominique kendisini siyasetin içinde buldu ve Konvansiyon'a seçildi. Pek de becerikli bir siyasetçi olmayan Jean Dominique, halk arasındaki desteklerinin azaldığı bir dönemde Jirondenler ile ittifak yaptı. Ekim 1793'te, Jean Dominique'in Jironden yanlılığı onun Jakobenler tarafından tutuklanarak hapsedilmesine yol açtı. Robespierre devrildiğinde, Jean Dominique de serbest bırakıldı. Hapisten çıktığında, Termidor Gericiliğinin muhafazakâr ortamından hoşnut olacaktı.

1797'de, Jean Dominique sonradan kendisine on çocuk verecek olan kendi ev sahibinin yeğeni on yedi yaşındaki Sophie Brionville ile evlendi. Sophie, güçlü ve bağımsız bir karaktere ve akla sahipti. Jean Dominique hapsedildiğinde, ona haberleri ve mektupları gizlice ulaştıran Sophie idi. Sophie, müstakbel kocasına sadık kalmak adına bir devrim düşmanı olarak damgalanma riskine girdi.

Jean Dominique, toplumsal statüsüne karşın Paris siyasetine hiçbir zaman ayak uyduramadı. Paris'ten kaçmak için sayıca çoğalmakta olan ailesiyle birlikte Nice'e geri döndü. Jean Dominique, Napolyon'un iktidarı almasına, Bonaparte'ın kralcılık ve Jakobencilik gibi "ikiz aşırılıklar" karşısında istikrarı temsil ettiğine inanarak sevinecekti. 1799 yılından sonra, Jean Dominique'in Napolyon'a olan bağlılığı, Puget-Théniers bölgesinin başkan yardımcılığına atanmasıyla ödüllendirilmiş oldu. Blanqui ailesi, Birinci İmparatorluk yıllarını Puget-Théniers'teki yeni toplumsal statülerinin ve zenginliklerinin keyfini çıkararak geçirdi. Orada yaşarlarken, Sophie 1 Şubat 1805 tarihinde bir erkek çocuk dünyaya getirdi.

---

[4] Bu bölümün kaynaklarının büyük kısmı için bkz. Samuel Bernstein, *Louis-Auguste Blanqui and the Art of Insurrection* (Londra: Lawrence and Wishart, 1971), s. 14–25.

Küçük Auguste, babasının güçlü ellerinde büyüyüp yetişti. Jean Dominique oğluna hem imparatora hem de üç renkli bayrağa saygı duymayı öğretti. Auguste Fransa'yı ve ülkesinin aydınlanmanın ve uygarlığın zirvesi olarak elde ettiği başarılarını sevmeyi öğrendi. 1815'te Napolyon'un düşüşünden sonra, Auguste'un milliyetçiliği, Prusya birliklerinin Puget-Théniers'e girerek annesini tehdit etmesine tanık olmasıyla birlikte daha da pekişti. Blanqui, yıllar sonra yazdığı, kendinden bir üçüncü şahıs olarak bahsettiği bir mektupta, askeri işgali "geçmişi temsil eden her şeye karşı savaş ilanının" başlangıcı olarak hatırlayacak ve "[yerel halka karşı] şiddet eylemleri onun üzerinde önemli etkiler bıraktı ve hayatının bütün seyrini belirledi" diyecektir.[5]

Jean Dominique, Jirondenci ve Napolyoncu geçmişi nedeniyle, ailenin talihini tam tersine döndürecek şekilde Bourbonlar tarafından görevden alınmıştı. Blanquiler, Sophie'nin ailesinden Aunay-sous-Auneau'daki Grand Mont şatosunun miras kalmasıyla sefaletten kurtulmuş oldular. Sophie'nin Paris mağazalarından mücevher satın alarak bol para harcama düşkünlüğü Blanquilerin bu ikinci şansı da büyük ölçüde kaybetmesine neden oldu.

1818'de, Auguste ve küçük kız kardeşi, Blanquilerin Paris'te öğretmenlik yapan büyük oğlu Jérôme-Adolphe'un yanına gönderildi. Auguste, Latince, tarih, matematik ve coğrafya alanlarında uzmanlık kazanacağı Massin Enstitüsü'ne öğrenci olarak kaydoldu.

Bu yıllarda Auguste ile Jérôme-Adolphe birbirinden bir an olsun ayrılmadılar. Abisi Auguste'u, halkını, sokaklarını, anıtlarını ve tarihini sevmeyi öğrendiği Paris'te gezilere çıkardı. Bu Paris bilgisi, Auguste'a ileride barikatların nereye kurulacağını belirlerken fazlasıyla yararlı olacaktı. Abisi Jérôme-Adolphe, kardeşinin başarılarından etkilenmişti. Babasına yazdığı bir mektupta şunları yazıyordu: "Bir gün bu çocuk dünyayı hayrete düşürecek!"[6] İki kardeşin

[5] Alıntı için bkz. Philippe Le Goff ve Peter Hallward, "Chronology," *The Blanqui Archive*. http://www.fiveeightsix.co.uk/blanqui.kingston.ac.uk/chronology/.

[6] Atıf için bkz. Maurice Dommanget, *Blanqui* (Paris: Études et documentation internationales, 1970), s. 1.

yazgısı onları birbirinden çok farlı iki yere götürdü. Auguste korkulan bir komünist devrimci haline gelirken, Jérôme-Adolphe ise ünlü bir liberal iktisatçı olacaktı.

Auguste, Massin Enstitüsü'nden onur derecesiyle mezun olduktan sonra, eğitimine hukuk ve tıp okuyacağı Charlemagne (Şarlman) Lisesi'nde devam etti. Auguste'un sınıf arkadaşlarından pek çoğu aristokrat ve durumu iyi ailelerden geliyorken, o ise geçimini desteklemek için özel öğretmenlik yapmak zorunda kalıyordu. Auguste ekonomi ve iktisat ile liberal Jean-Baptiste Say sayesinde ilk kez işte burada karşılaştı. Say'ın "bırakınız yapsınlar, bırakınız etsinler" (laissez-faire) düşüncesi, rekabeti ve serbest ticareti savunması, onu doğrudan halk isyanlarına, Bourbonlar'a ve Bonaparte'a karşıt biri yapıyordu. Auguste'un Say'a dönük izlenimi olumlu bir izlenim değildi. Sonraki zamanlarda, Say'ın düşüncelerinin ahlakdışı olduğunu ve "bir karşılıklı imha kanunu"nu teşvik ettiğini düşünecekti.[7] İroniktir ki abisi Jérôme-Adolphe ise, Say'ın taraftarlarından biri haline gelecek ve 1833 yılında Métiers Ulusal Konservatuarı'nda Say'ın halefi olarak siyasal iktisat kürsüsü başkanı olacaktı.

Auguste tamamen derslerine gömülmüş değildi ve sonradan lisedeki "her türden polemik dedikodusu"na ya da siyasi tartışmaya ilgi duymuş olduğunu itiraf edecekti.[8] Bu küçük belirtilerin dışında ise, onun bir sokak savaşçısı ve profesyonel devrimci olarak gelecekteki kariyerine dönük pek fazla işaret yoktu. Auguste, bir doktor ya da avukat olarak gösterişli bir kariyer yapmaya yazgılıymış gibi görünüyordu.

[7] Samuel Bernstein, *age.*, 1971, s. 23.

[8] Alıntı için bkz. Dommanget, *age.*, 1970, s. 1.

II. ADANMIŞLIK

■

Restorasyon

1815 Bourbon Restorasyonu, Fransız Devrim'in kazanımlarının bir çırpıda ortadan kaldırılması anlamına gelmiyordu. Aristokrasinin tapuları geri verilmişti. Kral XVIII. Louis, monarşinin geri gelişini kolaylaştırmak adına bir anayasa kabul etti ve Temsilciler Meclisi adında bir temsili organ kurdu. Ancak Meclis'in elindeki güç sınırlıydı. Oy verme hakkının çok sayıda mülke sahip kişilere tanınması, burjuvazinin dışlanarak yüksek devlet görevlerinin soylulara ayrılması anlamına geliyordu. Burjuvazi Restorasyon döneminde kolay sayılamayacak bir hayat yaşadı. 1789 Devrimi onlara iktidarı ve zenginliklerini arttırmak için gereken fırsatları vermişti. Şimdiyse, sürgünden dönen aristokratlar son çeyrek yüzyılı belleklerinden silmek ve devrimin ellerinden aldığı "eski dünyayı" yeniden inşa etmek için yanıp tutuşuyorlardı. Duvergier de Hauranne, bu iki sınıfı birbirinden ayıran derin uçurumu "birbirinden farklı hatıralara, düşüncelere ve alışkanlıklara sahip olmakla ayrılan ve artık birbirini anlayamaz hale gelmiş iki ayrı halk" olarak tarif ediyordu.[1]

[1] Alıntı için bkz. Michel Beaud, *A History of Capitalism 1500–1980* (New York: Monthly Review Press, 1983), s. 94.

1815'te, kralcıların etkin olduğu Meclis, başta eski Jakobenler ve Bonapartçılar olmak üzere devrimden fayda sağlamış olan kişileri hedefleyen Beyaz Terör'ü örgütlediler. Beyaz Terör, devlet kademelerinde bulunanların üçte birini tasfiye etti ve binlerce kişiyi hapse yolladı.[2]

Kralcı baskı, muhalefetin önemli ölçüde susturulması ve en ufak talepleri bile öne sürememesi demekti. Durumu düzeltmenin yasal yollarının kapanmasıyla, entrikalar, isyanlar, ayaklanmalar ve komplolar tomurcuklanmaya başladı. XVIII. Louis, muhalefeti toptan yok etmek adına, Bourbonların gerçek ve hayali muhaliflerini izlemek ve kamu düzenini sürdürmek üzere çalışacak bir İçişleri Bakanlığı kurdu.

1820 yılının başları itibariyle, yasadışı muhalefet kendisini Carbonari hareketinin içine gömmüştü. İsmini İtalya'daki aynı isimli liberal hareketten ilhamla alan Carbonari, Paris merkezli bir ulusal hareketti. Grubu bir arada tutan şey, Bourbonlara karşı nefretlerinden başka bir şey değildi.[3] Carbonari hareketi, belirli bir programa sahip olmamasına bağlı olarak liberaller, Bonapartçılar, Orleancılar, radikaller, cumhuriyetçiler, öğrenciler, orta sınıf kesimleri ve en önemlisi de emekli ya da görevdeki memurlar ve askerler gibi pek çok farklı grubu kendisine çekmişti. Napolyon'un Büyük Ordusunun Bonapart yönelimli kıdemli askerleri, Carbonari'nin askeri ve kadro liderliğini sağlıyordu. Carbonari'ye işçi sınıfının katılımı ise yok denecek kadar azdı.[4] Carbonari üyeleri bir hücreler ağı şeklinde örgütlenmişti ve 1822 yılında toplam sayısı 50.000 civarındaydı.[5]

---

[2] Bkz. Arno J. Mayer, *The Furies: Violence and Terror in the French and Russian Revolutions* (Princeton: Princeton University Press, 2000), 583–91; Alan Spitzer, *Old Hatreds and Young Hopes: The French Carbonari against the Bourbon Restoration* (Cambridge: Harvard University Press, 1971), s. 23–24, 281–82, 290–91, 294–95.

[3] *Age.*, s. 279.

[4] *Age.*, s. 290.

[5] *Age.*, s. 241.

Bu göz alıcı boyutuna karşın, Carbonari'nin yapısı, hücreler arasında iletişimi ve eylemleri koordine etmeyi zorlaştırıyordu. Carbonari Hareketi, 1821 sonları ve 1822 başlarında; Saumur, Belfort, Toulon, Nantes, La Rochelle, Strasbourg ve Paris'te bir dizi başarısız başkaldırı ve ayaklanma örgütledi.[6] Bourbonlar bu girişimleri bastırdı, Carbonari'nin örgütçülerini tutukladı ve mahkemeye çıkardı. İsyancılar, başarısız olmalarına karşın halk ile bir bağ kurabilmişlerdi. Carbonari üyesi La Rochelle'den dört astsubay —Jean-François Bories, Jean-Joseph Pommier, Charles Goubin ve Marius-Claude Raoulx— ölüm cezasına çarptırıldığında, kamuoyu aracılığıyla affedilmeleri çağrısı yapılmıştı.[7]

XVIII. Louis ve danışmanları, ibretlik bir durum yaratmaya karar verdiler.[8] 21 Eylül 1822'de, bu dört asker Paris'in Grève Meydanı'nda giyotinle infaz edildiler. Söylence odur ki bu kişilerin son sözleri "Yaşasın Özgürlük!" olmuştu.[9] Askerlerin infazını izleyenler arasında 17 yaşındaki Auguste Blanqui de vardır. Blanqui'nin devrimci davaya dönük hayat boyu adanmışlığının izleri, bu "özgürlük şehitleri"nin infazında aranabilir.[10]

Blanqui, 1824'te Şarlman Lisesi'nden mezun olduktan hemen sonra Carbonari'ye katıldı. Örgütün birliği; hem iç ayrışmalar, hem de devlet baskısının ikili kıskacıyla zedelendi. Carbonari'nin bir arada kalması, Bourbonlar sonrası Fransa'nın nasıl bir şey olacağına ilişkin tartışmalardan kaçınmasına bağlıydı. Üyeleri arasında hizipler baş göstermeye başladığında, bu durum örgütün her kanadının "meşru" Carbonari hareketi olduğunu ileri sürmesine, nihayetinde hareketin bölünmesine neden oldu. Sonraki yıllarda, ayrışmaları ortada kaldırmak ve hareketi birleştirmek amacıyla üç kongre toplandı. Bu birleşme kongreleri başarısız oldu ve Carbonari hareketi bölünmüş ve zayıf olarak varlığını sürdürdü.[11]

---

[6] *Age.*, s. 77-141.

[7] *Age.*, s. 173-74. Rochelle'in dört astsubayına ilişkin daha fazla bilgi için bkz. *age.*, s. 125-28

[8] *Age.*, s. 174.

[9] *Age.*, s. 178.

[10] "Chronology"; Bernstein, 1971, s. 25.

[11] Bernstein, *age.*, 1971, s. 26; Spitzer *age.*, 1971, s. 261 ve 264.

Komplocu Gelenek

Carbonari'de geçirdiği kısa dönem Blanqui'de kalıcı bir iz bıraktı. Blanqui biyografisi yazarı Gustav Geffroy'a göre, "Blanqui siyasete Restorasyon döneminde atıldı, Restorasyon döneminin komplocularının alışkanlıklarını benimsedi ve Carbonarici hücre yapısı da onun açısından ideal gizli topluluk ve her türden mümkün siyasi örgütlenme tarzı haline geldi."[12]

Gelecekteki Blanquici örgütlerin hepsi de, tabanda birbirinden ve liderlikten yalıtık hücrelere sahip yukarıdan aşağıya bir yapıya sahip olmasıyla Carbonari ile benzer şekilde örgütlenecekti. Örgütsel zincirde, sorumlu konumdaki tek bir üst ile bir hücredeki sadece bir kişi ilişki kuracaktı. Liderlik, tutuklamaları önlemek ve örgütün ifşasının önüne geçmek adına, sadece birkaç güvenilir üye tarafından bilinecekti. Carbonari'nin örgütsel yapısı, katı bir şekilde elitist ve hiyerarşikti. Blanqui'ye göre, bu örgütlenme tarzı Bourbonlara, sonrasında Temmuz Monarşisi'ne ve İkinci İmparatorluk'a karşı muhalefeti pratik olarak örgütlemek için devrimciler açısından tek gerçekçi yoldu.[13]

1820'li yıllarda, Carbonari ile benzer bir biçimde, Blanqui'nin de Bourbonları devirdikten sonra ne olacağına ilişkin herhangi bir planı yoktu. Blanqui'nin düşünceleri belirsiz ve yetersizdi. Yetiştirilme tarzıyla da bağlantılı olarak, Carbonari kadrolarının pek çoğu gibi o da Napolyon'a saygı duyuyordu. Carbonari'deyken cumhuriyetçilik ve liberalizm gibi başka düşüncelerden de haberdar olmuştu. Aynı zamanda Carbonari üyesi olan bu Cumhuriyetçiler, sonradan Auguste Blanqui üzerinde önemli bir etki yaratacak, 1793'e ve Birinci Cumhuriyet'e dair taze hatıralara sahiplerdi.

Auguste'un 1824'te mezun olmasının ardından, abisi Jérôme-Adolphe onun *Courier Français* ve *Journal de Commerce* gazetele-

[12] Gustave Geffroy, *L'Enfermé: Avec le Masque de Blanqui* (Paris: Bibliothèque Charpentier, 1919), s. 36.

[13] Spitzer, *age.*, 1971, s. 93.

rinde muhabir olarak işe başlamasına yardım etti. August Blanqui, maaşının düşük olması ve daha güvenceli bir iş istemesi nedeniyle her iki gazetede de kısa süre çalıştı. Bu amaçla, Garonne'de Blagnac şatosunda yaşayan Napolyon Savaşları'nın generallerinden ve kıdemli askerlerinden Jean Dominique Compans'ın ailesi için özel öğretmenlik yapma işini kabul etti.

Blanqui, 1824'ten 1826'ya kadar özel öğretmenlik yaptı fakat kendisini de dikkatli bir biçimde devrimci bir hayata hazırlıyordu. Bol bol okuma yapıyor ve oldukça sade bir hayat sürüyordu — alkolden uzak duruyor ve sıkı bir vejetaryen beslenme tarzını sürdürüyordu. Blanqui yatak odasının penceresini her zaman açık bırakıyor ve kendisini soğuğa alıştırmaya çalışıyordu.[14] Bu katı yaşam tarzı, hapishanede geçirdiği uzun yıllar boyunca ona fazlasıyla yardımcı olacaktı.

X. Charles

Beyaz Terör'e rağmen, XVIII. Louis burjuvaziyle ve Fransız Devrimi'nin mirasıyla bir uzlaşma sağlamak adına bazı isteksiz girişimlerde bulunmuştu. Bu durum, 1824'te tahta çıkan kardeşi X. Charles'tan sonra değişti. Yeni kral, devrimin bütün izlerini silmeyi ve Eski Rejim'in değerlerine geri dönmeyi kafasına koymuştu. X. Charles, mülkleri üzerindeki sahiplik hakları devrim tarafından ortadan kaldırılmış olan émigréleri [ülkeden göçen aristokratları] yeniden eski konumlarına getirmek ve yenilenmiş bir ilahi monarşinin zeminini kurmak için Katolik Kilisesi'ni yeniden canlandırmak amacındaydı.[15] X. Charles'ın gerici planlarına karşın, onun krallığının ilk zamanlarında örgütlü muhalefet oldukça zayıftı.

Blanqui 1826'da Sorbonne'da hukuk ve tıp okumak için Paris'e döndüğünde, monarşi yanlısı gericilik zirve noktasındaydı. 19 Kasım 1827'de ise Temsilciler Meclisi seçimlerinden liberaller galip çıktı.

[14] *Age.*, s. 26–7; William J. Fishman, *The Insurrectionists* (Londra: Metheun & Co. Ltd, 1970), s. 58.

[15] Mayer, *age.*, 2000, s. 596–97.

Paris'te kutlamalar düzenleniyordu ve kutlamalar, öğrencilerle ordu arasında çatışmaların patlak vermesine neden oldu. Blanqui sokak savaşına katıldı ve Saint-Deniz caddesinde üç kez yaralandı. Bu yaralardan biri, boynundan girip çıkan bir kurşun yarasıydı ve neredeyse ölümcüldü. Blanqui annesinin bakımı sayesinde 1828 yılı başında tamamen iyileşti.[16]

Blanqui yıllar sonra 1827'nin sokak savaşını "kahramanca şamataları, çıplak kolları, doğaçlama yaptıkları silahları, boyun eğmez cesaretleri ve karşı konulmaz öfkeleriyle ilk Devrim'in insanlarını yeniden keşfettiği" an olarak hatırlayacaktı.[17] Bu an, onun siyasetinin Bonapartçılıktan Jakobenciliğe doğru değişim anıydı. Blanqui "açık bir cumhuriyetçi ve devrimci" haline gelmişti.[18] Blanqui, sıradan insanların içindeki statükoya meydan okumak üzere sokaklara çıkmaya dönük gücü görmeye başladı. Yine, halkın başarılı olması için örgütlenmesi gerektiği ve kalabalığı yalnız bırakmayacak bir liderlik kurgusunun gerekli olduğu düşüncesinden vazgeçmiş değildi. O dönemde tuttuğu notlarda, 1827'de halkın yenildiğini, çünkü "liberal liderler tarafından terk edildiğini" yazıyordu.[19] Blanqui'nin hayatındaki bütün devrimler, onun açısından, liberallerin ya gericilikle uzlaştığını ya da sonunda halka ihanet ederek zafer kazanılmadan önce savaş alanını terk ettiğini kanıtlayacaktı.[20]

Amélie-Suzanne

Auguste Blanqui, Sorbonne'da okurken, bir yatılı okulda özel öğretmenlik yaparak geçimini sağlıyordu. Buradaki öğrencilerinden biri, sonradan aşık olacağı, Amélie-Suzanne Serre adında yetenekli bir ressam olan genç bir kızdı. Amélie-Suzanne da Blanqui'nin duygularına karşılık veriyordu. Amélie-Suzanne, genç radikal

[16] *Age.*, s. 29.

[17] Bkz. "Chronology."

[18] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 30.

[19] "Chronology."

[20] Bkz. *age.*

Blanqui'yi uygun bulmayacak olan muhafazakâr ve geleneksel bir orta sınıf aileden geliyordu. Dokuz yıllık flört dönemleri boyunca, Blanqui'nin devrimci aktivizminin olası sonuçları Amélie-Suzanne açısından açıkça görülmüştü: Polis zorbalığı, sokak savaşı ve uzun süren hapislikler. Bütün bunlar Amélie-Suzanne'ı kararından döndürmedi ve Blanqui ile Ağustos 1834'te evlendiler. Çiftin iki çocuğu oldu: Romeo diye çağırdıkları Estève (1834–1884) ve 1835'te doğan fakat doğarken ölen ikinci çocuk. Evlilik ve aile yılları, Blanqui'nin hayatının en mutlu yıllarıydı.[21]

Ateist Mücadele

Blanqui, 1827 yılında yaraları iyileştikten sonra ilk hapis deneyimini yaşadı. Babasının memleketi Nice'i ziyareti sırasında tutuklandı fakat kısa sürede salıverildi. Sonrasında Blanqui, Katolik Kilisesi'nin her yere nüfuz eden etkisini görerek tiksinti duyduğu İspanya'ya kısa bir seyahat gerçekleştirdi. Blanqui hayatı boyunca sert bir ruhban karşıtı olacaktı. Onun açısından, Katolik Kilisesi gericiliğin kale duvarlarından biri ve bütün devrim, Cumhuriyetçilik ve sosyalizm biçimlerinin düşmanıydı. Blanqui yıllar sonra şunları yazacaktı: "Rahiplerin öğretisi karanlık ve baskı anlamına gelir. Yüz bin kişilik bir kara ordu, her yerde karanlığı yayarak ve aydınlanmayı yok ederek şiddetle ilerler."[22]

Blanqui, dini alt etmek için eğitimin evrensel hale gelmesine ve böylece insanların aydınlanacağına inanıyordu. Ona göre insanlar eğitim gördüklerinde, artık dini batıl inançlarını bir tarafa bırakacaklardı. Blanqui şöyle yazıyordu: "Yüzyılların deneyimi, ilerlemenin yegane temsilcisinin eğitim olduğunu, aydınlığın (neredeyse) sadece insan düşüncesinin alışverişinden (ve sarsılmasından) doğacağını, dolayısıyla bu alışverişi destekleyen ve arttıran her şeyin bir iyilik olduğunu,

[21] Bernstein, *age.*, 1971, s. 53.

[22] Bkz. "Communism, the Future of Society."

onu ortadan kaldıran ya da engelleyen her şeyin de bir kötülük olduğunu göstermektedir."[23] Ateizmin önemi ve eğitimin rolü, Blanqui'nin siyasal düşüncesinin temel dayanaklarının iki sac ayağını oluşturuyordu.

Blanqui'nin ateizmi, materyalizm temeline dayanıyordu. Blanqui açısından, materyalizm (ya da doğacılık) "[insan] onurunu, faaliyetini ve bağımsızlığını yeniden canlandırmaktadır."[24] Din zengin sınıflara hizmet ederken, materyalizm ise "burjuvaziye karşı mücadelelerinde kitlelere hizmet eder."[25] Bu mantık ışığında, materyalizm bilimi ve insani girişimi doğururken, din ve maneviyat ise batıl inancı, cehaleti ve kaderciliği güçlendirmiştir. Bunun anlamı, dinin, insanları cahil bırakması nedeniyle devletin doğal müttefiki ve kale duvarı olduğuydu. Blanqui bir keresinde şöyle diyecekti: "Tanrı, bir hükmetme aracı, çokluğa karşı ayrıcalıklıların koruyucusudur. Proletarya ... kalın harflerle 'ateizm ve materyalizm' sloganını taşımayan hiçbir ambleme güvenmemelidir."[26] Blanqui açısından, ister materyalizm ister ateizm isterse seküler eğitim olsun; dine dönük her saldırı, cehalete meydan okuması ve devrimci davayı ilerletmesi nedeniyle kutlanmalıdır.

Din sadece toplum açısından değil, onu sahiplenen herhangi bir devrimci hareket açısından da tehlikelidir. Blanqui sonraki yıllarda Polonya'nın, İtalya'nın ve İrlanda'nın bağımsızlık hareketlerine taşıdıkları dinsel renk nedeniyle küçümsemeyle bakacaktır.

Blanqui, öfkesinin odak noktası her ne kadar Katolik Kilisesi idiyse de, hiçbir dini eleştirilerinin dışında bırakmamıştır: "Her türden tanrıcılık —Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık— ortadan kaldırılmalıdır. Kılavuz ilkemiz, pusulamızın gösterdiği

[23] Louis-Auguste Blanqui, "Notes on Positivism," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1869/positivism.htm.

[24] Bernstein, *age.*, 1971, s. 273.

[25] Bkz. *age.*

[26] Bkz. *age.*

sabit nokta budur."[27] Blanqui, Yahudiliğe sadece dini temellerde değil, aynı zamanda tefecilik yoluyla sürdürdüğü varsayılan ekonomik rolü nedeniyle de saldırıyordu. Blanqui, bazı notlarında anti-semitizme kaymış ve Yahudileri kapitalistlerin ta kendisi olarak tanımlamıştır. Blanqui, Yahudilerin "dolandırıcılığın, tefeciliğin ve açgözlülüğün tipi, ideal ve vücut bulmuş hali" olduğunu söylemiş ve "Onlar, insan ırkına karşı ölümüne düşmanlıkları ve verdikleri savaş nedeniyle zamanında oldukları gibi, bugün de acımasız açgözlülükleri nedeniyle ulusların korkulu rüyasıdırlar" demiştir.[28]

Ütopyacılar

Blanqui, 1829'da hukuk eğitimini bıraktı ve Paris'e dönerek, ılımlı muhalif gazete *Le Globe*'da bir yazmanlık işi buldu. Gazete liberal eğilimiyle ve Victor Cousin, Augustin Therry, Sainte-Beauve, François Chateaubriand, André Ampère ve genç Victor Hugo gibi yazarlarıyla tanınıyordu. Blanqui *Le Globe*'un liberal düşüncelerini "Aziz Malthus, Aziz Ricardo, Aziz Jeremy Bentham ve diğer tefecilik ve bencillik üzerinde uzmanlaşmış profesörlerin kutsal müjdelerine dayanan kutsal dogmalar" olarak tarif ediyordu.[29]

Blanqui'nin övgüsünü kazanan tek *Le Globe* yazarı, Pierre Leroux'ydu. Leroux, Carbonari'nin eski üyelerinden[30] ve *komünizm* kavramını ilk kullananlardan değilse de yaygınlaştıranlardan biriydi. Leroux'ya göre, komünizmin adı "eşitliğin egemen olacağı

[27] Blanqui, "The Sects and the Revolution," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/the-sects-and-the-revolution-19-october-1866/; Louis-Auguste Blanqui, *Critique Sociale Volume 2: Fragments et notes* (Paris: Félix Alcan, 1885b), s. 113.

[28] Alıntı için bkz. Spitzer, *The Revolutionary Theories of Louis-Auguste Blanqui* (New York: Columbia University Press, 1957), s . 82.

[29] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 32.

[30] Spitzer, *age.*, 1971; 7, 277, s. 292.

bir cumhuriyet"i ifade ediyordu.[31] Leroux aynı zamanda Saint-Simoncu ütopyacı sosyalist ekolün taraftarlarından biriydi.[32]

Blanqui bir yandan Leroux'dan etkilenirken, diğer yandan ise onun ütopyacı sosyalist düşüncelerini pek de çekici bulmuyordu. Daha önce de bahsi geçtiği üzere, ütopyacılar işe 1789'un bıraktığı yerden başlama yanlısıydılar. Fransız Devrimi, insanları yasalar önünde eşit hale getirerek doğuştan ya da toplumsal statüden kaynaklanan özel ayrıcalıklara son vermişti; fakat ütopyacılar, resmi eşitliğin yeterince ileriye götürülmediğine inanıyorlardı. Ütopyacılar, eşitsizliğin temel sebebinin özel mülkiyet olduğunu ileri sürüyorlardı. On dokuzuncu yüzyıl başlarında en önde gelen ütopyacı sosyalistler Saint-Simon (1760–1825), Charles Fourier (1772–1837) ve Robert Owen (1771–1858) idi. Bütün büyük ütopyacı düşünürler, her ne kadar geçmişleri ve mizaçları bakımından önemli ölçüde farklılaşsalar da, hepsi de kapitalizmin acımasız eleştirmenleri, Aydınlanmanın çocukları ve sorunların çözümü açısından aklın gücüne inanan kişilerdi. Ütopyacılar bu hedeflerine yönelik biçimde toplumu sınıflar ve eşitsizlik olmaksızın yeniden kurmaya yönelik ayrıntılı tasarılar geliştirdiler. 1830'lu yıllar itibariyle, ütopyacılar yeni doğmakta olan Fransız işçi sınıfı toplulukları arasında da popülerlik kazanıyorlardı.

Ütopyacılar, sınıflar arasındaki çatışmayı ortadan kaldırmak için —teknisyenler, hayırseverler ve hatta soylular ve kral gibi— iyi niyetli insanlara başvurmanın gerekli olduğu inancıyla siyasetten ve devrimden uzak duruyorlardı. Ütopyacılar sınıf mücadelesinin varlığının farkındaydılar, fakat sınıflar arası ilişkilerin çatışmadan ziyade uyuma dayanmasını tasarlıyorlardı. Onların kavramsallaştırmasına göre, insanlık tarihi akılcı bir biçimde ilerliyordu. Zamanla üst sınıflar "aklın" emirlerini kabul edecek, sınıf çatışmasını sona erdirmek ve yeni bir toplum yaratmak üzere işçiler ile işbirliği yapacaklardı.

---

[31] Alıntı için bkz. Stathis Kouvelakis, *Philosophy and Revolution: From Kant to Marx* (New York: Verso Books, 2003), s. 85.

[32] Saint-Simonculuk üzerine daha fazla bilgi için bkz. Samuel Bernstein, "Saint-Simon's Philosophy of History," *Essays in Political and Intellectual History içinde* (New York: Paine-Whitman Publishers, 1955), s. 100–12.

Blanqui ise geleceğin sosyalizmini inşa etmeye dönük bu ütopyacı planlar ile dalga geçiyordu. Ona göre, geçmiş ortadan kaldırılmadan geleceği tasarlamak imkânsızdı. Ütopyacıların aksini söylemeleri ise, onların dinden çok da farkı olmayan bir dogmatik düşünmenin tutsakları olduğunun kanıtıydı:

> Hayır! Kimsenin geleceğin sırrını bilmesine olanak yoktur. Geleceği görmeye dönük en yetenekli kişiler açısından bile, belirli önseziler, hızlı anlık görünüşler, üstü kapalı ve kaçamak bir göz atış zar zor mümkündür. Sadece devrim, ufku görünür kılacak, perdeleri yırtıp atacak ve yeni düzene giden yolları ya da çoklu patikaları önümüze serecektir. Ceplerinde bu bilinmeyen ülkenin eksiksiz bir haritasını taşıdığını sananlar, gerçekten delidirler.[33]

Blanqui, sosyalistlerin asıl görevinin, geleceğin toplumuna dair planlar tasarlamak değil devrime yönelik siyasi eylem ve örgütlenme olduğunu söylemiştir:

> En gülünç varsayımlarımızdan biri, biz barbarların, biz zır cahillerin gelecek nesillerin kanun yapıcıları kılığına girmemizdir. Kaygı duyarak temellerini hazırlamak için pek çok belaya bulaştığımız bu gelecek nesiller, bizim mağara adamına baktığımızdan yüz kat acımayla bizlere bakacak ve onların tutkusu bizimkinden çok daha fazla akılcı olacak.[34]

> Sosyalistlerin ve komünistlerin ayaklarını sınıf mücadelesinin gerçekliğine basmaları gerekir. Onlar devrimden sonra ne olacağı ile ilgili kaygı duyamazlar: "Bırakın biz bugünle ilgilenelim. Yarın bize ait değil. Bizim tek görevimiz, o yarını inşa etmek üzere materyaller hazırlamaktır, gerisi bizim boyumuzu aşar..." Devrimin ta kendisi olan komünizm, ütopyaların cazibesine kapılmamak ve kendisini siyasetten ayrı tutmamak zorundadır.[35]

---

[33] Alıntı için bkz. Walter Benjamin, *The Arcades Project* (Cambridge: Harvard University Press, 1999), s. 736.

[34] Alıntı için bkz. Spitzer, *age.*, 1957, s. 105.

[35] Louis-Auguste Blanqui, *Critique Sociale, volume 1 Capital et travail* (Paris: Félix Alcan, 1885a), s. 196 ve 201.

Blanqui'ye göre, en ayrıntılı ve mükemmel ütopya bile bir hayalden başka bir şey değildi. Ona ulaşmak için araçlar yaratmaksızın daha iyi bir geleceği sadece hayal etmekle yetinmenin hiçbir anlamı yoktu.

Blanqui ütopyacılara her açıdan düşman değildi. Geleceğe ilişkin spekülasyonları bir yana bırakarak, mevcut siyasal mücadelelerde onlarla bir birlik temelinde buluşulabileceğini öngörüyordu. Blanqui'nin Proudhonculuğa dönük yaklaşımı diğer ütopyacılar açısından da geçerli sayılabilirdi: "Komünizm ile Proudhonculuk, diğer tarafında bir mısır ya da buğday tarlasının uzandığı bir nehrin kıyısında cansiperane kavga edip duruyorlar. Önce diğer tarafa bir geçelim, ne olacağını ancak orada göreceğiz."[36]

Sosyalistlerin geleceğe ilişkin planlar yapmamalarının bir önemi yoktu. Önemli olan, mevcut toplumdaki adaletsizlikleri teşhir etmek ve onu yok etmek için örgütlenmekti. Ütopyacılar, sosyalistlerin yeni bir topluma ilişkin eksiksiz bir plana sahip olmak zorunda olduğunu ileri sürüp duran kapitalizmin savunucularına laf anlatmaya çalışıyorlardı. Blanqui ise, bu ütopyacı kaygının anlamsız olduğunu düşünüyordu. Blanqui, tasarıların geliştirilmesine yönelik kapitalist kaygının aslında kendi öz-çıkarlarını zar zor gizlediğini düşünüyordu. Onun sözleriyle: "Komünizm tartışıldığı zaman hasımlarımızın bağırış çağırışlarının onları içgüdüsel olarak bu olmazsa olmaz eşya parçasına götürmesi keyifli bir şeydir! 'Benim lazımlığımı kim boşaltacak?' İlk yakarış her zaman budur. 'Benim lazımlığımı kim boşaltacak?" ve bunu ciddi ciddi söylerler."[37]

Blanqui'nin sosyalizmi, onun düşüncesi ile Saint-Simonculuk gibi ütopyacı teoriler arasındaki büyük farklılıklara rağmen, bu teorilerin *ortaklık* anlayışını benimsiyordu. Ortaklığın kökleri, bireyciliğe karşı insani işbirliğin en erken formlarında yatıyordu. Blanqui, bireyciliği, başkalarının pahasına ortaya çıkan gelişmenin motivasyonuna karşılık gelmesi nedeniyle toplumun çıkarlarının antitezi

[36] Alıntı için bkz. Spitzer, *age.*, 1957, s. 108; Blanqui, *age.*, 1885b, s. 314.

[37] Blanqui, *age.*, 1885a, s. 193; Blanqui, *age.*, 1885b, s. 113.

olarak görüyordu. Bireycilik üzerine kurulmuş bir toplumda, bireyci dürtülere sahip insanlar toplumsal ilerlemeyi engelleyecek ve insanları hayvanların düzeyine indirecektir. Ortaklık ise güçsüzleri koruyacak, dayanışmayı teşvik edecek ve bireycilikte içkin olan karşılıklı öz-yıkımın önüne geçecektir. İlerleme, artan ortaklıkla ve bireyciliğin zayıflamasıyla ölçülebilecektir: "Eşitlik, bu anlamda, ancak bireysel mülkiyet egemenliğinin yerine geçirilen bir ortaklık rejimi yoluyla gerçekleşmelidir. Geleceğin bütün insanlarını bu ortaklığın unsurlarını açıklığa kavuşturmak için canhıraş çalışırken görmemizin nedeni de budur. Bizler bu adanmış emeğe daha geç bir zamanda katkımızı sunmayı umuyoruz."[38]

Blanqui'ye göre komünizm; ortaklığın en yüksek aşaması, cehalet ve bireycilik üzerinde evrensel aydınlanmanın ve ortaklığın nihai zaferiydi.

Temmuza Doğru

Blanqui *Le Globe*'da çalışırken parlamento oturumlarını haberleştirdi ve etkisini arttıran siyasi durumu takip etti. 1830 yılı itibariyle, Temsilciler Meclisi krala açıkça muhalefet ediyordu. Haziran 1830 seçimleri liberallerin büyük zaferiyle sonuçlandı. Aynı ay içinde, X. Charles görece kolay bir Cezayir işgaline girişti ve muhalefet ise bu savaş durumunun, kralın Anayasanın 14. maddesinde diktatörlüğün önünü açan aleni yetkilerine başvurmasına sebep olacağından korkuyordu.[39] Muhalefetin en fazla korktuğu şey sonunda gerçek oldu; kralın basın özgürlüğünü sınırlayan, büyük burjuvaziyi bile oy hakkından mahrum eden ve yeni bir hileli seçime gidilmesi çağrısında bulunan dört krallık kararnamesi

[38] Louis-Auguste Blanqui, "Social Wealth Must Belong to Those Who Created It," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/social-wealth-must-belong-to-those-who-created-it-february-1834/; Spitzer, *age.*, 1957, s. 51–52.

[39] Jill Harsin, *Barricades: The War of the Streets in Revolutionary Paris, 1830–1848* (New York: Palgrave Macmillan, 2002), s. 40.

26 Temmuz 1830'da hayata geçirildi.[40] Bu kararnamelere karşı durulmaması halinde, monarşi "1789'dan bugüne" hiç olmadığı kadar büyük bir güce sahip olacaktı.

Blanqui, Temmuz Devrimi'nden hemen önce muhalefet milletvekillerinin durumunu "hepsi birer devrimci fakat bunu bilmiyorlar" olarak tanımlıyordu.[41] X. Charles bu dört krallık kararnamesini çıkardığında, Blanqui çıkacak krizin tahmini sonucunu dehşete düşmüş ve korkan meslektaşlarına şu şekilde açıklıyordu: "Hafta bitmeden mesele tüfek atışlarıyla halledilecek."[42] *Le Globe* çalışanları Blanqui'ye inanmadılar fakat birkaç saat içinde, daha sonradan "Üç Şanlı Gün" olarak adlandırılacak eylemler, Paris'in dört bir yanında barikatları yükseltmişti bile.

Temmuz Devrimi boyunca, Parisli işçiler mızraklarla ve ne bulduysalarsa onlarla silahlandılar. Blanqui *Le Globe*'daki meslektaşlarını işçilerden yana olmaları ve devrimci hareketin başına geçmeleri yönünde zorladı. Fakat bu durum onları aşardı. Yasaların dışında bir adım atmaktan zaten korkuyorlardı fakat silahlı işçilerden Bourbonlardan korktuklarından daha da fazla korkuyorlardı.[43]

Le Globe üyelerinin barışçıl bir uzlaşma yönündeki umutlarına karşın, Blanqui seçimini yapmıştı: "Kendi hesabıma ... Bir silah ve bir kokart edinecektim."[44] Sonraki üç gün, Blanqui kendisini devrimin ortasında buldu. Sokaklarda öne çıkan bir rol üstlendi. Blanqui'nin Temmuz Devrimi süresince gösterdiği cesaret, ona Temmuz Nişanı takan yeni hükümet tarafından da resmen tanınacaktı. Bu nişan, Blanqui'nin Fransız devletinde aldığı ilk ve son resmi nişan olacaktı.[45]

---

[40] Bkz. Harsin, *age.*

[41] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 33.

[42] *Age.*, s. *33.*

[43] *Age.*, s. *34.*

[44] Alıntı için bkz., *age.*

[45] Spitzer, *age.*, 1971, s. 5.

Sokak savaşı sürerken, Blanqui iki bildiri yayımladı. Birisi şuydu:

Silah Başına

Madde 1 – 16 ila 50 yaş arasındaki bütün yurttaşlar anavatanı ve özgürlüğü savunmak için çağrılmaktadır.

Madde 2 – 16 ila 30 yaş arasındaki erkekler, silahlı ya da silahsız, askeri birliklerde örgütlenmek üzere l'Hôtel de Ville Meydanı'nda bulunacaktır.

Madde 3 – 30 ila 50 yaş arasındaki bütün erkekler, direnişi örgütlemek üzere kendi mahallelerinde kalacaktır.

Madde 4 – Bütün sokaklara 50'şer metre arayla barikatlar kurulacaktır. Sokak taşları sökülmeli ve ana caddelerde taşlar X. Charles birliklerine atılmak üzere üst katlara yığılmalıdır.

Madde 5 – Eski ordu mensupları, subaylar, astsubaylar ve askerler, halk tugayları birlikleri oluşturmak üzere Hotel de Ville'e gelecektir.

Madde 6 – Şu görevleri yürütecek komisyonlar kurulacaktır: 1- ön hazırlık, 2- silahlanma, 3 – cephane sağlama. Bu işlevleri yerine getirebilecek yurttaşların Hotel de Ville'e gelip kayıt olmaları istenmektedir.

Madde 7 – Silah yapımcıları dükkanlarından halka ateşli silahlar, barut ve mermi verecektir. Devlet, işin riskini de gözeterek dükkan sahiplerine %25'lik bir ek fiyatla ödeme yapacaktır.[46]

Blanqui, Bourbonlara dönük sağ muhalefete karşı da ikinci bir bildiri kaleme aldı. Sağcılar, Temmuz isyancılarından korkuyorlardı ve X. Charles ile hızlı bir uzlaşma sağlamanın peşindeydiler. Liberaller ile Cumhuriyetçiler, bunu engellemek üzere, yetmiş üç yaşındaki ilerici, Fransız ve Amerikan Devrimlerinin simge-

[46] Louis-Auguste Blanqui, "Call to Arms," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1830/appel-aux-armes.htm.

si General Lafayette'e gözlerini çevirdiler. Sağcıların kralla olası uzlaşmalarını boşa düşürmek için, Lafayette'in bir diktatörlüğü uygulamaya koymasını savundular.

İkinci bildirisinde, Blanqui olası bir Lafayette diktatörlüğünü destekledi fakat devrimin eski düzenin güçleriyle uzlaşmayacağını açıkladı. Bunu yerine, Blanqui, Lafayette'in desteğiyle birlikte halkın haklarını koruyacak ve halka eşitlik vaat edecek bir cumhuriyetin kurulabileceğini ileri sürdü.[47] Blanqui'nin kaleme aldığı iki bildiri, onun siyasal düşüncesinin çeşitli parçalarının bir araya geldiğini gösteriyordu: Halk, ancak devrimci bir liderliğe ve disiplinli bir örgüte sahip olursa kazanabilir.

Temmuz Devrimi sona erdiğinde, X. Charles Fransa'dan kaçtı. Lafayette ile liberaller bir cumhuriyet kurmak yerine Orleans ailesinden Louis Philippe'e "Yurttaş Kral" sıfatıyla taç giydirdiler. Temmuz'un isyancılarının cumhuriyetçi olmadıkları kolaylıkla söylenebilirse de, radikal muhalefet yine de ihanete uğradığını hissetti.[48] Blanqui yıllar sonra bu durumdan yakınarak şu şekilde bahsedecekti.

> Sadece halk tarafından yapılmış olmasına, halkın çıkarlarının ve kuvvetinin başarıya ulaşmasına rağmen, burjuvazinin dışlayıcı hükümranlığının sonu olması gerekirken, işçilerin ve köylülerin yoksulluğunu iyice ağırlaştıran bir orta sınıf despotizminin kurulması ve Fransa'yı biraz daha dibe iten, başka hiçbir sonucu olmayan, o devrim nasıl bir talihsizliktir? Yazık ki halk, tıpkı öteki yaşlı adam gibi, nasıl kazanacağını bilmektedir fakat kendi zaferinden nasıl faydalanacağını bilmemektedir. Suç sadece onların suçu değil.[49]

Blanqui, mücadelenin bir sonraki ayağında halkın sadece kazanmasını değil, sokakta kazandığını masada kaybetmeden, kendi zaferinden yararlanması gerektiğine daha çok önem atfediyordu.

---

[47] Bernstein, *age.*, 1971, s. 36.

[48] Harsin, *age.*, 2002, s. 41.

[49] Louis-Auguste Blanqui, "Speech before the Society of the Friends of the People," *Marxists Internet Archive*, marxists.org/reference/archive/blanqui/1832/speech.htm.

III. YERALTI

■

Temmuz Monarşisi

Bourbon Restorasyonu, iktidarı burjuvaziyle istemeye istemeye paylaşan büyük toprak sahiplerinin üstünlüğüne dayanıyorken; Temmuz Monarşisi ise, aksine, bankerlerin yönetimiydi. Marx'ın *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri*'nde yazdığı üzere: "Temmuz devriminden sonra, liberal bankacı Laffitte, suç ortağı Orléans dükünü büyük sevinç gösterileriyle belediye binasına götürürken şu sözleri ağzından kaçırdı: "Şimdi, bankacıların hükümranlığı başlayacak." Laffitte, devrimin sırrını açığa vurmuş oluyordu."[1] Temmuz Monarşisi'nin "burjuva monarşisi" olarak adlandırılması sebepsiz değildir. Temmuz Monarşisi, bir makyajla birkaç şeyi değiştirmiş ve bazı ödünler vermişti: Oy hakkına sahip olanların sayısı 100.000'den 240.000'e yükselmesine rağmen, mülk sahipliğine ilişkin şartların ağırlığı, Fransa'da yaşayan, 9 milyona varan, yetişkin erkek nüfusunun çok büyük bir kısmını oy hakkından mahrum bırakmıştı.

[1] *Marx and Engels Collected Works*, Cilt 10, "The Class Struggles in France, 1848–1850," (Londra: Lawrence and Wishart, 1975), s. 48. (Bundan sonra MECW olarak anılacak).

Marx, Temmuz Monarşisi'ni şu keskin sözlerle tarif etmişti:

> Temmuz monarşisi, Fransız ulusal zenginliğinin sömürülmesi için kurulmuş bir anonim ortaklıktan başka bir şey değildi, bu ortaklığın payları (temettüleri), bakanlar, meclisler, 240.000 seçmen ve onların yardakçıları arasında paylaşılmıştı. Louis-Philippe bu ortaklığın müdürüydü, sanki tahta çıkmış bir Robert Macaire idi. Bu sistem, ticareti, sanayii, tarımı, denizciliği ve sanayi burjuvazisinin çıkarlarını durmadan tehdit ediyor ve zarara uğratıyordu. Onun için sanayi burjuvazisi, Temmuz günleri olayları sırasında bayrağına şunları yazmıştı: *Gouvernement à bon marché*.[2]

Temmuz Devrimi, burjuvazi açısından onların ideal devrimiydi. Burjuvazi, Jakobenciliğin aşırılıklarına başvurmak zorunda kalınmaksızın onların zenginliklerini koruyan bir anayasal monarşi yaratmıştı. Marx'ın bu yeni durumu şöyle özetliyordu.

> Sonunda, 1830'da burjuvazi 1789 yılındaki arzularını hayata geçirdi fakat bir farkla: Burjuvazinin siyasal aydınlanması artık tamamlanmıştı, bundan böyle anayasal temsili devleti ideal devlet biçimine, dünyanın esenliğine ve evrensel insani amaçlara ulaşmanın bir aracı olarak değil, kendi ayrıcalıklı iktidarının ve kendi özel çıkarlarının siyasal olarak onaylanmasının resmi ifadesi olarak görüyordu.[3]

Can Düşmanı

Paris barikatlarında savaşarak ölen işçiler, basitçe bir hanedanlığın yerini bir başkasının almasını değil, kendi ıstıraplarının hafiflemesini ve hükümette temsil edilmeyi umuyorlardı. 1827'de başlayan ekonomik kriz, gıdanın zor bulunur hale gelmesine ve hayat pahalılığının artmasına yol açtı. Bourbonların devrilmesi bile krizin hafiflemesini sağlamadı.[4] İşçilerin örgütlenme çabalarına tutuk-

---

[2] *Age.*, s. 50.

[3] *MECW,* Cilt 4, "The Holy Family," s. 124.

[4] Bernstein, *age.*, 1971, s. 42.

lamalarla ve hapi cezalarıyla yanıt verildi. Kısa süre sonra, pek çok işçi yeniden silah kuşanmayı ister hale gelmişti.

1830 yılı sonu itibariyle, Blanqui Temmuz Monarşisi'ne açıkça bayrak açtı. Bernstein'ın gözlemlediği üzere, Blanqui bir aktivist ve ajitasyon ve propaganda konularında hızlı öğrenen bir öğrenci haline gelmişti.

> Olgular onun zihnine birer damga bırakarak kazınıyordu; ve Blanqui bu olgular ile kendi tavrını yöneten aktif ilkeleri birbirinden ayırmak konusunda beceri sahibiydi. ... Sorbonne'da ve Hukuk Fakültesi'nde, yakın zaman önce kurulmuş olan rejime karşı eleştirel bir tutum alabilecekleri bir zeminde kendisini takip etmeleri yönünde cesaretlendirerek, tartışmalarda öğrencileri köşeye sıkıştırıyordu.[5]

Blanqui'nin aktivizminin ilk sonuçları, 8 Aralık 1830'da hayatını kaybeden liberal yazar Benjamin Constant'a karşı son görevlerini gerçekleştirmek adına örgütlediği bir öğrenci toplantısıydı. İlk bakışta, Constant'ın siyasetinin Blanqui'ninkinden oldukça uzak olması nedeniyle Blanqui'nin bu toplantıyı örgütleyenlerden biri olması tuhaf görünebilirdi. Constant, bireysel özgürlüğün, ademi merkeziyetçi hükümetin ve sınırlı bir monarşinin savunucusuydu.[6]

Buna karşın, Constant aynı zamanda öğrenciler arasında popülerdi ve Temmuz Devrimi'ni desteklemişti. Blanqui, Constant'ın cenazesini öğrencileri harekete geçirmek için bir fırsat olarak gördü ve şöyle bir çağrıda bulundu.

> Benjamin Constant, genç insanların dostu olmayı bir gurur sayıyordu. Constant son anına kadar bizleri savunmak için sesini duyurdu; çünkü Fransa gençliği, tıpkı özgürlük gibi, Temmuz Günleri'ndeki mücadele sonrasında da savunulmalıydı. Ölümünden beş gün önce, toplantı salonları hâlâ onun yurtsever sözleriyle çınlıyordu; Benjamin Constant devrimi-

[5] *Age.*

[6] Harsin, *age.*, 2002, s. 49.

mizin ilkeleri ve kazanımları için mücadele eden bir savaşçı olarak öldü. Bütün halk, onu son istirahat yerine uğurlarken, o geride kalanlara, haklarımızı savunanlara eşlik etmeye devam edecektir.[7]

Blanqui konuşmasını, silahlı ve silahsız cenaze kalabalığına 30 Aralık 1830'da Constant'ı onurlandırmak üzere Pantheon Meydanı'nda toplanma çağrısı yaparak bitirdi. O gün herhangi bir çatışma yaşanmadı fakat işçiler ile öğrenciler birlikte yürüdüler.[8]

Bir sonraki ay, Blanqui, hükümeti sözlerini tutmamakla ve halka özgürlük vermemekle eleştirdiği ve Okullar Komitesi adlı bir öğrenci derneği adına imzaladığı bir bildiri kaleme aldı. Kalabalığa şu şekilde sesleniyordu.

Yerine getirilmemiş sayısız vaadlerle kalbimizin kırıldığını itiraf ediyoruz. İyi niyetimiz, alçakgönüllülüğümüz ve genç insanlara dönük güvenimiz saldırgan bir şekilde ihanete uğruyor, geleceğimiz kurban ediliyor ve kardeşlerimizin kanı boş yere akmış gibi görünüyor. Fakat moralimizi bozmaktansa kendimizi kandırmak daha kolayımıza geliyor ve güçlüler ancak yüksek sesle konuştuğunuzda sizi duyduklarından, biz de sesimizin duyulmasını sağlayacağız. Harika bir ders aldık ve söz konusu özgürlük olduğunda, onu beklememizin anlamsız olduğunu öğrendik. İhtiyarların dediği gibi, deneyim gençler için iyidir.

Öğrencilerin, genç insanların otak bir hedefe dönük çabalarına rehberlik etmek üzere bir araya gelme hakkı vardır ve onlar bu hakkı kullanacaklar. Hedefleri ise basittir: Onlar açısından mesele, Temmuz Devrimi'nin bir yalan olmadığını göstermek meselesidir; İmparatorluk ve Restorasyon tarafından inşa edilen her bina yıkılmalıdır. Ve bu binalarda ayakta tek bir taş kalmayıncaya değin, gençlik bunları yorulmak nedir bilmeksizin yıkacak ve yok edecektir. Bizler, soruşturmalara ve şiddete karşı, yılmadan, sağlam ve sarsılmaz bir şekilde hedefimize yürüyeceğiz. Bizler genciz, bizler sabırlıyız; özgürlükten öyle kolayca vazgeçecek değiliz. Özgürlüğü

[7] Louis-Auguste Blanqui, "Appeal to the Students," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1830/appeal-students.htm.

[8] Bernstein, *age.*, 1971, s. 43.

> Temmuz'da kazandık, Ocak'ta kaybettik. Pekâlâ! Özgürlük ikinci kez kazanılmaya değer bir şeydir. Meşru hak ve gelecek bizimdir; adalet vakti gelecektir.
>
> Hepiniz, dostlarımız ve kardeşlerimiz, Paris okullarının öğrencileri ve bütün Fransa, bizimle birlikte mücadelemize katılın. Birbirinden ayrı yakarışlarımız toplumun ucu bucağı olmayan kargaşasında yitip gidecektir; fakat sağlam bir haykırış kitlesi olmak üzere birleşirsek, tiranlığın bu uyuşturan kargaşasını susturacak tek bir büyük ses oluşturacaktır. Ölümsüz sloganımız eşliğinde yürüyelim: Özgürlük!
>
> Tutkuların ve temel çıkarların dillendirildiği bütün bu yakarışlar, kutsal yakarışımıza karışmayı amaçlamıştı ve halen de bunu amaçlıyor: Özgürlük! Onun yankısı tek başına kalplerimizi canlandırıyor; sadece o bizim sevgimize, bizim adanmışlığımıza layık: onu istiyoruz ve onu alacağız.[9]

Blanqui'nin konuşması, neredeyse monarşiyi korkutan bir ayaklanma çağrısıydı, bu konuşma tutuklanmasına ve üç hafta hapiste yatmasına yol açmıştı.

Halkın Dostları

Temmuz Monarşisi boyunca sanayi kapitalizminin gelişimi emeğin biçim değiştirmesine, işçilerin koşullarında büyük değişikliklere yol açtı. İlk olarak, sanayileşme en temel halk sağlığını koruma biçimlerinden yoksun plansız şehirlerin ortaya çıkmasına yol açtı. 1831 yılında Paris'i kasıp kavuran (ve Blanqui'nin de babasının hayatına mal olan) kolera gibi salgın hastalıklar patlak verdi. İkincisi, geleneksel el sanatları, zanaatçılık ve bağımsız emek biçimleri giderek ortadan kalkmaya ve yerini fabrika emeğine bırakmaya başladı. Giderek daha fazla sayıda zanaatkâr, kalfa ve diğer meslek erbabı, düşük ücrete ve güvenli olmayan çalışma koşullarına sahip

[9] Louis-Auguste Blanqui, "Declaration of the Provisional Committee for Schools," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/declaration-of-the-provisional-committee-for-schools-22-january-1831/.

ücretli işçilere dönüşüyordu. 1848 yılı itibariyle, 36 milyonluk nüfustan 14 milyonu tarım işçisiyken, kentli işçilerin sayısı 5 milyonun üzerine çıkmıştı. Bu 5 milyon işçiden ise yaklaşık 1 milyonu, ortalama 10 kişinin çalıştığı küçük işliklerde ya da fabrikalarda istihdam edilen sanayi işçileriydi.[10] Fransa ekonomisi hâlâ tarım ve küçük sanayi odaklı olmasına karşın yavaş yavaş kapitalistleşiyordu.

Zanaatkâr-işçiler bu yeni düzenin gittikçe yükselmesine karşı direndiler. Onların adil bir topluma ilişkin görüşleri, Fransız Devrimi ve Jakobencilik deneyiminden kaynaklanıyordu. Tarihçi Wolfgang Abendroth bu yeni durumu şöyle ifade ediyordu.

> Fransız Devrimi, Avrupalı işçi sınıfının gelecekteki gelişimi açısından önemli kabulleri yerleştirmek konusundan başarılı oldu: İnsan hakları mücadelesi dahilinde hem siyasal demokrasinin hem de uluslararası dayanışmanın zorunluluğuna dönük bir farkındalık yarattı. Burjuvaziye karşı ortaya çıkan toplumsal çatışma, toplumun nasıl dönüştürülebileceği konusunda ciddi bir görüş ayrılığına yol açmıştı. Bu fikir ayrılıkları hem İngiltere'de hem de Fransa'da küçük işçi grupları üzerinde önemli bir etki bıraktı. Bu insanlara göre, üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyet, artık ekonomik hayatın sorgulanamaz ya da dokunulamaz bir ilke olmaktan çıkmıştı. [11]

İşçilerin Jakobenlere dair akıllarında yer eden şeyler, aristokratların cezalandırılması ve yoksulların karınlarının doyurulmasına sağlamalarıydı. Artık işçiler, kendilerini fabrikalarda aristokratlar gibi davranan kapitalistlere karşı konumlandırıyorlardı.[12] 1831 yılında, *Journal des Débats* yazarlarından biri "Bütün fabrikatörler, kendi fabrikalarında kölelerinin arasında dolaşan birer plantasyon sahibi gibi yaşıyor" diyordu.[13]

---

[10] Arthur L. Dunham, "Industrial Life and Labor in France 1815–1848," *Journal of Economic History* 3.3 (November 1943): s. 124; Tony Judt, *Marxism and the French Left: Studies on Labour and Politics in France 1830–1982* (New York: New York University Press, 2011), s. 31–37; Colin Mooers, *The Making of Bourgeois Europe* (Verso: New York, 1991), s. 83.

[11] Wolfgang Abendroth, *A Short History of the European Working Class* (New York: Monthly Review Press, 1972), s. 13–14.

[12] Mooers 1991, 80; Geoff Eley, *Forging Democracy: The History of the Left in Europe, 1850–2000* (New York: Oxford University Press, 2002), s. 14–15.

[13] Alıntı için bkz. Benjamin, *age.*, 1999, s. 24–25.

1830'lu yılların Jakoben işçi sınıfı yayınlarından birinde yer alan şu cümleler, işçiler ile kapitalistler arasındaki yeni sınıfsal ayrışmayı ifade eden devrimci dilin nasıl kullanıldığını gösteriyor.

> Toplumun sayıca en fazla ve en yararlı olan sınıfı, hiç kuşkusuz, işçi sınıfıdır. Sermaye olmaksızın, onun hiçbir değeri yoktur; o olmaksızın ne makineler, ne sanayi, ne ticaret, hiçbiri olmaz... Fakat artık, işçilerin bir efendinin kolaylıkla satabildiği ya da öldürebildiği serfler olmadığı bir zamandayız; sınıfımızın toplumda sadece toplumsal bedenin kolu olarak görüldüğü o uzak zamanlarda yaşamıyoruz. ... Bizleri çok uzun zamandır sömüren sanayimiz her şeyiyle bize aittir ve eğitimin sağladığı aydınlanma, özgürlük için akıttığımız kan; bizlere yaşattığınız esaretten, sonsuza kadar kurtulmanın araçlarını ve hakkını vermiştir.[14]

Sefalet koşullarına katlanmayı sürdüren kentlerdeki işçiler açısından, düşmanlarının kim olduğu oldukça açık hale geliyordu. Lyon işçilerinin 1831'deki ve 1834'teki ayaklanmaları[15], işçilerin artık tıpkı 1789'daki dedeleri gibi zalimlere karşı direnmek istediklerine işaret ediyordu.

Blanqui, bu artan sınıfsal bölünmenin farkındaydı. Jakoben gelenekten gelen biri olarak, cumhuriyetçi düşüncesini bu sefer işçi sınıfı üzerinden tarif ederek yenileyecek ve radikalleştirecekti.

Blanqui, Şubat 1831'de hapishaneden serbest bırakıldığında, siyasal faaliyete geri döndü ve 400 ila 600 arasında üyeye sahip, Paris merkezli, cumhuriyetçi bir grup olan, Halkın Dostları Cemiyeti'ne katıldı. Halkın Dostları, devrimden kısa süre sonra, cumhuriyet rejimine dönük ajitasyon yapmak üzere 30 Temmuz 1830'da kuruldu, fakat hızla Orleancılar ve muhafazakârlar tarafından köşeye sıkış-

---

[14] Alıntı için bkz. William Sewell, *Work and Revolution in France 1789–1848* (Cambridge: Cambridge University Press, 1980), s. 198.

[15] Robert J. Bezucha, *The Lyon Uprising of 1834: Social and Political Conflict in the Early July Monarchy* (Cambridge: Harvard University Press, 1974); Paul Mason, *Live Working or Die Fighting: How the Working Class Went Global* (Chicago: Haymarket Books, 2007), s. 32–49.

tırıldı. Halkın Dostları, kendilerini reddeden bir Cumhuriyet karşısında, toplanma ve basın özgürlüğü gibi temel yurttaş haklarına odaklanmaya karar verdi. Halkın Dostları, Blanqui ve (Phillippe Buonarroti'nin arkadaşı ve öğrencisi) Charles Teste ve eski Carbonari üyesi Ulysse Trélat gibi diğer radikallerinin katılımıyla birlikte daha sol bir hatta kaydı ve ekonomik liberalizmi reddetti.[16]

Halkın Dostları'nın giderek artan radikalliği ve halk arasında gördüğü ilgi, polisin tüm dikkatini ve ilgisini gruba yöneltmesine neden oldu. Temmuz 1831'de, Blanqui, vatana ihanet ve basın sansürü yasasını ihlal suçlamalarıyla tutuklanan on beş Halkın Dostları üyesinden biriydi. Hükümet daha sonra vatana ihanet suçlamasını düşürdü, fakat Blanqui ve arkadaşları baskıcı basın yasalarını ihlal ettikleri gerekçesiyle yine de yargılanacaklardı.[17]

Blanqui ve diğerleri 1832 yılının Ocak ayıda mahkemeye çıkarıldıklarında, yargıç tarafından Blanqui'ye mesleği soruldu.

> Mahkeme başkanı yargıç: Mesleğiniz nedir?
>
> Blanqui: Proleter.
>
> Yargıç: Bu bir meslek değil.
>
> Blanqui: Ne diyorsunuz siz! Bir meslek değil ha? Proleterlik, emekleriyle yaşayan ve siyasi haklardan mahrum bırakılmış otuz milyon Fransızın mesleğidir.
>
> Yargıç: Peki öyle olsun. Kâtip, sanığın bir proleter olduğunu kayda geçirsin.[18]

Blanqui'nin savunması Temmuz Monarşisi'ne dönük bir suçlama ve silahlanma çağrısıydı. Blanqui sözüne "Burada otuz milyon Fransıza, benim gibi proleterlere yaşama hakları olduğunu anlat-

[16] Harsin, *age.*, 2002, s. 49–50; Bernstein, *age.*, 1971, s. 44.

[17] Harsin, *age.*, 2002, s. 49; Bernstein, *age.*, 1971, s. 46.

[18] Alıntı için bkz. Benjamin, *age.*, 1999, s. 735.

makla suçlanıyorum"[19] diye başladı. Blanqui Orleancı mahkemenin kendisini yargılama hakkı olduğunu da şu sözlerle reddediyordu: "Burada yargıçların huzurunda değil, düşmanlarımın karşısında duruyorum. Sonuç olarak, kendimi savunmamın hiçbir anlamı yok."[20] Blanqui, kendisini savunmak yerine, savunmasını mevcut toplumsal düzeni şiddetle eleştirmek üzerine kurdu:

> Bizim rolümüze gelince, daha önce de yazdığımız gibi; suçlama rolü sadece ezilenlere uygun olan bir roldür.
>
> Savcı, deyim yerindeyse, zihinlerimizde korkudan kaynaklanan düşmanlığı kışkırtan biçimde bir köle isyanını canlandırmış oldu: "Göreceksiniz," diyor savcı, "bu savaş yoksulların zenginlere karşı savaşı; mülk sahibi olan herkesin bu istilaya karşı çıkmakta çıkarı vardır. Düşmanlarınızı sizin huzurunuza getiriyoruz. Onlar daha da korkunç hale gelmeden cezalandırın onları![21]
>
> *Evet baylar, bu savaş zengin ile yoksulun savaşıdır: böyle olmasını zenginler istedi çünkü saldıranlar onlardır.*[22]

Blanqui *yönetici sınıflar için ise şunları söylüyordu: "Proletaryanın sırtından geçinen ayrıcalıklı azınlığın gözünden*, onlar açgözlü bir ayaktakımının yağmalama tehdidi altındaki yasal mülk sahipleridirler. Cellatların kurbanmış gibi davranması ilk defa yaşanan bir şey değil. ... Mevcut hükümet, bu adaletsiz bölüşümü desteklemekten başka bir şey yapmıyor."[23]

Blanqui, Temmuz Devrimi'nin işçi sınıfının umutlarına ihanet ettiğini ileri sürüyor ve mahkemeye soruyordu:

---

[19] Louis-Auguste Blanqui, "Defense speech at the 'Trial of the Fifteen,'" *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1832/defence-speech.htm. Unless otherwise noted, all emphasis is that of Blanqui.

[20] *Age.*

[21] *Age.*

[22] *Age.*

[23] *Age.*

> Proletarya sadece nadiren gördüğü banknotların üstündeki resimlerin değişmesi için mi savaştı? Bu saçmalığı dizginlerinden boşaltmak için tahtları devirdiğimiz için yeni madalyalar almaya çok mu meraklıyız?
>
> Bunlar, Temmuz'da, X. Charles'ın yerine Louis-Philippe'in oturduğu bir anayasal monarşiyi istemeye *devam ettiğimizi* iddia eden bir propagandacı bakanın düşüncesidir. Ona göre, halk sadece orta sınıfların bir aracı olarak savaşmıştır; bu da demek oluyor ki proleterler, oturdukları balkonlardan ... tabii ki ancak savaş bittikten sonra ... alkışlayan ayrıcalıklı azınlığın keyfi ve çıkarı için ölen ve öldüren gladyatörlerden başka bir şey değildir.[24]

Blanqui'ye göre, işçiler Temmuz'da başka bir şey için savaşmışlardı. İşçiler, "Özgürlük! Esenlik! Dünyada Saygınlık!" düşüncelerini güvenceye alacak bir cumhuriyet istemişlerdi.[25]

İşçiler, bir Cumhuriyet yerine, daha iyi olan adına çok az yol giden bir yeni rejimle karşı karşıya kalmışlar ve protesto ettiklerinde de hapsi boylamışlardı. Blanqui, işçilerin Bourbon hanedanlığından Orleancı hanedanlığa geçiş hakkında neler hissettiğini güçlü ve etkili bir biçimde şöyle ortaya koyacaktı.

> Ölmekte olan ellerini savaş alanında son bir veda için sıktığım, ölmekte olan yüzlerini yırtık pırtık giysilerle örttüğüm şanlı işçiler; ırkınızı bütün günahlardan arındırması gereken bir zaferin ortasında mutlu bir şekilde öldünüz. Henüz altı ay sonra, bugün ise çocuklarınızı en derin zindanlarda buluyorum ve her akşam onların inlemelerini, onların işkencecilerinin küfürlerini ve onların ağlayışlarını susturan kamçının ıslığını duyarak uykuya dalıyorum.[26]

Ancak, Blanqui'nin savunma konuşmasında verdiği mesaj umutsuz bir mesaj değildi. Temmuz Devrimi'nde her ne kadar işçilerin elinden bir Cumhuriyet çalınmışsa da, Blanqui hükümeti uyardı:

---

[24] *Age.*

[25] *Age.*

[26] *Age.*

> Temmuz'un tüfeklerine el koydunuz, evet! Fakat kurşun namludan çıktı bir kere. Parisli işçilerin her mermisi dünyayı dolaşıyor. Silahlar ara vermeksizin patlıyor, halkın özgürleşmesine düşman olanlardan bir kişi bile ayakta kalmayana kadar da susmayacak, bilesiniz! [27]

Blanqui'ye göre, Kasım 1831'deki Lyon ayaklanması, işçilerin kendi çıkarları uğruna savaşmaya devam edeceğini kanıtlamıştı:

> Bütün ülke, açlıktan neredeyse tükenmiş, en azından bir seferde ölebilmek için şarapnellerin üzerine koşan bu hayaletler ordusunu görerek şefkat duygusuyla harekete geçti.
>
> Bu sadece Lyon'da yaşanmadı; işçiler her yerde vergi yükü altında ezilerek ölüyorlar. Uyanışları bütün Avrupa'nın özgürlüğü için. Bir zamanlar siyaset sahnesine çıkışlarını özgürlüğün zaferi ile bağlantılı kılan bir zaferin gururuyla yaşayan bu insanlar, kendilerinde protesto etme gücü bile bırakmayan açlıkla savaşıyorlar.[28]

Blanqui açısından, mevcut düzen işçi sınıfını temsil etmiyordu: "Proleterler dışarıda bırakılmaktadır. İktidarı tekelinde tutanlarca seçilmiş olan Meclis, sömürü ile tamamen aynı amacı güden vergi, ceza ve idare yasaları yaparak istifini bozmamaya devam etmektedir."[29] Blanqui, işçilerin Orleancı Monarşi altında barışçıl reformlara yönelik herhangi bir çözüme kavuşabileceklerini reddediyordu.

> Bakanlık organları, proleterlerin kendi rahatsızlıklarını dillendirebilecekleri yolların bulunduğunu; yasaların onlara kendi çıkarlarını ilerletmek için gereken düzenli araçlar sağladığını kibirli bir biçimde tekrarlayıp duruyor. Bu bir hakarettir! Yasalar, yüz bin seçmen tarafından yapılır, yüz bin jüri üyesi tarafından uygulanır, yüz bin ulusal kent muhafızı tarafından dayatılır. Her şey aslında büyük bir dikkatle örgütlülüğün dağıtılması içindir, bu durum halkı sıkıca bir araya getiren ulusal kır muhafızlarına değin uzanır. Ve bu seçmenler, bu jüri üyeleri, bu ulusal muhafızlar aslında aynı kişilerdir; en çatışmalı rolleri üstlenenler ve bir zamanlar savcı, yargıç ve asker olanlar

[27] *Age.*

[28] *Age.*

[29] *Age.*

da tıpkı bir gecede milletvekili, yani yasanın kendisi olanlar gibi hepsi aynı kişilerdir; yani yasaları gün içinde bir jüri üyesi olarak uygulayan ve akşamları onu ulusal muhafız üniforması giyerek uygulayanlar aynı kişilerdir. Peki, bütün bu değişimler olurken otuz milyon proleter ne yapmaktadır? Sadece giderleri karşılamaktadır.[30]

Savunma konuşmasının büyük kısmı Temmuz Monarşisi'nin şiddetli eleştirisine ayrılmıştı; fakat Blanqui, kendisinin ve sosyal adalet duygusuna sahip olan kişilerin görevinin şu olduğunu söylüyordu.

Kitlelere sefaletin ve rezaletin boyunduruğunu parçalama çağrısı yaparak ben bu görevi yerine getirmiş oldum ve ucunda hapislik olsun ya da olmasın, bizler düşmanlarımıza meydan okuyarak bu görevi sonuna kadar sürdüreceğiz. Arkanızda kendi esenliği ve özgürlüğünün zaferine doğru yürüyen büyük bir insan kitlesi olduğunda, kendinizi bir köprü kurabilmek için nasıl hendeğe atacağınızı ve o boşluğu nasıl doldurup bu insan kitlesi için bir yol kuracağınızı bilmek zorundasınız.[31]

Blanqui'nin mevcut düzene karşı meydan okuyuşu ve ateşli suçlamaları, ona mahkemeye hakaretten (basın ile ilgili suçlamadan beraat etti) bir yıl hapis cezası getirdi. Savunma konuşması, onu radikal sol üzerinde önemli ve karizmatik bir kişilik olarak öne çıkaracaktı. Blanqui'nin konuşması, kesinlikle Jakoben bir havaya sahipse de henüz sosyalist bir konuşma değildi. Blanqui'nin Temmuz Monarşisi'nin adaletsizliklerine dönük önerdiği çözüm, evrensel oy hakkının uygulamaya konulması ve bir temsili hükümetin kurulmasıydı. Bu da daha adil bir vergilendirme sistemine olanak sağlayacaktı.

Vergiler, üretimin kaynaklarını harekete geçirecek şekilde üretken olmayan tüketicileri hedef almak zorundadır; vergiler kamu borçlarının, bu iltihaplı belanın daha da azaltılmasını hızlandırmak zorundadır; son olarak vergiler, aktif insanların yatırım için fon bulabilmesini sağlayacak şekilde bordanın korkunç dolandırıcılığının yerine bir ulusal bankalar sistemini geçirmek zorundadır. Ancak böyle yapılırsa, vergiler yararlı hale gelecektir.[32]

[30] *Age.*

[31] *Age.*

[32] *Age.*

Blanqui'nin vergilendirmeye ilişkin önerileri zenginlere büyük bir vergi yükü getirecekti fakat zenginlerin mallarının kamulaştırılması çağrısı konusunda aynı durum geçerli değildi. Sonuçta, Blanqui'nin siyaseti, bütün militanlığına karşın diğer cumhuriyetçi ve Jakoben programların ilerisine çok az geçiyordu.[33]

Savunma konuşması, Blanqui'nin *proletarya* anlayışının, sanayi işçi sınıfı anlamına gelen Marksist kavram ile aynı olmadığını, bunu yerine daha çok Jakoben düşüncedeki *halk* kavramına yakın olduğunu gösteriyordu. Kelimenin tam anlamıyla ele alındığında, Blanqui'nin Fransa'nın otuz milyon proleterden oluştuğu iddiası, nüfusun yüzde 90'ının işçi olması demekti . Blanqui'nin geniş proletarya kavramı, sadece sayıca az sanayi işçi sınıfını değil, aynı zamanda köylülük, esnaf ve zanaatkârlar gibi küçük burjuva unsurları da içerecektir. Bu kesimler, Jakobenlerin çağrıda bulunduğu "halk"tır. Blanqui'nin *proletarya* terimini benimsemesi ise, büyük ihtimalle, sadece eski Jakoben düşüncesindeki *halk* manasına değil, bir başka anlama daha geliyordu: Halk, bizzat üyelerinin "bütün kastların ve tiranlığın devrilmesini" arzuladığı en fazla ezilen ve en erdemli sınıfa denk düşen bir olguydu artık.[34] Proletaryayı desteklemek, tiranlara ve aristokratlara karşı özgürlük davasında ezilenlerin safına katılmak demekti. İyi bir Jakoben olarak, Blanqui'nin bağlı olduğu yer de burasıydı.

Değerlendirme

Şubat ayında yargılamasının bitmesi ve Mart ayında hapse girmesi arasında geçen sürede, Blanqui'nin serbest kalmasına hükmedildi. Bu kısa dönemde, Blanqui Halkın Dostları'na hitap eden bir konuşma yaptı. Bu konuşma, onun Temmuz Devrimi'ne ve işçileri ile burjuvazi arasındaki sınıf savaşına yönelik tarihsel anlayışını açıklığa kavuşturan bir konuşmaydı.

---

[33] Bernstein, *age.*, 1971, s. 48.

[34] Louis-Auguste Blanqui, "Letter to Maillard," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/letter-to-maillard-belle-ile-6-june-1852/.

Blanqui'nin 2 Şubat'ta, "ulusu oluşturan sınıflar arasında ölümüne bir savaş söz konusudur" demişti.[35] Blanqui, Fransa'nın sınıflarını üç kısma ayırmıştı: "üst sınıflar denen sınıflar, orta sınıf ya da burjuva sınıfı ve son olarak, halk sınıfı."[36] Ardından, Blanqui, burjuvazinin Bourbonların iktidara geçişini memnuniyetle karşıladığı Restorasyon'un ardından ortaya çıkan sınıf mücadelelerini analiz ediyordu. Blanqui'ye göre, en başında hükümette burjuvaziye aristokrasi ile eşit haklar verilmişti.

1825'te ise burjuvazi, X. Charles'ın Eski Rejim'e dönük cüretkâr bir adım atması ve İsevilik bayrağı altında soyluların ve ruhbanın ayrıcalıklı bir konuma getirildiğini ileri sürerek orta sınıfa savaş ilan etmesiyle, Bourbonlara muhalif oldu. Burjuvazi özü gereği ruhani değildi: kiliselerden tiksinir ve çifte kayıtlı defter tutma usulüne inanırdı. Papazlardan rahatsızlık duyarken, halkı ezmek konusundan üst sınıflar ile kader birliğine varır; fakat bu durum ortadan kalktığında, yüksek aristokrasiye karşı duyduğu hıncın ve kıskançlığın etkisiyle, çareyi 1815'ten bu yana Bourbonlar ile mücadele eden ve kendisini feda eden orta sınıf azınlığın yardımına koşmakta bulmuştu.[37]

1825'ten 1830'a kadar, burjuvazi Anayasa'dan gelen hakları savunmak üzere Kral ile mücadele etti fakat halk "bu ağız dalaşında sessiz bir izleyici olarak kaldı ve onun çıkarlarının ezenler arasındaki bu tartışmada hesaba katılmadığını herkes biliyordu. Elbette halk ve onun davası burjuvazinin neredeyse hiç umurunda değildi."[38] Temmuz Devrimi konusunda ise Blanqui şunları ileri sürecekti.

> Zaferi kazanan halktı. Ardından ise bir başka terör [burjuva terörü] onları daha etkili ve daha baskıcı bir biçimde esir aldı. Elveda Anayasa, elveda yasallık, elveda anayasal krallık ve burjuvazinin ayrıcalıklı hakimiyet hayalleri!

---

[35] Louis-Auguste Blanqui, "Speech before the Society of the Friends of the People," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1832/speech.htm.

[36] *Age.*

[37] *Age.*

[38] *Age.*

> X. Charles adlı güçsüz hayalet ortadan yok oldu. Halk, yıkıntıların ateşin ve dumanın ortasında elinde üç renkli bayrakla krallığın cesedinin üzerinde bir dev gibi duruyordu. Sarhoş gibilerdi. ... Halk, isyanını yükselttiği o günlerde; burjuvazi, X. Charles ile ayaklanan işçiler arasında sıkışıp kalmıştı.[39]

Blanqui, Temmuz'da Cumhuriyet'in halkın ellerinden nasıl çalındığını sorguluyordu.

> Savaş, zafere giden yolu açması gereken doğal liderlerin, kendilerini kalabalıklardan ayırmasına zaman bırakmayacak kadar kısa sürdü. Kalabalıkların öfkesi, ister istemez Bourbonlara karşı parlamenter mücadele içinde olan burjuvazinin başını çeken liderlere yöneldi. Dahası, kalabalıklar, düşmanlarına karşı verdikleri o kısa beş yıllık savaş boyunca orta sınıflara minnettardı. Ancak sizin cömertlik olarak gördüğünüz şey, savaştan sonra bir araya geldiğiniz o takım elbiseli adamlara duyduğunuz minnettarlık düpedüz itaattir. Kitleler resmi olarak hiçbir olumlu siyasi irade göstermemiştir. Onları harekete geçiren, onları meydanlara çıkaran şey, Bourbonlara karşı olan öfkeleri, onları devirmeye dönük güçlü kararlılıklarından başka bir şey değildir.[40]

Halkın zaferi reddettiği mevcut sahneyi analiz eden Blanqui'nin gözlemleri şöyleydi:

> Halk adeta baskın yaparak siyasi sahneye birdenbire girdi ve neredeyse aynı anda sahneden geri indirildiyse de, yine de ustalıkla hareket etti. Halk feragatini geri aldı. Yürütülecek olan sert savaş artık onlar ile orta sınıflar arasında olacaktır. Artık savaş üst sınıflar ile burjuvazi arasında değildir: Burjuvazi, daha iyi direnmek için, eski düşmanlarını yardıma çağırmak zorunda kalacaktır. Aslında, burjuvazi halka karşı olan öfkesini uzun zamandır gizlememektedir.[41]

Cumhuriyetçileri ve yurtseverleri yargılanmaya devam etmesiyle, Temmuz Monarşisi, "Fransa'yı paylaşan iki ilkeyi, meşrutiyet ve halk

---

[39] *Age.*

[40] *Age.*

[41] *Age.*

egemenliği ilkelerini" ortaya koyuyordu.[42] Birinci ilke, yani kralcı meşrutiyet, Blanqui'nin şiddetli eleştirilerinin hedefi olmuştu. "Geçmişin eskide kalmış bir örgütlenme biçimi. Toplumun 1.400 yıldır içinde yaşadığı çerçeve budur ve bu çerçeveyi, bazıları kendini koruma içgüdüsüyle ve bazıları da çerçevenin hemen yeniden yerleştirilemeyeceği ve çerçevenin ortadan kalkmasının anarşizmi doğuracağı korkusuyla korumak istemektedir."[43] Halk egemenliği ilkesi ise, devrimci terimlerle, "bütün insanların geleceğe yürümesi, sömürülmekten bıkmış olan kitlelerin kendilerini boğan çerçeveyi parçalamaya dönük arayışı" olarak tanımlanmıştır.[44] Sonunda, iki ilkeden biri zafere ulaşmak zorundadır. Blanqui, bir üçüncü alternatife kapıyı kapatmıştır.

Blanqui, uluslararası duruma bakarken, diğer ulusların "yaşanan üç günde Fransız halkının uyanışını ve ulusların ezenlerine karşı intikamın başlangıcını gördüklerini" söylemiştir.[45] Blanqui Temmuz Devrimi'nin, Birinci Cumhuriyet'in savaşlarını hatırlatan biçimde Avrupa'nın monarklarına karşı bir kurtuluş savaşının kıvılcımını çakması gerektiğine inanıyordu. Ancak, bir devrimci savaştan korkan yabancı güçlerle ilişkileri olan Fransız burjuvazisi devrime ihanet etti.

> Burjuvazinin yüzünü korkudan bembeyaz yapar. Onları dinleyin! Savaş mahvolmak demektir, savaş Cumhuriyet demektir! Savaş ancak halkın kanıyla desteklenebilir; burjuvazi ise kendisini bu işe bulaştırmaz. Onların çıkarları, onların arzuları özgürlüğün ve anavatanın bağımsızlığının adları kullanılarak cazip hale getirilmek durumundadır. Ülke onların ellerine teslim edilmelidir, ülkeyi ancak onlar kurtarabilir.[46]

Blanqui'nin analizi, devrimci savaşın neliği üzerine olduğu kadar, aynı zamanda Fransız toplumundaki toplumsal sınıfları ve bu sınıfların her birinin gelmekte olan devrimde oynayacakları rolü tanım-

[42] *Age.*

[43] *Age.*

[44] *Age.*

[45] *Age.*

[46] *Age.*

lamaya dönük içten bir çabayı ortaya koyuyordu. Blanqui'nin burjuvazinin ve aristokrasinin Restorasyon boyunca oynadığı role ilişkin görüşleri, çok büyük ölçüde doğru çıkacaktır. Aynısı, Blanqui'nin, Marx gibi kendisinden sonra gelen pek çok düşünür tarafından da kabul gören, Temmuz Monarşisi'ni burjuvazinin çıkarlarına hizmet eden bir devlet tanımlaması için de geçerlidir.

Sosyalizm

Buraya kadar, Blanqui'nin düşünceleri, sol cumhuriyetçiler ve Jakobenler tarafından savunulan düşünceler arasında kendine özgü bir yere sahip değildir. Diğer radikal cumhuriyetçilerle birlikte, Blanqui de Robespierre ve Saint-Just gibi Jakoben devrimcilere saygı duymaktaydı. Onun evrensel aydınlanmanın halka bir erdem duygusu aşılayacağı ve Katolik Kilisesi'nin gerici etkisinin üstesinden geleceği yönündeki görüşlerine Jakobenler de karşı çıkmazlardı. Blanqui'nin 1832 yılında yaptığı konuşmalarda burjuvazinin mülklerine el konulması talep edilmiyordu; bu konuşmalar, işçilere yardım etmek üzere zenginlerin daha adil biçimde vergilendirilmesini öneriyorlardı. Ancak, Blanqui işçi sınıfının koşullarına giderek daha fazla önem veriyordu ve ütopyacı sosyalizme daha o zamandan karşı çıkıyordu. 1833 yılında hapisten çıktığı dönemde, sosyalizme meyli daha da keskinleşmişti.

Blanqui'nin sosyalizme dair ilk ifadesi, Şubat 1934'te kurulan ve sadece bir sayı yayımlanabilen bir gazete olan *Le Libérateur*'da bulunabilir. Blanqui'ye göre, *Le Libérateur*'un iki hedefi vardı:

> Bir yandan, gazete, halkın neden mutsuz olduğunu ve bu mutsuzluğuna nasıl son verebileceğini basit, açık ve kesin sözcüklerle ortaya koymaya dönük bir girişimdir. Gazete, efendi ile işçi (köle) arasında bugün var olan ilişkilerin, kendi başına bütün bir ekonomi politiği oluşturan ve profesörlerin üzerine tek bir söz bile söylemediği toplumsal sorunun doğasını açıklayacaktır. Diğer yandan ise, bir gazetenin, insanlığın geçmişini ve geleceğini kucaklamak üzere şekillenmiş derin düşüncelerinin, anın koşuşturmasın-

> dan sıyırdığı insanlara (kitlelere) hitap ederek, onlara mevcut örgütlülük ve daha doğrusu örgütsüzlük odağında eleştirel görüşlerini okutması gerekir. Daha da önemlisi, bir gazetenin asıl işlevi, toplumsal düzenin yeniden kurulumunu yönetmek adına, gereken ilkeleri ve düşünceleri sunmasıdır.[47]

Le Libérateur'ın ikinci sayısı hiçbir zaman yayınlanmadıysa da, Blanqui, sosyalist inanca dönük yeni duruşunu ortaya koyduğu "Toplumsal Zenginlik Onu Yaratanların Olmak Zorundadır" başlıklı bir makale kaleme almıştı. Bu makalede Blanqui, eşitsizliğin kaynaklarını açıklayarak kendi gelişmekte olan tarih ve sınıf mücadelesi teorisini ortaya koyuyordu. Blanqui'ye *göre, toplumsal zenginliğin sadece iki kaynağı vardı: "Zenginlik sadece zekâ*dan ve emekten doğar. Gerçekten de sadece emek ve zekâ yoluyla toplum yaşar ve nefes alır, büyür ve gelişir ve eğer bu iki güç toplum ile ilişkisini bir anlığına bile olsa keserse, toplum derhal çözülür ve toplumun bütün üyeleri ani bir felaketle karşılaşmışçasına mahvolur."[48]

Eğer zekânın ve emeğin bütün zenginliğin kaynakları olduğu doğruysa, peki eşitsizlik ilk olarak nereden kaynaklanır? Emek ve zekâ zenginliği, ancak bir üçüncü kaynak dolayımıyla yaratılabilirdi: Toprak. Toprak herkese eşit biçimde ait olmalıydı, fakat asıl mesele bu değildi: Blanqui *şöyle açıklıyordu: "Dolandırıcılık ve şiddet yoluyla bazı bireyler üzerinde yürüdüğümüz bu ortak toprağı el*lerine geçirdiler. Kendilerini bu toprağın tek sahibi ilan ederek, yasalar yoluyla toprağın sonsuza kadar kendi mülkleri olmasını ve mülkiyet hakkının toplumsal düzenin temelini oluşturmasını sağladılar."[49]

Toprağa bu insanlar tarafından el konulmasının ardından, özel mülkiyet kavramı, sermaye gibi toprak ile bağlantılı diğer emek araçlarına da yayıldı. Özel mülkiyetin yayılmasının anlamı şuydu:

---

[47] Louis-Auguste Blanqui, "First issue of *Le Libérateur*," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1834/liberateur.htm.

[48] "Social Wealth Must Belong to Those Who Created It."

[49] *Age.*

> Yurttaşların çok büyük bir çoğunluğu ... kendisini kendilerinin kazanmadığı ürünler için toprak üzerinde emek sarf etmeye ve her şeyi kendine alan bir aylak azınlığı kendi emekleriyle zenginleştirmeye zorlanır halde buldu. Böylece, emeğin ne araçları ne de meyveleri işçi kitlelerindi, sadece tüketen ve hiçbir şey üretmeyen gaspçı bir aristokrasiye ait hale geldi.[50]

Blanqui, mevcut toplum gerçekliğini "fetih üzerine kurulmuş ve nüfusu fatihler ile fethedilenler" olarak iki kategoriye ayırmıştı. Blanqui, toprağın ayrıcalıklı mülkiyetini "fatihlere" verirken, "fethedilenleri" ise, sadece bu canavarların topraklarında çalışmaya ve bu toprakları ekip biçmeye yazgılı değersiz birer sığıra dönüştürülen bir toplum olarak tasvir ediyordu. Bu türden bir örgütlenmenin mantıksal sonucu ise köleliktir" olarak tarif ediyordu.[51] Blanqui, eşitsizlik, kölelik ve mülkiyet biçimlerinin tarih boyunca değiştiğini not düşünüyordu. Eşitliğin güçlenmesi yurtiçi köleliği ortadan kaldırmıştı fakat kölelik on beşinci yüzyılda, Blanqui'nin "insanlığa karşı sürekli bir hakaret" olarak adlandırdığı Afrikalı köle ticaretinin ortaya çıkmasıyla yeniden doğmuştu.[52] Eşitliği savunanlar tarafından ayrıcalıklara karşı verilen yüzlerce yıllık mücadelenin ardından, Fransız Devrimi aristokratisinin ilkelerini ve köleliği ortadan kaldırdı. Blanqui, köleliğin çıplak canavarlık biçiminde yeniden kurulamayacağını gözlemliyordu. Bunun yerine, yeni tahakküm biçimleri ortaya çıktı:

> Esaret, bir insanın alınıp satılabilen bir köle olması ya da toprağa bağlı bir serf olması anlamına gelmez. Esaretin yeni bir anlamı vardır artık. Emeğin araçlarını elinde tutanlarca, halkın mülksüzleştirilmesi ve bu araçlara koşulsuz bağlı olan işçilerin, üretim araçlarını gasp edenlerin bu ayrıcalıklı mülkiyeti muhafaza etmek adına, halka uygulanan zor yoluyla, mülkiyetin bu ayrıcalıklı grupların insafına bırakılmasından doğuyor bu yeni esaret.[53]

---

[50] *Age.*

[51] *Age.*

[52] *Age.*

[53] *Age.*

Emeğin araçlarının sayıca az bir kapitalist sınıf tarafından tekele alınması, işçilerin çoğunluğunun köleliği andıran koşullara mahkum edilmesi anlamına geliyordu.

> [Kapitalist sınıf] kurbanlarına ölmemelerine yetecek kadar ekmek bırakıyorsa, böyle yapmalarının tek sebebi, tıpkı bir makinenin dişlilerine makine bozulmasın diye birkaç dala yağ damlatmakta olduğu gibi, tamamen kendi çıkarları nedeniyledir. Dahası, işçilerin ileride bir gün ezenlerin çocuklarına hizmet etmeye yazgılı olan köle çocukları dünyaya getirmek ve böylece toplumsal düzenimizi oluşturan bu ikili, paralel zenginlik ve yoksulluk, sefa ve cefa mirasını nesilden nesle sürdürmek adına onların sefil bedenlerini de devam ettirmek de zenginlerin çıkarınadır.[54]

İşçiler yoksullaştırıldıkları için, kendi acılarının nedenlerini anlayamadan cahil bırakılmışlardır. Blanqui, bunun "onları ayrıcalıklıların aşağılık arzularının uysal araçları haline getirdiğini" söylemektedir.[55] Zenginler geçmişin hatırasını bile kontrol edebildikleri için, halka, Jakobenler gibi eşitliği "şehitlerinin mezarlarına tükürmeyi" öğretirler.[56]

Tarihin ezilenlerin eşitsizlik sistemini tehdit eden mücadeleler ve isyanlarla dolu olması nedeniyle, yöneticilerin yoksullara zenginler ile ortak çıkarlara sahip olduğunu vaaz etmekten başka bir şansı yoktur. Blanqui, işçi sınıfı ile burjuvazi arasında bir çıkar uyumu olduğu iddiasına karşı çıkmıştır. Bunun yerine, burjuvazi işçi sınıfının sırtından kendisini zenginleştirmektedir. Blanqui'ye göre, toplumun bütün sınıflarının uyumlu çıkarlara sahip olmaları bir yana, tam tersi geçerliydi ve karşılıklı çatışan çıkarlara dayanan uzlaşmaz sınıf farklılıkları söz konusuydu:

> Mevcut durumda, proleterlerin ayrıcalıklıların kontrolündeki emek araçları olmaksızın bir gün bile hayatta kalamayacakları oldukça açıktır. Fakat buradan yola çıkarak, iki sınıf arasında bir çıkar ortaklığı olduğunu söylemek ise, tuhaf bir akıl yürütme biçimi olacaktır. Biz bu birliktelikte aslan ile

[54] *Age.*

[55] *Age.*

[56] *Age.*

> koyunun bir aradalığından başka bir şey görmüyoruz. Sınıflar sadece, bir tarafta dizginsiz bir tiranlık koşullarına, diğer tarafta ise mutlak bir boyun eğdirmeye maruz bırakılıyorlar. Fakat efendi sürekli bir biçimde ezilenleri daha sıkı biçimde bağlayacak zincirler bulmaya çalışırken, diğer taraf ise kendini bu boyunduruktan kurtarmaya çalışmaktadır. Burada gördüğümüz şey, bir birlik değil, bir çıkar çatışmasıdır. Toplumun iki eşitsiz yarısı arasında mücadeleden başka bir ilişki söz konusu olamaz ve tarafların tek ihtiyacı, diğer tarafa mümkün olan en büyük hasarı vermektir — tek kelimeyle, bu bir örgütlü savaştır.[57]

Blanqui, mülkiyet ilkesine karşı mücadele etmek adına, Avrupa'ya ilk olarak İsa tarafından getirildiğini söylediği eşitlik ilesini öne çıkarır. Tarihin güçlü akışında sadece iki taraf vardır: eşitlik tarafı ve mülkiyet tarafı. Bunlar arasında bir seçim yapmak kaçınılmazdır.

> Tek kelimeyle, bizler her zaman ve her yerde ezenlere karşı ezilenlerin yanındayız ve Saint-Just'ın sözleriyle diyoruz ki: "Sefiller dünyanın güçlüleridir." Baskının askerler ya da ticaret aristokrasisi tarafından yapılıyor olması ya da halkın kılıç ya da para tarafından sömürülüyor olması fark etmez; yüreklerimiz, kanı endüstriyel derebeyinin dişlilerini yağlamaya hizmet eden işçinin ıstırabı kadar efendisinin atı tarafından çiğnenen köylünün çektiği acı içinde merhametle atmaktadır. Aslında, mağrur baronun zırhında mağlup edilen ayrıcalığın kapitalist kılığında yeniden ortaya çıkması dışında hiçbir şey değişmemiştir. Söz konusu olan, aynı şeydir, "aylaklık ve sömürü" bayrağıyla birlikte yine ayrıcalık talep etmektir ve eşitlik de aynı azimle buna karşı çıkmaya devam eder, zaferini pek çok kez kanıtlamış olan sloganı ise şudur: "Zekâ ve emek!"[58]

Eşitliğin uzun mücadelesi, halkın mücadelesine bağlı olarak yüzyıllar boyunca güç kazanmıştır. Eşitliği savunanlar açısından halen daha zorunlu olan şey, tam eşitliğe ulaşmak ve "insanın insan tarafından sömürüsünün bütün biçimlerini yok etmek" üzere toplum-

---

[57] *Age.*

[58] Louis-Auguste Blanqui, "Equality Is Our Flag," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/equality-is-our-flag-2-february-1834/.

da varlığını sürdüren ayrıcalıkları ortadan kaldırmaktır.[59] Blanqui, mülkiyet ile eşitlik arasındaki asırlık mücadelede kazanan tarafın eşitlik olacağı inancındadır.

> Şayet mülkiyet hakkı zafere ulaşırsa, kasvetli bir gelecek ile karşılaşacağız. İnsanlık hareketsiz bir şey değildir; ya ilerler ya geriler. Önümüzde uzanan yol eşitliğe gütmektedir. Eğer bu yol geriye gidecekse, kişisel kölelikten bu yana ayrıcalık hakkının sahip olduğu bütün rütbeleri -kişisel hakkın nihai ifadesini ve mülkiyet hakkının nihai ifadesini- yeniden geri getirmek zorunda kalacaktır... Neyse ki bunlardan hiçbiri öngörülemez ve herhangi bir yanılsamaya kapılmaksızın inanalım ki Fransızların önderliğinde bütün uluslar mutlak eşitliğin kesin fethine doğru ilerlemektedir.[60]

Sosyalizm kelimesi henüz sözlüklerde yer almasa da, Blanqui onun yerine ütopyacı bir terim olan *ortaklığı* kullanıyordu. Blanqui'nin eşitlik öngörüsü, bağımsız mülk sahipleri yaratmak üzere toprağın eşit paylaşımından ziyade, hem emeğin hem de toprağın araçlarının ortak mülkiyetiydi. Nasıl adlandırılırsa adlandırılsın, Blanqui'nin öngörüsü, kesinlikle sosyalist bir öngörüydü.

Devrimciler açısından artık sadece bir cumhuriyetin kurulması çağrısında bulunmak yeterli değildi. Blanqui, kendi cumhuriyetçiliğinin "Cumhuriyet Fransa'nın acil biçimde gereksindiği ve onun kaderi olan toplumsal dönüşümü uygulamakta başarılı olacaktır. Eğer Cumhuriyet bu umudu hayata geçirmekte başarısız olursa, bizler de bizim gözümüzde bir amaçtan ziyade bir araç işlevi gören bir hükümet biçimi olarak cumhuriyetçi olmaktan vazgeçeceğiz ve bizler sadece toplumsal reforma giden yolda bir adım olacak siyasi bir reform istiyoruz" düşüncesine dayanan koşullu bir cumhuriyetçilikti.[61] Bir devrimcinin nihai sadakati ve inancı, cumhuriyete değil, eşitliğe idi.

---

[59] "Social Wealth Must Belong to Those Who Created It."

[60] *Age.*

[61] "Equality Is Our Flag."

Eşitliğe nasıl ulaşılacaktı? Temmuz Devrimi deneyimi, Blanqui'nin yüzeysel düzenlemelerin eşitliğin köklerini hedeflemedikçe yeterli olmadığı düşüncesini kanıtlamıştı:

> Yurttaşlar, gördüğünüz gibi, aklımızdaki şey bir siyasi değişimden çok toplumun yeniden kurulmasıdır. Siyasal hakların, seçim reformunun ve evrensel oy hakkının yaygınlaşması harika şeyler olabilir fakat bunlar birer amaç değil, birer araçtırlar. Bizim hedefimiz, toplumun yüklerinin ve kazanımlarının eşit paylaşımıdır; eşitlik hükümranlığının tam kurulumu işte budur. Bu radikal yeniden örgütlenme olmaksızın, hükümette yapılacak bütün formel düzeltmeler yalandan başka bir şey olmayacak, bütün devrimler hırslı bir azınlığın çıkarına ortaya konan komedilerden başka bir şey olmayacaktır.[62]

Burjuvazinin ekonomik iktidarın kaynaklarını ve kontrolünü elinde tutması, reformların hiçbir zaman kitleleri özgürleştirmek için yeterli olmayacağı anlamına geliyordu. Blanqui, işçiler ne zaman bir araya gelse ya da "kendi ortak sefaletlerini yatıştırmanın ya da kendilerini sömürüden korumanın araçları" üzerine uzlaşmaya çalışırlarsa; iki, üç, beş yıl hapse atıldıklarını; peşlerine düşüldüğünü; istihdam kayıtlarından zorla çıkarıldıklarını" belirtiyordu.[63] Kapitalistler, aynı zamanda, "sadece ilkeleri üzerinden cumhuriyetçilere karşı savaşmakta yetersiz oldukları" için, devrimcilere karşı iftiraları yaygınlaştırmak için basını da kontrol ediyorlardı.[64] Devlet, "yoksullara karşı zenginlerin jandarması" olduğu için eşitliğe yönelik gerçek adımlar atmıyordu.[65] Blanqui, nasıl ki aristokrasi 1789'da kendi ayrıcalıklarından kendi isteğiyle feragat etmemişse, burjuvazinin de etmeyeceğine inanıyordu. Fransa'daki son durum düşünüldüğünde, sosyalizme giden tek yol, ancak zor kullanılarak hayata geçirilebilirdi.

---

[62] Louis-Auguste Blanqui, "Democratic Propaganda," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/democratic-propaganda-1835/.

[63] Louis-Auguste Blanqui, "Why There Are No More Riots," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/why-there-are-no-more-riots-2-february-1834/.

[64] "Democratic Propaganda."

[65] Blanqui, *age.*, 1885b, s. 146.

Blanqui hapisteyken, Temmuz Monarşisi'ne yönelik muhalefet, Haziran 1832'de Paris isyanı patlak verdi. Hükümet, isyanı bastırdıktan sonra olağanüstü hâl ilan etti. Kulüp üyeleri yeraltına çekildiler, gazeteler kapatıldı ve hapishaneler dolup taştı.[66] İki yıl sonra, muhalefet, Halkın Dostları'nın yerini alan İnsan Hakları Cemiyeti etrafında birleşti. Cemiyet, (yüzde 75'i işçi sınıfından olan) yaklaşık 4.000 üyesiyle bir paramiliter örgüt haline geldi ve hükümete karşı silahlı eylemler yapmayı planlamaya başladı. İnsan Hakları Cemiyeti, erkeklerin evrensel oy hakkına, işçileri ve üreticileri birbirine yakın hale getiren tasarılara, daha adil vergilendirmeye, emeğin daha adil bölüşümüne, ayaklanma hakkına ve İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin onaylanmasına dayanan Jakoben bir program öneriyordu.[67] Cemiyet, bu hedefi doğrultusunda Nisan 1834'te Paris'te başarısız bir ayaklanma gerçekleştirdi.

Blanqui, Cemiyet'i mevcut devrimci görevler açısından yetersiz bularak, ona karşı belirli bir mesafe koydu. Blanqui özellikle de, Cemiyet'in özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasını değil düzenlenmesini destekleyen programına karşıydı. İkincisi, Cemiyet'in gevşek örgütsel yapısı ve farklı doktrinlere dönük hoşgörüsü, farklı sadakatlerin varlığı ve disiplin eksikliği anlamına geliyordu. Şayet devlet yıkılacaksa, daha iyi bir şeylere ihtiyaç vardı. Son olarak, Blanqui, sosyalizm ve Cumhuriyet hedefleri için bir birlikten daha çok bir devrimci örgüte ihtiyaç olduğuna inanıyordu; iktidarı almak ve yürütmek için planlara gerek vardı. Blanqui, bu soruların yanıtlarını Carbonari deneyiminde ve jakoben komünist Philippe Buonarroti'de bulacaktı.

Buonarroti

Philippe Buonarroti (1761–1837) Fransız Devrimi döneminde yaşamış bir İtalyan aristokrat ve bir Jakobendi. Thermidorcu gericiliğin sonrasında, Buonarroti, devrimci komünist Gracchus Babeuf

[66] Bernstein, *age.*, 1971, s. 52.

[67] Harsin, *age.*, 2002, s. 65–75.

(1760–1797) ile tanışacağı cezaevine konulmuştu. Buonarroti, Babeuf'ün düşüncelerini hızla benimsedi ve 1796'da Eşitler Komplosu'nun başlıca örgütçülerinden biri haline geldi.[68] Eşitler Komplosu, "ortak mutluluk ve toplumun amacı"nı gerçekleştirmek[69] ve 1793 tarihli Jakoben Anayasası'nın yeniden yürürlüğe koymak üzere Paris'te bir ayaklanma başlatmayı planlıyordu.[70] Buonarroti'ye göre, komplocular, Anayasa'yı, mülkiyet hakkının ortadan kaldırılmasını sağlayacak biçimde "çoğunluğun iyiliğine dönük bir hazırlık adımı" olarak görüyorlardı.[71] Bir ihbarcının yüzünden, Eşitler'in planları ortaya çıktı ve üyeleri tutuklandı. Uzun bir mahkeme sürecinin ardından, Babeuf 1797'de idam edildi.

Buonarroti, Napolyon'un onun sürgüne gitmesine izin verdiği 1799 yılına kadar hapiste kaldı. 1799'dan 1830'a kadar, Buonarroti, Avrupa'nın dört bir yanında Carbonari gibi pek çok yeraltındaki devrimci gruba katıldı.[72] Buonarroti 1828'de, artık yaşlılık yıllarındayken, *Babeuf'ün Eşitler Komplosu'nun Tarihi*'ni yayımladı. Bu kitap, sadece Babeuf'ün çabalarının bir dökümü değil, aynı zamanda Fransız Devrimi'nin ilk büyük radikal tarih okumasıydı. Buonarroti'nin çalışması, Ian Bichall tarafından "komplo üzerine, onun hem örgütsel pratiğini hem de sosyalist amaçlarını ortaya koyan kayda değer bir kayıt. [Buonarrati'nin] kitabı ... suç teşkil edebilecek bir kesinlikle aynı anda hem bir kişisel hatırat hem de titiz bir belgesel tarih" olarak tanımlanmaktadır.[73] Buonarroti'nin *Tarih*'i yayımlandıktan sonraki ilk günlerde 60.000'den fazla sattı.

---

[68] Ian Birchall, *The Spectre of Babeuf* (Chicago: Haymarket, 2016); Doug Enaa Greene, "Day of the people: Gracchus Babeuf and the communist idea," *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/3228.

[69] Birchall, *age.*, 2016, s. 195.

[70] *Age.*

[71] Philippe Buonarroti, *History of Babeuf 's Conspiracy for Equality* (Londra: H. Hetherinton, 1836), s. 72 ve 24.

[72] Elizabeth Eisenstein, *The First Professional Revolutionist: Filippo Buonarroti (1761–1837)* (Cambridge: Harvard University Press, 1959), s. 28–80; Spitzer, *age.*, 1957, s. 267, 269–72.

[73] Birchall, *age.*, 2016, s. 101.

Buonarroti, ölümünden önce, Blanqui ile aynı çevrelerle birlikte hareket ederek Temmuz Monarşisi'ne karşı muhalefete katıldı. Alan Spitzer'in sözleriyle;

> Her ikisi de 1832'de Halkın Dostları adlı devrimci cemiyetin üyesiydi; her ikisi de Nisan 1834'te isyanı teşvik ile suçlanan Lyonlular ve Parislileri savunma komitesinde yer almışlardı. 1835'te, Buonarroti, Blanqui'nin belirli eylemlerinin bir tanığı olarak Blanqui'den bahseden bir mektup yazmıştı.[74]

Blanqui'nin çalışmalarında Buonarroti'den hiç bahsedilmiyorsa da, Blanqui örgütlenme ve devrim üzerine düşüncelerini eksiksiz hale getirmek adına onun çalışmasından önemli dersler çıkarmıştı.

Buonarroti, komplonun doğası gereği bir kitle örgütü olamayacağını, seçkin ve erdemli devrimcilerden oluşması gerektiğini ileri sürüyordu. Bu insanlar polisten uzak durabilmeli ve ayaklanma sanatında becerikli olmalıydılar. Komplonun üyeleri, aydınlanmış düşünceleri ve halka adanmışlıkları üzerinden önceden seçileceklerdi. Buonarroti, bu devrimci seçkinlerin, halkın çok cahil ve kendilerini özgürleştirmelerini engelleyen biçimde dinin yanılsamasına kapılmış olması nedeniyle, kurtuluşun aracı olmak zorundalardı. Buonarroti, "Asla ... halk kitleleri kendilerinin korunmaları ve mutluluğu için gereken siyasi hakların kullanılması için zorunlu olan bilgiyi ve bağımsızlığı asla elde edemez" diyordu.[75]

Komplo iktidarı ele geçirdiğinde, komplocular, zenginlere karşı yoksulları savunmak adına bir devrimci diktatörlük kuracaklardı. Diktatörlüğün diğer görevi, cahil ve geri kalmış halk çoğunluğunun yeni değerlere yönelik eğitilmesiydi. Bu görevler tamamlandığında ve halk aydınlandığında, diktatörlüğün yerini de nihayet halkın yönetimi alacaktı.

---

[74] Spitzer, *age.*, 1957, s. 126; Eisenstein 1959, s. 126.

[75] Buonarroti, *age.*, 1836, s. 66.

Blanqui Buonarroti ile bir araya hiç gelemediyse de, onun temel düşüncelerini özümsedi: disipline olmuş seçkinlerin halk yararına yönetmesine izin verecek biçimde iktidardakileri alaşağı etmeye dönük bir komplo ihtiyacı.

Aileler Cemiyeti

Yasal muhalefetin alanı Temmuz Monarşisi tarafından ortadan kaldırıldı. Yirmiden fazla kişinin bir araya gelmesi, artık önceden polisin izin vermesi durumu haricinde ceza yasasına göre suç sayılıyordu. Gazetelerin satışı, Şubat 1834'te kabul edilen yasa ile kısıtlandı. Eylül 1834'te başka basın yasaları da çıktı; "eğer gazeteler hiç kimsenin eyleme geçmesine yol açmasa bile, bir hükümet değişimini ya da halkın silahlanmasını savunduğu kabul edilebilecek yazılar yayımladığında, sorumlulara dönük ölüm cezası uygulanacaktı. Nisan ayaklanmasını takiben, Temmuz Monarşisi halkın silah taşıma hakkını da tamamen yasakladı.[76]

Hükümet, bütün yasal muhalif yapıları kapatarak kargaşaya bir son vermişti, fakat Blanqui uyarıyordu: "Sokakların sessizliği tekin değildir, bir devrimin habercisidir. ... Bir kıvılcım barutu tutuşturur, sekiz bin silahlı insan kamusal alanda beliriverir."[77] Artık Blanqui'nin sosyalizm üzerine düşünceleri belirginleşmişti, zaman eylem zamanıydı.

Blanqui, İnsan Hakları Cemiyeti üyelerinin mahkemelerinden birinde, etkili bir komplo için zemin hazırlamaya dönük çabaları için iki önemli yoldaşla buluştu. Bunlardan biri, sanayicilikten nefret eden ve Saint-Simonculuktan etkilenmiş bir Jakoben olan Martin Bernard idi.[78] İkinci kişi ise, varlıklı bir hukuk öğrencisi ve radikal bir cumhuriyetçi olan Armand Barbès'tı. Jilla Harsin'e göre, Barbès "şövalyece cesareti nedeniyle seviliyor ve muhtemelen hapiste

[76] *Age.*, *s.* 65, 74, 107–10.

[77] "Why There Are No More Riots."

[78] Bernstein, *age.*, 1971, s. 71.

çektiği acılar nedeniyle saygı görüyordu."[79] Blanqui, İnsan Hakları Cemiyeti'nin hiziplerinden birini yönetmiş olan Eugène Lamieussens'i de yanına almıştı. Bu üç kişi Blanqui'yle birlikte isyancı komünist komplonun çekirdeğini oluşturdu — Aileler Cemiyeti.

Aileler Cemiyeti, pek tanınmayan bir cumhuriyetçi yayıncı olan Hadot-Desages tarafından Temmuz 1834'te kurulmuştu. Kısa süre sonra, Blanqui ve yardımcıları yönetimi ele aldılar ve örgütü iktidarı ele geçirmek için kullandılar. Blanqui'nin öngörüsü, Aileler'in yemininde ifadesini buluyordu: "Tiranlarımız bizlere basını ve toplanmayı yasakladılar. ... Saati geldiğinde, ülkeye ihanet eden bir hükümeti alaşağı etmek üzere silaha sarılacağız. ... Savaş işareti verildiğinde, insanlık davası için elinde silahla ölmeye kararlı mısın?[80]

Aileler'e yeni üyelerin katılması, baskının nedenini ve muhtemel çareleri tanımlamak üzere bir dizi soru ve cevabı gerektiriyordu:

S. Proletaryanın zenginlerin hükümeti altındaki kaderi nedir?
C. Kaderi serfin ve zencinin kaderi ile benzerdir; onun hayatı uzun bir sefalet, tükenmişlik ve ıstırap silsilesidir.
S. Toplumun temelini oluşturması gereken hedef nedir?
C. Eşitlik...
S. Bir siyasal devrim mi yoksa bir toplumsal devrim mi yapmak gereklidir?
C. Bir toplumsal devrim yapmak gereklidir.[81]

Aileler Cemiyeti'ne göre, barışçıl reform Fransa'da mümkün değildi. İşçiler ve ülke açısından tek çözüm, monarşinin silahla devrilmesiydi.

[79] Harsin, *age.*, 2002, s. 112.

[80] *Age.*, s. 106.

[81] Alıntı için bkz. *Age.*, s. 114. Yine bkz. Eric Hobsbawm, *Primitive Rebels: Studies in Archaic Forms of Social Movements in the 19th and 20th Centuries* (New York: W. W. Norton & Company, 1965), s. 193.

Aileler, sıkı bir kumanda zinciri ile üstlerindekiler ve altlarındakiler hakkında sınırlı bilgiye sahip küçük hücreler üzerinden Babeufçü ve Carbonarici tarzda örgütlenmişti. Hücreler aynı zamanda diğer hücreler hakkında hiçbir bilgiye ya da onlarla hiçbir temasa sahip değildi. Örgütün gizli doğasını sürdürmek adına, ellerinde çok az sayıda belge tutuyorlardı. Aileler, devrimci savaş için donanmışlardı. Harsin'e göre, "Üyelerin bir barut ve mermi tedarikine sahip olmaları gerekiyordu, silahların savaş günü sağlanacağı sözü verilmişti."[82] Örgütsel yapı, Blanqui ve yardımcılarından oluşan liderlerin kimliğinin gizli kalmasına dönük tasarlanmıştı.

Aileler'in sayısı en fazla 1200'dü. Aileler'e üyelik, yarısından fazlasının zanaatkârlar, mülk sahipleri, esnaf ve aydınlar olduğu Jakoben *halk* kavramının bir yansımasıydı.[83] İşçi sınıfından üyelerin bulunmaması, özverili devrimci seçkinlerin ancak burjuva aydınlarınca sağlanabileceğine inanması nedeniyle Blanqui'yi rahatsız etmiyordu.

> Şükürler olsun ki proleter kampa katılmış olan pek çok burjuva vardır. Hatta bu kişiler onun temel -ya da en azından en kalıcı- gücünü oluşturmaktadırlar. Bu kişiler bu kampa, halkın ne yazık ki kendisine sağlayamadığı bir aydın damarı da getirmektedirler. Proletaryanın bayrağını ilk yükseltenler, eşitlikçi doktrinleri tasarlayanlar ve bugün bunları yaygınlaştıran, sürdüren ve yenilgiye uğradıklarında yerlerine yenisini koyanlar burjuva sınıfının üyeleri olmuştur. Her yerde, halka burjuvaziye karşı mücadelelerinde önderlik edenler de burjuvalardır.[84]

Blanqui bir başka yerde de şöyle yazıyordu:

> Burjuvazi bir seçkin azınlığı, yok edilemez -coşkulu, ateşli, heyecanlı- bir grubu barındırmaktadır: Devrim'in özü, hayatı, ruhu ve canı budur. Reform ya da yenilenme düşüncelerinin, nüfusu ateşleyen ufak kıvılcım sıçramaları gibi aralıksız olarak ortaya çıktığı çelik çekirdek işte buradan

[82] Harsin, *age.*, 2002, s. 111; Louis-Auguste Blanqui, "Organization of the Society of Families," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1834/families.htm.

[83] Bernstein, *age.*, 1971, s. 73.

[84] "Letter to Maillard."

> gelmektedir. Proleter bayrağı kim toprağa dikti? Kim onu her yenilgiden sonra tekrar kaldırarak dalgalandırdı? Eşitlikçi doktrinleri ilan edenler ve bu doktrinlerin önderleri kim? Halka burjuvaziye karşı savaşında kim yol gösteriyor? Burjuvazinin üyeleri.[85]

Blanqui'nin düşüncesinde, aydınlar devrimin önderleri ve işçiler ise hücum kıtalarıydılar.

Örgüt, iki nedenle faaliyetlerinde Paris'i merkeze alıyordu. Birinci neden, stratejikti: Paris hükümetin merkeziydi. İkincisi, önceki Fransız devrimlerinin tarihi, başkentte iktidar alındığında, isyancıların ülkeyi yönetme yetkisine sahip oldukları iddiasında bulunabildiğini göstermişti.[86]

Mart 1836'da, polis, bir ihbarcıdan aldığı bilgiye dayanarak Paris'teki bir gizli barut imalathanesinin yerini buldu. Bir başka şanssızlık olarak, Barbès'nin dairesine yapılan baskında, polis beklemediği bir şekilde Blanqui'yi yakaladı. Blanqui gözaltına alınmadan önce delil olabilecek kağıtları yutmayı başardı; fakat Barbès'ın elinde üyelerin isimlerinin ve takma isimlerinin yazılı olduğu kağıtlar vardı.[87] Kırk üç üye mahkemeye çıkarıldı ve yüzlerce kişi sorgudan geçirildi. Blanqui büyük bir ceza alarak mahkum edildi. Aileler Cemiyeti parçalandı.

Blanqui, mahkeme boyunca Temmuz Monarşisi'nin onu mahkemeye çıkardığı ortam ile alay etti: "Bu dünyadaki tek görevimiz, kendimizi zenginleştirmektir. En güçlülerin ve en kurnazların bu konuda dizginleri yoktur. Evrensel mutluluğun hayalini kuranlar ise ya deli ya da fanatiktirler."[88] Blanqui, kendisinin bir eşitlik "fana-

---

[85] Louis-Auguste Blanqui, "Work, Suffer, and Die," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/work-suffer-and-die-c-1851-52/.

[86] Bernstein, *age.*, 1971, s. 75.

[87] Harsin, *age.*, 2002, s. 115–16.

[88] Louis-Auguste Blanqui, "Blanqui's Notes for His Defence at the 'Gunpowder Trial,'" *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/blanquis-notes-for-his-defence-at-the-gunpowder-trial-october-1836/.

tiği" olduğunu gururla kabul ediyordu: "Bizlere fanatik diyorsunuz ve bu yakıştırma bize fazlasıyla uyuyor. ... Bizim bir inancımız var, sert ve tutkulu bağlılıklarımız var. Şükürler olsun ki bir gün coşkuya kapılıp ertesi gün bundan dönen yanar döner cumhuriyetçilerden değiliz."[89]

Blanqui, sömürüyü dayatanın devlet olması nedeniyle, bir kez daha mahkemenin kendisini yargılama meşruluğu olduğunu reddetti. "Bugün geçerli olan yasalardan hiçbiri, toplumların yararı ve korunması adına insanların kalplerinde yer alan ebedi ahlaki ilkelere dayanmamaktadır."[90]

Blanqui, İsa'nın bir kışkırtıcı olarak suçlandığı mahkemeyi hatırlattı: "Yüzyıllar boyunca, haç, yargıçların kendisini kışkırtıcı olarak suçladığı bir başka insanın on sekiz yüzyıl önce ona çivilenerek katledilmesi nedeniyle, en zalim ve en rezil işkencenin aracı ve utancın ve alçaklığın nesnesi ve simgesi olageldi."[91]

Blanqui, savunmasının bir yerinde, Temmuz Monarşisi'ni asıl korkutan şeyin Aileler Cemiyeti değil, 1789'un ve 1793'ün hatırası olduğunu söyledi: "Bu hatıra, burada safdillerin ve korkakların gözünde bir hayalet gibi anımsanan ve bizlerin yaratmayı umduğu geleceğe dair tehditkâr bir imge yaratarak zihinlerinde cezalandırılan ilk devrimimizin korku dolu hatırasıdır."[92]

Ağustos 1836'da, Blanqui, Aileler Cemiyeti'nin diğer üyeleri ile birlikte yasadışı silah bulundurma suçundan hüküm giydi. Blanqui, iki yıl hapis ve iki yıl da denetimli serbestlik cezasına çarptırıldı. Mayıs 1837'deki bir krallık affının ardından, serbest bırakıldı ve tekrar bir komplo örgütlemeye girişti.

---

[89] *Age.*

[90] *Age.*

[91] *Age.*

[92] *Age.*

IV. Silah Başına!

Mevsimler Cemiyeti

Blanqui'nin Fontrevaud'daki hapisliği, ailesinden uzakta olması nedeniyle özellikle zor geçiyordu. Blanqui her ne kadar hapishanede tecritte tutuluyorduysa da, tarihten psikolojiye ve ekonomiye kadar değişen başlıklarda küçük bir kütüphaneye sahip olmasına izin verilmişti. O günlerde bir ekonomi politik profesörü olan Jérôme-Adolphe, Blanqui'ye kitap edinmesinde yardımcı oluyordu. Jérôme-Adolphe entelektüel uğraşların ve çalışmaların Auguste Blanqui'yi devrimci siyasetten vazgeçireceğini ve ona "daha sakin bir ruh hali" sağlayacağını umuyordu.[1] Fakat fena halde hüsrana uğrayacaktı.

Blanqui, serbest bırakılmasının ardından, başkentte yaşaması yasaklı olduğu için Paris'in kenar mahallerindeki Pontoise'e taşındı. Ailesiyle yeniden birlikte olmaktan heyecan duyuyordu. Ancak, ailesiyle huzurlu bir hayat geçirmeyi planlamıyordu. Mücadele onu çağırıyordu. Evine ziyaretçiler gelmeye ve Paris'te daha uzun zaman geçirmeye başladı. Blanqui, polis tarafından takip edilmesine karşın, onları atlamanın yolları konusunda oldukça ustalaşmıştı.

[1] Bernstein, *age.*, 1971, s. 77.

Blanqui yeni bir komplo kurmanın başarı şansı konusunda kaygı duymaya başladı; çünkü Barbès katılım konusunda ayak sürümeye başlamıştı. Barbès, evinin ve ailesinin ona karşı ilgisinin tadını çıkararak Fransa'nın güneyinde rahat bir yaşam sürüyordu. Blanqui ona dönmesi için çağırdığında, Barbès bunu bir onur meselesi olarak görerek istemeyerek de olsa döndü.[2]

Blanqui çabalarında ısrarcıydı ve 1839 yılının başlarında, adı Mevsimler Cemiyeti olan yeni bir komplo örgütledi. Mevsimler, öncülü olan Aileler ile aynı hiyerarşik düzende örgütlenmişti. En alt kademede, bir *Hafta* olarak adlandırılan ve önderliğini bir *Pazar*'ın yaptığı altı kişilik bir grup vardı. Dört Hafta, toplam yirmi dokuz kişiden oluşan bir *Ay* oluşturuyordu ve bunun da önderliğini bir *Temmuz* yapıyordu; üç Ay, her birine birer İlkbahar tarafından önderlik edilen ve toplam seksen sekiz kişiden oluşan bir *Mevsim* oluşturuyordu; Dört Mevsim de bir *Yıl*'ı meydana getiriyordu. Toplamda üç Yıl örgütlendi. Örgüt piramidinin en tepesinde, Blanqui, Barbès ve Bernard'dan oluşan bir üç kişilik yönetim vardı.[3] Sadece liderlik bütün üyelerin bilgisine sahipti.

Mevsimlerin tamamen doldurulması halinde, toplam 1.059 kişiden oluşmuş bir yapı oluşacaktı ve bu sayı, Aileler'in 1.200 üyesinden azdı. Ancak, tarihsel kanıtlar Mevsimler'in tam olarak dolmadığını göstermektedir. Bernstein'a göre, "Cemiyet'in gücü 1838 yılında altı ila yedi bin ve Mart 1839 itibariyle de dokuz bin kişiydi."[4] Mevsimler ile birlikte, 1839 ayaklanmasında yer alacak olan Adiller Birliği olarak bilinen ve Alman sürgünlerden oluşan küçük bir grup da vardı.[5]

Toplantılar düzenli olmayan aralıklarla yapılıyordu. Bazen toplantılar, önderlerin konuşmalar yaptığı ve Aylar'ın, hatta bütün Mevsimler'in de olduğu kafelerde yapılıyordu. Zaman zaman ise Mevsim-

[2] *Age.*, s. 79

[3] Harsin, *age.*, 2002, s. 119.

[4] Bernstein, *age.*, 1971, s. 80.

[5] Bernstein, *age.*, s. 77–78. Bkz. Karl Marx and Frederick Engels, *The Birth of the Communist Manifesto,* ed. Dirk Struik (New York: International Publishers, 1993), s. 56–62.

ler, kumandanları tarafından değerlendirilmeleri için sokaklara çağrılıyordu. Bu çağrıları bütün üyeler ciddiye alıyordu çünkü bahsedilen değerlendirmenin bir ayaklanma başlatmak üzere emirleri içermesi olasıydı.[6]

Silah taşımak yasaklandığı için, Mevsimler'in varlıklı üyeleri, fişek üretmek için ufak miktarlarda barut satın alan işçi sınıfı kadrolarına para aktarıyorlardı.[7] Polisin barut bulunduran pek çok komplocuyu tutuklaması, örgütü neredeyse vazgeçme noktasına getirdi.

Mevsimler'in gizli yapısı düşünüldüğünde, örgütün toplumsal bileşimini belirlemek güçtür. Elimizdeki kanıtlar, Mevsimler'in mirasçısı olduğu örgütlerden daha yüksek bir oranda işçi sınıfı üyelerini içerdiğini gösteriyor. Blanqui'nın dışında, örgütün 1839 ayaklanmasında yer aldıkları gerekçesiyle mahkemeye çıkarılan otuz bir üyesinin tamamı küçük esnaf ya da mavi yakalı işçiydi.[8] Tarihçi Claude Latta, ayaklanmada ölen ya da tutuklanan 323 katılımcı üzerine verileri analiz etmiş ve örgütün üyelerinin yüzde 87'den fazlasının işçi sınıfı üyesi olduğunu bulmuştur.[9] Mahkeme sanıkları her ne kadar Mevsimler'in toplumsal bileşiminin tamamını temsil etmeseler de, ortaya çıkan tablo işçi sınıfının isyancı eğilimlerinin, artık yeraltı devrimci gruplarda karşılık bulduğunu ve toplandığını gösterir nitelikteydi.

Carbonari ve Aileler Cemiyeti gibi, Mevsimler Cemiyeti de kendine özgü detaylı kabul törenlerine ve aday üye yeminlerine sahipti. Mevsimler'in soru cevaplı kabul koşulları birebir Blanqui tarafından yazılmış gibidir; çünkü burada kullanılan ifadeler onun gazete yazılarındaki ifadelerine benzemektedir. Mevsimler'in yemininin, Blanqui'nin cumhuriyetçiliği ile seçkin çekirdek örgütlenme şiarının, bir devrimci diktatörlük kurmak için iktidarın silahla ele geçirilmesinin ve nihayetinde eşitlikçi bir toplum hedefinin sentezlendiğine işarettir. [10]

---

[6] Harsin, *age.*, 2002, s. 120.

[7] *Age.*, s. 118.

[8] Bernstein, *age.*, s. 1971, 95.

[9] Alıntı için bkz. Harsin, *age.*, 2002, s. 137.

[10] Bernstein, *age.*, 1971, s. 74–75.

Üyelik prosedürüne göre, yeni bir üye, gözleri bağlı bir şekilde kendisine "Yurttaş" olarak hitap edilen bir odaya alınır ve kendisine adı, mesleği ve benzeri şeyler hakkında bir dizi soru sorulur. Ardından, kendisinden Mevsimler'e olan bağlılığını titiz bir biçimde değerlendirmesi istenir ve dışarıya sızdırılacak herhangi bir bilginin, onu hain yapacağı ve ölüm cezasıyla sonuçlanacağı bildirilir. Kişi bunlara onay verdiğinde, ona yedi soru daha sorulur ve Mevsimler'in hedefleriyle aynı fikirde olduğunu onaylaması için beklenen cevapları tekrarlamak zorunda olduğu söylenir:

S. Krallık ve krallar hakkında ne düşünüyorsun?

C. Onların, bir kaplanın diğer hayvanlara karşı olduğu kadar insanlığa karşı tehlikeli olduğunu.

S. Bugün aristokratlar neye karşılık gelmektedir?

C. Soy yoluyla aristokrasi Temmuz 1830'da kaldırıldı. Onun yerini, en az kendisinden önceki kadar açgözlü olan para aristokrasisi aldı.

S. Krallığı devirmekle yetinmeli miyiz?

C. Bütün aristokratlar devrilmeli, bütün ayrıcalıklar kaldırılmalıdır.

S. Bunların yerine ne koymalıyız?

C. Halkın halk tarafından yönetimini, yani, cumhuriyeti.

S. Aristokratlarda olduğu gibi hiçbir yükümlülüğü olmaksızın haklara sahip olanlar halkın bir parçası mıdır?

C. Halkın bir parçası olmamalıdırlar; kanser insan bedeni için neyse, onlar da toplumsal beden için odur: toplumsal bedeni adil bir devlete dönüştürmenin ilk koşulu, aristokrasiden kurtulmaktır.

S. Halk devrimden sonra hemen kendisini yönetebilir mi?

C. Toplumsal durum kangrenleşmiştir, sağlıklı bir duruma ulaşması için kahramanca tedaviler gerekmektedir; belirli bir zaman için halkın bir devrimci iktidara ihtiyacı vardır.

S. Özetle, ilkeleriniz nelerdir?

C. Krallık ve bütün aristokrasiler yok edilmelidir; onların yerine Cumhuriyet, yani eşitliğin hükümeti getirilmelidir; fakat bu hükümeti gerçekleştirmek, halkın haklarını kullanabilmesini sağlayacak bir devrimci iktidar kurulmalıdır.[11]

[11] Louis-Auguste Blanqui, "Reception Procedure of the Society of the Seasons," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1830/seasons.htm.

Bir üye bu ilkeleri kabul ettiğinde, ardından ondan bağlılığını tamamlamak üzere şu yemini etmesi isteniyordu:

> Cumhuriyet adına, bütün krallara, bütün aristokratlara, insanlığı ezen herkese karşı ebedi öfkemle yemin ediyorum. Halka, aristokratlar dışındaki bütün insanların kardeşliğine mutlak bağlı olduğuma yemine diyorum. Hainleri cezalandıracağıma yemin ediyorum; halk egemenliğinin ve eşitliğin hükümranlığını getirmek için kendimi kurban etmem gerektiğinde, bunun için hayatımı vereceğime, kefene gireceğime söz veriyorum.[12]

12 Mayıs 1839 Ayaklanması

1839 yılının başlarında, Blanqui ve diğer komploculara göre, Orleancı rejim ölümcül bir krizin içindeydi ve hesap günü yaklaşmıştı. Ekonomik kriz üretimin durmasına ve işsizliğin oldukça artmasına yol açmıştı (1839 yılı sonu itibariyle Paris'te 150.000 kişinin işsiz olduğu tahmin ediliyordu).[13] Mart ayındaki seçimlerin ardından, Louis-Philippe istikrarlı bir kabine kuramadı ve hükümet felç olmuş gibi görünüyordu.[14]

Geçmişteki örneklere bakıldığında, iktidarın zirvesinde yaşanan bir kriz, bir hanedanlığın can çekiştiğinin belirtisi değildi. Bunun yerine, Mevsimler'in saflarında, hiç kuşkusuz Temmuz Monarşisi'nin görünürdeki siyasal ve ekonomik krizinin derinleşmesiyle, isyanın kaderini belirleyecek bir eyleme girişmek yönünde bir sabırsızlığa neden olmuştu. Louis Blanc, Mevsimler'in sabırsızlığının onları bir tür önleyici eyleme zorladığını gözlemliyordu:

> Komplocular, ölümcül bir huzursuzluğa ve sabırsızlığa kapılmışlardı; savaşmak istiyorlardı ve eğer kendilerine silahlanıp harekete geçme komutu verilmezse ayrılacaklarını ilan ettiler — komite üyeleri de böylece kendilerini koşulların altında kaçınılmaz biçimde ezilmiş halde hissettiler.

---

[12] *Age.*

[13] Bernstein, *age.*, 1971, s. 86.

[14] *Age.*, s. 87.

> Acele edip birlikte hareket etmemeleri halinde ordularını kaybedeceklerdi ve bir demir el onları ilk adımı attıktan sonra dönüşün olmayacağı bir gidişe sürüklüyordu.[15]

Blanqui, Mevsimler'in kısa süre içinde harekete geçmemesi halinde, sıradan üyelerin örgütten kopmaya başlaması tehlikesinin söz konusu olduğunu hissetti.

İlk plan, ayaklanmanın 5 Mayıs tarihinde başlatılmasıydı, fakat hücreler değerlendirme günü için toplandıklarında, Blanqui onları geri yolladı. Blanqui tarihi bir hafta sonraya, 12 Mayıs'a erteledi. Blanqui iki nedenle ayın on ikisinin daha fazla başarı şansı sunduğuna inanıyordu. Birincisi, hükümetin mevcut garnizonun yerine yeni birlikler gönderdiği haberini almıştı. Yeni gönderilen bu askerler, Mevsimler karşısında dezavantajlı durumda olacaklardı, çünkü oradaki yerleşimi ve bölgeyi pek bilmiyorlardı. İkincisi, 12 Mayıs'ta Champ de Mars'ta yarışlar düzenlenecekti ve polislerin bir kısmının kalabalığı kontrol etmek üzere orada görevlendirilmesi söz konusuydu. Blanqui, monarşiyi hazırlıksız yakalamayı ve düşman örgütlenmeye zaman bulamadan, Paris'teki hayati noktaları ele geçirmeyi umuyordu.

Blanqui'nin ayaklanmaya dönük örgütlenmesi, onun isyan ve sokak savaşı taktiklerini ustaca kavramış olduğunu ortaya çıkardı. Blanqui, isyancıların hızla köprülerin, askeri garnizonların ve cephaneliklerin kontrolünü ele geçirmesini planladı. Barikatların kurulması konusunda, barikatların nereye, hangi yükseklikte kurulacağı ve benzeri bilgileri içeren ayrıntılı yönergeler hazırladı. Bernstein'ın da gözlemlediği üzere: "Blanqui'nin amacı, derinlemesine savunmaydı."[16] Blanqui'nin savaş planı, (belediye yönetiminin bulunduğu) Hôtel de Ville'in, Paris Polis Karakolu'nun ve Seine Karakolu'nun alınmasını içeriyordu. Bütün bu yerler merkezde bulunuyorlardı ve isyancılar buraları bir kez ele geçirip takviye etti-

[15] Alıntı için bkz. Spitzer, *age.*, 1957, s. 160.

[16] Bernstein, *age.*, 1971, s. 88.

ğinde, halkı sokaklara çıkarıp onlara yön verebileceklerdi. Halkın onların tarafına geçmesiyle, Temmuz Monarşisi düşecek ve iktidar devrime geçecekti.

12 Mayıs Pazar günü, öğleden sonra 2:30'a yakın bir saatte, Mevsimler'in silah başına çağrısı geldi. Mevsimler, düzensiz ve disiplinden yoksun bir saldırıyla Bourg-l'Abbé caddesine yakın, oldukça dolu bir cephaneliği ele geçirdi. Cephane alınırken, isyancılar hızla kendi kumandanlarının arkasına dizildiler. Barbès ve birlikleri Adalet Sarayı'nı aldı ve ardından Polis Karakolu'na yöneldi fakat güçlü direnişle karşılaşıp geri çekildi. Ardından Châtelet Meydanı'nı ele geçirmeye çalıştılar fakat düşman ateşi burada da geri çekilmelerine neden oldu. Sonrasında ise Barbès'in birlikleri Hôtel de Ville'e yönelen ana birliklere katıldılar. İsyancılar burayı koruyan askerleri başarılı bir biçimde silahsızlandırdı ve Hôtel de Ville'i ele geçirdi.

Barbès balkona çıktı ve Blanqui'nin isyanın gerekçelerini açıklamak üzere yazdığı bir bildiriyi yüksek sesle okudu:

> Yurttaşlar, silah başına!
>
> Ezenler için yok olma zamanı geldi.
>
> Tuileries'nin ödlek tiranı, halkın midelerini yakan açlıkla dalga geçiyor. Fakat işlediği suçlar bini aştı. Bunlar nihayet cezalarını çekecekler.
>
> İhanete uğramış Fransa, katledilmiş kardeşlerimizin kanı size yakarıyor ve intikam istiyor. Çok uzun süre ertelenmiş olması nedeniyle, bırakın bu intikam feci bir intikam olsun. Sömürü ortadan kalksın ve eşitlik zafer kazanmış bir biçimde krallığın ve aristokrasinin birbirine karışmış enkazı üzerinde yerini alsın.[17]

[17] Louis-Auguste Blanqui, "Appeal of the Committee of the Society of the Seasons," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1839/appeal.htm.

Bildiride halkın sözünü dinlemesinin beklendiği isyanın askeri liderlerinin isimleri sayılıyordu: Blanqui (Başkomutan), Bernard, Barbès ve Mevsimler'in diğer üyeleri. Açıklanan geçici hükümetin üyeleri şunlardı: Blanqui, Barbès, Bernard, Marc-René de Voyer de Paulmy d'Argenson, Hugues-Félicité Robert de Lamennais, Prosper-Richard Dubosc ve Albert Laponeraye. Listedeki bu isimlerden Dubosc ve Laponeraye, Mevsimler'in hapisteki üyeleriydi ve isyandan hiçbir şekilde haberleri yoktu. Emekli muhalif siyasetçi D'Argenson ve reformist Katolik papaz Lamennais ise kendi isimlerinin geçici devrimci hükümetin listesinde yer almasıyla hiçbir ilgilerinin olmadığını söyleyeceklerdi.[18]

Devrimciler kazandıkları zafer konusunda iyimserdiler fakat bir dizi zayıf noktaları nedeniyle zorluk yaşayacaklardı. İsyancıların sayısının bini geçmesi bekleniyordu fakat yeterince katılım olmamıştı. İsyanda yer alan devrimcilerin sayısına ilişkin tahminler 150 ila 600 arasında değişmektedir.[19] Blanqui'nin planı açısından kritik nokta, habersiz baskın unsuruydu. Blanqui, -30.000 kişilik- Paris garnizonunu hazırlıksız yakalamayı ve onları halk ayaklanmasıyla bastırmayı ummuştu. Ancak, garnizon hızla seferber oldu ve öğlen saatlerinde bine yakın asker isyancıların olduğu bölgeye hareket etti.

Barikatların titizlikle planlanmış dizilişi, hükümetin ilerleyişini engelleyemedi. Monarşi akşam karanlığı çöktüğünde şehir merkezini geri aldı. Greneta'daki büyük çatışmada, devrimciler cesur biçimde savaşırken, Barbès ise pek çok yara aldı ve yakalandı. İsyanı sürdürmek için bir sonraki gün son bir hamle daha yapıldı fakat garnizon hızla devrimcileri bastırdı. İki günlük savaşın ardından, Mevsimler Cemiyeti yenildi ve Paris'te bir kez daha "düzen" sağlanmış oldu.

Blanqui, tek bir kahramanca hamlenin işçilerin devrimci şevkini uyandıracağını ve bunun da isyanı Paris'e yayacağını ummuştu. Bunun yerine, Paris nüfusu, Mevsimler'in isyanını başlattığı

[18] Bernstein, *age.*, 1971, s. 91.

[19] Harsin, *age.*, 2002, s. 125.

12 Mayıs gününü kafa karışıklığı içinde izledi ve isyana katılmadı. Blanqui'nin devrim düşüncesindeki ölümcül kusur buydu: "Kitleler kendilerini özgürleştirmekte hiçbir rol oynamadılar." Orleancı Monarşi'nin siyasi krizi ise, isyan başlar başlamaz ortadan kalktı. Kısa süre içinde yeni bir hükümet kuruldu ve burjuvazi Krallığı destekledi. Blanqui, İsviçre'ye kaçmaya çalışırken yakalandığı 13 Ekim'e kadar saklanmaya devam etti.

Devrimciler iki duruşmaya çıkarıldılar. Bunlardan Haziran 1839'da gerçekleştirilen ilk duruşma, Barbès ve Bernard dahil on dokuz sanığı içeriyordu. Sanıkların hepsi, Orleancı Monarşi'yi devirmek için iç savaşı kışkırtmak ile suçlandılar. Barbès bu duruşmada siyasi bir savunma yaptı ve 12 Mayıs'taki eylemlerinin hepsinin sorumluluğunu üstlendi. Duruşma sonunda, Barbès ölüme mahkum edildi, fakat mahkemedeki onurlu tavrı ona halk arasında sempati kazandırmıştı. Krallık, kamusal baskıya karşı koyamayarak Barbès'ın cezasının ömür boyu hapse çevrilmesine hükmetti.

İkinci duruşma, Haziran 1840'ta gerçekleştirildi. Blanqui de dahil yirmi bir sanık bulunuyordu. Blanqui, savunma olarak devrim hakkını öne sürmeye çalıştı, fakat mahkeme bunu yasadışı olduğu gerekçesiyle reddetti. Duruşmanın geri kalanında Blanqui hiçbir savunma yapmadı ve söyleyecek "hiçbir şeyinin olmadığı"nda ısrar etti. Suçlu bulundu ve ölüme mahkum edildi. Barbès'ın hükmü örnek alınarak, Blanqui'nin cezası da Mont-Saint-Michel kalesinde ömür boyu hapis cezasına çevrildi.[20]

[20] Bernstein, *age.*, 1971, s. 93–97; Harsin, *age.*, 2002, s. 137–41; Alain Decaux, *Blanqui, L'Insurgé: La Passion de la révolution* (Paris: Librairie académique Perrin, 1976), s. 210–11.

V. L'Enfermé

■

Auguste Blanqui, dokuz yıl boyunca Mont-Saint-Michel hapishanesinde korkunç bir tutsaklık geçirdi. Buradaki mahkumlar günlerinin yirmi üç saatini kendi dışkılarının kokusuyla dolu hücrelerinde geçiriyorlardı. Kurallar, hapishaneyi kendi özel derebeyliği gibi yöneten hapishane müdürü Theurier tarafından çok sıkı biçimde uygulanıyordu. Kuralların en ufak şekilde sorgulanması bile dayakla sonuçlanıyordu. Savaş, mahkumlar için adeta devam ediyordu, kendilerini hapishane yönetimiyle kâh aleni kâh örtük bir savaş içinde bulmuşlardı. Blanqui ise hapishane rejimine uymayı reddediyor ve annesine mektubunda şunları yazıyordu: "İnsan zor gücüyle ezildiğinde, onlar seni öldürdüklerinde, elbette ölmek zorundasın; fakat ne kadar büyük olursa olsun fedakarlıklar yaparak kaçınabilecekken aşağılayıcı önlemlere kendi isteğinle uymak ise siyasi mahkumların asla ortaya koymaması gereken bir örnektir.[1]

[1] Alıntı için bkz. "Chronology."

Kurallara uymayanlar, kalenin çatı katındaki ceza hücrelerine atılıyordu. Mahkumların tamamına yakını bu hücrelerde uzun zamanlar geçirmişti. Blanqui bir keresinde, bu hücrelerden birinde aralıksız 127 gün geçirdi. Bu hücrelerde düzgün bir şekilde oturmak ya da ayakta durmak bile imkânsızdı. Hücreler kış boyunca çok soğuktu ve yazları da çok sıcaktı. Mahkumlar bu zorluklar karşısında deliriyor ya da intihara teşebbüs ediyordu. Hücreye atılmadan önce güçlü, zinde ve genç olan mahkumlar, buradan sağlıkları bozulmuş, yaşlanmış ve çökmüş olarak çıkıyordu.[2]

Blanqui, bu koşulların iyice sertleştiği bir zamanda, Şubat 1841'de, eşi Amélie-Suzanne'ın yirmi altı yaşında bir kalp hastalığı nedeniyle öldüğünü öğrendi. Amélie-Suzanne bir yıldır hastaydı ve Blanqui ceza aldığında, hapishane yetkililerine onu görebilmek için umutsuzca yalvarmıştı. Amélie-Suzanne'ın ölümü Blanqui'yi harap etti ve Blanqui haftalarca ağladı. İntiharı düşünüyor gibiydi. Mahkumlardan biri, Blanqui'nin "Kendi adıma, artık ne umurumda olan bir şey ne de korkum var; artık hayata tutunmuyorum, çok uzun zamanımın kalmadığı hayat benim için artık bir yük ve artık sadece onu başka bir şeyle değiştirmek istiyorum" dediğini aktaracaktı.[3] Blanqui, hayatının geri kalanı boyunca, Amélie-Suzanne'ın hatırası olan daha önceleri nadiren çıkardığı yüzüğünü örten bir siyah eldiven takacaktı. Blanqui, 1860'larda *Candide* gazetesi için yazdığı yazıları, zaman zaman, Amélie-Suzanne'ın hatırasına Suzamel takma adıyla imzalayacaktı.[4]

Bir diğer kişisel darbe, Blanqui'nin hayattaki oğlu Estève'in Amélie-Suzanne'ın ailesi tarafından alınmasıydı. Estève'in büyükannesi ve büyükbabası, onu, Blanqui'nin inandığı her şeyin tersi olan monarşi yanlısı ilkelerle yetiştiriyorlardı. Blanqui oğlunu yıllar sonra 1850'lerde yeniden gördüğünde, aralarında aşıla-

[2] Bernstein, *age.*, 1971, s. 100–101; Harsin, *age.*, 2002, s. 233–44; Geffroy, *age.*, 1919, s. 95.

[3] Harsin, *age.*, 2002, s. 240.

[4] Geffroy, *age.*, 1919, s. 230–31; Patrick Hutton, *The Cult of Revolutionary Tradition: The Blanquists in French Politics, 1864–1893* (Berkeley: University of California Press, 1981), s. 23.

maz bir uçurum olacaktı. Estève, babasından siyaseti bırakarak kendisiyle birlikte kalmasını istedi. Blanqui reddetti. Bernstein'a göre, "aralarındaki yabancılık onu kalıcı bir biçimde yaralamıştı."[5] Blanqui'nin yanında hâlâ annesi Sophie ve ona bağlı olan iki kız kardeşi Mesdames Barellier ile Antoine vardı, fakat Blanqui'nin kayıplarını onlar da telafi edemiyordu.

Blanqui'nin umutsuzluğa boyun eğmesi zor olmadı. Onun açısından, böyle olması dünyadaki en doğal şeydi. Eşi ölmüş, çocuğu ona yabancı olmuş ve komplosu bastırılmıştı. En büyük düşmanları tarafından hapishaneye tıkılmıştı. Blanqui yine de boyun eğmedi ve yıkılmadı. 1822'de ölen dört Carbonari üyesini, Temmuz'un ihanete uğrayan isyancılarını ve işçi sınıfının ıstırabını aklından geçirdi. Devrime ve yeni bir eşitlik dünyası idealine bağlanmıştı. Ne olursa olsun, katlanacak ve bayrağı yukarıda tutacaktı. Bu artık hayatının tek davasıydı ve hayatının sonuna kadar bunu böyle görecekti.

Blanqui, kendisini genç yaşlarında öğrendiği sıkı rutine bağlayarak sağlığını düzeltmeye ve hayatta kalmaya çalıştı. Vejetaryen beslenmeyi sürdürdü ve sürekli egzersiz yaptı. Blanqui, zamanının çoğunu tek başına okumak dışında hiçbir şey yapmadan geçiriyordu. Okuldan arkadaşı bir sosyalist-cumhuriyetçi ve o günlerde saygı duyulan bir gazeteci ve avukat olan Fulgence Girard'ın aracılığıyla dış dünyayla yeniden ilişki kurmayı başardı. Blanqui, Girard'ın dış dünyaya açtığı kanalı şöyle tanımlıyordu: "sanki bir dünya rönesansı; mezardan firar edilmiş sanki, adeta yeniden diriliş gibi."[6] Girard sadece ona haberleri getirmekle kalmıyor, aynı zamanda annesine yolladığı mesajları da gizlice dışarıya taşıyordu. Bu mesajlar, Mont-Saint-Michel'deki koşullara ilişkin ayrıntılı bilgiler de içeriyor ve bu bilgiler dışarıya sızmış oluyordu. Hapishane rejimine karşı başlatılan kampanya çok büyük bir kamusal baskı ve öfke yarattı, öyle ki Louis-Phillippe Ekim

[5] Bernstein, *age.*, 1971, s. 102 ve 246.

[6] Alıntı için bkz. Harsin, *age.*, 2002, s. 236.

1844'te elli dokuz siyasi mahkum için bir genel af ilan etmek durumunda kaldı. Temmuz 1845'te, tecritte tutulma gibi sert koşulların bir kısmına son verildi ve siyasi mahkumların günün büyük kısmında birbiriyle görüşmelerine izin verildi.[7]

Girard, Blanqui'nin deniz yoluyla Britanya'ya ait Jersey adasına kaçma planlarından birine de dahil olmuştu. Blanqui'nin annesi Sophie, Blanqui'nin kaçmasına yardımcı olacak ip ve diğer aletleri getirerek yardımcı oldu. Blanqui, Barbès ve diğer üç kişi bir kaçma girişimi kararı aldılar. İletişim yönteminden tünel kazmaya kadar bütün ayrıntıları planladılar. 10 Şubat 1842 gecesi, beş kişi artık harekete geçme zamanının geldiğine inanıyordu. Hücrelerden birinin parmaklıklarını söktüler ve aşağıya bir ip sarkıttılar. Aşağıya inmeye başlayan ilk kişi olan Barbès kaydı ve zemine çakıldı. Onun düşüşünün çıkardığı ses gardiyanları harekete geçirdi ve kaçma girişimi başarısız oldu. Mahkumlar ceza hücrelerine atıldılar ve mahkumları disipline etmek üzere yeni bir müdür yollandı. Bernard'a göre, mahkumların kararlılığı sürüyordu; mahkumlar "sadece [onların] bir görevi olan kutsal dayanışma ile değil, aynı zamanda [kendilerinin] açıkça kavradıkları çıkarlarına uygun olarak da" birlikte hareket ediyorlardı.[8] Acımasız hapishane rejimi ve gardiyanların zalimliği, Barbès ve Blanqui de dahil olmak üzere pek çok mahkumun sağlığını mahvetmişti.

Ocak 1844'te, Blanqui'de gırtlak tüberkülozu belirtileri görülmeye başladı. Blanqui, doktorların uyarısı üzerine Mont-Saint-Michel'den koşulları daha ılımlı olan Tours hapishanesine nakledildi. Blanqui oraya vardığında, doktorlar onu muayene etti ve ölümünün çok yakın olduğu sonucuna vardılar. Orleancı rejim, Blanqui gibi dik kafalı bir muhalifin ölümünün bir şehit yaratabileceğinden ve kamuoyunu öfkelendireceğinden korktu. Louis-Phillippe onu affetmeye karar verdi. Blanqui kraliyet affı sözünü duyduğunda, yetkililere bir mektupla yanıt verdi:

---

[7] *Age.*, s. 240 ve 244–46.

[8] Alıntı için bkz. *Age.*, s. 243; Bernstein, *age.*, 1971, s. 105.

> Beyefendiye söyleyin, ben yoldaşlarımla dayanışmamı beyan ediyorum. Hapsedilirken gördüğümüz işkencelerin bu dayanışmayı kırmasının herhangi bir şekilde mümkün olduğuna inanıyor mu? Bizi içeride verdiğimiz korkunç mücadelede ayakta tutan şey buydu; gücümüz bundan geliyor. Bakan beni en yakın hapishaneye göndersin. Bu hüküm, iğrenç bir affa karşılık beni daha mutlu edecektir.[9]

Blanqui'nin affı reddettiği haberi, onun muhalefet arasında artan saygınlığına katkıda bulunacak şekilde yaygın biçimde duyuldu.

Monarşi'nin Blanqui'ye bu şekilde hoşgörülü davranmasının bir başka nedeni de vardı; af, Blanqui'nin itibarını sarsmayı ve onunla diğer devrimcilerin arasını açmayı sağlayacaktı. 12 Mayıs isyanından itibaren, Blanqui hakkında onun "inançsız ve vefasız" olduğunu ileri süren yalan söylentiler dolaşıma sokulmuştu.[10] Blanqui'nin korkak ve kötü niyetli olduğuna dair bu söylentiler, 1840'taki duruşmasında da tekrarlanmıştı. Blanqui hapisteyken, pek çok mahkum aralarında hizipler oluşturup ona düşmanca yaklaşırken, bazı mahkumlarsa onun hakkındaki söylentilere inanmışlardı. Blanqui'nin itibarını sarsmaya dönük son girişim, onu Barbès gibi en yakın yoldaşlarından ayıracak olan gizli Taschereau Belgesi'nin yayınlanması olacaktı (bir sonraki bölümde ele alınacaktır). Blanqui affı reddetmişti çünkü hükümetin dezenformasyon kampanyasını kısmen sezmişti.

Affı reddetmesine karşın, Blanqui'ye yine de özel af sağlandı ve Blanqui hastalığından da mucizevi bir şekilde kurtuldu. 1846 yılına gelindiğinde, sağlığı düzelmişti fakat rahat bir nefes alacak zaman bulamayacaktı. 1846'da Tours'da buğday kıtlığına bağlı olarak fiyatlar yükselince, bir ekmek isyanı patlak verdi. Hükümet, merkezinde isyanı kışkırtan Blanqui'nin olduğu bir komünist komplo sözde kanıtına dayanan uyduruk bir dava açtı. Dava o kadar temelsizdi ki Blanqui bu davadan iki kere beraat etti.

---

[9] Fishman, *age.*, 1970, s. 66.

[10] Bernstein, *age.*, 1971, s. 94.

Haziran 1847'den 1848 Şubat Devrimi'nde kadar, Blanqui sürekli olarak sivil polisler tarafından izlendi. Tours'da yaşaması yasaklanmıştı. Hükümet, Tours halkına Blanqui ile konuşmalarının ve ona bir yer kiraya vermelerinin yasak olduğunu duyurdu. Bernstein'a göre: "Amaç, Blanqui'yi bir sessizlik denizinde tecrit etmek ve onda suçluluk psikolojisi yaratmaktı."[11] Blanqui teknik açıdan serbest olmasına karşın, monarşi onu izlemeye devam etti.

23 Şubat'ta, Orleancı rejimi deviren Paris sokak savaşının haberi Blanqui'ye ulaştı. Kurtuluş sağlanmıştı ve ilkbahar gelmişti. Yıllar süren hapisliğin ve acıların ardından, Blanqui'nin ruhu, yeni bir çağın başlangıcını vaat eden devrim haberiyle adeta bulutlarda geziyordu. Blanqui, haberi alır almaz, olaylara katılmak üzere sessiz sedasız taşradan Paris'e doğru yola çıktı.

Blanqui'nin uzun tutsaklığı, çektiği acılar ve gösterdiği cesaret bir efsanenin doğmasına yol açmıştı. Spitzer'in yazdığı gibi, "[Blanqui] dokuz yıl boyunca muhtemelen en fazla akıllarda kalan rolü oynamıştı — L'Enfermé, yani hapsedilen kişi, acı çeken fakat yenilmez tutsak."[12] Blanqui, sadık takipçileri tarafından, güçlülerden ödül olarak aşağılanma ve hapisten başka bir şey almamış olan devrim idealinin vücut bulmuş hali ve yenilmez savaşçısı olarak görülüyordu. Blanqui'nin devrime dönük aynı sadakati, gericilerden ılımlı sosyalistlere kadar diğer kişiler tarafından ise bir meymenetsiz ve canavar Jakoben olarak görülmesini sağlamıştı. 1848'deki İkinci Cumhuriyet'in şafağında, Blanqui'nin Paris'e gelişiyle, bu korkuların yeniden depreştiği açıkça görülüyordu.

[11] *Age.*, s. 114.

[12] Spitzer, *age.*, 1957, s. 7–8.

VI. 1848

■

İkinci Cumhuriyet

1848 Fransız Devrimi, ticari faaliyetlerin durmasının ve yaygın işsizliğe neden olan şiddetli bir ekonomik krizin sonucuydu. Ekmeğin fiyatı arttı ve işçiler yana yakıla iş aramaya başladılar. Temmuz Monarşisi yıllar içinde çok sayıda kriz atlatmışsa da, burjuva cumhuriyetçileri ve devrimci sosyalistleri, geniş muhalif kesimleri kendisine yabancılaştırmıştı. Cumhuriyetçiler Krallığın, bir cumhuriyet kurmak yerine bir hanedanlığın yerine bir diğerini geçirerek 1830 devrimine ihanet ettiğine inanıyorlardı. İşçi sınıfı ve radikaller ise, Orleancı Monarşi'yi kendilerinin sırtından geçinen, kapitalistlerin çıkarlarına hizmet eden bir rejim olarak görüyordu. Muhalifler arasında, Bourbon Hanedanlığı kökenli (Lejitimistler olarak adlandırılan) muhafazakâr muhalefet ve Louis-Phillippe'i bir gaspçı olarak gören Bonapartçılar da bulunuyordu.

1847'de, hükümetin üst düzey üyelerinin kamusal fonlarda spekülasyon yaptığı, fahiş fiyatlar uyguladığı ve hazineyi yağmaladığı açığa çıkınca, Temmuz Monarşisi'nde çatlaklar ortaya çıktı. Bü-

yük burjuvazinin hakimiyeti ve yozlaşmışlığı, reform ve oy hakkının genişletilmesi çağrılarının artmasına sebep oldu. Reform kampanyası, ilki Temmuz 1847'de Paris'te gerçekleştirilen yemekli etkinlikler biçimini aldı. Bu ılımlı girişim hız kazanarak, pek çok işçinin de katıldığı etkinliklerle tüm ülkeye yayıldı. Krallık, işçileri harekete geçiren açık muhalefetten çekindiği için, 20 Şubat'ta Paris'te düzenlenecek olan bir yemekli etkinliği yasakladı. İki gün sonra, işçiler, zanaatkârlar ve öğrenciler reform sloganları atarak ve ulusal marş "La Marseillaise"i hep bir ağızdan söyleyerek Temsilciler Meclisi'ne yürüdüler. Hükümet göstericileri dağıtmak için askerleri yolladığında, askeri birlikler de kalabalığa katıldı. Ardından atlı birlikler gönderildi ve birlikler kalabalığa amansızca saldırmaya başladı. Bu saldırı halkın kararlılığını kırmadı ve kalabalık bir gün sonra bu sefer kızıl bayraklar sallayarak ve Cumhuriyet'in kurulmasını talep ederek geri geldi. Ilımlı burjuvazi harekete son verilmesi çağrısı yapmaya tasarlarken, kral uzlaşma yanlısı bir tavır takınmıştı; fakat sokakları hıncahınç dolduran halk ısrarcıydı. 23 Şubat'ta elli göstericinin katledilmesi, isyanın bütün Paris'e yayılmasına yol açtı. Bir sonraki gün, 1.500 barikat kuruldu ve halk silahlandı. Paris'te görevlendirilmiş olan askerlerin artık kendisine sadık olmadığından korkan Louis-Phillippe, tahttan feragat etti ve İkinci Cumhuriyet kuruldu.[1]

İkinci Cumhuriyet içerisinde birbirine tamamen karşıt iki görüş söz konusuydu. Burjuva cumhuriyetçiler, temel siyasi ve yurttaş özgürlüklerini güvence altına alan ve özel mülkiyeti koruyan bir rejime dönük hayallerini gerçekleştirmeyi umuyorlardı. İşçiler ise onlara güvenmiyordu ve işçilerin büyük kısmı, ayrıcalıkları ve özel mülkiyeti kaldıracak Jakoben tarzda bir sosyal cumhuriyet istiyordu. Artık bir sır değildi; burjuvazi, işçi sınıfından ve onun düzene ve istikrara dönük potansiyel tehdidinden korkuyordu. Liberal milletvekili ve tarihçi Alexis de Tocqueville, üst sınıfın korkularını şu şekilde özetliyordu:

[1] Bernstein, *age.*, 1971, s. 119; Eric Hobsbawm, *The Age of Revolution 1789–1848* (New York: Vintage Books, 1996), s. 307; Harsin, *age.*, 2002, s. 251–74.

> Tüm öğleden sonrayı Paris'te dolaşarak geçirdim. Özellikle iki şey beni çok etkiledi: ilk olarak, olmakta olan devrimin çoğunlukla değilse bile kendine özgü bir halk karakterinin oluşuydu; bir anlamda [devrimin] halk denilen insanlara -yani, el emeğiyle çalışan sınıflara- her şeye karşı gücünün yeteceği duygusu herkese bulaşmıştı. İkincisi, tek başına halk silah taşıyordu, kamu binalarını koruyor, durumu izliyor, emirler veriyor ve cezalar kesiyordu; zenginlerle dolu bu kocaman kentin, bu büyük ulusun bir nevi hiçbir şeye sahip olmayanların eline kalmış olduğunu görmek sıra dışı ve berbat bir şeydi.[2]

İkinci Cumhuriyet, Marx'ın sözleriyle, "nihayet, başkentin kendisini arkasına sakladığı Krallık'tan kurtulmasıyla birlikte burjuvazinin yönetimini açık ve net bir biçimde getirdi."[3] Cumhuriyet'i işçiler kazanmıştı ve artık özgürleşme mücadelelerini açık bir biçimde yürütebilirlerdi. Devrimin hemen ardından, Paris'in dört bir yanında radikal ve sosyalist kulüpler pıtrak gibi açıldı, gazeteler ve afişler patlaması yaşandı.[4] İşçilerin ortaklıktan cumhuriyetçiliğe ve sosyalizme kadar pek çok konuda ve Ulusal İşlikler'in yararlılıkları hakkında tartıştığı yüze yakın düşünce ekolü ortaya çıktı.

Ulusal İşlikler, Louis Blanc'ın (1811–1882) parlak buluşuydu. Blanc, kapitalizmin çelişkilerinin barışçıl biçimde üstesinden gelecek şekilde işçiler tarafından örgütlenen ve devlet tarafından güçlü bir biçimde finanse edilen bir kooperatif üretim sisteminden yana olan reform-eğilimli bir sosyalistti. Blanc, 1839 tarihli çalışması *Emeğin* Örgütlenmesi'nde, kooperatiflerin "kısa süre içinde, sadece işçilerin değil kapitalistlerin de ona katılmasına yol açacak şekilde sanayinin her alanında başarılı olacağını; belirli bir zaman sonra da, kamulaştırmalara, adaletsizliğe ya da telafi edilemeyecek bir parçalanmaya gerek olmaksızın, ortaklık ilke-

---

[2] Alexis de Tocqueville, *Recollections of Tocqueville* (New York: The Mac- Millan Co., 1896), s. 92–94.

[3] *MECW*, Cilt. 10, "The Class Struggles in France, 1848–1850," s. 54–55.

[4] Benjamin, *age.*, 1999, s. 177; Harsin, *age.*, 2002, s. 278. Bonapartistleri ve monarşi yanlılarını gizleyen kulüpler olsa da, polis zamanını sosyalist ve devrimci kulüpleri dikkatle izlemeye ayırıyordu.

sinin bireycilik ve bencillik karşısında üstün geleceğini" öngörüyordu.[5] Blanc'ın planı, kooperatiflerin çalışma hakkını güvenceye alması nedeniyle, şiddetli ekonomik krizden olumsuz etkilenmeye devam eden işçiler arasında bir popülerlik kazanmıştı.

Yeni geçici hükümet Blanc'a bir bakanlık verdi ve Blanc, işsizlerin hızla rahata kavuşmasını sağlamak üzere Ulusal İşlikler'i örgütleyecek Lüksemburg Komisyonu'nun kurulmasını önerdi. Diğer bakanlar, Blanc'ın planını, işçilere verilebilecek bir taviz ve hükümete dönük halk desteğini güçlendirecek bir adım olarak yorumladılar ve onayladılar. Ancak, geçici hükümet Ulusal İşlikler'i sadece bir acil durum önlemi olarak görürken, işçiler ise çalışma haklarına dönük bir hükümet güvencesi ve adil bir toplumun öncülü olarak görüyorlardı.

Sosyalist Blanc ile (Albert l'Ouvrier olarak bilinen bir işçi sınıfı temsilcisi olan) Alexandre Martin, geçici hükümette yer alıyor olsalar da, hükümetteki monarşi yanlılarından ılımlı cumhuriyetçilere kadar uzanan burjuva üyeleri sayıca daha fazlaydı. Bu burjuva bakanlar, işçi sınıfı radikalizminin dizginlenmesiyle İkinci Cumhuriyet'in burjuvazi ve köylülük tarafından kabul edilebilir görünmesi yönünde ellerinden geleni yapmak durumundaydılar. Bunların her girişimi, kamuoyunu işçilerin sosyal bir cumhuriyete dönük arzularına karşı söndürmeye yönelikti.[6] Başkent, işçilerin kazanımlarını hızla geri almak ve ticaret eksenli bir ortam yaratmak için harekete geçti. Fransız Bankası, imalatçılara ve tüccarlara kredi akışını durdurarak cumhuriyeti halkın gözünden düşürmeye çalıştı. Kredi daralması ekonomik krizi keskinleştirdi. Burjuvazinin üyeleri, yükselen krizin faturasını işçilere verilen tavizleri bağladılar. Geçici hükümet, Orleancı Monarşi'nin borçlarını üstlenmeyi reddetmiş fakat bütçeyi dengelemek için köylülüğe dönük bir dizi yeni vergi koymuştu. Marx'a göre, bu hamle köylülüğün İkinci Cumhuriyet'ten soğumasına yol açtı:

---

[5] Louis Blanc; alıntı için bkz. Donny Gluckstein, *The Paris Commune: A Revolution in Democracy* (Chicago: Haymarket Books, 2011), s. 182.

[6] Harman, *A People's History of the World* (New York: Verso Books, 2008), s. 339.

> Köylüler Şubat Devrimi'nin faturasını ödemek durumundaydılar; karşı-devrim köylüler arasında esas hammaddesini buluyordu. 45 Sentim Yasası, Fransız köylüsü açısından büyük önem arz ediyordu; köylüler bu yasayı cumhuriyet açısından bir ölüm kalım meselesine dönüştürmüştü. O andan itibaren, Cumhuriyet Fransız köylüleri için artık 45 Sentim Yasası anlamına geliyordu ve köylülük Paris'te ise proletaryanın kendisini sırtından savurganlık yapmasını görüyordu. 1789 Devrimi köylülerin feodal vergi yüklerinden ve borçlardan kurtulmasını sağlamışken; 1848 Devrimi ise, kendisini kırsal nüfusa, sermayeye zeval getirmemek ve devlet aygıtlarının daha yüksek bir devirde işlemesini sağlamak için yeni bir vergi dayatmasına başvurmuştu.[7]

İşçiler ile burjuvazi arasındaki çatışma, ulusal bayrak üzerine başlayan yapılan tarışmalrda dahi açıkça görülebiliyordu. Cumhuriyet ilan edildiğinde, ülke bayrağının kızıl mı yoksa üç renkli mi olması gerektiği meselesi baş gösterdi. İşçilere göre, üç renkli bayrak Orleancı hanedanlık altında burjuva hakimiyetinin bir simgesiydi. Kızıl bayrak ise hem sosyalizmi hem de işçi sınıfını temsil ediyordu. Üç renkli bayrağın kabulü ve bayrak direğinin renginin kızıl olmasıyla bir uzlaşma sağlandı.

Paris'te silahlı işçilerin gerçekleştirdiği terör, burjuvazinin kendi silahlı güçlerini kurmak yönünde kaygılanmasına yol açtı. Ulusal Muhafızlar her ne kadar geçici hükümetin elindeki birkaç güçten biri idiyse de, işçiler kadar güçlü görünmüyorlardı. Bu yetersizliği gidermek, başkentte düzeni sağlamak adına, lümpen proletarya ve genç işçilerden oluşan yirmi dört taburluk bir Seyyar Muhafızlar Birliği oluşturuldu. Cumhuriyetçi Alphonse de Lamartine, Seyyar Muhafızlar'ı "bir anti-sosyalist ve anti-anarşist federasyon" olarak tanımlıyordu.[8] Tıpkı iki farklı bayrak arasındaki uzlaşma gibi, birbirine karşıt iki sınıfın varlığı da uzun süremedi.

---

[7] *MECW*, Cilt 10, "The Class Struggles in France, 1848-1850," s. 61.

[8] Bkz. Samuel Bernstein, "Marx in Paris, 1848: A Neglected Chapter," *Science & Society* 3.3 (Summer 1939): s. 340.

Geri Dönüş

Blanqui 25 Şubat'ta Paris'e vardığında, aklında Temmuz 1830'un Üç Şanlı Gün'ünden aldığı dersler vardı. Blanqui, İkinci Cumhuriyet'in iktidarı halkın çıkarlarına ihanet edecek olan burjuvaziye teslim ederek aynı yolu izleme riskine sahip olmasından korkuyordu. Daha sonra yazacağı üzere:

> *Cumhuriyet, bir hükümet biçiminden bir diğerine geçişle sınırlı kalırsa, bir yalan olacaktır. Kelimeleri değiştirmek yeterli değildir: şeyler değişmek zorundadır.
>
> *Cumhuriyet, işçilerin kurtuluşu anlamına gelir, sömürü hükümranlığının sona ermesidir, emeği sermayenin tiranlığından kurtaracak olan bir yeni düzenin gelişidir.
>
> *Özgürlük! Eşitlik! Kardeşlik! Binalarımızın üzerinde yazılı olan bu slogan, anlamsız bir opera dekoru olarak kalmamalıdır.[9]

Blanqui'nin üç renkli bayrak ile kızıl bayrak üzerine yapılan tartışmada aldığı konum, burjuvazi cephesinde, Blanqui'nin bir sosyal cumhuriyetten yana olduğu konusunda kuşku bırakmıyordu:

> Üç renkli bayrak bundan böyle artık Cumhuriyet'in bayrağı değildir. Louis-Phillippe'in ve monarşinin bayrağıdır. Yirmi kez işçilerin kanıyla yıkanmıştır. Bir kanlı bayrak olduğu söylenebilir. Bayrak, ancak onu cumhuriyetin standart haline getiren şehitlerin kanının kızılı olacaktır. Gericilik saldırmaya başladı bile. O ancak şiddet yoluyla yola getirilebilir. Kralcı hizipten kişiler, ağızlarında saldırganlık ve tehditlerle, yurttaşların yakasına taktığı kızıl renklerden ürkerek sokaklarda sürtüyorlar. İşçiler! İndirilmekte olan sizin bayrağınızdır. Kulak kesilin! Bunu Cumhuriyet'in düşüşü izleyecektir.[10]

---

[9] Louis-Auguste Blanqui, "To the Democratic Clubs of Paris," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1848/democratic-clubs.htm.

[10] Louis-Auguste Blanqui, "For the Red Flag," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1848/red-flag.htm.

Blanqui'nin mesajı, aşırı solun taleplerini destekliyordu fakat söylediklerinde ölçüyü koruyordu. Blanqui, burjuvazinin ihanetinden korksa da, bir başka ayaklanma başlatma zamanının henüz geldiğine inanmıyordu. Paris'e vardıktan sonra diğer düşünürler ile buluştuğunda, bir başka halk ayaklanmasının başarı şansı üzerine tartışma yürütmüştü. Blanqui, hükümetin yıkılmaya mahkum olduğunu ve bu kadar erken saldırmanın yenilgi anlamına geleceğini söyleyerek sabırlı olmayı önerdi:

> Fransa cumhuriyetçi değil; henüz gerçekleşen devrim hoş bir sürprizdir, daha fazlası değil. Eğer bugün iktidarı almaya niyetlenirsek, burjuvazinin üzerinde uzlaştığı isimler ve ardından da taşra geri adım atacak, ürkecektir.
>
> Hôtel de Ville'dekileri güçsüzlükleri ile baş başa bırakalım: onların zayıflığı yıkılışlarının kesin bir işaretidir. Ellerinde kısa ömürlü bir yürütme gücü var; biz, kendimiz açısından, Jakobenlerin yaptığı gibi devrimci bir şekilde örgütleneceğimiz halka ve kulüplere sahibiz. Birkaç gün daha beklemeye hazır olmak zorundayız ve sonrasında ise devrim bizim olacak! Eğer gecede iş gören hırsızlar gibi sinsi bir saldırıyla iktidarı ele geçirirsek, iktidarımızın ne kadar süreceğini kim bilebilir? Bizlerin altında, bizi benzer araçlarla devirmek için yanıp tutuşan zinde ve hırslı insanlar olmayacak mı? İhtiyacımız olan şey, geniş bir halk kitlesi, isyanı başlatacak banliyöler ve yeni bir 10 Ağustos'tur.[11]

Blanqui, İkinci Cumhuiryet'in kurulmasının ve onun verdiği özgürlüklerin, devrimcilerin artık yeraltında faaliyet göstermek zorunda olmaması anlamına geldiğine inanıyordu. Bernstein'ın ileri sürdüğü üzere;

> Eski komplocu, halkın kendine özgü amaçlara ve bunları gerçekleştirmeye dönük iradeye sahip olduğu gerçeğinden fazlasıyla etkilenmişti. Halkın Şubat Devrimi'nde yer alma biçimi, onun yeterliliğini kanıtlamıştı. Halk gözü pek ve iyimserdi. ... Bu savaşçılar, cesur ve romantik akti-

[11] Louis-Auguste Blanqui, "Speech at the Prado," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/speech-at-the-prado-25-february-1848/.

vistlerin eyleme geçirebildiği insan kitlesi değildi. Aslında, bu insanlar küçük bir azınlığın başlatacağı bir isyana karşı şüpheciydiler.[12]

Blanqui böylece, halkı hükümet üzerinde baskı yapmaya seferber etmek için bir siyasi kulüp örgütleyerek, Jakoben örneğini izlemeye karar verdi. Hükümetin vaatlerini yerine getirmekte başarısız olması durumunda, bu kulüp bir başka ayaklanmayı örgütlemek üzere kullanılabilirdi. Şubat ayının sonunda, Blanqui, kısa süre içinde Kulüp Blanqui olarak bilinecek olan Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp'ü (MCK) kurdu.

Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp, ateşli bir faaliyet yürüttü ve haftada altı gün toplantılar düzenledi. Bu toplantılara en yüksek katılım sayısı 500'dü ve katılanların arasında işçi sınıfı azınlık durumdaydı. MCK'nin en sık söz alan ve en popüler konuşmacısı Blanqui'ydi. Blanqui'nin konuşmasını bir keresinde Victor Hugo da dinlemişti ve Hugo sahneyi şöyle tarif ediyordu:

(...) Bununla birlikte, alaycılıkla karışık bir açıklık, küçük eller ve ayaklar, gömlek giymeyen ama her zaman eldiven takan biri. Bu adamın içinde bir demagog tarafından bastırılmış ve ezilmiş bir aristokrat var.

Büyük yetenek, sıfır iki yüzlülük; özelinde nasılsa kalabalık önünde aynı. Şiddetli, inatçı, ciddi, asla gülmeyen, saygıları ironiyle karşılayan, iğnelemeyle karışık takdir, küçümsemeyle karışık sevgi ve sıra dışı bir adanmışlığa ilham verme.

Blanqui'de halktan hiçbir şey, kalabalıktan her şey var.

Bununla birlikte, neredeyse bilge bir mektuplar adamı. Belirli zamanlarda artık bir insan değil, her türden sefaletten doğan her türden öfkenin vücut bulmuş gibi göründüğü bir tür hüzünlü hayalet.[13]

[12] Bernstein, *age.*, 1971, s. 136.

[13] Victor Hugo, *Memoirs of Victor Hugo* (London: William Heineman, 1899), s. 292.

Kulüp tartışmaları fırtınalıydı fakat, Blanqui'nin daha sonradan gözlemlediği üzere, üyelerin hepsi "dizgininden boşanmış şiddete alışık olmaktan" çok uzak kişilerdi.[14] Bütüne bakıldığında, Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp açık tartışmayı ve kitle eylemini savunuyordu.

MCK, gericiliğe karşı geniş tabanlı bir sol cephe kurmak adına, çoğunlukla demokratik taleplerin savunuculuğunu yaptı. Mart 1848'de geçici hükümete sunulan kulübün ilk bildirgesinde, basın, toplanma ve ifade özgürlüğü talepleri yer alıyordu. Blanqui açısından, siyasal özgürlükleri genişletmeye dönük mücadele vermek, devrimcilerin sadece cumhuriyetçi kurumları sağlamlaştırmasını sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda onlara fikirlerini yaymaları için daha fazla alan açacaktı.[15]

Bildirge, işçi sınıfına özel bir vurgu yapan iki talep içeriyordu. Birinci talep, sendika karşıtı yasaları eleştiriyor ve ikinci talep de bütün işsiz kalmış işçilerin bir ulusal muhafız kurumunda örgütlenmesi çağrısında bulunuyordu.[16] Blanqui her ne kadar Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp'te açık örgütlenmeye ve ajitasyona istekliyse de, burjuvazinin sadece silahlı güç ile yıkılabileceğine inanıyordu. Louis-Phillippe'in kaçmasını sağlayan şey verilen dilekçeler değil, barikatları silahla savunan isyancı işçi kitleleriydi.

Blanqui'nin sosyalizmi gerçekleştirmek açısından silahlara ve askeri örgütlenmeye dönük neredeyse mistik denebilecek bir insancı vardı. Üç yıl sonra, "Halka Uyarı"sında şunları söyleyecekti:

---

[14] Bernstein, *age.*, 1971, s. 146.

[15] Dilekçede yer alan taleplerin tamamının listesi için bkz. Louis-Auguste Blanqui, "Address of Central Republican Society to the Government," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1848/republican-society.htm; Spitzer 1957, s. 85.

[16] Louis-Auguste Blanqui, "Warning to the People," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1851/toast.htm.

> Silahlanma ve örgütlenme; bunlar, ilerlemenin belirleyici unsurları, sefalete son vermenin ciddi yöntemidir. Elinde demiri olanın ekmeği de olur. Süngüler karşısından kendimizi güçsüz düşürürüz, silahsız kalabalıkları süpürüp bastırırlar. Silahlı işçilerin olduğu bir Fransa, sosyalizmin gelişi demektir. Silahlı işçilerin varlığıyla birlikte, engeller, dirençler ve imkânsızlıklar yok olur gider.[17]

Blanqui, aynı uyarısında, "burjuva muhafızlar silahsızlandırılmaz ve işçilerden oluşan bir ulusal milisin silahlandırılması ve örgütlenmesi [emri verilmezse]", bütün hükümetlerin işçilerin çıkarlarına ihanet edebileceğini söylüyordu.[18] Blanqui kitle siyasetini benimseyebilmişti fakat halen daha devrimin nihai başarısının namlunun ucunda olduğuna inanıyordu.

Blanqui, MCK'yi ücretler ve çalışma saatleri gibi işçi sınıfının gündelik istekleri etrafında örgütlemekten geri duruyordu, çünkü bu konulara çok fazla odaklanmanın işçilerin siyasi bilincini körelteceğinden korkuyordu.[19] Ona göre, Blanc'ın Ulusal İşlikler'i, işçilerin geçim meseleleriyle meşgul olurken, kurtuluşu devletten bekleyerek uyuşmaları tehlikesine yol açmıştı. Blanqui, "Tarihte hiç sefil hale gelmek için mücadele eden insanlar gördünüz mü?" diye soruyordu.[20]

Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp'ün odaklandığı diğer şey, yeni bir anayasa yapacak olan Ulusal Meclis seçimlerinin tarihine ilişkindi. Sağcılar, taşrada ezici bir muhafazakâr çoğunluğa güvenebileceklerini bildikleri için erken seçim istiyorlardı. Sağcıların evrensel oy hakkı üzerinden bir seçim zaferi kazanması halinde, bu durum sol açısından ezici bir siyasi ve moral darbe olacaktı. Diğer taraftan, (yeni-Jakobenler, reformcu-sosyalistler ya da devrimciler olsun) solcular ise seçimlerin ertelenmesini istiyorlardı. Blanqui de bu konumu benimsedi ve İkinci Cumhuriyet'in

[17] *Age.*

[18] *Age.*

[19] Spitzer, *age.*, 1957, s. 140.

[20] Bernstein, *age.*, 1971, s. 147.

halka cumhuriyetçi ilkelerin propagandasını yapması gerektiğine inandı:

> Kırsal bölgelerde, ruhban ve aristokrasi büyük bir etkiye sahip. Akıllı bir tiranlık, bireyleri sistemli biçimde birbirinden yalıtarak, kitlelerin kalbindeki kendiliğindenliği bastırmaktadır. Serf konumuna itilmiş haldeki sefalet içindeki köylülük, onları bastıran ve sömüren düşmanlar için bir sıçrama taşı haline gelecektir.
>
> Ezenlerin bu şekilde kendi suçlarından faydalanabilecekleri düşüncesi bizi öfkelendiriyor. On milyon insanı, onların kendi köleliklerini onaylayacak şekilde deneyimsizliklerinden faydalanarak kendi kurtuluşları konusunda kandırmak bir küfürdür. Bu durum, Şubat'ın barikatlarına dayanan bir mücadeleyi aşağılamak anlamına gelecektir.
>
> Halk bilmiyor fakat öğrenmek zorundadır. Bu iş, bir günlük ya da bir aylık bir iş değildir. Elli yıldır sadece karşı-devrimin konuşma hakkı olduğundan dolayı, -sahnenin sadece yarısını isteyen ve elleriyle düşmanının ağzını kapatmayacak olan- halka bir yıllık özgürlük vermek çok mudur?
>
> En küçük köye bile ışık götürülmelidir; işçiler hizmetkârlık nedeniyle çattıkları kaşlarını kaldırmalı ve hâkim kastların onları postallarıyla boğazlarına basarak tuttukları dermansızlık ve uyuşukluk durumundan silkinmelidir.
>
> Korkularımızın yersiz olduğunu söylemeyin! Seçimler, eğer yapılırsa, gerici olacaktır. Bu evrensel bir yakarıştır. Kralcı parti, örgütlü olan bu tek parti, uzun süren hakimiyeti sayesinde, entrikalar, yozlaşma ve toplumsal etkisi üzerinden halkı kontrol edecektir. Seçim sandığından galip çıkacaktır.
>
> Bu türden bir zafer, iç savaş anlamına gelecektir![21]

[21] Louis-Auguste Blanqui, "Second Petition for the Postponing of Elections," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/second-petition-for-the-postponing-of-elections-14-march-1848/.

Krizin ve işçilerin artan radikalizminin ortasında, 13 Mart'ta, MCK diğer demokratik kulüplere bir ortak cephede bir araya gelme çağrısında bulunma yönünde oy birliğiyle karar aldı.[22] Birliğin çıkarları açısından, yeni program iki şey hariç bütün taleplerden vazgeçiyordu: hem Ulusal Muhafızlar hem de kurucu meclis için yapılacak seçimlerin ertelenmesi. Bir sonraki gün, diğer kulüpler de benzer hamleler yaptılar ve on beş kulüp bir araya gelerek bir Merkez komite belirledi. Kısa süre içinde, 300'den fazla emek örgütü yeni kulüpler federasyonuna katılmıştı. Yeni federasyon, geçici hükümete bir delegasyon tarafından sunulmak üzere bir talepler listesi hazırladı. Bu liste, Blanqui tarafından öne sürülen iki talebi ve askeri birliklerin Paris'ten çekilmesi çağrısını içeriyordu. Hükümet kulüplerin delegasyonu ile görüşmeyi reddettiğinde; kulüplerin buna yanıtı, Paris halkına 17 Mart'ta bir gösteri düzenlemek üzere sokağa çıkma çağrısı yapmak oldu.

O gün sokaklarda yüz bin işçi yürüdü ve bu durum hükümetin bütün talepleri resmen kabul etmesine yol açtı: seçimler birkaç hafta ertelendi ve askeri birlikler de geri çekildi. Gösteri hükümetin halkın baskısına boyun eğmesini sağladı fakat 17 Mart aynı zamanda sol cephedeki ılımlılar ile devrimciler arasındaki ayrımı da derinleştirdi. 17 Mart üzerine konuşan Louis Blanc, gösterilerin yasallık sınırını aşmasından korkuyordu. Blanc, Blanqui gibi barışçıl bir sonuca engel olacak aşırılık yanlılarını tasfiye etmeyi umuyordu.[23] Blanqui açısından ise; gösteri, cumhuriyetin burjuva liderlerine ve ılımlıların beceriksizliğine dönük güvensizliği daha da şiddetlendirmişti.

Sol içindeki büyüyen yarılma muhafazakârlar ile gericileri hoşnut ederken, onların durumları ise halen daha güvensizdi. Eğer birleşik sol durdurulmazsa, burjuvazi, Blanqui tarafından başı çekilecek ikinci bir devrime ve kendilerini silip süpüren ikinci bir 1793'e dönük gerçek bir olasılıktan korkmaya başlayabilirdi. Marx, Fran-

[22] Bernstein, *age.*, 1971, s. 149.

[23] *Age.*, s. 151.

sa'da artan kutuplaşmayı "Proletarya, her geçen gün kendisini Blanqui'nin bahsettiği devrimci Sosyalizm ve Komünizm etrafında örgütlüyordu" şeklinde gözlemliyordu.[24] Düzen güçlerinin üstün gelmesi için Blanqui durdurulmalıydı.

Taschereau Belgesi

Blanqui artık şiddetli bir basın saldırısının hedefi haline gelmişti. Gericiler onu Robespierre'in yeniden doğmuş hali olarak resmediyorlardı. Blanqui hakkında inanılmaz hikâyeler anlatılmaya başlandı: onun, 1793'ün yanında çocuk oyuncağı kalacağı yeni bir terör hükümranlığı kuracağı söyleniyordu. En kötü darbe ise, *Revue retrospective* gazetesinin, Blanqui'nin *bir polis ajanı olduğunu ifade eden* Taschereau Belgesi'ni yayımlayacağı 31 Mart'ta gelecekti. Belge üç temel amaca hizmet ediyordu: Blanqui'nin bir devrimci olarak saygınlığına saldırıyor, onu tecrit ediyor ve aşırı solu bölüyordu.[25]

Jules Taschereau adlı bir Orleancı yetkili tarafından yayımlanan belge, Blanqui'nin Mevsimler Cemiyeti'ndeki yoldaşları hakkında istihbarat sağladığını ileri sürüyordu. Taschereau Belgesi, Blanqui'nin 1840 duruşmasına bakan savcı tarafından çizilmiş, ihanet içindeki bir adam portresi üzerine kuruluydu. Bernstein'in de *gözlemlediği üzere, "*Belgedeki her şey, Blanqui'yi, onun tavrının, yapısının, tanıklığının ve olguların taraflı doğasını tasarlamak üzere hazırlanmıştı."[26] Olgusal hatalarla dolu belge, açıkça sivil polislerin ve savcıların kayıtlarına dayanıyordu. Belgede iddia edilen hiçbir şey yeni değildi, fakat devrimci sol üzerinde yıkıcı bir etkisi olacaktı. Sonrasında gelecek olan hiçbir tarihçi ya da yaşamöyküsü yazarı, Blanqui'nin bir polis muhbiri olduğunu kanıtlayamayacaktı.[27]

---

[24] *MECW*, Cilt 10, "The Class Struggles in France, 1848–1850," s. 127.

[25] Bernstein, *age.*, 1971, s. 158.

[26] *Age.*, s. 159.

[27] Taschereau Belgesi'ne ilişkin farklı yorumlar için bkz. Dommanget, *age.*, 1970, s. 12–16; Geffroy, *age.*, 1919, s. 147–54; Bernstein, *age.*, 1971, s. 107, 158; Decaux, *age.*, 1976, s. 315–48.

Taschereau Belgesi'nin yarattığı en hızlı ve yıkıcı etki, Blanqui ile Barbès arasındaki açık ayrılık oldu. Barbès, Mevsimler Cemiyeti'nin kuruluşu nedeniyle Blanqui'ye karşı kızgındı ve ikisi, Mont-Saint-Michel'deki hapislikleri boyunca birbirlerine karşı soğuklardı. Belgenin yayımlanması ise aralarının tamamen bozulmasına yol açtı. Barbès, belgede öne sürülen suçlamaların doğru olduğuna inanıyor ve "iç çevrelerdeki kişisel eleştirilerin ve parçanın bir bütünmüş gibi sunan can yakıcı alayların kendisini 'ironisi' ile ayırt eden bir adam olarak Blanqui'ye uygun olduğunu düşünüyordu."[28] İki önde gelen devrimci arasında yaşanan bu kopuş, kulüplerin birleşik eylemini engellemekle kalmadı, sağa cesaret verdiği gibi, solun saflarını da etkiledi.

Blanqui, Taschereau'nun iki hafta önce yayımlanmış olan iftiralarına karşı ayrıntılı bir yanıt kaleme aldı. Blanqui'nin yanıtı, hem Aileler Cemiyeti'nden hem Mevsimler Cemiyeti'nden kırk sekiz eski üye tarafından da imzalanmıştı. Blanqui'nin yanıtı, belgeyi kendisinin yazdığı iddiasını reddederek başlıyordu: "Blanqui, sözüm ona yazar, bu belgeyi yazmamıştır ve imzalamamıştır. Belgenin kökenini gösteren ya da özgünlüğünü garantileyen hiçbir işaret yoktur."[29] Blanqui, bir muhbir haline gelmenin mantığının ne olduğunu soruyordu? Yaşamı, ölüm cezası tehdidine kadar tehdit altında değildi. Sözüm ona ihaneti daha hafif bir hapis cezası da getirmemişti: "Mont Saint Michel ve Tours'daki hapishane bu soruyu yanıtlamaktadır. Hapishane arkadaşlarımdan hangisi benim kadar acı kadehinden içmiştir?"[30] Blanqui, sözüm ona ihaneti karşılığında hiçbir şey kazanmamıştı; kendisine ait çok az parası vardı ve o sırada bir tavan arasında yaşıyordu.

Blanqui, bu iftiraların kendisine halkı gericiliğin farkına varmak ve ona karşı çıkmak üzere seferber etmedeki etkililiği nedeniy-

---

[28] Harsin, *age.*, 2002, s. 285.

[29] Louis-Auguste Blanqui, "Blanqui's Response to the Tascherau Document," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1848/tascherau.htm.

[30] *Age.*

le atıldığına inanıyordu. Şöyle yazacaktı: "Benim suçum nedir? Karşı-devrime karşı gelmek, altı hafta boyunca onun planlarını ortaya dökmek ve halka etraflarında büyümekte olan ve onları yutacak olan tehlikeyi göstermek."[31] Blanqui'nin bildiği kadarıyla, kendisine karşı ortaya atılan yalanların sahibi kralcılardı ve onlara güvenilmemeliydi. Onlar açısından, "tehlikeli bir rakibi ezmek için bütün yöntemler mübahtı."[32] Blanqui, Taschereau Belgesi'ne inanabilecek olan cumhuriyetçileri uyarıyordu:

> Cumhuriyetçiler, ilke bayrağına sadık kalmaya devam eden eski davanın eski askerleri, bilinçlerinizi onurunuz, para ya da makam karşılığında yeni efendilere satmayanlar, gözünüzü dört açın! Benim örneğim sizlere bir uyarı olsun. Bugün bana yapılan yarın size yapılacak. Vay utanç yaratanların haline. Hepimizi hedef alacaklar! Başımızdan, yüreğimizden, önümüzden, arkamızdan, fark etmez: hepimizi hedef alacaklar![33]

Blanqui'nin yanıtının 100.000'den fazla kopyası basıldı ve Nisan ayı başlarında başkentin her yerine dağıtıldı. Blanqui'nin yanıtı, hem suçlayanları hem de hükümeti savunmaya geçmeye zorladı. Pierre-Joseph Proudhon, Étienne Cabet ve François-Vincent Raspail gibi solda önde gelen diğer kişiler ise Blanqui'nin yanıtından tatmin olmuşlardı.[34] Taschereau, belgenin sahte olduğunu söyleyen Blanqui'yi mahkemeye verdi. Mahkeme Blanqui'nin aleyhine karar verdi fakat bu onun aklanması açısından çok büyük bir etkiye yol açtı. Tanıkların çoğu, tutarsız ifadeler veren kralcılardı. Taschereau Belgesi'nin bir kopyanın kopyası olduğu ortaya konuldu. Orijinal belge ise, mahkemenin "Belgenin 1839'da var olduğu bilgisi asla sorgulanamaz" yönündeki beyanına karşın ortaya konamadı.[35] Mahkeme Blanqui aleyhine karar verdi, çünkü kralcı tanıklara ondan daha çok güveniyordu. Yargılama arkasında bir sürü yanıtlanmamış soru bıraktı: Eğer belge [Blanqui'nin]

[31] *Age.*

[32] *Age.*

[33] *Age.*

[34] Bernstein, *age.*, 1971, s. 161.

[35] *Age.*, s. 163.

bu kadar aleyhindeyse, o zaman neden daha önceki mahkemelerde kullanılmamıştı? Bunun tek olası yanıtı, belgenin Blanqui'nin saygınlığını sarsmak için 1848'de yazılmış sahte bir belge olmasıydı.

15 Mayıs

Blanqui bir yandan Taschereau Belgesi'nin iftiraları ile uğraşırken, diğer yandan solu birleştirmeye dönük çalışmalarını sürdürüyordu. Devam eden siyasi ve ekonomik karmaşa, 16 Nisan'da bir başka radikal kitle gösterisine yol açtı. İşçiler artık ailelerini geçindirmelerine yetmeyecek iki franklık günlük ücret ödeyen Ulusal İşlikler'i bir saçmalık olarak görüyorlardı. Lüksemburg Komisyonu, işliklerin yerine "insanın insan tarafından sömürülmesine son verecek" gerçek bir emek örgütünün, bir başka deyişle sosyalizmin kurulmasını talep eden bir dilekçeyle Hôtel de Ville'e yürümeyi planladılar. Örgütçüler barışçıl bir gösteri planlamışlardı, fakat hükümet radikallerin iktidarı alma niyetinde olduğuna inanıyordu. Blanqui de gösteriye katılmıştı fakat ona göre orada olmasının tek nedeni, Taschereau Belgesi'ne karşı yazdığı yanıtı dağıtmaktı. Geçici hükümet erken davrandı ve ılımlıların öldürüleceği söylentisini yaydı. Buna karşılık olarak İçişleri Bakanlığı, Ulusal ve Seyyar Muhafızlardan oluşan 100.000 askere emir verdi ve askerler protestocuları kuşatarak onlara şöyle bağırdılar: "Kahrolsun Komünistler! Kahrolsun Louis Blanc, Blanqui, Raspail, Cabet!"[36] 16 Nisan olayları, hükümete herhangi bir olası huzursuzluğa müdahale etmek üzere güvenilir askeri birliklerini başkente yollama bahanesi yaratmıştı. Sağcılar, Temsilciler Meclisi'nde açıkça kutlama yapacak denli sevinçliydiler.

Blanqui'nin ve solun erken seçime gidilmesi yönündeki en büyük korkusu, 23 Nisan'da yapılan seçimin sonuçları ile gerçek oldu. Kurucu Meclis'teki 880 sandalyeden(monarşi yanlıları ve muhafazakarlardan oluşan); Düzen Partisi 200, Ilımlı Cumhuriyetçiler

[36] *Age.*, s. 168-69.

600 ve Demokratik Sosyalistler 80 sandalye kazandı. Ilımlı Cumhuriyetçiler her ne kadar çoğunluğu kazanmışlarsa da, bunlardan yaklaşık 300'ü Şubat devrimi öncesinde cumhuriyetçi olmayan kişilerdi.[37] Paris'ten aday olan toplam 34 solcudan sadece 6'sı, o da tanınmış isimler olmaları nedeniyle seçilebildi. Barbès da Paris'ten seçilen vekiller arasındaydı. Blanqui ise sadece 20.000 oy alabildi ve Meclis'e giremedi.

Seçimlere doğru gidilirken işçiler ile Ulusal Muhafızlar arasında Limoges ve Rouen'de çatışmalar patlak vermişti. Blanqui, Rouen'de işçilerin vurulmasını şiddetle kınıyordu:

> Son iki aydır Rouen'in kralcı burjuvazisi St Bartholomew'deki işçi katliamına gizli gizli hazırlanıyordu. Şarjörler hazır bekletiliyordu. Yetkililer de bunu biliyordu. Ölüm çağrıları, felaketin uyarı işaretleri olarak her yerde duyuluyordu. *Bu alçaklara hadlerini bildirmek zorundayız*!
>
> ...
>
> Hepiniz ortada bir çatışmanın olmadığını biliyorsunuz, bu bir katliamdı! Ve katliamcılara hünerlerini gösterme şansı tanıdınız! Sizin gözünüzde, kralların gözünde halkın kanı, zaman zaman kalabalıklaşmış sokakları yıkamaya yarayan su gibi bir şey midir? Eğer öyleyse, o zaman binalarınızın üzerinde yazılı olan ve artık kazımış olduğunuz o tiksindirici üç kelimeyi silin: Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik![38]

Paris'teki işçiler ve radikal kulüpler sokaklarda ajitasyon yapmaya ve bildiriler yazmaya devam ettiler. Seçim sonuçları ve yapılan baskılar göz önüne alınarak, Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp, yeni bir gizli cemiyet örgütlemek için harekete geçmeyi tartışıyordu.

---

[37] Harsin, *age.*, 2002, s. 284; Bernstein, *age.*, 1971, s. 171.

[38] Louis-Auguste Blanqui, "The Central Republican Society," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1848/central-republican-society.htm.

Blanqui, olayların büyümesi onu zorlamasına karşın, yeni bir gizli cemiyet örgütlemek ya da yeni bir silahlı karşılaşma hazırlığı yapmak konusunda henüz ikna olmuş değildi. 15 Mayıs'ta, radikaller, Ulusal Meclis'e Fransa'nın Polonya'ya derhal bağımsızlık tanımaması halinde Rusya'ya ve Prusya'ya savaş ilan etmesini talep eden bir dilekçe vermeyi planladılar. Gösteriye dönük ilk planlar 8 Mayıs'ta yapılmaya başladı ve Blanqui ise bu planı birkaç gün sonra, 13 Mayıs'ta öğrendi. Jill Harsin'e göre, Blanqui "Mart ve Nisan'da olanlara dayanarak, kulübünün bu gösteriye katılmasının kamuoyunun 'yozlaşmasına' neden olacağını" ileri sürerek bu plana karşı çıktı. Blanqui, ancak kulüp üyelerinin çoğunluğunun bu plandan yana olduğunu fark ettiğinde razı oldu."[39]

15 Mayıs'ta, kararsız olan Blanqui'nin başını çektiği yaklaşık on beş bin gösterici Ulusal Meclis'e yürüdü. Gösterinin önderleri, hükümete doğrudan dilekçe vermenin artık yasaklanmış olması nedeniyle yasaları açıkça ihlal ediyorlardı. Yaşanan kafa karışıklığı sırasında, radikaller Meclis'i işgal ettiler ve yeni bir geçici hükümetin kurulmasını istediler. Hükümetin emrindeki askeri güçler, olayların bu şekilde birden değişmesi karşısında, tamamen afallamışlardı ve üstelik askeri birliklere radikalleri tutuklama emri verilmiş de değildi. Ulusal Meclis'in içinde ise, önderlerin düzeni sağlamaya çalıştığı inanılmaz bir karmaşa yaşanıyordu. Blanqui, Polonya'nın bağımsızlığı lehine bir konuşma yaptı ve ardından oradan ayrılmaya çalıştı fakat pek çok kişi onun ülkedeki baskı ve işçilerin ihtiyaçları üzerine bir konuşma yapması için ısrarcı oldu. Blanqui'nin Meclis'teki görünümünü Alexis de Tocqueville şu şekilde anlatıyordu:

> Onu kürsüden indiği sırada gördüm; o gün enerjisini ortaya koymaktan kaçınan fakat anısı bende halen daha tiksinti ve korku uyandıran bir adam gördüm. Yanakları bembeyazdı ve çöküktü, dudakları bembeyazdı; korkunç bir beniz solukluğu ile birlikte hasta, kötü, iğrenç görünüyordu, çürümekte olan bir ceset gibiydi; görebildiğim kadarıyla üzerin-

[39] Bernstein, *age.*, 1971, s. 178; Harsin, *age.*, 2002, s. 288.

de doğru dürüst bir giysi yoktu, boyu çok uzun eski siyah, kolları aşınmış bir redingot; sanki bir lağımda yaşıyormuş da oradan henüz gelmiş gibiydi. Bana onun Blanqui olduğu söylendi.[40]

Blanqui tarafından gölgede bırakılmak istemeyen Barbès hemen ardından konuştu ve bir devrimci hükümet kurulmasını savundu. Ardından, yeni bir geçici devrimci hükümet ilan edildi ve üyeleri arasında Blanqui, Barbès, Blanc, Pierre Leroux ve diğer radikaller okundu. Yeni hükümet kısa ömürlü oldu. Üç saat süren kafa karışıklığının ardından, Ulusal Muhafızlar binaya ulaşarak Meclis'i geri aldılar.[41] Gösterinin önde gelenleri hemen tutuklanırken, Blanqui ise kaçtı ve ancak on bir gün sonra tutuklandı. Blanqui, yakalandıktan sonra mahkemeye çıkmayı beklemesi için Vincennes'teki hapishaneye gönderildi.

15 Mayıs ayaklanması, Haziran'da yaşanacak daha kanlı olayların başlangıcıydı. Olayların fitili, geçici hükümetin Ulusal İşlikler'i lağvetmesiyle ateşlendi. İşçiler derhal silahlanmak dışında bir yol görmediler. Sonraki dört gün, işçilerin üç bölgede -Latin Mahallesi, nehrin kuzey ve doğu bölgesi ve nehrin doğu kıyısının sağ tarafında- kurduğu barikatlar ile birlikte Paris iç savaşla çalkalandı. İki tarafın güçleri dengesiz bir görünüm arz ediyordu. Savaş bakanı Louis-Eugène Cavaignac, başkentte olağanüstü hal ilan etti ve devrimi ezmek üzere, Paris ve çevresinden 150.000 kişilik Ulusal Muhafız ve Seyyar Muhafız Birliği topladı. Cavaignac, ne planları ne tedarikleri ne de müttefikleri olan en fazla 50.000 işçiyle karşı karşıyaydı. Dört gün süren kanlı savaşın ardından, işçiler tamamen bastırıldı. Ölü sayısı binlerle hesaplanıyordu; 14.000'den fazla kişi hapse atıldı ve 4.000 kişi de uzak hapishane kamplarına ve sömürgelere sürüldü.[42]

---

[40] Tocqueville, *age.*, 1896, s. 163.

[41] Harsin, *age.*, 2002, s. 287–93.

[42] *Age., s.* 29–318.

Haziran isyancılarının Cavaignac'ı ve Ulusal Muhafızları yenmesi mümkündü, fakat ne önderliğe ne de örgütlenmeye sahiplerdi. Blanqui zaten hapisteydi. 15 Mayıs darbesi çok erken gelmişti ve Marx'ın da söylediği gibi, "Bu yeni durum, Blanqui ve yoldaşlarını -yani, proleter partinin gerçek önderlerini- kamusal sahneden silmekten başka bir sonuca yol açmadı."[43]

[43] *MECW*, Cilt 11, "The 18th Brumaire of Louis Bonaparte," s. 110.

VII. Dağ Öldü

■

Halka Uyarı

7 Mart 1849'da; Blanqui, Barbès, Raspail, Blanc gibi bir düzine sosyalist ve devrimci, 15 Mayıs darbesine karıştıkları gerekçesiyle Bourges Yüksek Mahkemesi'nde duruşmaya çıkarıldılar. Savcılık, Blanqui'nin İkinci Cumhuriyet'e karşı halk arasında huzursuzluğu asıl kışkırtan kişi olduğunu iddia ediyordu. Bir yerde, *le Peuple* gazetesinin bir muhabiri ona Şeytan adını takmıştı.[1] Blanqui, savunmasında, 15 Mayıs gösterisine farklı düşüncede olmasına karşın katıldığını açıkladı ve hükümeti devirme niyetinin olduğu iddiasını reddetti.

> Meclis'e dönük bir silahlı saldırı, bütün ilkelerimizin ihlali anlamına gelen bu hareket, geçmişimizde silinmez bir leke olarak kalacak ve sonsuza kadar bir pranga gibi bize yük olacaktır. Kalabalıklar, bir saatlik delilik için bizim suç ortağımız olmayacaklardır. Meclis'i dağıtsaydık, ona karşı hepsi de önyargılı olmayan kitlelerle karşı karşıya kalacaktık. Bu olay ne Paris'in ne de Fransa'nın hoşuna gidecekti ve üç günün sonunda, muhtemelen, bu yapmacık ve davetsiz hükümet aşağılayıcı bir biçimde yıkılacaktı.[2]

---

[1] Bernstein, *age.*, 1971, s. 190.

[2] Sylvain Molinier, *Blanqui* (Paris: Presses universitaires de France, 1948), s. 47; Michael Elliott-Bateman, John Ellis, ve Tom Bowden, ed., *Revolt to Revolution: Studies in the 19th and 20th Century European Experience, Fourth Dimension of Warfare: Cilt 2* (Manchester: Manchester University Press, 1974), s. 76.

Blanqui, protestocuları sakinleştirmeye çalıştığını söyledi, fakat mahkemeye öfkeli bir kalabalığı kontrol etmenin o kadar da kolay olmadığını hatırlattı: "Mesele şu ki bir halk unsurunu kontrol etmek, 'yürü' deyince yürüyen ve 'dur' deyince duran ellerinde silahları hazır bir taburu kumanda etmeye benzemez. Hayır beyler, hem de hiç benzemez."[3] Duruşmanın son gününde, Taschereau Belgesi ortaya konuldu ve Barbès mahkemede Blanqui'ye karşı açıktan saldırıya geçti.

2 Nisan'da mahkeme kararını açıkladığında, on üç sanıktan altısı beraat etti. Barbès ve Blanqui'nin her ikisi de suçlu bulundu. Barbès ömür boyu hapis cezasına çarptırılırken, Blanqui ise on yıl hapis cezası aldı. Blanqui, hüküm açıklandıktan sonra iki hafta olmadan, Picardy'de bulunan Doullens kalesine nakledildi. Blanqui'nin daha önce hapsedildiği çoğu yer gibi Doullens'teki koşullar Mont-Saint-Michel'deki kadar kötü değildi; mahkumlar burada bahçeyle uğraşabiliyorlar ve dışarıdan yemek getirtebiliyorlardı.

Blanqui, İçişleri Bakanlığı'nın emriyle sıkı gözetim altında tutuluyordu. Yetkililer, Blanqui'nin *les Veillées du people* adlı bir sosyalist dergiye yazılar yazdığına inanıyorlar ve buradan ona karşı suçlamalar yapmak üzere kanıt bulmak istiyorlardı. Bir keresinde, gardiyanlar Blanqui'nin hücresini basarak kağıtlarını incelediler. Gardiyanlardan biri değerli bir aile mektubunu eline aldığında, Blanqui öfkelendi ve mektubu gardiyanın elinden zorla aldı. Blanqui çıkan arbedede kötü şekilde dövüldü. Ardından, Blanqui başsavcıya, kişisel eşyalarına el koyan hapishaneye karşı yasal koruma talep eden uzun bir mektup yazdı. Blanqui'nin talebi reddedildi.

Blanqui, hapisteyken aynı katı günlük rutinini ve (parlamenter tartışmalardan astronomiye kadar uzanan konularda) çok fazla okuma alışkanlığını sürdürdü. Blanqui açısından, doğal olarak gizli gizli yürütmek durumunda kalacak şekilde dışarıdaki yoldaşlarıyla temasta kalmak önemliydi. Bernstein'a göre, bu süreç "Zorlu bir

[3] Alıntı için bkz. Eric Hazan, *The Invention of Paris: A History in Footsteps* (New York: Verso, 2010), s. 266.

uygulama gerektiriyordu. Mektuplar ve yazılar kalenin dışına gizlice çıkarılmadan önce, görünmez mürekkeple gizlice yazılmak durumundaydı. İnce fakat yapısı sağlam kağıt olmazsa olmazdı."[4] Blanqui'nin mesajlarının dışarıya çıkarılmasında, ona hep bağlı olmuş annesi ve kız kardeşlerine güvenilebilirdi.

20 Ekim 1850'de, Doullens'teki hapislik henüz bir yılı doldurmuşken, Blanqui ve Barbès Belle-Île hapishanesine nakledildiler. Bu hapishane, yetkililerin mahkumlar üzerinde daha dikkatli bir gözetimi sürdürebileceği şekilde, Fransa'nın kuzeybatısındaki küçük bir adanın üzerine kurulmuştu. Blanqui Belle-Île'de hapishane yetkilileri kadar diğer mahkumlarla da sorun yaşıyordu. Barbès ile olan karşılıklı öfkeleri, mahkumların iki uzlaşmaz tarafa ayrılmasına yol açarak sürdü. Ekonomi politik ve tarih üzerine aralarında yaptıkları dersler, iki grubun karşılıklı sataşmaları nedeniyle devam edemedi. Gruplar arasındaki mücadele, bir keresinde bir kavganın patlak vermesine neden oldu.[5]

1851'de, Blanqui ile Barbès arasındaki anlaşmazlık, Belle-Île hapishanesinin duvarlarını aşarak Şubat Devrimi'nin üçüncü yıldönümünü kutlamak için verilen yemekte dışarıdaki siyaseti de etkileyecekti. Yemek etkinliği, Louis Blanc gibi Londra'daki Fransız sürgünler tarafından organize edilmişti ve katılanlar arasında August Willich ve Karl Schnapper gibi Alman devrimciler de vardı. Etkinlik esnek bir programa sahipti, fakat Blanqui'nin ilkeleri açısından itiraz edilebilecek bir durum söz konusu değildi. Yine de Blanqui, (Barbès'ın arkadaşı olan) Louis Blanc'ın katılımı nedeniyle etkinliğe öfkelendi. Kendisinden dostane bir açılış konuşması yazması istenen Blanqui, bunun yerine "Halka Uyarı" başlığıyla Blanc'a karşı öfkeli bir kınama içeren bir metin kaleme aldı. Etkinliği organize edenler Blanqui'nin yolladığı metni etkinlikte okumadılar; fakat basın, bir skandal yaratmak amacıyla hikâyenin üzerine atladı. Blanqui'nin uyarısı, onun metninin etkinlikte okunmamasına kı-

[4] Bernstein, *age.*, 1971, s. 201.

[5] *Age.*, s. 209–12 ve 216–18.

zan ve Blanc, Willich ve Schnapper'a siyaseten karşı olan Marx ve Engels tarafından kamuoyunda geniş ölçüde duyuruldu. Marx ve Engels, Blanqui'nin bu konuşmasını Almancaya çevirerek 30.000 kopya bastırdılar.[6]

Blanqui'nin "Halka Uyarı" metninin temel önermesi, geçici hükümette yer almış olan Blanc ve diğer Jakobenlerin, cumhuriyetçilerin ve demokratik sosyalistlerin 1848 devrimine ihanet içinde oldukları ve gelecekteki devrimler için birer tehdit olduklarıydı: "Yarının devrimini tehdit eden engel nedir? Dünün devrimini tehdit eden engel neyse odur — kürsüler üzerinden gizlenen burjuvazinin acıklı popülerliği. ... Demokratik Avrupa'nın bütün kaldırım taşlarının üzerinde uğursuz isimler yazılıdır."[7] Blanqui, bu ılımlı isimleri ve geçici hükümeti İkinci Cumhuriyet'i gericilere teslim etmekle suçluyordu:

> Binlerce kurbanın kanı için, bütün felaketlerin sorumluluğu bu kişilerin üzerindedir. Gericilik, demokrasinin boğazını keserken kendi yolunu izlemekten başka bir şey yapmamıştır. Bu suça, halkın güvenerek kendi rehberleri olarak gördüğü ve onları gericiliğin ellerine teslim eden hainler de ortak olmuşlardır.
>
> ...
>
> İşte devrimi yok etmekten başka bir şey yapmamış olan bütün badirelerin berbat enkazını sadece bunlar taşımak zorundadırlar. Ah! Kürsülerden söylenen sözlerle kandırılmış olan halkı kendi kılıçları ve kalkanları olarak görenler; coşkulu bir biçimde onların geleceğinde söz sahibi olduklarını iddia edenler, bunlar gerçek suçlulardır, suçlunun en suçlusudur bunlar.[8]

---

[6] Bkz. *MECW*, Cilt 10, "Introduction to the Leaflet of L. A. Blanqui's Toast Sent to the Refugee Committee 1851," s. 537; Hal Draper, *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 3: The "Dictatorship of the Proletariat"* (New York: Monthly Review Press: 1986), s. 128–29.

[7] "Warning to the People."

[8] *Age*.

Halka Uyarı, Blanqui ile Barbès ve onun Belle-Île'deki yandaşları arasındaki öfkeyi daha da kızıştırdı. Blanc'ın arkadaşları, Blanqui'nin ağır eleştirileri karşısında şok olmuşlardı. Pierre Leroux gibi Blanqui'nin yoldaşı olan kişiler bile uyarı metninde yazılanlarla hemfikir değillerdi.

Blanqui'nin "Halka Uyarı"sı ve 1848 deneyimi, onun siyasi düşüncesinin sadece açıkça sosyalist olduğunun değil, aynı zamanda Jakobenlik üzerine olan düşüncelerinin değiştiğinin de işaretiydi. Blanqui açısından, Jakobenlerin siyasi takipçileri 1848'de karşı-devrimci olduklarını ortaya koymuşlardı. Bunun kanıtı, yeni-Jakobenlerin önderlerinden Alexandre Auguste Ledru-Rollin'de bulunabilirdi. Blanqui, kendisinin kurduğu Kulüpler Federasyonuna karşı anti-sosyalist Devrim Kulübü'nü örgütleyen, o dönemin içişleri bakanı olan Ledru-Rollin'e karşı özellikle öfkeliydi.[9] Ledru-Rollin 15 Mayıs'taki başarısız devrimci darbe girişimi karşısından Düzen Partisi'nin tarafında yer almıştı. Bu durum Blanqui açısından, Ledru-Rollin'i ve diğer yeni-Jakobenleri devrime ihanet içinde olmakla suçlamak için yeterli bir sebepti.

1849'da, Blanqui, Ledru-Rollin'i ve yeni-Jakobenleri Robespierre'in mirasına ihanet etmekle suçladığı "1793'ün Dağına! Katışıksız Sosyalistlere, Onların Hakiki Varislerine!" başlıklı bir yazı kaleme aldı: "Bu Dağlılar [Montanyarlar] meğerse birer Jirondenden başka bir şey değil miymiş? Fakat başlıklarının üzerinde onun ismini okuyordum."[10] İlk Jakobenler, "acı çekenleri seven ve bu acıya yol açanlardan nefret eden" biçimde halkın savunucuları olmuşlardı.[11] Blanqui'ye göre, Ledru-Rollin ve bugünün Jakobenleri ise bu mirası taşıyamamışlardı; Blanqui bu durumu şöyle açıklıyordu:

[9] Bernstein, *age.*, 1971, s. 156–57.

[10] Louis-Auguste Blanqui, "To the Mountain of 1793! To the Pure Socialists, Its True Heirs!" *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/reference/archive/blanqui/1849/to-mountain.htm.

[11] *Age*.

"Dünya elli yılda dönmeye devam etti fakat bunlar hareketsiz kaldılar. Bilim daha kesin silahlar ortaya çıkardı, daha geniş ve daha doğrudan bir yol açtı. Fakat Dağ, eski püskü kıyafetleriyle geçmişin patikalarında dolaşmakta ısrar ediyor ve babalarının bilmediği her yeniliğe karşı bağırıp çağırıyor."[12]

Blanqui'nin aklında bugünün "daha kesin silahları" olarak kavradığı şey, sosyalizmdi. Artık yeni-Jakobenler'in saygınlığı ortadan kalktığına göre, 1793'ün devrimci bayrağını taşımak sosyalistlere düşüyordu. Blanqui makalesini "Yurttaşlar, Dağ öldü! Haydi, onun tek varisi olan sosyalizme!" sözleriyle bitirecekti.[13]

Blanqui, Fransız Devrimi üzerine yaptığı okumalara dayanarak, devrimin tarih boyunca tekrarlanmakta olan bir sınıf mücadelesi modeli sunduğuna inanıyordu. Bir tarafta kaderi "çalışmak, acı çekmek ve ölmek" olan ezilenler ya da "plebler" vardı. Blanqui, 1789'da olduğu gibi, zaman zaman "ezilenlerin küstahlığa ve nankörlüğe karşı baş kaldırdıklarını; sonradan görmelerden oluşan bu arsız aristokrasiye karşı mücadele etmeye başladıklarını" gözlemliyordu.[14] Fransız Devrimi'nden sonra, sınıf mücadelesi devam ediyordu fakat aynı kesit içinde kilitli kalmıştı:

> Bugün ilk Devrimimizin tarihini okuyan kişi, aynı zamanda bugünkü durumumuz hakkında da okuyor demektir. Olaylar farklı olabilir fakat temel unsurlar aynıdır. Çıkarlar, arzular, dil, gidişat, her şey aynı görünmektedir. O zamanın halkı bugün tekrar dirilmiştir. Bizim o kendilerine özgü Dağlılarımız, çok zayıf bir kopya olmakla birlikte, Jirondenlerin bir karikatürüdür.[15]

Blanqui, tarihe dönük bu yorumuna dayanarak, 1793'ün çatışmasının "aynı savaş alanında, aynı savaşan taraflar arasında ve tuhaf görünebilir fakat neredeyse aynı günlük yaşananlarla birlikte 1848

---

[12] *Age*.

[13] *Age*.

[14] "Work, Suffer and Die."

[15] *Age*.

yılında tekrar başladığı" sonucuna ulaşıyordu.[16] Aradaki tek fark, devrimci kabuğun artık sosyalizm tarafından taşınıyor olmasıydı.

Blanqui, Ledru-Rollin'e karşı Robespierre'i öne sürerken, 1848 deneyimi ise onun Robespierre'e karşı daha eleştirel bir tutum sergilemesine neden oluyordu. Blanqui'nin Jakobenliğe yönelik kuşkuculuğu, hapisteyken Alphonse de Lamartine'in Jakoben-karşıtı kitabı *Histoire des Girondins*'i [Jirondenlerin Tarihi] okumasından sonra artmıştı. Blanqui artık Robespierre'i; "Torquomada'nın varisi", "erken doğmuş Napolyon" ve "bir karşı-devrim habercisi" olmakla eleştirir hale gelmişti. Katı bir ateist olan Blanqui açısından Robespierre'in en affedilmez hamlesi ise, dini yeniden canlandırdığını düşündüğü Robespierre'in "Yüce Varlık Kültü" adlı çalışmasıydı. Blanqui'nin vardığı sonuç şu şekildeydi:

"Robespierre Devrim'i üç hamleyle öldürdü: Hebert'in darağacı, Danton'un darağacı ve Yüce Varlık sunağı. Devrim, ölümüne giden yolda önce tökezledi, bir anlığına sendeledi ve nihayet bir daha ayağa kalkmamak üzere yere kapaklandı. Robespierre'in zaferi, [devrimi] kurtarmak bir yana, onu daha derin ve daha telafi edilemez bir çöküşe göndermekten başka bir şeye yaramayacaktı."[17]

Artık Blanqui, devrimci bağlılığını Jakobenizmden, Fransız Devrimi'nin "en soylu ve en fazla haksızlığa uğramış" gücü olarak selamladığı Hébertçilere yöneltmişti (8. Bölüm'de ele alınacak).[18] Bir cumhuriyetçi sürgün olan Georges Maillard'a gönderdiği 1852 tarihli bir mektupta, Blanqui'nin devrim tarifi ve Jakobenizmin yerine sosyalizmi benimseyişi daha açık biçimde görülmektedir. Blanqui, *demokrat* kelimesinin anlamsız bir kelime olduğunu söylüyordu: "Bu bayrak altında kendisine bir şekilde yer bulamamış olan herhangi bir düşünce biçimi var mıdır? Herkes demokrat olduğunu

[16] "To the Mountain of 1793! To the Pure Socialists, Its True Heirs!"

[17] Louis-Auguste Blanqui, "Philosophical and Political Fragments," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/fragments -philosophiques-et-politiques-1840s-70s/.

[18] Bernstein, *age.*, 1971, s. 272–73.

ileri sürüyor, aristokratlar bile."[19] Blanqui, *cumhuriyetçi* ve *devrimci* gibi kelimelerin, gericiler tarafından da benimsendikleri noktadan itibaren artık temelsiz hale geldiğini ileri sürüyordu. Blanqui'nin inancı şu yöndeydi:

> Artık hakiki cumhuriyetçilerin ve devrimcilerin -yani, sosyalistlerin- başlarında Ledru-Rollin bulunduğu, sözüm ona Dağlıların aslında Jironden olduğunun ve haleflerinin sadık birer kopyasından başka bir şey olmadığının farkına varmasının zamanı gelmiştir. Doğru, bunlar eski Dağ'ın sloganını ve bayrağını benimsemişlerdir; sadece Robespierre'e ve Jakobenlere inanıyor görünmektedirler. Fakat başka bir seçenekleri yoktur. Böyle olmasaydı aldatmaca nasıl gerçekleşebilirdi ki? Halkın bayrağını sallamak, düzenbazların ortak numarasıdır.[20]

Blanqui, yaşanan gün itibariyle, açıkça "Sizler birer devrimci sosyalistsiniz; sosyalist olmadan devrimci olunmaz ve tam tersi de geçerlidir" sözlerini sarf ediyordu.[21] Devrimci sosyalistler Fransız Devrimi'nin ileriye taşıyacaklarsa, sınıf mücadelesinde işçilerin tarafında saf tutmak zorundaydılar. Blanqui açısından, sosyalistlerin 1851'de İkinci Cumhuriyet'i yıkmış olan III. Napolyon gibi tiranlara karşı ezilenlere önderlik etmeyi içeren tarihi rollerini yerine getirmesi bir zorunluluktu

III. Napolyon

Haziran isyanında işçiler yenilgiye uğratılmıştı, fakat bu durum İkinci Cumhuriyet'e istikrarı getirmedi. Ilımlı cumhuriyetçiler, Cavaignac'a destek vermeleri nedeniyle işçiler arasında saygınlıklarını yitirmişlerdi. Merkezi siyasal konumlar varlığını sürdüremiyordu ve Ulusal Meclis kendisini kralcı sağ ile sosyalist sol arasında bölünmüş halde buldu. İkinci Cumhuriyet'in burjuvaziyi halk ayaklanmasına karşı koruyamadığı ortaya çıkmıştı. Burjuvazi safların-

[19] "Letter to Maillard."

[20] *Age.*

[21] *Age.*

daki iç çatışmalar artık doğrudan toplumun istikrarını tehdit eder hale gelmişti. Burjuvazi, bir sınıf olarak kendi yönetimini sürdürmek için, sosyalist yazar Hal Draper'a göre "kendi sosyoekonomik yönetimini daha iyi güvenceye almak üzere doğrudan siyasi iktidarı başka ve daha sağlam ellere teslim etmek zorundaydı."[22]

Burjuvazi, İkinci Cumhuriyet'in istikrarsız doğasını düşünerek, düzeni sağlamak adına kendisini, yürütme erkini daha güçlendirme konusunda sorumlu hissetti. Marx'ın burjuvazi üzerine söylediği gibi, "[burjuvazi] üreten kitlelere karşı verdiği kesintisiz savaşta, sadece yürütme erkini sürekli artan baskıcı güçlerle donatmak değil, aynı zamanda kendi parlamenter sığınağını parça parça yürütme karşısındaki bütün savunma araçlarından mahrum bırakmak zorundaydı."[23]

İmparator Napolyon'un yeğeni olan Louis-Napoléon Bonaparte (1808–1873), burjuvaziyi kurtarmak üzere bu siyasi çekim alanına kapılmış oldu. Paradoksal bir şekilde, Louis-Napoléon aynı zamanda halk tarafından da kendi savunucuları gibi görülüyordu. 1851 tarihli bir yazısında, Friedrich Szarvady Louis-Napoléon'u şu şekilde tarif ediyordu: "Proudhon ile sosyalist, Girardin ile reformcu, Thiers ile gerici, cumhuriyetin destekçileri ile bir ılımlı cumhuriyetçi ve meşruti monarşi yanlıları ile bir demokrasi ve devrim düşmanı."[24] Bonaparte, İkinci Cumhuriyet'in yabancılaştırdığı küçük mülk sahibi köylülük arasında bir destek tabanı buldu. Marx, köylülüğün koşullarının onları Bonaparte'ı desteklemeye nasıl ittiğini şöyle açıklıyordu:

> Milyonlarca köylü ailesi, kendilerini birbirlerinden ayıran ekonomik koşullarda yaşadıkları ölçüde ve yaşayış şekillerini, çıkarlarını ve kültürlerini, öteki sınıflarınkilere karşı tuttukları ölçüde, ayrık bir sınıf teşkil ederler. Fakat küçük toprak sahibi köylüler arasında yalnız komşuluk bağı bulundukça ve çıkarlarındaki benzerlik, aralarında bir birleşme, bir ulusal bağ ve bir politik örgüt yaratmadıkça, bu aileler bir sınıf teşkil edemezler.

---

[22] Hal Draper, *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 1: State and Bureaucracy* (New York: Monthly Review Press, 1977), s. 386.

[23] *MECW*, Cilt 22, "The Civil War in France," s. 330.

[24] Alıntı için bkz. Benjamin, *age.*, 1999, s. 136.

> Bu yüzden de sınıf çıkarlarını, kendi adlarına iş görebilecek bir Parlamentoyla ya da bir Meclis aracılığıyla savunamazlar. Kendi kendilerini temsil edemezler; temsil edilmek zorundadırlar. Bu temsilciler, köylülere, efendileri olarak, üstün bir otorite olarak ve onları öteki sınıflara karşı koruyan ve yukarıdan yağmur ve güneş gönderen bir hükümet gücü olarak görünmek durumundadırlar. Dolayısıyla, küçük toprak sahibi köylülerin politik anlayışı, toplumun yürütme gücüne bağlılığı ile anlatılabilir. Tarihi gelenek, Fransız köylülüğünün Napolyon adındaki bir adamın onlara bütün görkemi geri getireceği mucizesine dönük inancını ortaya çıkardı.[25]

Bonaparte'ın farklı sınıflardan gördüğü destek, onun 10 Aralık 1848'de 5,4 milyon oyla (ya da toplam oyların yaklaşık yüzde 75'iyle) Fransız Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı seçilmesini sağladı. Louis-Napoléon, bu zaferine karşın, cumhurbaşkanının görev süresinin dört yıl ile sınırlı olması nedeniyle bütün gücü elinde toplayamamıştı.

Bonaparte sahip olduğu konumu kitlelerin desteğine borçlu olsa da, önceden karar verilmiş bir otoriter eğilime sahipti. Bu eğilim, 10 Aralık Cemiyeti örneğinde de görülebiliyordu. 1849'da kurulan Cemiyet, pek çok açıdan yirminci yüzyıldaki faşist çetelerin öncüsüydü. Cemiyet, Marx'ın "bütün sınıflar tarafından reddedilenler" olarak adlandırdığı sınıf-dışı unsurlar olan lümpen proletarya üyelerinden oluşuyordu.[26] Cemiyet, Bonaparte'ın yönetimine karşı bütün muhalefeti susturan, bir nevi öncü birlik işlevi görüyordu.

Napolyon'un mutlak iktidarı eline almasına, bir dizi elverişli koşul da yardımcı olacaktı. Bonaparte, Ulusal Meclis'te muhalefeti köşeye sıkıştırmayı ve ordunun kontrolünü eline almayı başarmıştı. Ulusal Meclis'in ordu üzerindeki kontrolünü kaybetmesi, burjuva Düzen Partisi'nin "yönetme becerisini kaybetmiş olduğunu gösteriyordu. Artık parlamenter bir bakan kalmamıştı. Peki, artık ordu ve Ulusal Muhafızlar üzerindeki kontrolünü de kaybedince, burjuvaziye kalan etkili araç, gasp edilmiş olan parlamento gücünü

[25] *MECW*, Cilt 11, "The 18th Brumaire of Louis Bonaparte," s. 187–88.

[26] *Age.*, s. 150.

halkın üzerinde kurmak ya da anayasal gücünü devlet başkanına karşı kullanmak mı olacaktı? Hiçbiri."[27] Cumhuriyetçi muhalefet, evrensel oy hakkını kaldırarak, basına sansürü geri getirerek ve başkanlık süresinin uzatılmasını reddederek Napolyon'un gücünü sınırlamaya çalıştı. Meclis evrensel oy hakkının geri getirilmesine dönük önerileri reddettiğinde, Bonaparte demagojik bir şekilde kendisini evrensel oy hakkının savunucusu gibi sundu ve halktan destek almasını sağlayacak şekilde Meclis'i açıkça kınadı.

2 Aralık 1851'de, aylar süren sonuçsuz çekişmelerin ardından, gerilim zirveye tırmanmıştı. Meclis'in evrensel oy hakkının geri getirilmesine dönük bir başka öneriyi reddetmesinin ardından, Bonaparte olağanüstü hal ilan etti ve parlamentonun dağıtılması kararını verdi. Yine oy vermeye dönük sınırlamaları iptal etti ve hükümet darbesinin geniş bir çoğunluk tarafından onaylanmasını sağlayan bir halk oylaması yaptırdı. Bonaparte, Fransa'nın diktatörü olmasının ardından, burjuva düzen güçlerine "devrimler çağının kapandığı" konusunda güvence verecekti.[28] Ordu Paris'te ve çevre bölgelerde darbeye karşı gerçekleşen düzensiz direnişleri hızla bastırdı.[29] Tam bir yıl sonra, Louis-Napoléon, İkinci Cumhuriyet'i resmen sona erdiren ve kendisinin İmparator III. Napolyon olarak tahta çıktığı İkinci İmparatorluk'u başlatan bir başka referandumla konumunu sağlamlaştırdı.

İkinci İmparatorluk, görünüşte bütün sınıfların üzerinde bir devlet olarak ortaya çıktı. Marx'ın da söylediği üzere, bu görünüş yanıltıcıydı:

> İmparatorluk, doğum belgesi yerine hükümet darbesi, vize yerine genel oy hakkı ve krallık asası yerine de kılıç ile, köylülüğe, sermaye ve emek savaşımına doğrudan doğruya katılmamış bulunan o geniş üreticiler yığınına dayandığını ileri sürüyor, bütün sınıfların birliğini kurmuş olmakla böbürleniyordu. Yine, parlamentarizmi ortandan kaldırarak işçi sınıfını kur-

[27] *Age*.

[28] Alıntı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 53.

[29] *Age.*, s. 53.

> tardığını ileri sürüyor ve bununla birlikte, hükümet mülk sahibi sınıflara açıkça yaranıyordu. Mülk sahibi sınıfları, onların işçi sınıfı üzerindeki ekonomik hakimiyetini koruyarak kurtardığını ve son olarak, ulusal görkemin bütün kuruntularını yeniden canlandırarak bütün sınıfları birleştirdiğini söylüyordu. Gerçeklikte, burjuvazinin ulusu yönetme yeteneğini çoktan yitirmiş -ve işçi sınıfının henüz elde etmemiş- bulunduğu bir dönemde, tek olanaklı hükümet biçimi de buydu.[30]

İkinci İmparatorluk süresince, kapitalizme daha önceki rejimlerde görülmeyen bir biçimde özgürce gelişme ve yayılma imkânı sunuldu. 1852'den 1857'ye kadar olan dönemde, devlet demiryolları, mühendislik ve metalürji alanlarında hızlı bir büyümeyi finanse etti. Bütün bu sanayi dallarında şirket birleşmeleri teşvik edildi. Sadece beş yıl içinde, endüstriyel üretim yüzde 50 oranında arttı. Açık bir endüstriyel gelişme eğilimi söz konusuydu.[31]

İmparatorun umudu, ekonomik büyümenin sınıf çatışmasını azaltacağı yönündeydi. Nominal ücretler 1870 yılı itibariyle yüzde 20 arttı fakat yaşam giderlerindeki artış bu kazanımları boşa düşürüyordu.[32] Siyasi özgürlükler rafa kaldırılmış olmasına karşın, yine de varlığını sürdüren işçi sınıfı örgütleri vardı. Polis, 1853 ila 1866 yılları arasında sendikalaşma yasağı getiren yasaları ihlal ettikleri gerekçesiyle 4.000 kişinin tutuklanmasının da gösterdiği üzere, bu örgütleri yakından takip ediyordu.[33] Baskılar işe yaramadı ve 1864 yılından sonr; İmparator, sansürü hafifletmekle birlikte sendikaları ve grevleri yasal hale getirmek gibi işçileri düzene entegre etmeye yönelik bir dizi reformun gerçekleştirilmesi emrini verdi. İşçiler artık daha geniş bir örgütlenme özgürlüğüne sahipken, ordu grevleri kırmak üzere işverenlerin emrine verildi.

---

[30] *MECW*, Cilt 22, "The Civil War in France," s. 330.

[31] Mooers, *age.*, 1991, s. 88; David Harvey, *Paris, Capital of Modernity* (New York: Routledge Books, 2006), s. 109.

[32] Frank Jellinek, *The Paris Commune of 1871* (New York: Grosset and Dunlap, 1965), s. 34.

[33] Gluckstein, *age.*, 2011, s. 53.

III. Napolyon, rejimi korumak üzere gelecekteki olası Paris isyanlarından sonsuza kadar korunmak istiyordu. İmparator, bu amaca yönelik olarak, Baron Georges-Eugène Haussmann'a Paris şehrini yeniden düzenleme görevini verdi. Haussmann Paris'i bütün bir Batı uygarlığına uygun bir "imparatorluk başkenti"ne dönüştürmeyi planladı.[34] Haussmann'ın planları -sokak sokak ve bina bina- Paris'in bütünüyle yeniden şekillendirilmesini içeriyordu. Walter Benjamin'in söylediği üzere, Haussmann'ın asıl hedefi, "şehri iç savaşa karşı güvenceye almaktı. Barikatların kurulmasını sonsuza kadar imkânsız hale getirmek istiyordu. ... [Haussmann] bu taktikleri iki cephede etkisiz hale getirme niyetindeydi. Sokakları genişletmesinin nedeni, barikatların kurulmasını imkânsız hale getirmekti. Ve ayrıca yeniden inşa edilecek bu sokaklar, kışlalar ile işçilerin yaşadığı mahalleler arasında en kısa yolları açmak için kurgulanacaktı. O dönemin insanları buna 'stratejik süsleme' adını takmışlardı."[35]

Kalabalıkların kışkırtıcı niyetlerle bir araya gelebileceği açık mekânlar artık tarihe karışıyordu. Hükümet binaları, isyancılardan gelebilecek saldırılara karşı daha güvenli hale getirildi. Haussmann'ın yeniden inşası Paris'i görkemli bir şehir haline getirirken, işçi sınıfı mahalleleri ise birer harabe olmayı sürdürüyordu.

Paris artık geniş bir bürokrasi ve yönetim aygıtının merkezi haline gelmişti; Marx bu durumu şöyle tarif ediyordu:

> Devasa bürokratik ve askeri örgütlenmesiyle, geniş ve suni devlet çarkıyla, sayıları yarım milyonu bulan bir sürü memuruyla ve yine yarım milyonluk ordusuyla bu yürütme gücü, Fransız toplumunun gövdesini bir ağ gibi sararken, onun tüm gözeneklerini tıkayan bu devlet, "verici asalak yapı"sıyla bir devlet iktidarı sorunuydu.

[34] Harvey, *age.*, 2006, s. 165-66.

[35] Benjamin, *age.*, 1999, s. 12.

> Bütün ortak çıkarlar derhal toplumun dışına çıkarılması, bizzat toplumun üyelerinin faaliyetinden koparılması; ister bir köprü, bir okul ya da bir köy topluluğunun ortak mülkü olsun, ister demiryolları, ulusal refah ve Fransa'nın ulusal üniversitesi, hangisi adına olursa olsun, hükümet faaliyetinin bir nesnesi haline getirilecek genel çıkarların payandasıdır. Nihayet, devrime karşı mücadelesinde, parlamenter Cumhuriyet kendisini korumak adına, çareyi devlet iktidarının kaynaklarını ve merkezileşmesini güçlendirmekte bulacaktı. [36]

Blanqui açısından, bütün bir İkinci İmparatorluk aygıtı, karşı çıkılması ve yok edilmesi gereken, halkı bastırmak için kurgulanmış bir canavarlık rejimiydi.

Kaçış

1852 yılında Blanqui, III. Napolyon'un başarısına ilişkin gözlemlerinde, meselenin halkın onu coşkulu şekilde desteklemesi değil, şu olduğunu söylüyordu: "Bonaparte'ın tarafında sadece resmi görevliler ya da satın alınmış destek görüntüleri var. Diğer yandan, karşısında ise sadece çeşitli tarafların sesi boğulmuş düşmanlığı bulunuyor. Sevilmiyor ama nefret de edilmiyor. O kimsenin en büyük düşmanı değil."[37]

Blanqui, III. Napolyon'u İkinci Cumhuriyet'in çöküşü nedeniyle suçlamıyor, fakat demokrasinin başarısızlıklarını şiddetle eleştiriyordu: "[Demokrasi] esenliğe dönük vaatlerini yerine getirmedi ve halkın umutlarına ihanet etti."[38] Blanqui'ye göre, halkın İkinci Cumhuriyet'i savunmamasının nedeni, ona yarar sağlamamasıydı: "Halk iki rejimi birbiriyle karşılaştırdı ve karşılaştırmanın sonucu demokrasi lehine olmadı. Nihayet, halk devrimi sadece kendi acı-

[36] *MECW*, Cilt 11. "The 18th Brumaire of Louis Bonaparte," s. 185–86.

[37] Louis-Auguste Blanqui, "Letter to Tessy," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/letter-to-tessy-belle-ile-6-september-1852/.

[38] *Age*.

larını daha da çoğaltmak için yapmış oldu."[39] İkinci Cumhuriyet'in ortadan kalkması ve halkın da bastırılmasıyla, burjuvazi Fransa'yı istediği gibi soyabiliyordu. Blanqui, Bonaparte'ın gazetelerin de ona itaat etmesi ve onu methedip durması sebebiyle bir skandalla karşılaşma tehlikesinin olmadığına inanıyordu: "Onların hükümeti, Louis-Bonaparte'ın hükümeti gibi, bir skandalla karşı karşıya kalmayacak. Suskunluk onları bu türden bir felakete karşı güvenceye almaktadır. Alçaklığın bu şekilde hasıraltı edilmesiyle, para tanrıçası, ayartılmış gözlerin altın ve değerli taşlarla parlayan tacından başka bir şey görmesine izin vermeyerek tahtında güven içinde oturmaktadır."[40]

Blanqui, cumhuriyetçi muhalefetin imparatorluğa meydan okuyabileceğine dair çok az umut görüyordu. Bunların pek çoğu artık ülke dışında sürgündeydi ve küçücük kan davalarıyla uğraşıp duruyorlardı: "Yıkıntıların üzerinde birbirleriyle dövüşüp duruyorlar ve çeşitli hizipler arasında şiddetli bir savaşı sürdürmekle meşguller. Son derece gülünç haldeler. Londra'da, aynının postunun kimde kalacağı üzerine didişip kavga ediyorlar, ayı ise bu sırada bir sürüyü rahatça mideye indiriyor. Aman da ne güzel eğlence!"[41] Blanqui, Napolyon'un "tehlikeli bir oyun" olması nedeniyle savaş riskine girmeyeceği düşüncesindeydi[42] ve İkinci Cumhuriyet'in şimdilik istikrarlı olduğu sonucuna varıyordu.

Fransa 1854-1856 yılları arasında yaşanan Kırım Savaşı'nda Rusya'ya karşı Britanya ve Osmanlı İmparatorluğu ile ittifak yaptığında, Blanqui bunu desteklemeyi reddetti. Blanqui, savaşın Napolyon'a karşı bütün muhalefeti ortadan kaldırma tehdidi yarattığına ve Fransa'nın zaferinin tiranlığın zaferi anlamı geleceğine inanıyordu.[43] Aksine, Barbès ise Napolyon'u destekledi ve imparator tarafından affedildi. Barbès her ne kadar serbest bırakılmasını

[39] *Age*.

[40] *Age*.

[41] *Age*.

[42] *Age*.

[43] Spitzer, *age.*, 1957, s. 120.

protesto edip, hemen ardından (1870 yılında ölene kadar kalacağı) sürgüne gittiyse de, onun bir devrimci olarak saygınlığı yerle bir olmuştu. Marx'ın da söylediği gibi, Barbès'ın serbest bırakılması, "kimin Devrim insanı olup kimin olmadığı sorusuna yanıt vermiş oldu."[44]

Blanqui, Belle-Île hapishanesinde yedi yıl daha yattı. Hapisliği süresince uykusuzluk, ishal ve karın ağrısı gibi pek çok hastalıkla boğuştu. Yıllar süren hapislik, tecrit ve işkence onda etkilerini gösteriyordu. Blanqui'nin bir destekçisine itiraf ettiği üzere, "birbirinden farksız günler, hareketsizlik, boşluk ve hiçlik içinde yaşanan sıkıntı, sinir bozukluğu, tekdüzelik ve bunalım" onu yiyip bitiriyordu.[45] Blanqui yeniden dışarıda olmak ve bir an önce mücadelenin çıtasını yükseltmek istiyordu. Hücresinde tek başına ölmek istemiyordu. Blanqui, bir hapishane arkadaşı ile birlikte yedi ay boyunca deniz yoluyla kaçmak için zorlu bir plan üzerinde çalıştı. 4 Nisan 1853'te, iki kişi hapishane duvarlarını aşarak dışarı çıkmayı başardı. Bir sonraki gün yakalanarak tekrar Belle-Île'ye getirildiler ve şiddetli biçimde dövüldüler.

Blanqui, Doullens ve Belle-Île'deki hapislikleri süresince, bir devrimci ayaklanmanın yaşanması olasılığı konusunda giderek daha kötümser oluyordu. Alan Spitzer'in gözlemiyle, "1853'te, [Blanqui] Bonapartçı rejim altında yaşanan yaygın refah, bir devrimci partinin başarı ve hatta oluşma şansına dair umutları bir hayale dönüştürmüştü."[46]

1857'de, Blanqui'yi Korsika'ya naklettiler.[47] Bir sonraki yıl, Blanqui çok sevdiği annesi Sophie'nin öldüğünü öğrendi. Annesi, ölüm döşeğindeyken, elinde bulunan oğul Auguste'a dair bütün elyazma-

---

[44] *MECW*, Cilt 13, "The Sevastopol Hoax—General News, Oct. 6, 1854," s. 491.

[45] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 235.

[46] Spitzer, *age.*, 1957, s. 152–53.

[47] Yine bkz. Maurice Dommanget, "La vie de Blanqui sous le Second Empire: De la Sortie de Belle-Île a la Sortie de Sainte-Pélagie (1er Decembre 1857–12 Mars 1864)," *Le Mouvement social*, Sayı. 35 (Nisan-Haziran 1961): s. 30–41.

larını polisin bunları bir suç kanıtı olarak kullanmasını engellemek için imha etmişti. Bu hamle, Sophie'nin eziyet çeken oğluna karşı gerçekleştirdiği son dayanışma hamlesiydi.

Blanqui'nin cezasının biteceği 2 Nisan 1859'a kadar (ki aslında Ağustos ayına kadar içerde tutuldu) daha iki yılı vardı. İmparator, Louis-Phillippe'in uygulamasına devam etti ve Blanqui'yi polis gözetimine verdi (ve onu Fransız Guyana'sındaki Cayenne'e sürgüne göndermeyi planladı). Blanqui, devrim olma olasılığına dönük kötümserliğine karşın, çalışmalarını sürdürmeye karar verdi. Fransız devrimci solunun o zamanki durumuna dair şunları söyleyecekti: "Korku ordumuzu dağıttı. ...Birbirinden tecrit olmuş devrimciler halen daha varlar fakat bir devrimci parti değiller."[48] Blanqui Paris'e döner dönmez "kalplerinin derininde devrimci düşünceyi taşıyan" kişileri bulmaya çalıştı.[49] Ekonomik koşulların bir ayaklanmaya meşru bir zemin sunduğunu düşünmüyordu, fakat yine de sınıf mücadelesini yeniden canlandıracak, sosyalist düşünceleri yaygınlaştıracak yasadışı gazeteler ve metinler tasarlıyordu.

Blanqui daha yasadışı propaganda metinlerinin dağıtımına başlamadan, 10 Mart 1861'de polis tarafından tutuklandı. Savcıya göre, "Blanqui hayatını komployla harcamıştı, böyle yapmaya da devam edecekti. Hem toplum hem de hükümet açısından tehlikeliydi. Onun Paris'te bulunması hoş görülemezdi. Görüş alanının dışına çıkarılmalıydı. 1836'da kim ise 1861'de de aynı oydu."[50] Blanqui komployla suçlandı, fakat eldeki tek kanıt, onun yeraltı propagandasını yaygınlaştırmayı planladığı dışında bir şey göstermiyordu. Blanqui savcıyla karşı karşıya geldiğinde, merhamet dilenmek bir yana hâlâ savaşta olduğunu ileri sürdü:

> Savcı: Durum gösteriyor ki hapiste geçen yirmi beş yıla rağmen aynı düşüncelere sahipsiniz, öyle mi?
> Blanqui: Kesinlikle öyle.

[48] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 248.

[49] Alıntı için bkz. *Age.*

[50] *Age.*, s. 252.

> Savcı: Sadece aynı düşüncelere değil, bu düşüncelerin zafere ulaşacağına da inanıyorsunuz, öyle mi?
> Blanqui: Ölene kadar bunu arzulayacağım.[51]

Blanqui'nin İkinci İmparatorluk tarafından suçlu bulunması, kaçınılmaz bir sonuçtu. Hapiste dört yıl daha kalmasına hükmedildi (sonradan başvuru üzerine bu hüküm kaldırılacaktı) ve bunun onun son hapisliği olması bekleniyordu. Blanqui, vasiyetnamesinde şunları yazıyordu:

> Bütün hayatım boyunca alçaklığa ve ayrıcalığa karşı adalet ve doğruluk için, ezen azınlığa karşı ezilen çoğunluk için savaştım. Tutsak edildim ve yoksul bırakıldım ve tutsak ve yoksul olarak öleceğim. Bence, hiç kimsenin biçarelerin kardeşi olduğunu söylemeye daha fazla hakkı yoktur. Acı çekenlere karşı merhametin en az acıya neden olanlara karşı duyduğum tiksinti kadar fazladır, biri diğerinden az değildir. Hem tutkuyu hem öfkeyi hissettim; fakat kimseye zarar vermişliğim yoktur. Haksızlık karşısındaki öfkemin bedelini tek başıma ödedim.[52]

Hükümetin mahkemede konuşulanları dışarı sızdırmamak için elinden geleni yapmasına karşın, Blanqui'nin mahkemedeki sözleri Fransa'ya ve diğer ülkelere yayıldı. Kamuoyunun gözünde, imparator tek bir siyasi muhalife karşı bütün yasaları yok sayarak intikam alıyor gibi görünüyordu. Marx, Blanqui'ye verilen cezanın "şimdiye kadar verilmiş en ölçüsüz ceza olduğunu" söyleyecekti.[53]

Blanqui'nin hapsedildiği son yer, 1862'ye kadar içeride kalacağı Sainte-Pélagie idi. Burada yemekler berbat olsa da, kurallar çok sıkı değildi ve daha fazla hareket imkânı vardı. Blanqui, ABD İç Savaşı gibi olayları takip etti ve bu savaşta Birlik yanlısı konum aldı.[54] Çokça yazdı ve (diğer kitapların yanı sıra) Tacitus ile Makyavel'in *Prens*'ini okudu. Bernstein'ın gözlemiyle, "[Blanqui] çok geniş bir

[51] Alıntı için bkz. *Age.*

[52] *Age.*, s. 253.

[53] *MECW*, Cilt 41, "Karl Marx to Ferdinand Lassalle–July 22, 1861," s. 318.

[54] Bernstein, *age.*, 1971, s. 256.

okuma listesine sahip olmakla birlikte, olayların ve hareketlerin ne içinde yer alıyor ne de onları kendi büyük bütünlükleri içinde görüyordu."[55]

Sainte-Pélagie'deyken, Blanqui diğer yerlerde olduğu gibi diğer mahkumların nefretiyle karşılaşmadı. Mahkumların pek çoğu, onun İkinci Cumhuriyet'e karşı sürekli öfkesini paylaşan adanmış cumhuriyetçilerdi. Öğrenciler ve aydınlar, bir yaşayan efsane olarak gördükleri Blanqui'nin ziyaretine geliyorlardı. Bu gençlerin bir kısmı, (Radikal-Sosyalist Parti'nin gelecekteki lideri ve Birinci Dünya Savaşı boyunca Fransa başbakanı olacak olan) Georges Clemenceau, Gustave Tridon, Eugène Protot, Paul Lafargue ve Charles Longuet idi (bu son iki kişi Karl Marx'ın gelecekteki damatları ve sosyalist siyasetçilerdi). Lafargue, yıllar sonra "Blanqui bizi dönüştürdü, hepimizi baştan çıkardı. Bizim neslimizin gençliğinin bir kısmının devrimci eğitimini sağlama onuru Blanqui'nindir" diyecektir.[56]

Blanquici parti haline gelecek yapının çekirdeği de işte cumhuriyetçilikten devrimciliğe geçen bu ateşli öğrencilerden doğdu. Bu öğrenci grubunun ilk ortak projesi, radikal ateist ve cumhuriyetçi bir yayın olan *Candide* gazetesinin kurulması ve dağıtılması olacaktı.[57] *Candide*, rejime doğrudan saldırmak yerine, İkinci İmparatorluk'un ruhani kolu olan Katolik Kilisesi'ne meydan okuyordu. *Candide*, sekiz sayı yayımlandıktan sonra hükümet tarafından kurulu inanca saldırdığı gerekçesiyle kapatıldı.

1865 yılı itibariyle Blanqui'nin hapis cezası sona yaklaşıyordu, fakat bu özgürlük anlamına gelmiyordu. Blanqui'nin uyduruk suçlamalarla tutuklanması ya da ağır polis gözetimi altında kısıtlanması olasıydı. Blanqui ve öğrencileri erken davranmaya karar verdiler ve bir kaçış planı yaptılar. 27 Ağustos 1865'te, plan kusursuz şekilde işledi ve Blanqui ülkeden kaçarak Belçika'ya geçti.

---

[55] *Age.*, s. 255.

[56] Alıntı için bkz. Leslie Derfler, *Paul Lafargue and the Founding of French Marxism, 1842–1882* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1991), s. 28–29.

[57] Bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 260–61; Hutton, *age.*, 1981, s. 41–42.

Blanqui daha birkaç yıl önce hapiste öleceğini düşünüyordu. Şimdi ise hayata tutunacak yeni bir dal bulmuştu. Yeni öğrencileri, İkinci İmparatorluk'a karşı yükselen muhalefetin bir işaretiydi. Blanqui, bu ateşli devrimcileri Bonaparte'ı alaşağı edebilecek disiplinli bir örgüte dönüştürmeyi planlıyordu.

VIII. Bir Devrimcinin Görevi

■

Blanquici Parti

Artık Belçika'da yaşayan Blanqui, otuz yıldan bu yana ilk defa özgürlüğün tadını çıkarıyordu. Beyaz saçları ve iyiye gitmeyen sağlığıyla altmış yaşındaki Blanqui, mücadeleden kolayca emekli olabilirdi; fakat devrimci mücadele onu çağırıyordu.

Yine de Blanqui'nin yeni bir örgüt kurması biraz zaman alacaktı. Bernstein'a göre, Blanqui'nin partisi ilk iki yıl süresince "bir amaç ve şeflerine karşı yorucu bir sadakatle birbirine bağlanmış bir propagandacılar grubundan ibaretti."[1] Blanqui, yeni bir komplocu örgüt geliştirme sürecine destek bulmak üzere Belçika sığınağından sık sık gizlice Paris'e girip çıkıyordu. Bir keresinde, Lafargue tarafından başkentte kalmakla kendisini gereksiz yere tehlikeye attığı şeklinde uyarılacaktı. Blanqui ise, ona gülümseyerek "güvenli geçiş iznimi her zaman yanımda taşırım" diyerek cebinden *Pays* ve *Constitutionnel* dergilerinin sayılarını çıkarıp gösterecekti. "Eğer yakalanırsam ve üzerim aranırsa, bu Bonapartçı ve gerici dergiler üzerimden çıktığında kısa süre sonra serbest bırakılacağım."[2]

[1] Bernstein, *age.*, 1971, s. 282.

[2] Hutton, *age.*, 1981, s. 10–11.

Yeni partinin Aileler Cemiyeti ve Mevsimler Cemiyeti ile benzer bir yapısı vardı: piramitsi, gizli ve eylem-temelli. Örgütün üye sayısı en fazla 2.500'dü.[3] Ancak Blanquici Parti, Mevsimler'den bile daha sıkı bir yapıdaydı. Örneğin, yazılı emirlerin kopyasını çıkarmak yasaktı ve hücre üyeleri (örgütün riske atılmasını engellemek için) en fazla yedi ila on yoldaşı tanıyordu. Bu önlemler beklenen etkiyi yaratmıştı: örgüt polis sızmalarına karşı tamamen güvendeydi (aşağıda ayrıntıları ele alınacak).

Blanquici kadrolar, anlık verilecek bir kararda silahlanmaya hazır olması beklenen profesyonel devrimcilerden oluşuyordu. Örgütte yol arkadaşları ve sempatizanlardan oluşan ikinci bir tabaka vardı; Patrick Hutton'a göre bu ikinci tabakadakilerin "arada sırada ön plana çıkmaları istenmekle birlikte yıkıcı eylemlerde bulunmaları istenmiyordu. [Blanquici hareket,] her biri farklı yöntemler belirlemekle birlikte Blanqui efsanesiyle birlikte devrimci geleneğin değerlerine dönük ortak bir özdeşliğe sahip olma yönünde birbirini pekiştiren iki takipçi ağı olarak tarif edilebilir.[4] Bu sempatizanlar grubunda Georges Clemenceau ve Arthur Ranc da yer alıyordu.

Blanquici hareket çoğunlukla işçiler, öğrenciler ve aydınlardan oluşuyordu. Blanquici Parti'nin gizli yapısı, tarihçilerin onun toplumsal bileşimini belirlemesini zorlaştırmıştır. Örnek olarak, kaynaklar partideki işçilerin sayısı konusunda farklı görüşlerdedir. Bernstein'ın gözlemiyle, "partinin yüksek komuta kademelerinde halihazırda pek çok işçi yer alıyorken, elimizdeki bilgiler işçilerin parti içinde azınlık olduğunu gösteriyor."[5] Bunun aksine, Spitzer ise, örgütün çoğunluğunun işçi sınıfı kökenli olduğunu

[3] İkinci İmparatorluk polis kuvvetleri, Blanquicilerin en fazla 3.000 üyesi olduğuna inanıyordu. Daha yüksek ihtimal, örgütün üye sayısı 6.000 ila 7.000 arasında değişmekteydi. Bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 283–84. Gluckstein ise 1868'de 800 gibi çok daha düşük bir sayı vermektedir. Bkz., *age.*, 2011, s. 67. Spitzer, *age.*, (1957, s. 153) yaklaşık 2.000 sayısını vermektedir.

[4] Hutton, *age.*, 1981, s. 24.

[5] Bernstein, *age.*, 1971, s. 284.

ileri sürmekte ve "1866'da yakalanan Blanquici işçilerin meslekleri; çoğunlukla marangozluk, doğramacılık, gümüşçülük vb. mesleklerdi" diye belirtmekteydi.[6] Partinin üye bileşiminin güvenilir göstergelerinden biri, 7 Kasım 1866'da tutuklanan kırk bir Blanquicinin listesiydi. Blanquicilerin on altısı zanaatkârken, bu sayının içinde altı doğramacı vardı. Bu on altı kişiye ek olarak, ticari işlerde çalışan işçilerin sayısı üçtü. Toplamda yirmi iki kişinin yer aldığı bu iki kategori, tutuklanan Blanquicilerin kaba çoğunluğunu oluşturmaktaydı. İkinci en geniş grup ise (altı tıp ve dört hukuk öğrencisinin bulunduğu) öğrencilerdi. Tutuklanan diğer Blanquiciler arasında (bir avukat, "mektuplar adamı" ve üç gazeteci olmak üzere) beş meslek sahibi bulunuyordu. Son olarak, bir kişi de esnaf olarak listeye kaydedilmişti.[7]

Blanquici Parti, gizli yapısına bağlı olarak, işçilere ulaşmakta zorluklar yaşadı. Blanqui takipçilerini "işçilere daha fazla önem vermeleri" yönünde uyarıyordu.[8] Blanqui "Grev herkes tarafından anlaşılır bir olaydır; basit bir düşüncedir, baskıya karşı direniştir. Herkes grev için yürür" diyerek grev örgütlenmesinden yanaydı.[9] Blanqui'ye göre, grevin "kapitalist baskıya karşı bir savunma olması nedeniyle, kitleler bütün güçlerini bir toplumsal dönüşümü ve ürünlerin adil bölüşümünü hayata geçirmenin tek yolu olarak kabul edilen siyasi değişimlere yoğunlaştırmalıydılar."[10] 1848'in felaket deneyimi, Blanqui'yi örgütünü işçilerin gündelik ihtiyaçlarına dönük mücadeleye seferber etmek konusunda isteksiz hale getiriyordu.

Blanquici işçi sınıfı anlayışı, onu halkın en fazla ezilen sınıfı olarak gören Jakobenizm deneyiminden etkilenmeye devam ediyordu. Patrick Hutton'un da ileri sürdüğü üzere, Blanquici Parti'nin Émile

[6] Spitzer, *age.*, 1957, s. 165–66.

[7] Draper, *age.*, 1986, s. 126–27; Charles da Costa, *Les Blanquistes* (Paris: Librairie des Sciences Politiques et Sociales, 1912), s. 19.

[8] Bernstein, *age.*, 1971, s. 288.

[9] Mason, *age.*, 1929, s. 520.

[10] Spitzer, *age.*, 1957, s. 140–41.

Duval gibi işçi sınıfı kökenli üyeleri "Blanquici yoldaşlar tarafından ideal işçi tipi -bağımsız, becerikli ve enerjik- olarak resmediliyordu. [Bu yoldaşlar] aklı bağımsız ve diğerlerine yön vermek konusunda becerikli olan bir vasıflı profesyonel olarak kısmen zorlama bir ideal işçi imajını benimsemişlerdi."[11] Doğramacı Gustave Genton ve demiryolu teknisyeni Edmond Megy gibi diğer üyeler ise Blanquiciler tarafından Fransız işçileri arasındaki etkileri nedeniyle önemli kimseler olarak addediliyordu.

İşçilere dönük Blanquici yaklaşımın kararsızlığı, onların Birinci Enternasyonal'e dönük aldıkları tutumda da yansımasını bulmuştu. Blanquici Parti, bir işbirliği temeli oluşturmak üzere 1864 yılında Enternasyonal üyeleriyle on altı kez bir araya geldiler, fakat bir birleşik cephe kurmakta başarılı olamadılar. Blanqui, çoğunlukla Proudhonculardan oluşan Enternayonal'in Fransa seksiyonuna pek ilgi göstermiyordu. Proudhoncular, ilhamlarını, kendini yetiştirmiş parlak bir işçi, anarşizmin kurucu babalarından biri ve "mülkiyet hırsızlıktır" yanıtına yer vereceği *Mülkiyet Nedir?* kitabının yazarı olan Pierre-Joseph Proudhon'dan (1809–1865) alıyorlardı.[12] Proudhoncular, işçilerin siyasi mücadeleden ve grevlerden uzak durması gerektiğine inanıyorlardı. Bunun yerine, işçiler bir kooperatifler ve karşılıklı yardımlaşma sistemi kurmalıydılar. Proudhon'un ademi merkeziyetçiliğe ve yerel komünlere dönük desteği, baskıcı ve övgülere boğulan Bonaparteçı devlete karşı olan işçilerden de destek görüyordu. Blanqui, bu Proudhoncu düşüncelerin zararlı olduğuna ve dikkati siyasi mücadeleden başka yerlere çekeceğine inanıyordu.

Blanqui'nin Proudhonculuğa karşı düşmanlığı Marx tarafından da paylaşılıyordu ve Marx, Proudhoncuların etkisine karşı ağırlık oluşturmak üzere Blanquicileri Enternasyonal'e katmaya istekliydi. 1865'te, Marx (Paul Lafargue yoluyla) Blanquicileri Enter-

[11] Hutton, *age.*, 1981, s. 29.

[12] Pierre-Joseph Proudhon, "Property Is Theft," in *No Gods, No Masters*, ed. Daniel Guérin (Oakland: AK Press, 2005), s. 48–54.

nasyonal'e katılmaya çağıran bir davetiye gönderdi.[13] Bir sonraki yıl, Blanquiciler Enternasyonal'in Cenova Kongresi'nde yer aldılar. Cenova Kongresi, Proudhoncuların Enternasyonal üzerindeki etkisinin zirvede olduğu bit toplantı oldu ve burada karşılıklı yardımlaşmayı, kooperatifleşmeyi ve grevlere karşı çıkışı destekleyen kararlar alındı.[14] Blanquiciler, Kongre öncesinde, Enternasyonal'in Paris seksiyonu liderlerinin Bonapartçı devletin ajanları olduğu söylentisini yaydı. Bu söylentiden kaynaklanan öfke, Enternasyonal Genel Konseyi'nin sadece Proudhoncuları onaylı delegasyon olarak tanımasına ve Blanquicilerin davet edilmemesine yol açtı. Blanqui, güvendiği yardımcılarından Tridon ile birlikte Cenova'daki taraftarlarına Enternasyonal'e artık katılmamalarını söyleyen bir mesaj yolladı. Örgütün üyelerinden biri, Eugène Protot, Blanqui'nin emrine uymadı. Protot, Kongre'de kavgaya yol açacak şekilde polemik saldırılar içeren bir konuşma yaptı. Blanquiciler Protot'un itaatsizliğini görmezden gelmeyeceklerdi. Partinin kırk bir üyesi 7 Kasım 1866'da Paris'teki Le Café de la Renaissance'da Protot'un yaptığını değerlendirmek üzere bir araya geldiğinde, toplantı polis tarafından basıldı ve bütün üyeler gözaltına alındı.[15]

Blanquiciler ile Enternasyonal arasında yaşanan kırılmaya karşın, birkaç yıl sonra, 1869'da, Blanqui Marx'ın *Sefaletin Felsefesi* (Il Moro) kitabındaki, Proudhon'a karşı yıkıcı eleştirisini okudu. Lafargue, 1869'da Marx'a şunları yazacaktı: "Blanqui'nin elinde kitabın bir kopyası var ve bütün arkadaşlarına okumaları için veriyor. Tridon da okudu ve *Il Moro*'nun [Marx] Produhon'u bertaraf etmesinden mutluydu. Blanqui ise sana çokça saygı duyuyor. ... Proudhon'un için harika bir lakap buldu; ona nemölçer diyor."[16] Daha da ironik biçimde, Proudhoncu düşünceler Enternasyonal'in Brüksel (1868) ve Basel (1869) Kongrelerinde Marx'ın des-

[13] Bernstein, *age.*, 1971, s. 292–93.

[14] Samuel Bernstein, *The Beginnings of Marxian Socialism in France* (New York: Russell & Russell, 1965), s. 32.

[15] Bernstein, *age.*, 1971, 294–96 ve Hutton, *age.*, 1981, s. 28.

[16] *MECW*, Cilt 43, "Marx to Engels–March 1, 1869," s. 225.

teğiyle reddedilecekti. Blanqui yine de Enternasyonal'e dair düşüncelerinden vazgeçmiş değildi.

Öğrenciler ve Aydınlar

Blanquiciler, [işçi sınıfına dönük vurgularının aksine] en adanmış ve yetenekli önderlerini öğrenciler ve aydınlar arasında bulmuşlardı. Blanquici hareketle ilgilenenler, genellikle sıkı ateistlerdi. İkinci İmparatorluk'ta öğrenciler arasında yaşanan dinsel sorgulamalar siyasi bir karakter edinmek durumundaydı; çünkü Patrick Hutton'un gözlemlediği üzere "Louis-Napoléon'un eğitim politikasını şekillendirirken, üst düzey ruhban yetkililere dönük gösterdiği bağlılığın yeni bir ruhban-karşıtı dalga yaratması kaçınılmazdı."[17] Genel olarak dine ve özel olarak Katolik Kilisesi'ne karşı muhalefet, Blanquicilerin radikal ateist propagandayla ilgilenen öğrenciler arasında yeni bir hazır kitle bulması anlamına geliyordu.

Blanquiciler, din meselesini siyaset ile bağıtlandıran bir radikal ateist hareket olan Özgür Düşünce Hareketi'nin arkasındaki itici güçtü. Özgür Düşünce Hareketi, ilk olarak, Liège'de 1865 yılının Ekim ve Kasım aylarında toplanan Uluslararası Öğrenci Kongresi'nde öne çıktı. Kongre başlangıçta dini meseleleri tartışmaya dönük bir uluslararası forum olarak tasarlanmıştı. Fransız delegasyonu, konferansı dine karşı düşman hale getirecek şekilde büyük oranda Blanquicilerden oluşuyordu. Blanquiciler, üç renkli bayrağı siyaha boyayarak ve Fransa'da akademik özgürlüğün ölümünün yasını tutmak üzere salonda yürüyüş yaparak, Kongre'nin radikal ve din-karşıtı havasını oluşturdular. Hükümet ve Kilise öğrenci radikalizminden rahatsız oldular ve hemen harekete geçtiler. Sadece Kongreye katılan öğrenciler (ki aralarında Paul Lafargue da vardı) üniversiteden atılmakla kalmadı, bu öğrencilere yakınlık gösteren herkes de aynı cezayla karşılaştı.[18]

[17] Hutton, *age.*, 1981, s. 38.

[18] *Age.*, s. 40.

Ağır baskı ters teperek öğrencilerde tepki yarattı. Öğrenciler grevler, boykotlar ve sokak gösterileri düzenlediler. Hutton'a göre, "Blanquiciler bu faaliyetleri yakından izlediler, ajitasyona destek verdiler ve hatta işçilerin desteğini kazanma umuduyla Paris'in doğusundaki Amandiers Caddesi'nde 21 Ocak 1866'da bir kamusal yemek etkinliği ve gösteri düzenlediler."[19] 1866 yılı bahar mevsimi itibariyle, hükümetin öğrencilerin okuldan atılan yoldaşlarının geri alınması talebini kabul etmeyeceği belli olduğunda, hareket gücünü kaybederek sona erdi.

1860'ların sonlarında, daha özgür basın ve toplantı yasaları, radikal ateizmin yayılması için daha geniş bir alan sağlıyordu. Pek çok Blanquici öğrenci ve aydın, ateist davanın propagandasını yapmak üzere gazetecilik yapıyordu. Bu kişiler, 1865'ten 1870'e kadar, *Candide*, *la Libre Pensée*, *la Nouvelle Pensée* ve *le Démocrite* gibi bir dizi militan ateist dergi kurdular ya da bu dergilere yazılar yazdılar. Bu gazeteciler arasında, parlak bir tıp öğrencisi, Liège Kongresi katılımcılarından ve sonradan Blanquici hareketin teorisyenlerinden olan Dr. Albert Regnard da vardı.

Hébertçiler

Zengin bir toprak sahibinin oğlu ve (Blanquici harekete bağışlayacağı) büyük bir servetin varisi olan bir diğer Blanquici ateist aydın, Gustave Tridon, hassasiyeti ve (örneğin, 1866'da fesatlık suçlamasıyla yapılan mahkemede olduğu gibi) zor zamanlarda gösterdiği cesaretle biliniyordu. Tridon, çok sayıda siyasi ve felsefi başlığa değinen üretken bir yazardı.[20] Tridon, Blanquici hareketin önde gelen teorisyenlerinden biriydi ve Hutton'a göre, "Blanqui'nin hiçbir zaman ulaşamadığı bir sentez kapasitesi sergiliyordu."[21] Tridon 1864'te, Fransız Devrimi'nin radikal hare-

[19] *Age.*, s. 41.

[20] Spitzer, *age.*, 1957, s. 81.

[21] Hutton, *age.*, 1981, s. 28.

ketlerinden biri üzerine Blanqui'nin de beğeneceği bir çalışmayı, *Les Hébertistes*'i [Hébertçiler] kaleme aldı.

Blanqui'nin Tridon'un çalışmasını beğenmesinin nedeni, onun sadece Hébertçiler'i gerçek devrimciler olarak resmetmesi değil, aynı zamanda onların bilimi, ateistliği ve eşitliği savunma biçimlerini vurgulamasıydı. *Les Hébertistes*, Blanqui'nin Robespierre'in *tıpkı yeni-Jakobenler gibi* Hébertçilere ve Fransız Devrimi'ne ihanet etmiş olduğuna dair önceki düşüncelerini daha da güçlendirdi. Her iki dönemde de, toplumun daha alt tabakalarını savunanlar iktidardaki 'radikaller' tarafından ihanete uğramıştı. Hutton'a *göre,* Tridon'un önermesinin en önemli noktası, Robespierre'in "halktan onun ihtiyaçlarını hissedemeyecek ya da onun kötü durumuna önem veremeyecek kadar uzaklaşmış olduğu" idi. "Robespierre, halkın iradesine güvenmeyerek, yurttaşların itaatsizliğini bastırmaya dönük bir hile olarak Yüce Varlık kültünü oluşturmuştu."[22]

Les Hébertistes, Hébertçileri "halka önderlik edecek ve halktan olan ... devrimci erdemle dolu" devrimciler olarak resmederek, Blanquici etik kodu da ortaya koyuyordu.[23] Hutton'a *göre,* Tridon bir estetik bilinç ortaya koymaya çalışmıştı fakat gerçekte ise "bir devrimci duruma önderlik etme kapasitesinin liderin halkın devrimine dönük inancının derinliğine bağlı olduğunu; din meselelerinde inancın bir yükümlülük, toplum meselelerinde ise bir kararlı edinim olduğunu" ileri sürüyordu.[24] Hébert gibi devrimcilerin halka sonsuz inancı vardı ve bu devrimciler kahramanca örnekler yoluyla önderlik etmek istiyorlardı. (Kuşkusuz Tridon Hébert üzerinden aslında Blanqui'yi anlatıyordu.) Hutton'un sözleriyle, devrim günleri,

> halkın yeniden doğum festivalleriydi. Bu günler, halkın bilincinde gizli olanın ani dışavurumuyla hayal ile gerçeğin birbirine karışması anlamına geliyordu. Düşmanları tarafından bir hayalmiş gibi görülmüş olan 'tarihin lanetlileri'nin (insanlığın entelektüel kurtuluşu için gizlice çalışan

[22] *Age*., s. 49.

[23] *Age*.

[24] *Age.*

ateist paryaların) potansiyel gücü, bir gerçek olduğunu ortaya koymuştu. Ayrıcalıkların ve makamların keyfini süren gerici güçlerin fiili iktidarı ise bir yanılsamaya dönüşmüştü.[25]

Tridon açısından, bir devrim, halkın karanlıktan ve baskıdan kaçmasına izin veren kurtarıcı bir niteliğe sahipti. 1794'te devrimin son günleri gelip çattığında ve Hébertçiler şehit olduklarında, bu durum "devrimci eylemin devrimci hareketin sadece etkililiği olarak değil, onun ölümsüzlüğüne tanık olmanın bir biçimi olarak da değerli olduğunu" gösteriyordu.[26] Hébertçiler yenilmiş ve dava için şehit düşmüşken, Blanquiciler onların bayrağını devralarak onu zafere taşıyorlardı. Blanqui'nin *Les Hébertistes* kitabında yer alan önsözüne göre: "Hébertçilerin trajik yazgısı öğretici olsun. Onlar tutkularının aşırılığı nedeniyle yenildiler ve helak oldular. Adanmışlık hezeyana dönüşmemelidir. Fakat onların hatalarından kaçınmak iyi bir şeyken, nitelikleri de bir örnek olarak alınmalıdır."[27]

Tridon'un devrimci şehitlik, kendini kurban etme ve belleğe dönük övgüsü, Blanquici siyasal kültürün ayırt edici özelliklerinden biri haline geldi. Hutton, Blanquiciler açısından "devrimci dava için ölümü kabullenmek eylemin trajik değerini yeniden teyit ediyordu. Davanın belleği önemliydi, gelecek için saklı duran devrimci enerji oradaydı" iddiasında bulunmaktadır.[28]

Yurttaş Cenazeleri

Blanquiciler, Katolik Kilisesi'nin etkisine karşı koymak üzere kendi ritüellerini, törenlerini ve festivallerini geliştirdiler. Bunlar arasında en önemlilerinden biri, Özgür Düşünce Hareketi'nden doğan Yurttaş Cenazeleri Hareketi'ydi. Yurttaş Cenazeleri Hare-

[25] *Age*., s. 52.

[26] *Age.*

[27] "Philosophical and Political Fragments."

[28] Hutton, *age.*, 1981, s. 52.

keti, Blanquiciler tarafından, işçi sınıfı ailelerinin cenaze masraflarını karşılamak amacıyla örgütlenen bir karşılıklı yardımlaşma topluluğu olarak başladı. Yurttaş cenazelerinin yoksulları ve ateist işçileri pahalı dini cenazeler düzenlemeye para harcamaktan koruması umuluyordu. Yurttaş cenazelerinin ayırt edici özelliği, savurgan dini cenazelere karşı basit törenler ve kısa anmalar yapılmasıydı. Yurttaş cenazeleri, inşa ettiği karşılıklı yardımlaşma ve destek kültürü yoluyla, Blanquicilerin işçi sınıfına ulaşmasının temel yollarından biri haline gelecekti.[29]

Blanquiciler Yurttaş cenazeleri Hareketi'nde öncü roller üstlendiler. Radikal tıp öğrencileri, ihtiyacı olanlara ücretsiz bakım sağladı. Blanquici şarap tüccarı Edmond Levraud, siyasi tartışmalar sırasında şarap ikram edilen sosyal etkinliklere ev sahipliği yapıyordu. İşçiler ve Blanquici militanlar tarafından bir Cenaze Cemiyeti kuruldu ve sürdürüldü. Blanquiciler, işçiler ile militanlar arasında dayanışma bağları kuracak şekilde diğer üyelerin cenazelerine katılıyorlardı.

Raoul Rigault

Blanquicilerin en sadık ve becerikli üyelerinden biri, genç gazeteci Raoul Rigault (1846–1871) idi. Rigault çok parlak bir öğrenciydi, fakat 1866 yılında asi davranışları nedeniyle Versay Lisesi'nden atılmıştı. Sonrasında, Latin Mahallesi'ndeki Bohem kafelerde zaman geçirmeye başladı ve buralarda bir dizi radikal davanın hitabet yeteneği gelişkin bir savunucu olarak bilinir hale geldi. Rigault, aynı zamanda fanatik bir ateist ve bir Hébert hayranıydı. Blanquici Parti'ye katılması uzun sürmeyecekti. Rigault 1868 ila 1870 yılları arasında, imparatorluk sansürü nedeniyle iki kez kapatılan ve ılımlıların uzak durmaya çalıştığı ateist dergi *le Démocrite*'in editörlüğünü yaptı. Kamuoyunun önde gelenleri Rigault'tan uzak dururken, o ise "bazı dinleyicileri dehşete düşüren

[29] *Age.,* s. 54.

ve evliliğe ve aileye dönük saldırılarıyla ve özgür aşka dönük lafını esirgemeyen savunusuyla kalabalıkları heyecanlandıran biçimde kamusal yürüyüşlerde popüler bir konuşmacı haline geldi."[30] 1868 ila 1870 yılları arasında, Rigaut'un Kilise'ye ve İmparatorluk'a karşı gerçekleştirdiği konuşmalar ve eylemler, onun on iki kez ceza almasına yol açtı.

1866'da Paris'teki Le Café de la Renaissance'da gerçekleşen ilk tutuklanmanın ardından, Rigault, polise ve polis muhbirlerine karşı bir tür içgüdüsel öfke geliştirdi. Rigault, onların yöntemleri üzerine çalışarak onlarla mücadele etmeye karar verdi. Blanquici Parti'yi herhangi bir polis sızmasına karşı korumak adına bir karşı-istihbarat aygıtı geliştirmeye başladı. Riagult, "isimlerini ve adreslerini bir liste haline getirerek, onların zaaflarını ve kusurlarını ortaya çıkararak ve kişisel yaşamlarına dair ayrıntıları ve sık uğradıkları yerleri kaydederek" polis muhbirlerini nasıl tanıyacağını öğrendi.[31] Rigault kılık değiştirerek ajan provokatörleri mahkemelere kadar izledi ve onların hedeflerindeki kişileri nasıl takip ettiklerine ilişkin tanıklıklarını dinledi. Rigault'un dikkatli ve gayretli çalışması sayesinde, Blanquiciler sadece polis hakkında polisten daha çok ayrıntılı bilgiye sahip olmakla kalmadılar, aynı zamanda ve daha önemli bir biçimde, ajanlardan sakınabildiler. Blanqui Rigault'un yeteneklerini şöyle övüyordu: "O aslında sadece bir sokak çocuğu, fakat birinci sınıf bir polis haline geldi."[32]

Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar

1864'te İkinci İmparatorluk'un baskıyı kısmen azaltmasının ardından, cumhuriyetçiler ve sosyalistler tarafından gerçekleştirilen yeni faaliyetler ve işçiler tarafından gerçekleştirilen grev dalgaları ortaya çıktı. Blanqui ve takipçileri, bunların İmparatorluk'un dağılmaya başladığının ve ayaklanmanın her an gerçekleşebile-

[30] *Age.*, s. 42–43.

[31] Bernstein, *age.*, 1971, s. 285.

[32] Alıntı için bkz. Benjamin, *age.*, 1999, s. 618.

ceğinin işaretleri olduğuna inanıyorlardı. Blanqui, örgütü gözden geçirmek ve büyük güne hazırlamak için yüksek komutadaki yoldaşlarıyla buluşmak üzere Paris'e daha sık ve uzun seyahatler yapmaya başladı. Hesap gününü yaklaştığı inancı, Blanquiciler daha fazla üye toplamak ve "haftada bir parti saflarını denetlemek üzere toplanan ve ayaklanmanın önkoşullarını değerlendiren endoktrinasyon merkezleri" açmak üzere adım atmaya teşvik etti.[33] Bu dönem boyunca, Blanqui, neredeyse elli yıllık deneyimlerine dayanan ayaklanma ve sokak savaşı sanatına yönelik olgunlaşmış görüşlerini belirli bir düzene koydu. Blanqui'nin 1868 tarihli çalışması *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar*, usta bir sokak savaşçısını ve devrimci taktisyeni iş üzerinde resmediyordu, fakat aynı zamanda, onun siyasi ve askeri stratejisinin temel zayıflıklarını da ortaya koyuyordu.

Blanqui'nin düşüncelerinin pek çoğu 1830'lardan o yana değişmemişti. Örgüt kasıtlı biçimde Paris merkezli olarak kurulmuştu (başkentin dışında da hücreler vardı fakat onlar çok önemli değildi). Blanqui'ye göre, Paris'in Fransa'nın genel iradesinin vücut bulduğu yer olması nedeniyle, başkentte örgütlenmeye odaklanmak doğaldı: "Sonuç olarak, Paris hükümeti ülkeye ülke tarafından hükümet edilen yerdir, bu anlamda, tek meşru yerdir. Paris, sadece kendi çıkarlarıyla meşgul olan bir belediye şehri değildir; tamamen ulusal bir temsilcidir."[34] Devrim Paris'te zafere ulaştığında, Blanquici Parti, halk aydınlanana kadar ülke üzerinde kuracağı diktatörlüğünü hayata geçirebilecektir.

Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar'da, Blanqui, önceki Paris ayaklanmalarının yenilgisinin bir ruh yoksunluğundan kaynaklandığını gözlemleyerek, "çünkü [bu ayaklanmalar] örgütten yoksunlardı. Örgüt olmaksızın hiçbir şansları yoktu. Örgüt zaferdir; dağınıklık ise ölüm" diye yazıyordu.[35] Eğer devrimciler bir örgüte sahip

[33] Bernstein, *age.*, 1971, s. 308–9.

[34] "Communism, the Future of Society."

[35] Louis-Auguste Blanqui, "Instructions for an Armed Uprising," *The Blanqui Archive.* https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/instructions-for-an-armed-uprising-1868/.

olurlarsa, ancak o zaman kazanabilirlerdi. Blanqui, kendi örgütünün gelecekte yaşanacak herhangi bir Paris ayaklanmasını koordine etmek ve onu zafere ulaştırmak için gereken kadroları ve yetkilileri sağladığına inanıyordu.

Devletin ve devrimin komuta kademelerindeki güçler karşılaştırıldığında, devletin gücünün halka karşı iki avantajı söz konusuydu: "arkadan dolma tüfek ve örgütlenme."[36] Blanqui, bu gücün sadece göreceli bir üstünlük olduğunu; çünkü hükümet birlikleri iyi örgütlenmiş bir ayaklanmayla karşılaştıklarında, bunun onların morallerini bozacağına ve halkın tarafına geçeceklerine inanıyordu. Bu da devrimin zaferini güvenceye alacaktı. Blanqui, isyancıların gücünün sadece örgütten değil, bir düşünceye dönük adanmışlıklarından da kaynaklandığını söylüyordu.

> Orada, korkuyla değil heyecanla motive olmuş bütün gönüllüler vardır. Bu kişiler, sadece adanmışlıkları [*dévouement*] yoluyla değil, daha da fazlası zekaları yoluyla rakiplerinden üstündürler. İkna olmuşluklarının, coşkularının ve becerikliliklerinin, zihinlerini ve bedenlerinin dinçliğinin sonucu olarak morale ve hatta fiziksel üstünlüğe sahiptirler; tertemiz ellerini yiğit yürekleriyle bir araya getirmişlerdir. Dünyadaki hiçbir askeri birlik bu seçkin insanlara denk değildir.[37]

Devrimci düşüncenin gücü, şayet halk zafere ulaşacaksa, bir örgüt tarafından yönlendirilmek ve disipline edilmek zorundadır.

Bir ayaklanmanın başarısının merkezi bileşenlerinden biri, barikatların kuruluş biçimiydi. Blanqui, Haziran Günleri gibi önceki devrimlerin "her bir barikatın az ya da çok sayıdaki kendi grubuna sahip olduğu fakat bunların birbirinden yalıtık olduğu" biçimdeki barikat kurulmasındaki düzensizlik tehlikesini gösterdiğine inanıyordu. "Barikatlardaki kişilerin sayısı ister on ister yüz olsun, diğer barikatlar ile herhangi bir iletişim kurmamaktaydılar. Genel-

[36] *Age.*

[37] *Age.*

likle savunmayı yönlendirecek bir önder bile yoktu ve olduğunda da neredeyse hiçbir etkisi olmuyordu."[38] İsyancılar arasında bir yapının olmamasına bağlı olarak, "düşmanın bütün güçlerini başarılı biçimde önce bir noktaya, sonra sırasıyla tek tek noktalara yoğunlaştırması ve böylece isyanı kısa sürede imha etmesi nedeniyle ... yenilgi kaçınılmazdı."[39] Blanqui, barikat kurulumunu şansa bırakmak yerine, devrimcilerin ayaklanmadan önce konumlanma planlarını iyi yapmaları gerektiğini ileri sürüyordu. *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar*, bu amaca dönük olarak, barikat kurmanın uygun yollarına ilişkin uzun bir tartışma sunuyordu.

Devrimin nihai zaferi, isyancıların baskıcı siyasi iktidar ve baskı merkezlerini kontrolüne aldıkları zaman gelecekti. Devrimciler siyasi iktidarı aldıklarında, şu görevlere sahip bir Kamu Düzeni Komitesi kuracaklardı: "Polisin ve karşı-devrimcilerin manevralarına engel olmak; başkomutanın açıklamalarını ya da emirlerini basmak, dağıtmak ve sergilemek; telgraf hatlarının, demiryollarının ve imparatorluk iktidarının bütün kurulu merkezlerinin gözetimini sürdürmek — kısacası, düşmanın eylem araçlarını dağıtmak ve Cumhuriyetinkileri örgütlemek ve sürdürmek."[40] Blanqui, düşmanın eylem araçlarını dağıtmak açısından, ordunun ve polisin tamamen silahsızlandırılmasının zorunlu olduğuna inanıyordu. Onların yerine işçi sınıfının genel silahlanmasının geçirilmesini savunuyordu.

Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar, "tamamen militan" bir dilde yazılmıştı ve "siyasi ve toplumsal meseleyi tamamen bir tarafa bırakıyordu", fakat Blanqui, bir dizi yayımlanmamış çalışmasında, uygulanması gereken bir dizi siyasi ve ekonomik önlemi listelemişti.[41] Blanqui'ye göre, devrimin hedefi, "sermayenin tiranlığına karşı emeğin yararını sağlamak ve toplumu adalet temelinden

[38] *Age.*

[39] *Age.*

[40] *Age.*

[41] *Age.*; Dommanget, *age.*, 1970, s. 68-71.

yeniden kurmaktı."[42] Blanquiciler iktidarı aldıklarında, belirlenmemiş bir zaman için yönetimde kalacak bir devrimci diktatörlük kurmak durumundaydılar. 1848'in hatalarını tekrarlamak yerine, nüfus aydınlatılana kadar seçimler ertelenmeliydi. Borçlar iptal edilecek ve bir artan oranlı gelir vergisi sistemi kurulacaktı. Kapitalistlere yeni devlet tarafından işçilerini kovmama emri verilecek, bu emre uymayanların varlıklarına el konacak ve bu kişiler sürgüne gönderilecekti. Ekonomiyi yönetmek üzere işçi meclisleri kurulacaktı. Blanqui, "Patronlara bu şekilde emir vererek, bizi sırtımızdan bıçaklamaya çalıştıklarında, sermayenin darbelerinden korunabileceğiz" iddiasında bulunuyordu.[43] Yeni düzenin bütün girişimleri, düşmanın hareket özgürlüğünü ortadan kaldıracak ve sosyalizme gelişmesi için alan açacaktı.

Blanqui, kırsal bölgelerde Katolik Kilisesi'nin "kara ordu"sunun köylülük üzerinde hüküm sürdüğüne ve onları karanlığa hapsettiğine inanıyordu. Devrimciler, Kilise'nin hakimiyetini kırmak üzere, Kilise görevlilerinin ayrıcalıklarına son vermeli ve eğitim üzerinde kontrolü sağlamalıydılar. Yeni devlet, köylülüğü aydınlatmak üzere ücretsiz seküler eğitimi hayata geçirmeliydi. Bernstein, kırsal nüfusu eğitmek konusunda Blanqui'nin "küçük üreticilere ve köylülere karşı son derece tedbirli yaklaştığını" ileri sürmektedir. "Her şeyin kamulaştırılması yönünde bir karar verilmeyecekti. Kamusal mülkiyet, küçük mülk sahipleri açısından avantajlarını ortaya koyarak yavaş yavaş kök salmak durumundaydı."[44] Blanqui, Kilise'nin ideolojik hakimiyetini kırmanın yanı sıra köylüleri kademeli bir biçimde yeni kolektif değerleri benimsemeye yöneltmekle de ilgileniyordu.

Blanqui, önceki görüşleriyle de uyumlu biçimde, "komünizm kendisini birdenbire dayatamaz, zaferinden önceki gündeki durum neyse, zaferinden bir gün sonraki durum da odur. Böyle yapmak,

[42] "Instructions for an Armed Uprising."

[43] "Communism, the Future of Society."

[44] Bernstein, *age.*, 1971, s. 311.

güneşe varmaya çalışmak gibidir" düşüncesine ikna olmuştu.[45] Devrimden sonra, sonunda evrensel eğitimin ve ortaklaşmanın zafere ulaşacağı uzun bir geçiş dönemi olacaktı.

Blanqui'nin *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar*'daki -devrimci inancın ateşlediği, açık bir önderliğe, stratejiye ve programa sahip bir komplonun kendisinden üstün olan rakibini alt edebileceği- önermesi, ölümcül bir zayıflık içeriyordu: Blanqui'nin planı, işçiler arasında herhangi bir hazırlık çalışması yapılmasını içermiyordu. Blanqui, devrim gününde kitlelerin kendi örgütünün önderliğine doğru koşacağını varsayıyordu. Blanqui, halkın devrimcileri nasıl kendi önderleri olarak benimseyecekleri sorusunu yanıtsız bırakıyordu. Sonuçta, bir komplo ancak yeraltında ve gizli kalması halinde etkili olabilirdi. Eğer komplocular devrimci propagandayı yaymak üzere kitlelere ulaşırlarsa, devlet baskısına karşı kendilerini ortaya çıkarmış olacaklardı.

Blanqui'nin askeri konuları odağına alması, devrimciler açısından tek seçeneğin bir gizli komplo olduğunun kabul edilmesinin mantıklı olduğu 1830'lu yıllara dayanıyordu. O zamanlarda, Fransa'da işçi sınıfının kitle hareketi daha yeni yeni oluşmaya başlıyordu. 1848 yılı itibariyle ise artık durum değişmişti. Fransız işçiler, bir komplonun yardımı olmaksızın kitle mücadelesi yürütebileceklerini göstermişlerdi. İkinci İmparatorluk süresince, işçiler, rejime karşı grevler ve gösterilerle meydan okudular. Yine Blanqui, işçi sınıfı hareketini kendi devrim kavramsallaştırmasına nasıl dahil edeceğini hiçbir yerde tartışmamıştı.

Blanqui'nin *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar*'ı, isyancılar tarafından kesin ve dikkatli biçimde izleneceği varsayılan sabit bir dizi devrimci ayaklanma talimatına dayanıyordu. Ancak, bu kurallar, Haussmann'ın iletişimi güçlendiren, demiryollarını geliştiren ve barikat kurulmasını engelleyen, askerlerin ve ağır silahların daha kolay hareket etmesini sağlamak için daha geniş caddeler inşa

[45] "Communism, the Future of Society."

eden reformlarını hesaba katmıyordu. Bu reformlar Blanqui'nin planlarını ve kurallarını fazlasıyla geçersiz ve gelecekteki kent ayaklanmalarını da fazlasıyla zor hale getiriyordu. Bir sonraki yüzyıl pek çok devrime ve ayaklanmaya tanık olacaktı, fakat bunlardan hiçbiri Blanqui'nin düşüncelerinden ilham almayacaktı. Blanqui'nin yazdığı kılavuz, romantik bir devrimci geçmişin bir yankısı olarak kalacak ve geleceğin müjdecisi olmayı başaramayacaktı.[46]

Pozitivizm ve İradecilik

Blanqui, *Silahlı Ayaklanma İçin Talimatlar*'ı yazdığı yılda aynı zamanda pozitivizm üzerine de bir dizi eleştirel not kaleme almıştı. Pozitivizm on dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkmıştı ve en bilinen teorisyenlerinden biri August Comte (1798–1857) idi. Comte, toplumun ve tarihin bir dizi bilimsel yasa tarafından yönetildiğini ve bu yasalar bir kez anlaşıldığında, ardından toplumun da bilimsel yönetime bağlı hale getirilebileceğini ileri sürüyordu. Pozitivistler, Blanqui'nin kaderci ve dogmatik bularak reddettiği bir ilerleme ve bilim teorisinden yanaydılar.

Blanqui, ateizmin entelektüel temellerini kurduğuna inanması nedeniyle pozitivizmin yararlarını kabul ediyordu. Fakat pozitivizmin sadece bu yönünü kabul edilebilir buluyordu. Pozitivizmde yararlı olan şey, onun materyalizmiydi fakat bu materyalizm ortadan kalktığında ise geriye sadece "hatalar ve küstahlıktan başka hiçbir şey kalmıyordu."[47] Pozitivister, materyalizmin ve ateizmin hakikatlerini savunmaya dönük açık bir duruş sergilemeyi reddetmeleri nedeniyle, Hıristiyanlığın önünü açmış oluyorlardı.

---

[46] Eric Hazan, *A History of the Barricade* (New York: Verso, 2015), s. 124; Doug Enaa Greene, "Bullets and Barricades: On the Art of Insurrection," *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/barricades-bullets-insurrection-revolution; Doug Enaa Greene, "The First Words of Common Sense: A Closer Look at Blanquism." The Blanquist. https://blanquist.blogspot.com/2017/07/the-first-words-ofcommon-sense-closer.html..

[47] "Notes on Positivism."

Blanqui'ye göre, bu durum, pozitivizmin "hükmeden güçle barış içinde bir arada yaşamayı düşünen ve radikal harekete hiçbir şekilde bulaşmayan ateistler ve utangaç materyalistler tarafından bir kalkan olarak kullanıldığının" bir işaretiydi.[48] Pozitivistler, materyalizmden yüz çevirerek bilime dönmekle, sadece ateizm gerçeğinin altını oymakla kalmıyorlar, aynı zamanda mevcut düzene meydan okumaktan da kaçınmış oluyorlardı. Blanqui açısından, bilim ve ateizm kendine sonuçlar ve kendilerinden ibaret şeyler değil, devrimci projenin birer parçası ve birer alanıydı.

Blanqui'ye göre pozitivizm, baskıya karşı mücadele etmekle meşgul olmak yerine bilimsel teorileri ayrıcalıklıların ve güç sahiplerinin yararına yeniden yapılandırmak için kullanıyordu. Bilim bir kez devrimden, materyalizmden ve aydınlanmadan ayrı düşünüldüğünde, ardından, Blanqui'ye göre, bilimsel temelleri "muzafferin bütün gaddarlıklarını" meşrulaştırmak için kullanmak mümkündü. Buna ek olarak, diyordu Blanqui, "Onun bütün suç zinciri, sanki doğanın bir parçasıymışçasına soğukkanlılıkla kuralına uygun, kaçınılmaz bir evrime dönüştürülür. ... Bütün suçlar artık meşru, yararlı, olmazsa olmazdır. Bunlar, insanlık için zorunlu olacak biçimde şeylerin doğal işleyişi olarak görülmek zorunda olur."[49] Pozitivizm son kertede ezenlerin bakış açısından vaaz edilen tarih ve bilimdir. Burjuvazinin yönetimi ilerleme ile uyumluysa, o halde yoksulların kaderi de kabul etmek zorunda oldukları doğal bir şey haline gelecekti. Blanqui işte bunu kabul edemiyordu ve etmeyecekti de.

Pozitivistler tarafından vaaz edilen sözde-ilerlemenin aksine, bilimden, eşitlikten, aydınlanmadan ve ortaklıktan doğan komünizmin gerçek ilerlemesiydi söz konusu olan. Blanqui, ilerlemenin kendi isteğiyle bir yere varacağına ya da önceden belirlenmiş bir rotayı takip edeceğine inanmıyordu. Blanqui, ilerlemeye ilişkin her tür kaderci kavramsallaştırmayı reddetti: "Ben, ilerleme-

[48] *Age.*

[49] *Age.*

nin olması gerekenin olması anlamına geldiğini, insanlığın geriye gidemeyeceğini ileri sürenlerden biri değilim. ... hayır, hiçbir kader yoktur, aksi halde, saat saat yazılan insanlık tarihi aslında tamamen önceden yazılmış olurdu."[50] Geffroy'a göre: "Blanqui, devrimin dönüm noktasına kendi belirsizliğinin açık ve çekici gecikmesini yerleştirmişti."[51]

Olasılıklar komünizme ilerlemeye de köleliğe geri dönmeye de açıktı. İlerleme ve komünizmin başarısı devrime bağlıydı ve son kertede kendisini devrime adamış bir azınlığın iradesine dayanıyordu. Walter Benjamin, Blanqui'nin siyasetinin şunun üzerine kurulu olduğunu söyleyecekti:

> Blanqui gibi profesyonel komploculuların faaliyetlerinde, kesinlikle ilerlemeye dönük herhangi bir inancın ön kabulünü bulamazsınız, aksine onlar mevcut adaletsizlikten kurtulmaya dönük bir kararlılığı önceller. İnsanlığı, her adımda daha da görünür olan yok oluştan son anda kurtarmaya dönük kesin kararlılık -o dönemin herhangi bir devrimci siyasetçisinden daha çok- Blanqui'nin ayırt edici niteliğidir. Blanqui, "daha sonra" gelecek olan şeye dönük planlar yapmayı her zaman reddetmiştir.[52]

Devrimci çaba, mücadele etme ve aşılmaz görünen eşitsizliklere karşı kazanma iradesi, komünizmin görünmeyen yollarını açığa çıkarabilir. Bu yollar hiç kimse açısından önceden verili değil, mücadelenin seyrinde ortaya çıkacak olan yollardır. Blanqui, devrimcilerin karşısına çıkacak engeller konusunda ihmalkâr değildir; fakat bu engellerin bir iradi eylemle ve bir düşünceye dönük sarsılmaz bir inançla aşılabileceğine inanmıştır. Blanqui'nin de söylediği üzere:

> Devrimler, kendisine inanan insanları ister. Onların zaferinden kuşku duymak, zaten onlara ihanet etmek anlamına gelir. Kişinin onları başlatması ve onları kurtarması, mantık ve cesaret yoluyla olur.

---

[50] Geffroy, *age.*, 1919, s. 239.

[51] *Age.*, s. 62.

[52] Walter Benjamin, *Walter Benjamin: Selected Writings: Volume 4, 1938–1940*, ed. Howard Eiland ve Michael W. Jennings (Cambridge: Harvard University Press, 2003), s. 188.

> Eğer bu niteliklerden yoksunsanız, düşmanlarınız bunlara sizden daha fazla sahip demektir; düşmanlarınız sizin zayıflığınızda tek bir şey görür – kendi güçlerinin ölçüsünü. Ve düşmanlarınızın cesareti sizin korkaklığınızla orantılı şekilde büyür.[53]

Blanqui'nin etiği, eğer kazanma iradesinden yoksunsanız ya da devrimin sizden talep ettiklerini yerine getirmekte tereddüde düşerseniz, sadece düşmana yenilmekle kalmayacağınızı, aynı zamanda hizmet ettiğinizi iddia ettiğiniz davaya ihanet içinde olacağınızı ileri sürer.

Pozitivistlerin aksine, Blanqui, bilimin ve ateizmin devrimden ve halkın kurtuluşundan ayrı düşünülmemesi gerektiğine inanmıştı. Aksini yapmak, mevcut düzeni meşrulaştıran ve her türden başkaldırıya karşı çıkan bir ilerleme teorisi ortaya koymak demekti. Blanqui, komünizmin ilerleme ve bilim ile gerçekten uyumlu olduğuna inanırken, aynı zamanda onun kendi başına gerçekleşemeyeceğine de inanıyordu. Parlak geleceğin gerçekleşmesi, bir devrimci elitin iradi eylem yoluyla bilinçli müdahalesini gerektiriyordu. Blanqui, bu iradeci doktrinini şu cümleyle özetliyordu: "Bir devrimcinin görevi, her zaman mücadele etmek, ne olursa olsun mücadele etmek, istisnasız mücadele etmektir."[54]

14 Ağustos

1860'ların yükselen işçi militanlığı, İkinci İmparatorluk'un yönetme becerisinin altını oyuyordu. 1867'de, Haussmann bir mali skandalın ardından görevden alındı. Cumhuriyetçi, Enternasyonalci ya da Blanquici, bütün muhalefet açık gösteriler düzenliyor ve polise karşı koyuyordu. Muhalefeti orduyla bastırmak, devrimi davet etmek anlamına gelecekti.

---

[53] Alıntı için bkz. Louis-Auguste Blanqui, *Maintenant, il faut des armes*, ed. Dominique Le Nuz (Paris: La Fabrique éditions, 2006), s. 25.

[54] "Instructions for an Armed Uprising."

İmparator, saygınlığını yeniden kazanmak adına, liberal anayasayı onaylayıp onaylamadıklarını dile getirmek üzere bir halk oylamasına gidilmesini emretti. 8 Mayıs 1870'te, anayasa 1.5 milyon muhalif oya karşılık 7.3 milyon oyla kabul edildi, 1.8 milyon kişi ise oy kullanmamıştı. (Halkoylamasını boykot etmekle ona katılmak arasında kararsız kalan) muhalefet, 323.000 seçmenden sadece 45.000'ini alarak Paris'te yenilgiye uğradı. Hanedanlık, kızıl tehdide karşı taşradan önemli bir destek bulabilmişti. Napolyon açısından daha sıkıntılı olan şey ise, ordunun yüzde 15'inin -15.000 askerin- İmparatorluk'a karşı oy kullanmış olmasıydı.

Haziran 1870'te, rejim, Prens Pierre Bonaparte'ın (yazarları arasında Blanquiciler ile Enteransyonalistler de olan) cumhuriyetçi Henri Rochefort editörlüğündeki *La Marseillaise* gazetesi yazarlarından gazeteci Victor Noir'i öldürdüğü haberiyle sallandı. 200.000'den fazla kişinin sağanak yağmur altında Noir'ın cenazesine katılması, kamusal öfkeyi gösteriyordu. Hükümet bir çatışmaya karşı hazırlandı ve olası bir ayaklanmayı engellemek üzere 60.000 askeri görevlendirdi.

Silahlı Blanquiciler de cenaze kalabalığının arasındaydılar ve Blanqui'nin de onları Champs-Élysées'den uzaktan seyrettiğini bilmiyorlardı:

> Blanqui, görüş alanına girer girmez grup liderlerini fark etti ve her birinin arkasında, tıpkı ordudaki gibi düzenli ve uygun adım yürüyen kişileri gördü. Her şey plana uygun işliyordu. Blanqui, en ufak bir kuşku duymaksızın bu tuhaf durumun değerlendirmesini yaptı. Kendisini izleyen bir kalabalıkla çevrili olarak bir ağaca yaslanmış olan bu tetikteki bu yaşlı adam, dalgalanan halk kalabalığının arasında yoldaşlarının düzenli bir biçimde, sürekli olarak artan curcunanın ortasında sessizce geçtiklerini gördü.[55]

Polis cenazenin siyasi ortamı nedeniyle öfkelendi ve tanınan muhalifleri komplo şüphesiyle tutukladı.

[55] Geffroy, *age.*, 1919, s. 276–77.

Günler sonra, Rochefort "Benim hatam, Bonaparte'ın bir katilden başka bir şey olabileceğine inanmak oldu" sözleri nedeniyle tutuklandı. Bu tutuklama neredeyse bir genel ayaklanmayı kışkırtacaktı. Paris'te yirmi yıldan sonra ilk kez barikatlar kuruldu ve 300 kişi tutuklandı. Nisan ayında, hükümet, 450'den fazla solcu liderin tutuklanması için uygun bir ortam sağlayacak şekilde imparatoru öldürmek üzere kalabalık bir "komplo"yu ortaya çıkardı (tutuklananlardan 380'i sonradan delil yetersizliği nedeniyle serbest bırakılacaktı).[56]

Rochefort olayları gerçekleşirken, işçiler ise Cruesot çelik fabrikasında greve gitmişlerdi. Grev başlangıçta olaysız geçiyordu, fakat Mart ve Nisan aylarında adeta biriken korlar alev aldı. Grev, askerlerin işçilere ateş etmelerinin ardından şiddetli bir çatışmaya dönüştü. Grevin bir diğer göze çarpan özelliği, kadınlar ile jandarmalar arasında yaşanan çatışmalardı. Halk yetkilileri desteklemiyordu; aksine, her yerde işçilere destek veren protestolar ve ajitasyonlar patlak verdi.

III. Napolyon tahta çıktığında "devrimler çağının bittiğini" ilan etmişti. Şimdi ise devrimin hayaleti bir kez daha Fransa'nın üzerinde geziyordu. Ekonomik durgunluk, militan sınıf mücadelesi ve kötüleşen yaşam koşulları, Fransa'yı uçurumun eşiğine getiriyordu. İmparator, halkı bir savaşla bayrağın ve anayurt savunmasının arkasına takarak ülkeyi bir kez daha tahtın arkasında birleştirmeyi planladı. Prusya ile savaş, tek çıkar yoldu.

1870 yılı itibariyle, Fransa ile Prusya arasındaki gerilim had safhadaydı. İspanyol tahtının varisinin kim olacağına dönük ufak bir diplomatik olay sahneyi hazırladı. 19 Temmuz 1870'te, Fransa Prusya'ya savaş ilan etti.

Savaş ilanı, Prusya'nın diğer Alman devletleriyle olan ittifaklarını harekete geçirdi. Alman ordusu, emri altındaki yarım milyondan

[56] Jellinek, *age.*, 1965, s. 49–52.

fazla askerle ve Alman birliği için yaşanan yakın zamandaki çatışmaların deneyimiyle, iyi komutanlara ve iyi askeri teçhizata sahipti. Aksine yaklaşık 300.000 kişilik Fransız ordusu ise, Frank Jellinek'in sözleriyle, "hizmet ettiği İmparatorluk kadar iç boş ve yozlaşmıştı."[57] Askeri birlikler arasında vurgunculuk skandal boyutlara ulaşmıştı. Ordunun komuta kademesi yeni savaş teorilerinden habersizdiler ve gevşek düşüncelere sahiptiler. Savaş alanında Fransız ordusu sürekli yenilgi aldı. Paris çevresinde konuşlanmış erbaşa güvenilmiyordu. İmparatorluk, silahlı işçilerin daha önce yaptıklarından korkarak, erkek nüfusu silahlandırmamıştı.

Blanquiciler, darbelerini hayata geçirme zamanının nihayet geldiğine inanıyorlardı. Blanqui, Émile Eudes ve Ernest Granger adlı iki komutanı tarafından Paris'e çağrıldı. Komutanları, halktaki huzursuzluğun bir ayaklanma için avantaj sağlayabileceğini ileri sürdüler ve "komplo, harekete geçmemesi nedeniyle şimdiden taraftarlarının çoğunu kaybetti ve varlık nedeni harekete geçmek olan darbenin daha da ertelenmesi geriye kalan hevesli kişileri de soğutabilir" uyarısında bulundular.[58] İki komutan hemen harekete geçilmesini savunsalar da, Blanqui şansları konusunda çok daha tedbirliydi. Blanqui, örgütün kazanmak için gereken insanlara sahip olmadığına, bir ayaklanmanın erken olacağına ve işçilerin desteği olmaksızın başarısız olacaklarına inanıyordu. 13 Ağustos'ta, harekete geçme yanlısı olanlar üstün geldi ve Blanqui'nin bekleme önerisi yeterli oya ulaşamadı.

Bir sonraki gün, Blanqui 300 tabanca ve 400 kama ile silahlanmış 400 kişiye La Vilette kışlasına saldırı emri verdi.[59] Blanqui, askerlere ayaklanmaya katılma ve silahlarını halka teslim etme çağrısında bulundu. Askerler bunu reddetti. Ardından Blanquiciler, halkı harekete geçirmek üzere devrimci sloganlar atarak Belleville'deki işçi sınıfı mahallelerine gittiler. Halktan bir tepki yoktu ve Blanqui grubuna dağılma emri verdi. İmparatorluk as-

[57] *Age.*, s. 57.

[58] Spitzer, *age.*, 1957, s. 154.

[59] Benjamin, *age.*, 1999, s. 143.

kerleri henüz gelmemişlerdi. Blanqui kendi hesabına neyin yanlış gittiğini şu şekilde anlatacaktı:

> Halkın dili tutulmuş gibiydi. Meraklanarak fakat korkudan geri durarak, evlerinin önünde hareketsiz ve sessiz kalakaldılar. İsyancıların olduğu bulvar tamamen ıssızdı. Kendilerine bakanlara "Yaşasın Cumhuriyet! Prusyalılara Ölüm! Silah Başına!" diye bağırmaları beyhudeydi. Bu ajitasyona karşılık olarak tek bir söz, tek bir hareket bile gelmedi. ... İşin aslı, oldukça devrimci olan bu Belleville mahallelerinde, ayaklanmaya tek bir kişi bile katılmadı. ... Elimizde hiç silah yoktu ve gördüğünüz gibi kimse bize katılmayacaktı. Halk olmadan hiçbir şey yapamazdık![60]

Blanqui'nin beklenen devrimci darbesi, yıllardan beri yapılan örgütlenme ve planlamalara karşın tam bir fiyasko olacaktı. Blanqui'nin elinden geleni yapmasına karşın, ne bir devrim gerçekleşecek ne de bu devrim halk olmaksızın tamamlanabilecekti.

Eudes ve Gabriel-Marie Brideau kısa süre sonra tutuklandılar ve ölüme mahkum edildiler. Önemli kişilikler affedilmeleri için yalvardılar ve isyancıların yanlış yönlendirilmiş bir yurtseverlik duygusuyla harekete geçtiğinde ısrar ettiler. Bu ısrarları başarılı oldu ve cezaları hafifletildi.

Sadece birkaç hafta sonra, 2 Eylül'de, Fransız Ordusu Sedan Savaşı'nda kesin biçimde yenilgiye uğradı ve imparator Prusyalılar tarafından esir alındı. İki gün sonra, Paris'teki halkın baskısıyla Üçüncü Cumhuriyet ilan edildi. İkinci İmparatorluk, neredeyse tek bir kurşun sıkılmadan yıkılıp gitti.

[60] Alıntı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 68.

IX. Savaş ve Devrim

■

La Patrie en Danger [Anavatan Tehlikede]

Üçüncü Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sadece üç gün sonra, 17 Eylül günü, Blanqui *La Patrie en Danger* [Anavatan Tehlikede] adlı bir gazete kurdu. Blanqui'nin gazetesi, Fransa'nın Alman hakimiyetine karşı kendisini savunma ihtiyacının ortaya *çıkardığı* Paris'teki milliyetçi havayı yansıtıyordu. Blanqui ve diğer radikaller, III. Napolyon iktidardayken Prusya ile savaşa girilmesini eleştirirken, artık savaşın karakterinin değiştiğine inanıyorlardı. Başlangıçta, savaş Fransız saldırganlığına karşı Almanya açısından bir savunma savaşıydı, fakat artık bir fetih ve işgal savaşına dönüşmüştü. Marx'a *göre:* "Savunma savaşı, aslında, Louis Bonaparte'ın teslim olması, Sedan yenilgisi ve Paris'te Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle sona ermişti. Fakat bu olaylardan çok önce, emperyalist amaçların açık çürümüşlüğünün ortaya çıktığı an, Prusya ordusunun entrikacılarının fetih yapmaya giriştiği andı."[1]

[1] *MECW*, Cilt 22, "Second Address of the General Council of the International Working Men's Association on the Franco-Prussian War," s. 263.

Enternasyonal'in Fransa seksiyonu, Paris halkını Cumhuriyet'i savunmak üzere seferber ederek yeniden canlandı. Enternasyonal, bunu gerçekleştirebilmek adına Jakobenlerinkine benzer kamu selameti komiteleri örgütledi.[2] Paris seksiyonu, Üçüncü Cumhuriyet'in Ulusal Muhafızlar'ı silahlandırarak ve işçilerin çıkarlarını gözeten politikaları hayata geçirerek İkinci İmparatorluk'un baskıcı yasalarının lağvedilmesini talep ediyordu. Radikallerin Fransa'nın coşkulu bir savunma gerçekleştirmesine dönük arzuları, kapıya dayanmış olan Prusyalılardan daha çok Paris nüfusunu seferber etmekten ve bir toplumsal devrim beklentisinden korkan yeni cumhuriyetçi hükümetin eğilimlerine ters düşüyordu. Zamanla bu korku öylesine büyüdü ki Üçüncü Cumhuriyet Paris nüfusunu bastırmak için Alman askeri birliklerini kullanmaya niyet etti. Bütün bunlar, Cumhuriyet'i Almanya ile işbirliği ve Fransız ulusunun ve halkının çıkarlarına ihanet içinde gören işçi sınıfı arasında hükümete karşı büyük bir güvensizliğe neden oldu.

Blanqui, diğer radikaller ile benzer şekilde, ancak Jakobenlerin Birinci Cumhuriyet zamanında gerçekleştirdiğine benzer bir genel seferberliğin Prusya'yı püskürtebileceğini ileri sürüyordu. Blanqui'nin gazetesi, hiç kuşkusuz Bernstein'ın da iddia ettiği gibi, "yönetimde olan çağdaşlarına kendi atalarının Cumhuriyet'i yıkılmaktan ve ülkeyi parçalanmaktan kurtardığını hatırlatmak amacıyla" eski devrimci takvimi yeniden uygulamaya koyuyordu.[3] Blanqui, sınıf mücadelesi bahsini bir kenara bırakarak Alman işgalinin karşısında Fransız hükümetine tam desteğini sunacaktı: "Yarın bir hükümet için değil, bir kast ya da partinin çıkarları için değil; hatta onur, ilkeler ya da düşünceler için bile değil, fakat hepimizin yaşaması ve nefes alması için, insanlığın en soylu dışavurumunu oluşturan şey için, ülke için savaşacağımızı unutmayın."[4]

---

[2] Samuel Bernstein, *Essays in Political and Intellectual History* (New York: Paine-Whitman Publishers, 1955a), s. 144.

[3] Bernstein, *age.*, 1971, s. 323.

[4] Alıntı için bkz. Mason, *age.*, 1929, s. 526.

Blanqui'nin yurtseverliği bir sapma değildi. Blanqui, Fransa'nın devrimin dünyadaki önderi olarak özel bir kadere sahip olduğuna uzun zamandır inanıyordu. Bu özel rol Fransa'ya ayrılmıştı, çünkü bu ülke "kendi can çekişen geleneklerini halihazırda ortadan kaldırmış ve diğer halkların kurtuluşuna çok büyük katkılarda bulunmuş olan dinamik bir ruha sahipti [ve] uluslara hükmetmeye yazgılı olan 'eşitlik ilkesi'nin taşıyıcısıydı."[5] Dünya devriminin başarıya ulaşması için önemli olan şey, uluslararası olaylar değil, Fransa'daki durumdu. Blanqui, Fransa'nın devrimciler tarafından yönetilmesi durumunda, bunun dünyanın dört bir yanındaki işçilerin kurtuluşunun bir işareti olacağına inanıyordu. Diğer yandan, eğer Fransa monarklar ya da burjuva gericiler tarafından yönetilirse, o zaman dünya devrimi ilerleyemeyecekti. İster Jakoben isterse Hébertçi, Babeufçü ya da Carbonarici olsun, Fransız devrimci geleneği, kendi taktiklerini, stratejisini ve tarih görüşünü belirlemişti. Blanqui, genel olarak Fransız halkının ve özel olarak işçilerin bu geleneğin gerçek mirasçıları olduğuna inanıyordu. Blanqui'nin Bourbonlara dönük itirazının bir kısmı, onların yabancı olmaları ve gerçek Fransa'nın temsilcisi olmamalarıydı. Gerçek Fransa, halk egemenliğinin, cumhuriyetin ve eşitliğin Fransa'sıydı.

Blanqui dar görüşlü bir milliyetçi değildi. Fransa'nın Kırım'daki savaşını ya da III. Napolyon'un diğer yurtdışındaki maceracı hamlelerini desteklememişti. Adanmış devrimciler olan (Marx gibi) yabancı sosyalistleri yaygın biçimde okuyordu ve onlara karşı sempatisi vardı. Blanqui zamanının (beyazların siyahlardan daha akıllı olduğu vb.) ırkçı önyargılarına sahip olmamakla birlikte, Britanya sömürgeciliğini ve beyaz üstünlüğünü pek çok kez eleştirmişti.[6] Blanqui, yazılarında bütün ülkelerin işçilerinin aynı çıkarlara ve aynı düşmanlara sahip olduğunu söyleyecekti:

> Bütün ülkelerin işçileri kardeştir ve tek bir ortak düşmanları vardır: onları savaş alanlarında birbirlerini öldürmeye zorlayan ezenler.

[5] Spitzer, *age.*, 1957, s. 121.

[6] Spitzer, *age.*, 1957, s. 118; Blanqui 1885b, s. 73.

> Herkesin, Fransa'nın, Almanya'nın ya da İngiltere'nin, Avrupa'nın, Asya'nın ya da Amerika'nın işçilerinin — herkesin, hepimizin sıkıntıları, acı çekme biçimleri, çıkarları aynıdır. Sadece bizim terimizden geçinmek değil, aynı zamanda kanımızı içmek isteyen bu yaldızlı aylaklar ile ortak bir şeyimiz var mı?[7]

Eylül 1870'te, diğer pek çok Fransız radikali gibi Blanqui'nin milliyetçiliği de sosyalist ilkelerine üstün gelmişti. Blanqui açısından, savaşın karakteri Fransa'nın artık bir Cumhuriyet olmasıyla birlikte değişmişti: artık, otoriter bir düşmana karşı bir savunma savaşı vermek söz konusuydu. Düşman kapıya dayanmışken bir Fransız nasıl olur da bir diğeriyle kavga edebilirdi? Blanqui, *La Patrie en Danger*'ın 6 Eylül tarihli sayısında şunu ilan ediyordu: "Partilere ya da ufak ayrışmalara son ... Kurulmuş olan hükümet, halkın düşüncesini ve ulusal savunmayı temsil etmektedir. Artık yeter. Bütün muhalefet, bütün çelişkiler ortak savaş karşısında ortadan kalmak zorundadır."[8]

Edward Mason, Blanqui'nin La *Patrie en Danger*'daki yazısının şovenizmin en düşük düzeyli biçimlerinin bazılarına denk geldiğini söylemektedir: "[Blanqui,] Alman işgalcileri, 1914'te kullanılan dile prim veren bir biçimde 'Vandallar', 'Gotlar', 'barbarlar' olarak damgaladı."[9] Blanqui'nin satırlarından şovenizm akarken, bu görüşler, 'Prusya barbarlığı'na karşı Fransa'nın 'devrimci ulus'unu savunmanın zorunlu olduğuna inanan aşırı solda da benimseniyordu.

Blanqui, aynı yıl gazetesiyle aynı isimde, *La Patrie en Danger* adında bir kulüp kurdu. Hem gazete hem de kulüp, siyaset ve sınıf mücadelesi gibi anlaşmazlık yaratan konular üzerine neredeyse hiç tartışma yapmıyordu. Blanqui'nin her şeye ağır basan ilgisi ise askeri konulardı: düşman nereden geliyor, ona karşı nasıl üstünlük sağlanır ve Fransa nasıl savunulur. Blanqui, Paris'in kuşatılması olasılığına karşı halkın silahlandırılması gerektiğine

[7] "Instructions for an Armed Uprising."

[8] Alıntı için bkz. Draper, *age.*, 1986, s. 275.

[9] Mason, *age.*, 1929, s. 526.

inanıyor ve "savaş gereçlerinin en fazla sayıda üretilmesini, barikatların kurulmasını, bütün gerekli malların kamulaştırılmasını, Bonapartçı memurların tasfiye edilmesini ve ülkenin sağlam bir savaş hazırlığı yapmasını sağlayacak bir dizi önlemin hayata geçirilmesini talep ediyordu."[10]

Blanqui, Robespierre'in ve Jakobenlerin mirasını reddetmişse de, Birinci Cumhuriyet'i kurtaran II. Yıl politikalarına dönülmesi çağrısında bulunacaktı.[11] Ülke tehlikedeydi ve sadece olağanüstü önlemler onu kurtarabilirdi. Blanqui, Jakobenlerin kendi politikalarını uygulamak için ilk olarak ılımlı Jirondenleri devirmek zorunda kaldığını biliyordu. *La Patrie en Danger*'ın sayıca az okur kitlesine karşın, bu uyarı Üçüncü Cumhuriyet'in liderleri üzerinde belirli bir etkide bulunacaktı.

31 Ekim

4 Eylül'de ülke yönetimini devralan Ulusal Savunma Hükümeti, Blanqui'nin istediği türden bir devrimci savaş vermeye pek de niyetli değildi. Bu hükümet, Prusyalılarla savaşmaktan ziyade mülkiyeti korumakla ve bir devrimi önlemekle ilgilenen, ağırlıklı olarak muhafazakâr bir yapıdaydı. Bu politikalar, artık Üçüncü Cumhuriyet'i oluşturan ılımlı cumhuriyetçilerden kralcılara uzanan liderlerin kişiliklerinde de yansımasını buluyordu. Yeni cumhurbaşkanı, III. Napolyon döneminde Paris'in askeri valisi olan General Louis-Jules Trochu'ydu. Trochu bir Orlenacı olmakla birlikte, düzeni sağlamak adına cumhuriyetçi burjuvaziyle birlikte çalışmak istiyordu. Cumhurbaşkanı yardımcısı ve dış işleri bakanı ise Jules Favre'dı. Favre, İkinci Cumhuriyet süresince

[10] Bernstein, *age.*, 1971, s. 324.

[11] 1793 yılında, Fransa *ancien régime* [eski rejim] ile bağını kopardığını simgeleştirmek üzere yeni bir takvim kabul etti ve bu takvim, Birinci Cumhuriyet'in kuruluş tarihi olan 22 Eylül 1792'den itibaren Yıl 1 ile başlıyordu. Cumhuriyetçi Takvim'e göre, Yıl 2, 22 Eylül 1793'te başlayıp 22 Eylül 1794'te bitiyordu. On üç yıl sonra, Devrimci takvim 1805'te Napolyon tarafından yürürlükten kaldırıldı.

özel mülkiyete saldıran gazete yazılarını sansürleten ve Haziran isyancılarının yargılanmaksızın sürgüne gönderilmesi emrini veren bir muhafazakâr cumhuriyetçiydi. Hükümetteki bakanlardan ikisi, Jules Simon ve Jules Ferry, ekonomik eşitsizliği azaltmaya dönük bütün yasama önlemlerini reddetmiş kişilerdi. Ulusal birlik ve Prusya'ya karşı topyekûn savaş peşinde olan demokrat radikal Leon Gambetta ise içişleri bakanıydı. Şubat 1871'de, Gambetta Prusya ile ateşkes ilan edilmesine karşı çıkacak ve istifaya zorlanacaktı. Yalnızca bir radikale, Henri Rochefort'a, hükümette görevi olmamakla birlikte bakanlık verilmişti.

Ulusal Savunma Hükümeti'nin baş diplomatı, sonradan Üçüncü Cumhuriyet'in cumhurbaşkanı olacak olan Adolphe Thiers idi. Thiers, 1830'lardan o güne kadar bütün Fransız hükümetlerinde yer almasıyla uzun bir kariyere sahipti. Thiers, Orleancı hanedanlık döneminde, 1834'te Paris ayaklanmasının bastırılması emrini verdiği içişleri bakanlığı (daha sonra da dışişleri bakanlığı) görevinde bulunmuştu. Thiers, Louis-Bonaparte'ın iktidarı almasına destek olarak İkinci Cumhuriyet'in yıkılmasına yardım edenler arasındaydı. Thiers her ne kadar Prusya'ya karşı savaşın ilk savunucularından olduysa da, savaşın kaybedileceğini anladığında da bir barış savunucusu haline gelecekti. Thiers, Şubat 1871'de ateşkes imzalandığında, Ulusal Savunma Hükümeti ile arasına mesafe koymayı başaracaktı. Thiers aynı ay içinde cumhuriyetin başkanı seçildi. Bu makamdayken, 1871 yılının Mayıs ayının sonlarında Paris Komünü'nün bastırılmasını yönetti.[12]

İmparatorluktan cumhuriyete geçilmesine karşın neredeyse hiçbir şey değişmemişti. Bürokrasi ve önde gelen kişiler, önceki rejimlerden kalma kişilerden oluşuyordu. Hükümetin pek çok üyesi Prusya ile savaşın devam etmesini isterken, durum giderek umutsuz hale geliyordu. General Trochu ve üst komuta, Fransız ordusunun büyük kısmının "çok kötü eğitim görmeleri ve çok az disipline sahip olmaları yüzünden savaşmak için uygun olmadı-

[12] Üçüncü Cumhuriyet'in ilk liderlerine dair daha fazla bilgi için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 79–80 ve 82–83; Jellinek, *age.*, 1965, s. 61–63.

ğına" inanıyordu.[13] Prusyalılar sadece Fransız ordusunu bir aydan kısa bir sürede yenmekle kalmadı, aynı zamanda 19 Eylül'de tedariki ve dışarıyla iletişimi keserek Paris'i kuşattı. Paris, savunma mevzilerini güçlendirerek ve yapısı uygun erkeklerin büyük kısmını Ulusal Muhafızlar'a katıp silahlandırarak bir kuşatmaya karşı dayanmak üzere hazırlanmıştı. Prusyalıların şehre saldırması durumunda Parislilerin sokak sokak savaşmaya hazır olması, yurtsever duyguları alevlendirmişti. Almanlar ise, şehrin teslim olması için onu açlığa terk ederek şehri kuşatmakla yetindiler.

Bir yandan savaş çığlığı atan resmi açıklamalar yapılırken, diğer yandan ise hükümet Almanya ile bir ateşkes sağlamak için Thiers gibi diplomatlar yolluyordu. Bismarck ateşkese karşılık çok yüklü bir tazminat ve Alsace Lorraine bölgesinin ilhakını talep ediyordu. Bu durum Cumhuriyet'in bütünlüğünü tehdit ediyordu. Ulusal Savunma Hükümeti'nin savaşı isteksiz bir biçimde sürdürdüğü haberi sızdığında, devrimciler ve yurtseverler öfkelendiler ve hükümeti ihanetle suçladılar. Blanqui şunları söylüyordu: "Yani savaşı yönetenler aslında yenilgiden emin olanlar mı? Önceden yararsız ve güçsüz olacağı bilinen bir savunma örgütlemenin anlamı nedir?"[14]

Blanqui, Eylül ayı başlarında hükümetin ülkeyi savunmaya dönük isteği olduğuna dönük kuşkuya kapıldı ve Ekim ayında ise hükümet üyelerini "ilkesizler" ve "Bonaparte'ın uşakları" olarak adlandırdı. Hükümet Ulusal Meclis için seçim çağrısında bulunduğunda, Blanqui, bu hamlenin teslim olmanın zeminini hazırlayan bir girişim olduğuna inandı. Bernstein'a göre, Blanqui "Paris'teki silah taşıyan bütün erkeklerin, diktatoryal gücü eline alarak, düşman yok edilene kadar savaşı sürdürecek (her ne kadar bu ismi kullanmasa da) bir tür Kamu Selameti Komitesi'ne benzeyen dokuz kişiden oluşan bir komite seçmesi gerektiğinde" ısrarcı

[13] Robert Tombs, *The Paris Commune 1871* (New York: Longman, 1999), s. 47.

[14] Louis-Auguste Blanqui "La Patrie en Danger," in *Communards: The Story of The Paris Commune of 1871 as Told by Those Who Fought for It*, ed. Mitchell Abidor (Pacifica, CA: Marxists Internet Archive, 2010), s. 40.

oldu.[15] Blanqui, genel seferberlik ilan edilmesi ve bütün Fransızların Prusya'ya karşı topyekun savaşa katılması çağrısını tekrarladı. Blanqui'nin önerileri hem Paris'te hem de Ulusal Muhafızlar arasında destek bulacaktı.

28 Ekim'de, Paris'e Metz kalesinin 150.000 askerle kuşatıldığı, Le Borget köyünün ele geçirildiği ve ateşkes müzakerelerinin sonuçsuz kaldığı haberleri ulaştı. Paris halkı öfkelenmişti ve bütün bu yenilgilerin nedeninin ihanet olduğuna inanıyordu. 31 Ekim'de, binlerce yurtseverden ve Ulusal Muhafızdan oluşan bir kalabalık Hôtel de Ville'in önünde toplandı. Kalabalık ateşkes müzakerelerini kınadı ve yeni bir direnişin örgütlenmesi ve bir komün kurulması çağrısında bulundu. Kalabalık, dağılmayı reddetti ve hükümet üyelerini tutukladı.

Victor Hugo, Louis Blanc, Gustave Flourens ve Blanqui de dahil on dört kişilik yeni bir devrimci hükümet ilan edildi. Blanqui gösteride yer almamıştı, fakat bu çağrıya olumlu yanıt verdi. Yeni içişleri bakanı olarak etkin biçimde hizmet vereceği Hôtel de Ville'e doğru yola çıktı. Blanqui bildiriler yayınlamaya başladı ve bu bildirilerden birinde şu sözler yer alıyordu: "Paris halkı, Cumhuriyet'ten ödün veren hükümeti değiştirmeyi zorunlu görmüştür."[16] Blanqui'nin yayınladığı emirler, şehri iç ve dış düşmanlardan gelecek tehdide karşı güçlendirmek üzere tasarlanmıştı. Yine Blanqui, Raoul Rigault'yu yeni polis şefi olarak atadı.

Devrimciler, Ulusal Muhafızlar'ın ya da Enternasyonalciler veya Proudhoncular gibi diğer solcu grupların büyük kısmından destek alamadı. Ulusal Savunma Hükümeti, devrimcilerin vazgeçmesi için Ulusal Muhafızlar'ın kralcı üyelerini toplamayı başardı. Hükümet yeni seçimlerin yapılacağı ve aşırı sola karşı misilleme yapılmayacağı sözü verdi.[17] Bu sözler, yirmi iki solcu önderin tu-

---

[15] Bernstein, *age.*, 1971, s. 326.

[16] Alıntı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 96.

[17] Darbe girişimi üzerine bir değerlendirme için bkz., *age.*, 96; Jellinek, *age.*, 1965, s. 78–79; Bernstein, *age.*, 1971, s. 327–28; Tombs, *age.*, 1999, s. 48–49.

tuklanması ve on altı Ulusal Muhafızın atılmasıyla birlikte derhal boşa düşecekti. Bir ay önce Ulusal Muhafızlar'ın 169. Tugayının komutanı seçilmiş olan Blanqui görevden alındı. Ulusal Muhafızlar'ın başına radikal-karşıtı General Clément-Thomas getirildi. Blanqui yeraltına çekilmek zorunda bırakıldı.

Günler sonra, Ulusal Savunma Hükümeti, halkın kendisini destekleyip desteklemediğini belirlemek amacıyla Paris'te bir halk oylaması ve yerel seçim düzenledi. Sonuç, 65.000 hayır oyuna karşı 557.9000 evet oyuyla hükümet açısından bir zaferdi, 300.000 kişi ise oy kullanmamıştı. Yerel seçimde, devrimci sol belediye başkanlığı ve belediye başkan yardımcılıkları kazanmaya çalıştı.[18] Solun işçiler arasında azınlıkta bir güç olduğu ortaya çıktı ve hükümet de bu durumu bütün muhalefeti bastırmak için bir fırsat olarak gördü. Yine de, Paris halkı Prusyalılara direnmekte kararlıydı ve hükümeti bozguncu olarak görüyordu. Blanqui artan gerilimi şöyle dillendirecekti: "Meşru iktidar bugün direnmeye kararlı olanlara aittir. Bugün gerçek oy pusulaları, mermilerdir."[19]

Son Sözler

Blanqui saklanmaya devam ederken, bir yandan da *La Patrie en Danger*'daki yazılarında hükümete saldırmaya devam ediyordu. Yeni Kurucu Meclis'in seçim çağrısını, dikkatleri Paris'in savunmasından başka yere çekme hamlesi olarak kınıyordu. Bir yandan ise gazetenin okur sayısı azalıyor ve maliyetler yükseliyordu. 8 Aralık'ta, *La Patrie en Danger* yayınına ara vermek zorunda kaldı.

Paris'teki devrimci sıcaklık artmaya devam etti. Kış geldiğinde, askeri yenilgilerle birlikte açlık ve işsizlik, Paris halkının geniş kesimlerini Ulusal Savunma Hükümet aleyhine çevirmişti. Hü-

[18] Gluckstein, *age.*, 2011, s. 49.

[19] "Chronology."

kümet her ne kadar artık Prusya'yı yenmenin imkânsız olduğuna inanıyorsa da, kamuoyunu yatıştırmak için zafer vaatleri vermeye kendisini mecbur hissediyordu. Parisliler, Fransa'nın geri kalanının aksine, sadece birliğini korumakla kalmamış, aynı zamanda savaşı kazanmak için daha enerjik ve devrimci önlemler talep eder hale gelmişlerdi. Robert Tombs'un sözleriyle, "Fransız ve Prusya hükümetleri aynı sorunla karşı karşıyaydılar: Parisliler yenilgiyi kabul etmeye nasıl ikna edilebilecekti?"[20]

5 Ocak'ta, Bismarck halka boyun eğdirmek üzere Paris'e yönelik ağır bombardıman başlattı. Bu hamle ters tepti ve Parislilerin kararlılığı daha da arttı. 6 Ocak'ta, yirmi semtin temsilcileri hükümeti şu şekilde eleştiren bir "Kızıl Poster" yayınladılar: "[Hükümet,] silah ve cephane üretmek yerine müzakerelerle uğraşıyor. Topyekun bir saldırı seferberliğini reddediyor. Bonapartçılara dokunmayıp cumhuriyetçileri hapse tıkıyor. ... Elinde bütün gerekli kaynaklar, tedarik ve insan olmasına karşın, ne yönetmeyi ne de savaşmayı becerebiliyor."[21]

Hükümetin buna yanıtı, imzacıların bir kısmını tutuklamak oldu. Hükümet aynı zamanda, Ulusal Muhafızların kırılmasına yol açmasını ve nihayet bir askeri zafer şansının kalmadığını kanıtlamasını umarak Prusyalılara dönük bir saldırı planladı.

19 Ocak'ta, 40.000 Ulusal Muhafızın dahil olduğu 90.000 Fransız askeri, genel kafa karışıklığını ve paniği bir süreliğine durduracak şekilde Almanlara karşı güçlü bir saldırı başlattı. Çatışmalarda Fransızlar 4.000'den fazla ölü verirken, Almanların kaybı sadece 600 oldu. Bu bozgunla birlikte, Trochu gerici General Vinoy tarafından Paris askeri valisi olarak atandı. Blanquiciler ve diğer solcular ise, 19 Ocak saldırısının bozguna uğramasının sabotaj-

[20] Tombs, *age.*, 1999, s. 58.

[21] "The 'Red Poster' Issued by the Delegation of the Twenty Arrondisements," *The Paris Commune of 1871: The View from the Left içinde,* ed. Eugene Schulkind (New York: Grove Press, 1974), s. 85–86.

dan kaynaklandığına inanıyorlardı.[22] Yaşanan kritik bozgun, hükümete karşı halkın öfkesinin daha da artmasından başka bir işe yaramadı. Hükümettekiler, özellikle de Thiers'in çevresindekiler, Alman ordusuna Parisli kitleleri "disipline eden" bir güç olarak olumlu bakıyorlardı.

Blanquiciler Théodore Sapia, Édouard Vaillant, Émile Leverdays, Théophile Ferré ve Tridon, Ulusal Muhafızlar'ın liderleriyle işbirliği içinde yeni bir ayaklanma planladılar. 21 Ocak gecesi, Mazas hapishanesi 31 Ekim darbesine katıldıkları için tutuklu bulunan Flourens ve diğer kişileri kurtarmak üzere bir kalabalık tarafından işgal edildi. Blanqui, bir sonraki gün yoldaşları tarafından yapılan ayaklanmanın başına geçme teklifini reddetti. Blanqui, bütün bu girişimlerin çılgınca olduğuna inanıyordu. Blanqui bunun yerine yakınlardaki bir kafede olayların gelişimini takip etti. 22 Ocak günü öğle vakti, birkaç yüz protestocu ve 13., 14. ve 17. semtlerden gelen Ulusal Muhafız birimlerindeki Blanquiciler, Hôtel de Ville önünde toplandılar. Bu sefer hükümet bina içinde deniz ve karar kuvvetlerinden askerler konuşlandırmıştı. Bu askerler isyancılara ateş açtılar ve kısa bir çatışma yaşandı. Çatışma sona erdiğinde, (bir Blanquici olan) Sapia ve altı Ulusal Muhafız ölmüş ve on sekiz kişi de yaralanmıştı.[23]

Ulusal Savunma Hükümeti, ayaklanma girişimine yanıt olarak sola dönük bir başka baskı dalgası başlattı: radikal kulüpler kapatıldı, gazetelerin yayınına son verildi ve seksen üç kişi tutuklandı. Jules Favre, o günlere ilişkin "22 Ocak ayaklanması tam teşekküllü bir devrim girişimi değildi. ... Fakat askerlerin ateş açması her şeyi değiştirdi ve Paris iki uzlaşmaz kampa bölündü" diyecekti.[24] Paris'e yönelik bir diğer darbe, Fransa'nın Almanya ile ateşkes imzalamak üzere uzlaştığı haberiydi. Ateşkesin koşulları, koşulları onaylamak üzere bir Ulusal Meclis seçimine

[22] 19 Ocak saldırısı etrafında gelişen olaylara dair bilgi için bkz. Tombs, *age.*, 1999, s. 58–60.

[23] 22 Ocak üzerine bir değerlendirme için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 97–98; Jellinek, *age.*, 1965, s. 82–84; Bernstein, *age.*, 1971, s. 330.

[24] Alıntı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 98.

gidilmesini, kuzey ve doğu Paris'teki kalelerin kuşatılmasını, iki hafta içinde 200 milyon franklık bir tazminat ödenmesini ve (Ulusal Muhafızlar'ın silahlı kalmasına izin verilerek) düzenli birliklerin silahsızlandırılmasını öngörüyordu.

8 Şubat seçimleri, taşrada kralcıların büyük bir zaferine sahne oldu. Yeni Ulusal Meclis iki düşünce etrafında oluşmuştu: monarşi ve barış. 12 Şubat'ta, bitap düşmüş ve morali bozulmuş olan Blanqui kendisini toparlamak için Paris'ten Bordeaux'ya gitti. Blanqui, aynı gün, hükümetin koşullu teslim oluşunu kınayan *Un Dernier Mot* [Bir Son Söz] başlıklı bir bildiri kaleme aldı. Blanqui, "Hôtel de Ville diktatörlüğü, büyük ihaneti ve ulusun varlığına yönelik bir saldırı başlatmış olmasıyla suçludur" diyordu.[25] Blanqui, Lot ilçesindeki eski dostlarından Dr. Lacambre'nin evindeyken, sıkıyönetim mahkemesinin kendisini 31 Ekim'de oynadığı rol nedeniyle ölüme mahkum ettiğini öğrendi. Blanqui 17 Mart'ta yakalandı ve Figeac'a hapsedildi. İki ay sonra ise Morlaix yakınlarındaki Taureau Şatosu hapishanesine nakledildi. Blanqui'nin yakalandığı günden bir gün sonra, Ulusal Muhafızlar Paris'te ayaklandılar ve Paris Komünü'nü kurdular. Kaderin zalim bir cilvesiyle, Blanqui on yıllardır uğruna mücadele ettiği devrimi kaçırmıştı.

Devrime Giden Yol

Paris, Fransa'yı 1870'ten 1871'e kadar içine çeken devrimci girdabın merkeziydi. İkinci İmparatorluk'un son günlerine damgasını vuran yoğun sınıf mücadeleleri ve bir devrimci solun ortaya çıkışı, Üçüncü Cumhuriyet'in kurulmasını sağlamıştı. Yenilgiyle birlikte daha da ağırlaşacak şekilde Fransa-Prusya Savaşı'nın neden olduğu siyasi ve ekonomik parçalanmaya bağlı olarak toplumsal anlaşmazlıklar daha da keskinleşti. İşçiler açısından, Üçüncü Cumhuriyet'in liderleri, Fransa'nın askeri yenilgisinden

[25] Louis-Auguste Blanqui, "One Last Word," *The Blanqui Archive*. https://blanqui.kingston.ac.uk/texts/one-last-word-12-february-1871/.

sorumlu ve zengin kapitalistlere ve monarşi yanlılarına tabi olarak görülüyordu. Paris, uzun süren Prusya kuşatması boyunca, sınıflar arasındaki uçurumu daha da büyüten şekilde açlık ve ıstırapla sınanıyordu. Bir devrimci Komün fikri, Parisliler arasında giderek burjuva Cumhuriyet'e karşı tek gerçekçi siyasi alternatif haline gelmeye başladı. Geniş bir Ulusal Muhafız örgütünün, siyasi kulüplerin ve direniş komitelerinin ortaya çıkışı, mevcut düzene karşı Paris Komünü'nün kurulmasıyla hayata geçirilen bir alternatif sundu.

Burada biraz durup Ulusal Muhafızlar'ın rolünü tartışmamız gerekiyor. Fransız ordusunun büyük kısmının esir düştüğü Sedan yenilgisi sonrasında, Ulusal Muhafızlar Paris'i savunabilecek tek örgütlü güç haline gelmişti. Üçüncü Cumhuriyet, işçilerden oluşan bu demokratik silahlı güçten korkuyordu. Ulusal Muhafızlar, seçkinci ve hiyerarşik bir yapısı olan normal ordulardan farklıydı. Ulusal Muhafızlar'ın bütün yetkilileri (hükümetin atadığı başkomutan hariç) seçimle göreve geliyordu ve (askeri birliklerin halkın sürekli olarak değişen ruh halini yansıtmasına yol açan bir şekilde) geri çağırmaya tabiydi. Devrimci etki Ulusal Muhafızlar ile sınırlı ise de, işçiler de, Prusyalılardan çok silahlı işçilerden korkuyor olması nedeniyle hükümete karşı şüpheci ve düşmanca duygulara sahiptiler. Mart 1871 itibariyle, Ulusal Muhafızlar, neredeyse hepsi Paris'in bu görev için bedenen uygun erkeklerinden oluşan 340.000 üyeye sahipti.

Hükümet, Ulusal Muhafızlar'ın ve Paris'in belirli bir tabana sahip olmasından kaygılıydı. Üçüncü Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, (saflarında Enternasyonalcilerin ve Blanquicilerin de bulunduğu) cumhuriyetçiler ve sosyalistler, 1793'te Jakobenlerde olduğu gibi koşulların zorlamasıyla devrimci önlemlerin alınacağına ve daha sol bir hükümetin göreve geleceğine dönük inançlarıyla halkı topyekun bir savaş için harekete geçirmek istiyorlardı. Bu durum, Ulusal Savunma Hükümeti'nin savaşa hızla son vermeyi ve bir toplumsal devrimi engellemeye dönük hızlı adımlar atmayı umarak kaçınmaya çalıştığı türden bir durumdu.

Solun yeni hükümete ve devrimci savunmaya dönük düşünceleri, Yirmi Semt Merkez Komitesi'nin 15 Eylül 1870'te şehrin duvarlarına astığı bir posterde özetlenmişti. Merkez Komite "bireysel inisiyatif ve halk dayanışması üzerinden kalıcı katılım çağrısında bulunarak, hakiki bir cumhuriyetçi rejim" için gereken koşulları ana hatlarıyla sıralamıştı.[26] Merkez Komite'nin programı, mevcut toplumsal, siyasala ve ekonomik yapıların demokratikleştirilmesi ve polisi, bürokrasinin ve yargının lağvedilmesi çağrısında bulunuyordu. Paris'in savunulması, "halkın bütün savunma operasyonları üzerinde denetim güçlerine sahip olacak bir şekilde" Ulusal Muhafızlar'a bırakılmıştı.[27] Ulusal Muhafızlar aynı zamanda gıda tedarikinden ve gıdanın karneyle dağıtılmasından da sorumluydu. Bu etkili girişimlerin Halkın Cumhuriyet ve savaş faaliyetleri üzerinde denetimini güvence altına alacağına inanılıyordu. Solun talep ettiği bu güçlü önlemler hükümet tarafından kabul görmeyecekti.

Hükümete karşı düşmanlık Paris'teki umutsuz kuşatma koşulları ile birlikte şiddetleniyordu. Prusya kuşatması gıda tedarikini tamamen kesmiş, ekonomiyi yerle bir etmiş ve orta sınıfın büyük kısmı açısından yaygın bir işsizliğe yol açmıştı. Dahası; hükümet, kendi ekonomik ilkelerine dönük inancının engel olması ve Robert Tombs'a göre "halkta paniğe yol açmak ya da gıda stoklarının karaborsaya düşmesine yol açmak istememesi" nedeniyle durumu telafi edecek çok az girişimde bulunuyordu. "Hükümet böylece en alt düzeyde bir gıda tedarik ve dağıtım politikası uygulamaya başladı. Gıda tedariki ve denetimler çok az ve çoğunlukla da çok geç yapılıyordu."[28] Kıtlığın, fiyat artışlarının ve uzun kuyrukların yol açtığı yük, en çok da (başta kadınlar olmak üzere) işçi sınıfı ailelerinin sırtına biniyordu.[29] Kuşatma süresince, spekülatörler, halkı fiyat denetimi ve toplumsal adalet gibi devrimci

[26] "Republican Committee of the Twenty Paris Arrondisements for National Defense" *The Communards of Paris, 1871* içinde, ed. Stewart Edwards (Ithaca: Cornell University Press, 1973), s. 44.

[27] *Age.*, s. 46.

[28] Tombs, *age.*, 1999, s. 51.

[29] Edith Thomas, *The Women Incendiaries* (Chicago: Haymarket Books, 2007), s. 38-9.

taleplere daha sıcak bakar hale getirecek şekilde çok yüksek kârlar elde ettiler.

1870-71 kışı boyunca Paris'teki koşullar hava sıcaklığının sıfırın altına düşmesiyle birlikte çok daha kötüleşti. Noel'de işçi sınıfı mahallelerindeki halk açlıktan kıvranırken, zengin bölgelerde ve restoranlarda ise masaların yemekle dolu olduğu kutlamalar yapılıyordu. Almanlar ise aralıklı bombardımanlarla Paris'e savaşta olduğunu hiç unutturmuyordu. Mart ayında Prusyalıların kuşatmayı kaldırdığı tarih itibariyle 64.154 kişinin ölmüş olduğu tahmin edilmektedir. Donny Gluckstein'a göre, "İşçilerin çektiği ıstırap çok daha fazlaydı, işçilerin ölüm oranı orta sınıfların oranının iki katıydı."[30] Cumhuriyet zorunluluk nedeniyle Ulusal Muhafızlar'ı dağıtamıyordu ve muhafızların ücretleri düşük olmasına karşın, ailelerde bir muhafızın bulunması o ailelerin evinde yemek pişmesi anlamına geliyordu. Kuşatma ilerledikçe, 900.000'den fazla insan şu ya da bu şekilde Ulusal Muhafızlar'a ekonomik olarak bağımlı hale gelmişti.

Koşullar kötüleştikçe, Komün düşüncesi de sadece bir belediye gücü olarak değil, bir alternatif politika olarak da kök salmaya başladı. Paris halkı açısından Komün, eşitsizliği, açlığı ve hükümetin ihanetini iktidarı halkın ellerine vererek çözecekti. Marx'ın sözleriyle, "Paris proletaryası tarafından Şubat devrimi sırasında atılan 'Toplumsal Cumhuriyet' çığlığı; sınıf iktidarının monarşik biçimini yerine, doğrudan sınıf iktidarının kendisini getiren bir Cumhuriyet'in ardından dile getirilen üstü kapalı bir özlemi ifade ediyordu. Komün, bu Cumhuriyet'in olumlu biçimiydi."[31]

Ocak ayında, hükümet ateşkes imzaladığını duyurdu ve ateşkes, ülkeye sadece (işçilerin sırtından ödenecek olan) yüklü bir tazminata değil, aynı zamanda Alsace-Lorraine bölgesinin Almanlara verilmesine de mal olacaktı. Şubat ayında, Ulusal Meclis seçimlerinde ateşkes koşullarını onaylayacak olan bir muha-

[30] Gluckstein, *age.*, 2011, s. 86–87.

[31] *MECW*, Cilt 22, "Civil War in France," s. 330–31.

fazakâr çoğunluk 546'ya karşı 107 oyla seçimi yeniden kazandı. Paris, ateşkes ve seçim sonuçları nedeniyle öfkeliydi. Paris halkı savaşta ağır biçimde acı çekmiş, bunun sonucunda ise tek gördükleri şey, Cumhuriyet'in halkı silahlandırarak savaşa seferber etmek yerine işgalcilerin önünde diz çökmesi olmuştu. Seçimler aynı zamanda kızıl ve cumhuriyetçi bir Paris korkusuyla bir kralcı restorasyon gerçekleştirilebileceği endişesini de arttırmıştı.

Ulusal gurura bir başka darbe olarak, Ulusal Meclis, Almanların 1 Mart'ta başkentte 30.000 askerle bir zafer yürüyüşü yapmasına izin verdi. Ulusal Muhafızlar Almanlara karşı direnişe devam edilmesi çağrısı yaptı ve kendini bir merkez komite olarak yeniden örgütledi. 24 Şubat'ta, 1848 Devrimi'nin yıldönümünü kutlamak üzere kitlesel bir yurtsever gösteri düzenlendi. Ancak, Birinci Enternasyonal, Direniş Komiteleri ve Paris'teki diğer halk örgütlenmeleri, Prusyalılar ile herhangi bir karşı karşıya gelişi provoke etmemeleri yönünde uyarıldılar. Sonuç olarak Merkez Komite tavrını yumuşattı ve halk örgütlenmeleri Almanlara karşı pasif boykot düzenlemeye karar verdiler. Paris Komünü katılımcılarından ve tarihçi Pierre-Olivier Lissagaray, Almanların Paris'e girdiklerinde nasıl karşılandığını şöyle anlatıyordu:

> [Almanlar,] sadece sokak çocuklarının alaylarıyla karşılaştılar. Concorde Meydanı'ndaki heykellerin üzeri siyah örtülerle örtülmüştü. Ne bir dükkan ne bir kafe açıktı. Onlarla kimse konuşmadı. Sessiz ve yas tutan bir kalabalık sanki bir böceklermiş gibi onlara dik dik bakıyordu. Barbar yetkililerden bir kaçına Louvre'a hızlı bir ziyaret gerçekleştirme izni verildi. Bu kişiler sanki cüzzamlıymış gibi onlara tek bir kişi bile yaklaşmadı. Askerler 3 Mart'ta somurtarak oradan ayrıldıklarında, işgalcilerin ayak basarak kirlettiği toprakları temizlemek adına Arc de Triomphe'da büyük bir şenlik ateşi yakıldı. Prusyalı yetkililerle yatan birkaç fahişe dövüldü ve onlara kapılarını açan bir kafe yakılıp yıkıldı. Merkez Komite, aldığı pasifizasyon kararıyla bütün Paris'i morallendirmekle kalmadı, bu aşağılanmaya yol açan hükümete karşı bir araya getirdi.[32]

[32] Pierre-Olivier Lissagaray, *History of the Paris Commune of 1871* (St. Petersburg, Florida: Red and Black Publishers, 2007), s. 62.

Fransa anlaşmayı imzalamadan önce, Paris'teki Ulusal Muhafızlar ve devrimciler, hükümeti desteklemeden savaş girişimlerine nasıl dönülebileceği konusunda sıkışmışlardı. Barış anlaşmasının gerçekleşmesinin ardından sorun ortadan kalktı ve Parislilerin hükümete karşı durmak açısından dikkatini dağıtacak bir şey kalmadı.

Ulusal Meclis, Paris'teki uzlaşmaz çelişkilerin son raddesine varmasına neden olacak iki kışkırtıcı ve intikamcı yasayı meclisten geçirdi. İlk olarak, Paris'teki isyancı ortamdan korkarak Ulusal Meclis Versay'a taşındı. Bu hamle, bütün Parisliler açısından başkentin prestijine vurulmuş bir darbeydi. İkincisi, savaş boyunca geçerli olan borç ödemelerinin ertelenmesi kararı 13 Mart'ta kaldırıldı. Bu yasa, hem yoksullaşmış işçi sınıfına hem de esnafa büyük darbe vurdu. Lissagaray yasanın yarattığı etkiyi şöyle anlatıyordu: "ellerindeki azıcık parayı harcamış olan ve artık para kazanamayan, işleri durma noktasına gelen yaklaşık üç yüz bin işçi, esnaf, marangoz ve küçük üretici böylece açlık ve iflasla karşı karşıya kalarak ev ve dükkan sahiplerinin insafına terk edildi."[33] Artık Paris'in geniş kitleleri Versay'daki hükümete karşı birleşmişti.

Paris'teki düzensizlik, burjuvaziyi korkutmaya yetti ve yaklaşık 100.000 tanesinin devrimden önce şehri terk etmesine yol açtı. Ulusal Muhafızlar, yeni atanan başkomutanlarının bir kralcı ve bir bozguncu olarak görülmesi nedeniyle artık hükümetin denetiminden çıkmıştı.[34] Versay Ulusal Muhafızlar'ı artık kendi otoritesine, mülkiyetine ve toplumsal düzene karşı bir tehdit olarak görüyordu. Ulusal Meclis başkentte düzeni sağlamak istiyordu fakat emrinde sadece 12.000 askeri vardı. Thiers, Muhafızlar'ın silahsızlandırılmasını istiyordu, fakat bir silahlı çatışmanın tetiklenmesinden kaçınmak için dikkatli hareket ediyordu. 18 Mart'ta, Thiers, Ulusal Muhafızlar'ın elinde bulunan 400 topu geri almak

[33] *Age*., s. 67.

[34] Tombs, *age.*, 1999, s. 65.

için Paris'e askeri birlikleri yolladı. Muhafızlar açısından ise, bu silahlar Paris'in bağımsız gücünün ve devrimci halkının simgeleriydi.[35] Başlangıçta her şey plana uygun gitti ve askerler topları ele geçirdiler. Ancak, hiç kimse bu ağır silahları geri taşımak için atları getirmeyi akıl edememişti. Böylece askerler beklemeye geçtiler fakat Paris'te askerlerin silahsızlandırıldığı söylentisi hızla yayıldı. Sefil haldeki, moralleri altüst olmuş ve savaştan sıkılmış olan halk, askerlerin çevresinde toplanmaya başladı. Askerler kalabalıkla kucaklaştılar ve kendi komutanlarını tutukladılar.[36] Ayaklanmanın başlamasıyla birlikte General Claude Martin Lecomte ve General Jacques Léonard Clément-Thomas (Ulusal Muhafızlar'ın engellemeye çalışmasına karşın) kendi askerleri tarafından infaz edildiler. Devrimci kalabalığa katılmayan askerler şehirden kaçarak Versay'a döndü. Artık Paris'teki egemen güç Ulusal Muhafızlar Merkez Komitesi'ydi.

Paris Komünü tarihine bütünlüklü bir bakış, bu kitabın sınırlarını aşıyorsa da, bu olay hakkında birkaç söz söylemek gerekiyor. Sadece yetmiş iki gün süren Paris Komünü, toplumsal, ekonomik ve siyasal eşitsizliği yok etmek adına ezilenlerin gerçekleştirdiği cesur bir girişimdi. Komün, eşitsiz düzenin yerine, evrensel oy hakkına, temsilcilerin derhal geri çağrılmasına, seçilmiş yetkililere mütevazı maaşlar ödenmesine ve yasama ile yürütme işlevlerinin kaynaştırılmasına dayanan yeni bir devlet kurmak üzere mevcut baskıcı ve bürokratik devlet aygıtını parçalayan yeni kolektif iktidar kurumları yarattı. Düzenli ordunun yerine silahlanmış halkı geçirdi. Komün, bütün halkların birliğine ve enternasyonalizm ilkesine dönük inancıyla, Fransız toplumunun militarizmine cephe aldı. Komün, kısa ömrü süresince bir dizi vaadini yerine getirebildi: kilise ile devleti birbirinden ayırdı; kilise mülklerini kamulaştırdı; ücretsiz, zorunlu, demokratik ve seküler eğitimi hayata geçirdi; toplumsal cinsiyet eşitliğine dönük adım-

[35] *Age.*, s. 67.

[36] Lissagaray, *age.*, 2007, s. 72. Yine bkz. Jellinek, *age.*, 1965, s. 109–26. 18 Mart ayaklanmasına tanıklık eden diğer değerlendirmeler için bkz. Edwards, *age.*, 1973, s. 56–65. 18 Mart devriminde kadınların rolü üzerine bilgi için bkz. Thomas, *age.*, 2007, s. 52–69.

lar attı; ve kullanılmayan atölyelerde kooperatiflerin kurulmasını teşvik etti. Karl Marx ve Mikhail Bakunin gibi dünyanın dört bir yanındaki komünistler, sosyalistler ve anarşistler, Komün'ü kapitalizm sonrasında gidilecek yolu işaret eden yeni bir toplumsal sistemin kuruluşu olarak selamladılar.

Blanquiciler ve Paris Komünü

Blanqui Paris Komünü boyunca hapisteydi fakat destekçileri devrimde yer aldılar. Blanquicilerin hem Ulusal Muhafızlar hem de Komünal Konsey'de önemli konumlarda üyeleri vardı. Blanquiciler Komün'de yönetici rolünü oynamak açısından iyi yerlerde konumlanmış gibi görünüyorlardı. Peki, neler yaptılar?

Blanqui'nin 1870 yılının Eylül ve Ekim aylarında *La Patrie en Danger* adlı gazetesinde Üçüncü Cumhuriyet'in savaş girişimlerine verdiği "eleştirel destek", Blanquici partinin kafasını karıştırmış ve yönünü şaşırtmıştı. Blanquici militan Gaston Da Costa'nın sözleri bu kafa karışıklığının kanıtıydı.

> Ne kadar söylesek az olur: Paris'in Prusyalılar tarafından kuşatılmasından itibaren, Blanquici Parti üyelerini Ulusal Muhafızlar saflarına yolladılar ve böyle olunca da [partinin] bütünlüğü ortadan kalktı. ... Blanqui'nin "anavatan tehlikede" haykırışı, ne kadar özgüye değer de olsa, aynı zamanda o haykırışı benimseyen devrimci güçler açısından o tarihten itibaren parçalanmaya yol açan bir etken oldu.[37]

Üçüncü Cumhuriyet, Blanqui'nin önerdiği önlemleri uygulamaya koymakta hem isteksiz hem de beceriksizdi. Bu durum Blanqui'nin Cumhuriyet'in aleyhine dönmesine ve 31 Ekim 1870'teki başarısız darbe girişimine katılmasına yol açacaktı. Darbe başarısız olduktan sonra, Blanqui yeraltına çekilmiş ve ancak Komün'ün kurulmasından bir gün önce yakalanabilmişti.

[37] Gaston Da Costa, "The Commune Lived," Abidor, *age.*, 2010 içinde, s. 173.

Blanqui'nin yakalanması Blanquici Parti'yi kritik bir zamanda lidersiz bırakıyordu.

Blanquiciler Ulusal Muhafızlar'da pek çok önderlik konumuna sahiptiler; fakat Hutton, Blanquicilerin "bütünlüklü bir çıkar grubu olarak hareket etmediğini" ileri sürmektedir.[38] Blanquici general Émile Eudes, yine Blanquici komutanlar Émile Duval, Emmanuel Chauvière, Théophile Ferré ve kendisinin komuta edeceği bir devrimci ordu kurmayı önerdi. Bu plan bir fikir olmaktan ileriye gidemedi ve Ulusal Muhafızlar Merkez Komitesi tarafından engellendi.[39]

Devrimin gerçekleşmesinden bir gün sonra, Duval gibi Ulusal Muhafızlar içindeki Blanquiciler Versay'a karşı derhal saldırıya geçilmesini öneriyordu. Da Costa'nın o günlere dönük yazdığı gibi: "halen daha gelecekte bir siyasal ve toplumsal devrim öngörülüyordu. Bunu başarmak için, bizleri satan meclis zorla bastırılmalı ya da lağvedilmeliydi. ... Bu, Versay Meclisi'ne, onda bir zayıflamaya yol açması beklenen emirlerle ve bildirilerle saldırarak değil, ona top mermileriyle saldırarak başarılabilecek bir şeydi."[40]

Komün'ün elinde yaklaşık 200.000 Ulusal Muhafızdan oluşan potansiyel bir askeri gücün bulunması, onun açısından hızlı bir askeri zafer kazanma olasılığını ortaya çıkarmıştı.[41]

Tarihçi Alistair Horne'a göre, Versay'daki Thiers hükümetinin komutasında sadece birkaç sadık Ulusal Muhafız birimi vardı: "Bol miktarda top ile donanmış üç yüz muhalif tugaya karşı, Paris'teki 'güvenilir' Ulusal Muhafız birimlerinin sayısı, şehir kuşatma altındayken elli ila altmış tugay arasında değişirken, artık sadece

[38] Hutton, *age.*, 1981, s. 72.

[39] *Age.*, s. 73.

[40] Alıntı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2011, s. 117.

[41] Gerçekte ise savaşa hazır olan Ulusal Muhafız sayısı 30.000'i geçmiyordu. Bkz. Alistair Horne, *The Fall of Paris: The Siege and the Commune 1870–71* (New York: Penguin Books, 1990), s. 329.

yirmiden biraz fazla idi."[42] Düzenli birliklerden binlerce asker Almanların elinde esirken, Versay'da kalan askerler ise disiplinden yoksundular ve devrimci propagandadan etkilenmeye eğilimli olarak görülüyorlardı.

Paris Komünü'nün askeri zayıflığı ve dağınıklığına karşın, Komün'ün düşmanı daha da kötü durumdaydı ve hızlı bir darbe onu devirebilirdi. Ulusal Muhafızlar, Versay'a saldırmak yerine, iktidardan feragat ettiler ve bir komün kurarak devrimi meşrulaştırmak üzere 26 Mart'ta seçime gidilmesi çağrısında bulundular. Paris Komünü, 30 Mart'ta zorunlu askerliği ve düzenli orduyu kaldırma kararı aldı.

Komün, bir saldırı olasılığının rafa kaldırılmasıyla birlikte, kan dökülmesinin önüne geçmeyi ve şehrin idari özgürlüklerini güvence altına almayı umarak Versay ile müzakerelere başladı.[43] Hem Komün'deki hem de Ulusal Meclis'teki ılımlılar, bir uzlaşmaya aracılık edebilmek için pek çok sonuçsuz, yer yer tuhaf girişimlerde bulundular. Thiers'in ve Versay'ın daha en başından bunun bir yurttaş devrimi olduğunu fark etmiş olmaları nedeniyle, bu ümitsiz bir girişim olacaktı. Buradaki sorun, devrimi yapan enerjinin etkin bir savaş gücüne aktarılamayacak oluşuydu. Komün, iki ay içinde, Ulusal Muhafızların dağınıklığının üstesinden gelemeyen ya da açık bir strateji uygulayamayan beş farklı savaş delegasyonu görevlendirecekti. Birbiriyle rekabet halindeki birçok hizbe –Jakobenler, Blanquiciler, Enternasyonalciler ve Proudhoncular- bölünmüş olan yönetimdeki Komünal Konsey liderlik yapamıyordu. Blanquiciler ve Jakobenler daha sıkı güvenlik önlemlerinden ve savaşı sürdürmek için merkezi bir siyasal liderlikten yanayken, Proudhoncu çoğunluk (ve Enternasyonalcilerin pek çoğu) ise her türden "Jakoben merkeziyetçilik" düşüncesine karşıydılar. Horne'a göre, Komün'ün bir liderlikten yoksun oluşu, tutarsız stratejisi ve hizipçilik tamamen Versay'ın işine yarıyordu:

[42] *Age*., s. 280.

[43] Duval'in derhal saldırı çağrısı için bkz. Gluckstein, *age.*, 2010, s. 118; Lissagaray, *age.*, 2007, s. 163.

> Böylece, daha iktidara gelindiği ilk günden itibaren, Komün'ün çok çeşitli kişilikleri, ideolojiler ve çıkarları içeren karmaşıklığının temsil ettiği bir arzular çeşitliliği nedeniyle aşırı yüklenme ve hatta parçalanma olasılığı tehlikesi ortadaydı. Bu kalabalığa yol gösterecek belirli bir lider de yoktu. Blanqui orada olsaydı, farklı bir hikâye söz konusu olabilirdi. Fakat Blanqui Thiers'in ellerinde hapisteyken, diğer olası lider Delescluze ise sahneden tamamen çekilmekten yana olduğunu söyleyerek sıkıntıya yol açıyordu. Thiers, şimdi bakıldığında görülüyor ki, iki açıdan başta yaptığı hesaplar oldukça isabetliydi; birincisi Blanqui'nin yakalanması ve ikincisi ise, Komünarları kendi planları ya da politikaları belirginleşmek zorunda kalmadan harekete geçmeye zorlamaktı.[44]

Blanquicilerin çabalarına karşın, Komün hiçbir zaman askeri zayıflığının üstesinden gelemedi ve kuşatmayı yaramadı.

İkincisi, Blanquicilerin Versay'la savaşmaya dönük önerdikleri acil durum önlemlerine –bu önlemlerin tek kişinin diktatörlüğüne ve Jakoben terörüne yol açarak devrimin ve demokrasinin ilkelerini ihlal edeceğine inanan- Komünal Konsey karşı çıkacaktı. Nisan ayı boyunca askeri durumun kötüleşmeye devam etmesiyle, Blanquicilerin dışındaki çevrelerden de -1793'teki öncülünü anımsatan- bir kamu Selameti Komitesi kurulması çağrıları daha yüksek sesle yapılmaya başlandı. 1793'teki ilk örneğin başarısızlığın 1871'de bir kez daha tekrarlanabileceği umuluyordu. Bu öneri, Komün'ü 1792 Paris Komünü'nün bir tekrarı olarak gören Blanquici düşünceyle de uyumluydu. Sonraki yıllarda, Blanqui Paris Komünü üzerine belirli bir sonuca varan herhangi bir şey yazmadı. Blanquiciler Komün'ün sosyalist potansiyelini ne takdir etmişler ne de anlamışlardı. Da Costa, Komün'de herhangi bir sosyalist potansiyelin var olduğunu reddediyordu:

> 18 Mart ayaklanması, özünde siyasi, cumhuriyetçi, yurtsever ve tek bir sıfatla tarif edecek olursak, özellikle Jakobendi. ... Bir araya gelen Komün'de sosyalist doktrinler bir tarafa sosyalist düşünceleri bile konu-

[44] Horne, *age.*, 1990, s. 299–300.

şulduğunu ileri sürmek imkânsızdı, fakat bu olumlamalar 18 Mart 1871'de öfkeyle tüfeklerine mermi süren 200.000 isyancı açısından sadece sözde, platonik ve onlara yabancı kalmıştı. Eğer onlar bizim iyi burjuvalarımızın inanmayı sevdiği gibi, öfkeli Jakobenler ve yurtsever devrimciler değil de gerçekten sosyalist devrimciler olsalardı, tamamen farklı davranmış olurlardı. ... Ne Blanqui (eğer bizlere önderlik edecek olsaydı), ne de çevresindeki gençler 1871'deki bu ortamın yaratılmasını hayal etmişti. O zamanlarda Blanquiciler ne olabileceklerse oydular: Tehdit altındaki cumhuriyeti savunmak üzere ayağa kalkan Jakoben devrimciler. Azınlıkta kalan idealist sosyalistler ise, herhangi belirli bir sosyalist programdan yoksun olan ve talihsiz taktikleri Paris halkını ve Fransa'nın komünlerini kendilerinin bir taktiğe sahip olduğuna inandırmaya dayanan hayalperestlerden başka bir şey değildiler.[45]

Sonuç olarak, Komünal Konsey'deki çoğunluk bir Kamu Selameti Komitesi'nin kurulmasını destekledi[46], fakat bu komitenin başında ellerindeki sınırsız güçleri kullanmaya teorik açıdan yeterli kişiler bulunmuyordu. Kamu Selameti Komitesi, Komün'ün örgütsel karmaşasını daha da arttırdı ve nihai bozgunun önüne geçmekte başarısız oldu.

Komün'ün örgütsel açıdan yaşadığı en büyük zorluk, kendisine düşmanlık besleyen bir basınla ve gerçek yıkıcı tehditlerle başa çıkmak zorunda olmasıydı. Pek çok Komünar baskıcı kurumların zorunlu olduğuna inanırken, polis teşkilatının başında olan Blanquici Rigault ise karşı-devrimle mücadele etmek için acımasız önlemlerin alınması gerektiği düşüncesindeydi. Rigault, din görevlileri gibi şüpheli karşı-devrimcileri amansızca takip eden azimli bir polis memuruydu ve silah ve hazine sakladıkları şüphesiyle manastırlarda ve kiliselerde arama yapıyordu. Bu sürekli aramalardan somut bir şey çıkmayacaktı. Rigault Komün düşmanı dört gazeteyi—*Le Bien Public*, *Le Soir*, *La Cloche* ve *L'Opinion Nationale*— yasaklama kararı aldığında, bu hamlesi Komünal

[45] Gaston Da Costa, "The Commune and Socialism," Abidor, *age.*, 2010 içinde, s. 174–81.

[46] Gluckstein, *age.*, 2011, s. 142; Draper, *age.*, 1986, s. 277–78.

Konsey'de protesto edildi ve kendisine istifa çağrısı yapıldı, fakat o görevinde kalmaya devam etti. Rigault durum neyin gerektiriyorsa ona dönük vahşi bir devrimci dürtüyle hareket ediyordu, fakat pek çok kişi tarafından da "tembel ve kibirli, sorumluluklarına katlanmak istemeden makamının yetkilerinin keyfini süren biri" olarak görülüyordu. "Rigault öğleden sonralarını, uzun zamandır bir tür gelenek haline getirdiği şekilde, Batı Yakası'ndaki kafelerde geçirmeye devam ediyor ve iş yükünü astlarının omuzlarına yıkıyordu."[47] Rigault'nun hararetli tavrı Komün'ün çoğu tarafından paylaşılmıyordu ve Rigault yeteneklerini belirli bir yön gözetmeksizin kullanıyordu.

Rigault ve diğer Blanquiciler, Komün'ün ölümcül zayıflığının açık ve belirleyici bir liderlikten yoksunluğu olduğuna ikna olmuşlardı. Blanquiciler, hapisteki liderlerinin bu boşluğu doldurabileceğine ve devrimi zafere ulaştırabileceğine inanıyorlardı. Blanqui'nin prestiji, Blanquicileri aşan bir şekilde Komün'deki diğer hiziplerde de etkiye sahipti. Blanqui Komün'ün kuruluşunda (gıyabında) Komünal Konsey'e seçilmişti ve Komün içinde onu onursal başkan yapmak gibi bir girişim de vardı (fakat bu onurlu makam Charles Beslay'a verilecekti).[48] Rigault Blanqui'nin serbest kalması için elinden geleni ardına koymuyordu ve bir keresinde şunu söyleyecekti: "Blanqui olmadan hiçbir şey yapılamaz, Onunla birlikte her şey yapılabilir."[49] Nisan ayında, Blanqui'nin serbest bırakılması için Versay ile yapılan müzakerelerin defalarca sonuçsuz kalmasının ardından, Komün, *l'Enfermé*'ye [Blanqui] karşılık elindeki en değerli rehine olan Paris Başpiskoposunu önerdi. Thiers bu öneriyi reddetti ve Komünarlar, sadece Blanqui'ye karşılık ellerindeki yetmiş dört rehinenin tamamını vermeyi öneren son bir umutsuz teklifte bulundu. Thiers ise aldırmadı bile. Karl Marx, Thiers'in bakış açısından bunun bilgece bir karar olduğunu söylüyordu: "Komün, o dönemde Thiersin elinde olan Blanqui'yi almak karşılığında defalarca başpiskoposu ve hatta pek çok papa-

[47] Hutton, *age.*, 1981, s. 75.

[48] Horne, *age.*, 1990, s. 300.

[49] *Age.*, s. 338.

zı vermeyi teklif etti. Thiers ise inatla reddetti. Thiers, Blanqui'yi vermekle Komün'e bir lider sağlamış olacağını biliyordu"[50] Sonunda, Paris sokaklarında yoldaşları katledilirken Blanqui hapiste kalmaya devam edecekti.

Komün, elde ettiği büyük toplumsal kazanımlara karşın, karşıdevrimi yenilgiye uğratmak için gereken etkili bir liderlikten ve askeri güçten yoksundu. Blanquiciler Paris Komünü'nde bir dizi önemli görevde bulundularsa da, Blanqui'nin yokluğunda etkisiz ve dağınık kaldılar. Blanquiciler, ölümcül zayıflığını hiçbir zaman yenemeyen Komün'ün ne askeri stratejisini etkileyebildiler ne de ona liderlik yapabildiler. Sonradan Kanlı hafta olarak tarihe geçen 21 Mayıs'tan 28 Mayıs'a kadarki sürede, 170.000 askerden oluşan Fransız ordusu Paris'e hareket etti ve 20.000 Komünarı katlederek devrimi ezdi. Rigault ve Émile Duval gibi Komün'de önemli roller oynamış olan Blanquiciler de bu katliamda öldürüldüler. Tridon ise kısa bir süre sonra öldü. Blanquici Parti örgütlü bir güç olarak önemli ölçüde yok edildi ve geriye kalan üyeleri ise hapse ya da sürgüne gönderildiler.

50 *MECW*, Cilt 22, "Civil War in France," s. 352.

X. Yıldızlardan Ebediyete

■

Blanqui, Taureau Şatosu'nda hapisteyken en az Mont-Saint-Michel hapishanesindeki kadar kötü koşullara maruz kalıyordu. Soğuk bir hücreye kapatılmıştı, herhangi biriyle konuşması yasaktı ve ziyaretçiye izin verilmiyordu. Gardiyanlara, en ufak bir kaçma girişimi durumunda Blanqui'yi vurma emir verilmişti.

Blanqui, bu kara günlerde, astronomi üzerine uzun bir bilimsel inceleme olarak (ve 1872'de yayımlanan) *Yıldızlardan Ebediyete* başlıklı yetmiş altı sayfalık bir kitapçık kaleme aldı. Blanqui'nin eseri üzerine yorum yapan neredeyse herkes, bu çalışmanın bilim alanında herhangi büyük bir kopuşa yol açmadığını ileri sürmektedir.[1] Blanqui'nin temel önermesi, evrenin zamanda ve mekânda sonsuz olduğuydu. Blanqui, sadece sınırlı sayıda ele-

[1] Blanqui'nin *Yıldızlardan Ebediyete* adlı çalışması, üzerine tartışmalar olan bir çalışmadır. Farklı yorumlar için bkz. Doug Enaa Greene, "Blanqui, Benjamin, and the Politics of the Apocalypse," *Red Wedge.* http://www.redwedgemagazine.com/online-issue/benjamin-blanqui-and-the-apocalypse0; Ian Birchall, "Why Did Walter Benjamin Misrepresent Blanqui?" *Grim and Dim.* http://grimanddim.org/historical-writings/2016-why-did-walter-benjamin-misrepresent-blanqui/; Bernstein, *age.*, 1971, s. 341–43; Spitzer, *age.*, 1957, s. 34–40; Hallward, *age.*, 2014, s. 36–44; Jacques Rancière, "The Radical Gap: APreface to Auguste Blanqui, *Eternity by the Stars,*" *Radical Philosophy* 185 (Mayıs-Haziran 2014): s. 19–25; Daniel Bensaïd ve Michael Löwy, "Auguste Blanqui, Heretical Communist," *Radical Philosophy* 185 (Mayıs-haziran 2014): s. 26–35.

ment bulunduğunu ve bu elementlerin kombinasyonlarının sayılı olması nedeniyle "tekrara düşmenin zorunlu hale geldiğini" iddia ediyordu.[2] Blanqui, bu varsayımlardan hareketler bütün insanların ve olayların tekrarlandığı çoklu dünyaların varlığı üzerine yorumlarda bulunuyordu.

Blanqui, maddenin kombinasyonlarının sınırlılığına bağlı olarak "insanlık bütün benzer yerkürelerde aynı kişiliğe sahip değildir, her bir insan aynı kaynaktan gelir ve aynı noktadan başlar fakat sonunda farklı hayatlara ve farklı tarihlere yol açacak şekilde binlerce patikaya dağılır" diyordu.[3] Blanqui, bu varsayımlarına dayanarak, kaderci ilerleme ve tarih kavramsallaştırmalarına karşı pek çok alternatif gerçekliğin olduğunu öngörüyordu. Blanqui'nin sözleriyle:

> Yarın açısından, olaylar ve insanlar kendi seyirlerini izleyecektir. Bugünden itibaren önümüzde olan şey, yalnızca bilinmeyendir. Dünyanın geçmişi gibi geleceği de bir milyon kere değişecek, gelecek ancak yerküre sona erdiğinde sona erecektir. O zamana kadar, her bir saniye kendi yeni çatallanmasını, alınacak yolunu ve alınabilecek olan yolunu getirecektir.[4]

Blanqui, nesnel koşulların ezici ağırlığına karşın, insan çabasının ve iradesinin bir hareket alanı yaratabileceğine inanmaktaydı. 15 Şubat 1872'de, Blanqui'nin tecridi nihayet sona erdi. Blanqui 31 Ekim ayaklanmasına katıldığı gerekçesiyle yargılanacağı mahkeme için Versay'a götürüldü. Blanqui savunmasında şunları söyleyecekti:

> Burada, şu ana kadarki faaliyetlerim arasında yasaları en az çiğnemiş olduğum 31 Ekim nedeniyle bulunmuyorum. Burada ben, kendisini monarşi destekçileri tarafından yargılanır halde bulan Cumhuriyet'i temsil

---

[2] Louis-Auguste Blanqui, *Eternity by the Stars* (New York: Contra Mundum Press, 2013), s. 113.

[3] *Age.*, s. 136.

[4] *Age.*, s. 125.

ediyorum. Hükümet savcılığı 1789, 1830, 1848 ve 4 Şubat devrimlerine defalarca dava açmıştır; bu davalar kralcı düşünceler adına açılmıştır, kendisinin de söylediği gibi, ben burada yeni yasalar yerine eski yasalar adına açılan bir davada yargılanacağım ve yine bu yasalar adına –yeni Cumhuriyetinizde– cezalandırılacağım.[5]

Blanqui, sürgünle cezalandırıldı fakat sağlık durumunun kötü olması nedeniyle cezası ömür boyu hapse çevrildi. 17 Eylül'de, Blanqui, eskiden Clairvaux manastırı olan hapishanedeki yeni hücresine gönderildi.

[5] Decaux, *age.*, 1976, s. 594.

XI. Ni dieu ni Maître

■

Blanqui'nin Clairvaux'daki koşulları berbattı. Zifiri karanlık bir odada tutuluyordu, gazete edinmesi yasaktı ve diğer mahkumlarla iletişim kurmasına izin verilmiyordu (kız kardeşlerinin kendisini ziyaret etmesine izin verilmişti). Hava aşırı soğuk olmasına karşın hücresinde ısınma yoktu. 1877'de, Blanqui'nin sağlığı iyice kötüleşti ve neredeyse yarı ölü hale geldi.[1]

Blanqui'nin tutsaklığı sürerken, Fransa ise siyasal yaşamın yeniden doğuşuna tanık oluyordu. 1877'de, Cumhuriyetçiler Temsilciler Meclisi'nde sandalyelerin büyük çoğunluğunu kazandılar. İki yıl sonra da, monarşi yanlısı restorasyon olasılıklarını sona erdirecek biçimde Senato'nun kontrolünü ele geçirdiler. Üçüncü Cumhuriyet'in istikrarlı hale gelmesi, işçileri cesaretlendirdi ve kendi adlarına bağımsız siyasal eyleme girişmelerinin yolunu açtı.

Solcu siyaset havasından ilk faydalanan kişilerden biri, Jules Guesde (1845–1922) adındaki genç bir gazeteci olacaktı. Eski bir cumhuriyetçi ve anarşist olan Guesde, Paris Komünü'nü savunan gazete yazıları yazması nedeniyle sürgündeydi. Guesde, 1876'da

[1] Bernstein, *age.*, 1971, s. 342–43.

Paris'e döndüğünde artık sıkı bir Marksist haline gelmişti ve *Égalité* [Eşitlik] gazetesini kurdu. Guesde ve *Égalité,* sürgündeki Komünarlara af getirilmesini destekleyen önde gelen sesler haline geldi. Af talebi, emek hareketinin bütün kesimlerinden yaygın destek görecekti: sol eğilimli cumhuriyetçiler, sosyalistler ve anarşistler. Af kampanyası, ebedi devrimci ve cumhuriyetçi birliğin simgesi olan Blanqui'yi merkezine alıyordu.

1879'da, af kampanyası, Blanqui'yi Bordeaux'dan birinci sıradan milletvekili adayı olarak önerdi. Destekçilerin, dilekçelerin ve gazete yazılarının Blanqui'nin seçilmesi kampanyasını desteklemesiyle birlikte bir kitle hareketi ortaya çıktı. İtalyan birliğinin kahramanı Garibaldi de Blanqui'nin adaylığını destekleyenler arasındaydı. Fransa'nın dört bir yanından Blanqui'yi cesaretlendiren destek mektupları gönderiliyordu.[2] Eski Blanquicilerden Georges Clemenceau bile Temsilciler Meclisi'nde eski akıl hocasını savunan konuşmalar yapıyordu: "Blanqui'nin görüşlerinin reddedebilirsiniz, fakat onun sadık cumhuriyetçiliğini kimse tartışamaz, onun en zorlu koşullar altında sürdürdüğü saygınlığını kimse reddedemez ya da onun doğruluğuna dil uzatılamayacak karakterinden kimse şüpheye düşemez."[3] 29 Nisan 1879'da, Blanqui seçildi. Her yerde neşe içinde kutlamalar yapılıyordu.

Temsilciler Meclisi seçim sonuçlarını iptal ettiğinde ise, zafer yerini öfkeye bıraktı. Bu hamle, seçim sandığının bir şeyleri değiştirmek açısından hiçbir işe yaramadığını savunan kişilere dönük bir inanç ortaya çıkarıyordu. Af kampanyası kaldığı yerden devam ettiğinde, Üçüncü Cumhuriyet fırtınanın yaklaşmakta olduğunu görebildi. 10 Haziran 1879'da, cehennemvarî koşullarda geçen dokuz yılın ardından Blanqui serbest bırakıldı.

Blanqui artık yetmiş dört yaşındaydı. Emekli olmaya niyeti yoktu. Af kampanyası, onun, yeni bir devrimciler ve işçiler kuşağının onun

[2] Samuel Bernstein, "Jules Guesde, Pioneer of Marxism in France," *Science & Society* 4.1 (Kış 1940b): s. 39.

[3] Alıntı için bkz. Bernstein, *age.*, 1971, s. 345.

mesajlarının halen daha alıcısı olduğunu görmesini sağlamıştı. Böylece koca yaşlı adam çalışmasına kaldığı yerden başladı.

Artık sıkı bir Marksist olan eski yoldaşlarından Paul Lafargue ona yardım elini uzattı. Lafargue, Blanqui'ye hâlâ güçlü bir saygı duyuyor ve onun kendisinin Guesde ile birlikte örgütlemekte olduğu yeni sosyalist partiye katılmasını istiyordu. Lafargue'ın Blanqui'ye mektubunda şunlar söyleniyordu:

> Bir proleter partisi kurmak ve onu iktidarı fethetmek için geliştirmek adına sizin gibi bir insana en çok ihtiyacımız olan bir zamanda, bu görev için en önde gelen kişi sizsiniz ... [Komün] proletaryaya kendi tarihsel görevine ve bu görevin arkasındaki bütün insanlığın hareketinin öncüsü olmak adına örgütlenmekten başka bir şey istemeyen devrimci siyasete dair bir duygu verdi.[4]

Lafargue bu sözlerinin ardından Blanqui'ye teklifini yapıyordu: "Liderimiz olarak yeniden ortaya çıkan kişi sizsiniz."[5] Lafargue Blanqui'yi konuyu yüz yüze tartışmak için Londra'ya davet etti. Lafargue aynı zamanda Marx'ın da kendisiyle tanışmak istediğini çıtlattı.[6] Blanqui'nin bu davete bir yanıt verip vermediğine dair herhangi bir kanıt bulunmamaktadır. Her halükârda, Blanqui Londra'ya gitmemiştir.

Blanqui'nin ise yapacak başka işleri vardı. Bordeaux milletvekilliği için tekrar seçime girdi, fakat yandaşlarının gerçekleştirdiği yürüyüşler polisin saldırısına uğradı ve basın onu suçlayıp durdu. Ağustos ayında seçim sonuçları açıklandığında, Blanqui 156 oyla milletvekilliğini kaçırdı.

Blanqui, sonraki bir buçuk yıl süresince, yürüyüşler ve yemek etkinlikleri düzenleyerek Fransa'da bir konuşma turu gerçekleştirdi. Blanqui'yi izlemeye büyük kalabalıklar geliyordu; pek çok kişi onun

---

[4] Alıntı için bkz. *age.*, s. 348–49.

[5] Mektubun içeriği için bkz. *age.*, s. 349.

[6] Draper, *age.*, 1986, s. 139. Draper, Marx'ın Blanqui ile buluşmak isterken diğer yandan sosyalist partiye onun liderlik etmesini istemediğini de not düşmektedir.

söylediklerini dinlemek için değil, yaşayan bir efsaneyi gözleriyle görmek için oradaydı. Yürüyüşlerden birinde, Blanqui, anarşist Komünar Louise Michel ile birlikte konuştu. Garibaldi için yapılan bir kutlamaya katılmak üzere İtalya'ya gitti. Blanqui bu arada, düzenli ordunun yerine halk milislerinin getirilmesini savunan *L'armée esclave et opprimée* [Sömürülenler ve Ezilenler Ordusu] başlıklı bir kısa bildiri kaleme alacaktı. Blanqui, ruhban iktidarına saldırdı, kadınların özgürleşmesini destekledi ve cumhuriyetin gerçekten demokratik ve toplumsal bir cumhuriyet haline gelmesi gerektiğini inancını sürdürdü.[7] Blanqui, cumhuriyetin halen daha monarşi yanlılarının ve karşı-devrimcilerin tehdidi altında olduğundan ve yeni cumhuriyetçi ve sosyalist liderlerin cumhuriyeti savunmaya dönük zorlu görevin üstesinden gelemeyeceğinden korkuyordu. 1880'de, bir arkadaşına şöyle yazacaktı: "Ne zaman isyan ettiysem, beni harekete geçiren şey, her zaman, en zorunlu ve kutsal görevdi. Orta yolculuğun rezilliğinin bize yeniden bu görevi gerçekleştirmeyi zorunlu kılmasından çok korkuyorum."[8] Blanqui'nin çabalarının büyük kısmı, nihayet Temmuz 1880'de gerçekleşecek olan Komünarların af için yapılan çalışmalara adanmıştı.

Komünarların affı, Blanqui'nin sürgündeki yoldaşlarının sonunda yurtlarına geri dönmelerini sağladı. Blanqui, Blanquici Parti'nin geri dönen üyeleri ile birlikte *Ni Dieu ni Maître* [Ne Tanrı Ne Efendi] adlı bir gazete kurdu. Gazete (cumhuriyetçi takvimi kullanmasıyla) kendisini Fransız devrimci geleneği içinde konumlandırıyordu, fakat aynı zamanda emek mücadeleleri üzerine tartışmalar yürütüyor, Kilise'ye saldırıyor ve ücretsiz seküler *eğitim talep ediyordu.* Blanqui, Marksizm'den etkilenen bir bakış açısıyla yazan editörlerden Édouard Vaillant ile polemik yapıyordu.[9]

Blanqui, öfkeli tutumunu sürdürdü ve Aralık 1880'de Paris'te dört ayrı toplantıda konuştu. 27 Aralık'ta gerçekleştirilen bir toplantıda, kalabalık üç renkli bayrak için tezahürat yaptığında, Blanqui ken-

[7] Bernstein, *age.*, 1971, s. 349–50; "Why Did Walter Benjamin Misrepresent Blanqui?" (Not 398).

[8] Spitzer, *age.*, 1957, s. 95.

[9] Hutton, *age.*, 1981, s. 107–8.

disinin sadece kızıl bayrağa sadık olduğunu söyleyecekti. Blanqui, toplantının ardından geniş bir Blanquici olan Ernest Granger ile birlikte kaldığı dairesine döndü. Granger ile sohbet ederlerken, Blanqui birden ayağa kalktı ve ardından yere düştü. Beyin kanaması geçiriyordu ve komaya girdi. 1 Ocak 1881'de hayatını kaybetti.

Blanqui'nin 5 Ocak'taki cenazesi, pek çoğu yurtdışından olmak üzere 200.000 kişilik bir kalabalığa tanıklık etti. Anarşist, Marksist, Proudhoncu ya da cumhuriyetçi, bütün katılımcılar onu son yolculuğuna uğurlamak için oradaydılar. Kalabalık, Komünarların infaz edilmiş olduğu Père Lachaise Mezarlığı'na yürüdü ve Blanqui'yi toprağa verdi. Blanquici Émile Eudes ve Èdouard Vaillant'ın yanı sıra Louise Michel de birer anma konuşması yaptı. Rus devrimci Peter Tkachev cenaze toprağa verilirken şu son söylevi gerçekleştirecekti: "Blanqui, bizleri devrimci inançla, mücadele kararlılığıyla, insanların acısına karşı duruşla dolduran tartışmasız şeftir."[10]

Blanqui toprağa düşmüştü.

[10] Spitzer, *age.*, 1957, s. 17.

Sonuç

■

Boyun Eğdirilemeyen

Auguste Blanqui'nin yaşamı devrimci mücadeleye ve kapitalizmi devirmeye adanmış bir yaşamdı. Blanqui'nin bu hedef konusunda uzlaşmak gibi bir niyeti hiç olmadı. Onda teori ile pratik birbirinden ayrı değildi. Blanqui hareket için –ciddiyetle ve zafere nasıl ulaşılacağına ilişkin romantik yanılsamalara kapılmaksızın hareket etmek için– yaratılmıştı. Bir devrimin nasıl yapılacağına dair, yanlış yanıtlar verse bile, doğru sorular sordu. Blanqui, disiplinli bir komplonun işçi sınıfının güçlülere meydan okumasını ve onu eşitlik diyarına götürecek yolu açmasını mümkün kılabileceğine inanmıştı. Kendi sözleriyle, "Devrimin bir gün sonrasında, sadece bir ani değişiklik gerçekleşir. Bu değişim, bir kerede tamamen gerçekleşen ani bir dönüşüm değildir. İnsanlar ve şeyler önceden nasıllarsa aynısıdırlar. Sadece umut ve korku yer değiştirmiş olur. Zincirler çözülür, ulus özgürdür ve onun önünde uçsuz bucaksız bir ufuk açılır."[1] Fakat böyle olmadı. Blanqui'nin planları işçilerin kendi kurtuluşuna dönük hiç yer bırakmıyordu ve işçiler herhangi bir seçkinler komplosunun yardımı olmaksızın örgütlenebileceklerini kanıtladılar.

[1] "Communism, the Future of Society".

Yine de, Blanqui'nin cesareti, bir örgütçü olarak yetenekleri ve her şeye katlanmadaki gönüllüğü kuşku götürmezdi. Blanqui, Jakoben devrimci geleneğinin varisi ve yeni sosyalist geleneğin habercisiydi. Burjuvazi açısından, Blanqui, komünizm heyulasının vücut bulmuş haliydi. İşçi sınıfı açısından, Blanqui, onların kahramanı ve umuduydu. Blanqui, onun hakkında ne dersek diyelim, eşitsizliklere karşı savaşı ve sonunda, onun devrimci ruhuna asla boyun eğdirilemedi.

Sondeyiş[1]

Blanquiciliğin Kaderi

1881'de Blanqui'nin ölümünün ardından, onun Édouard Vaillant, Émile Eudes ve Ernest Granger'in başını çektiği takipçileri, devrimci mücadeleye devam etmek üzere bir Merkezi Devrimci Komite (MDK) örgütlediler. Ancak zaman değişmişti ve komplo çağı yerini kitle siyasetine bırakmıştı. Blanquiciler, Üçüncü Cumhuriyet rejiminde kendilerine bir yer açmak için mücadele ettiler. Geçmişin yıldönümlerini kutlayarak ve Blanqui gibi insanlara birer şehit

[1] "Sondeyiş" bölümü şu metinlere dayanmaktadır. Doug Enaa Greene, "The Rise of Marxism in France," *LINKS International Journal of Socialist Renewal*. http://links.org.au/node/4684; Hal Draper, *Karl Marx's Theory of Revolution,* Cilt IV*: Critique of Other Socialisms* (New York: Monthly Review Press, 1990): s. 204–37; William D. Irvine, *The Boulanger Affair Reconsidered: Royalism, Boulangism, and the Origins of the Radical Right in France* (New York: Oxford University Press, 1989); Patrick Hutton, "Popular Boulangism and the Advent of Mass Politics in France, 1886–90," *Journal of Contemporary History* 11.1 (Ocak 1976): s. 85–106; Paul Mazgaj, "The Origins of the French Radical Right: A Historiographical Essay," *French Historical Studies* 15.2 (Güz, 1987): s. 287–315; Bruce Fulton, "The Boulanger Affair Revisited: The Preservation of the Third Republic, 1889," *French Historical Studies* 17.2 (Güz 1991): s. 310–29; George L. Mosse, "The French Right and the Working Classes: Les Jaunes," *Journal of Contemporary History* 7.3 (July-Oct., 1972): s. 185–208; Hutton, *age.*, 1981, s. 119–73; Patrick Hutton, "The Role of the Blanquist Party in Left-Wing Politics in France, 1879–90," *Journal of Modern History* 46.2 (Haziran 1974): s. 277–95; Jolyon Michael Howorth, "The Myth of Blanquism under the Third Republic (1871–1900)," *Journal of Modern History* 48. 3 (Eylül 1976): *s.* 37–68; Stuart, *age.*, 1992; Bernstein, *age.*, 1971, s. 355–57.

ve aziz muamelesi yaparak Fransız devrimci geleneğinin koruyucuları haline geldiler. Blanquici bakış açısı temelinde geriye dönük bir bakış açısıydı. Komün'ün ya da Blanqui'nin eleştirel bir analizi yapmak yerine, sadece mitleri ve efsaneleri anmakla yetindiler. Aksine, diğer sosyalist partiler ve emek örgütleri ise kendilerini kitle siyasetinin olasılıklarına karşı Blanquicilerden daha iyi ayarlamışlardı.

Sürgündeyken Marksistler ile temasta olan Édouard Vaillant gibi Blanquiciler, yeni siyasal yöntemlerin gerektiğini anlamıştı: seçimlerde aday göstermek, gazete yayımlamak ve diğer propaganda biçimlerinden faydalanmak. Gelenekselciler açısından bu durum, Vaillant'ın Blanquicilerin önderlik ettiği bir ayaklanma hedefinden uzaklaştığının bir işaretiydi.

1880'li yıllar boyunca, Blanquiciler kendilerini, beklentilerinin aksine, seçim siyasetinin içinde buldular. Blanquiciler, Jakobenci geleneği takip ederek, "halk"ın çıkarlarının savunuculuğunu yaptılar ve halkçı görüşe sahip diğer çevrelerle ittifak arayışında oldular. Blanquiciler, 1887 yılı itibariyle, General Georges Boulanger'in çevresinde örgütlenen Yahudi karşıtı, milliyetçi ve popülist hareketin içine sürüklendiler. Blanquiciler, generalin kendilerinin yozlaşmış ve çürümüş olarak gördükleri Üçüncü Cumhuriyet rejimini devirmek için bir darbe gerçekleştireceğine inanarak, Boulangerci hareketi desteklediler.

Vaillant ise bu kadar ileri gitmek niyetinde değildi ve Blanquici Parti 1888'de bölündü. Blanquiciler arasında bir azınlık Vaillant ile aynı düşünceyi savunarak MDK içinde kaldı. Blanquicilerin çoğunluğu ise Boulanger'e sadık kaldılar ve Sosyalist Devrimci Merkez Komite'yi (SDMK) kurdular. Boulangerci hareket bir sonraki yıl bir skandal nedeniyle dağıldığında, SDMK de bir devrimci örgüt olarak saygınlığını yitirecekti. Bir sonraki on yılda, Blanquiciler, unutulmaya yüz tutmazdan önce öfkeli bir milliyetçiliği ve Yahudi karşıtlığını benimseyerek Blanquicilikten ve sosyalizmden iyice uzaklaştılar.

Vaillant'ın örgütü MDK ise 1892'de Marksizm'i benimsedi. On yıl sonra, Fransız Sosyalist Partisi'nin kuracak şekilde, Marksistlerin ağırlıkta olduğu Jules Guesde önderliğindeki Fransız İşçi Partisi ile birleştiler. 1905'te, İkinci Enternasyonal'in baskısıyla, Fransız Sosyalist Partisi, İşçilerin Enternasyonali Fransız Seksiyonu'nu (İEFS) oluşturmak üzere diğer sosyalist gruplar ile birleşti. Artık Fransız Sosyalistleri, Jules Guesde, Jean Jaurès, Édouard Vaillant ve Paul Lafargue'ın başını çektiği Marksist bir programa sahip tek bir parti çatısı altında birleşmişlerdi. Vaillant İEFS içinde 1915'teki ölümüne kadar saygın bir lider olarak kaldı fakat ayrı bir siyasal eğilim olarak Blanquicilik tarihe karıştı.

Ek

■

Blanqui Üzerine Marksist Değerlendirmeler

Marx ve Engels

1840'lı yılların sonlarında, Marx ve Engels, kapitalizm koşullarında tek devrimci sınıfın işçi sınıf olduğunu ileri süren ve bu anlamda Blanquiciliğin tamamen tersi olan yeni bir komünist tarih ve toplum teorisi geliştirmişti. Marx ve Engels'in proleter devrim teorisi şu öncüllere dayanıyordu:

Kapitalizm işçi sınıfını bir araya getirir ve örgütler. İşçilerin yaşam koşulları onları mücadele etmeye ve örgütlenmeye zorlar. Bir bütün olarak işçi sınıfının çıkarları, bilinçli devrimciler olsunlar ya da olmasınlar, onları mücadeleye zorlayan sermayenin çıkarlarının tam karşıtıdır. İşçilerin örgütlü mücadelesi, onları burjuva düşüncelere ve kurumlara meydan okumaya iter. İşçi sınıfının üyeleri, zenginliğin yaratıcısı olarak ekonomideki stratejik konumlarına bağlı olarak kapitalizmde belirleyici bir toplumsal ağırlığa sahiptir. İşçi sınıfı harekete geçtiğinde, toplumun bütününü sarsar çünkü burjuvazinin varoluşu ona bağlıdır. Son kertede, toplumu komünist bir temelde dönüştürmek ve yeniden kurmak, işçi sınıfının ve onun mücadelelerinin çıkarınadır.[1]

[1] Bu sonuçların düzenli bir özeti için bkz. Hal Draper, *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 2: The Politics of Social Classes* (New York: Monthly Review Press, 1978), s. 40–48.

Blanquiciler, işçilerin ancak seçkin bir komplo tarafından kurtarılabileceğine inanırken, Marx ve Engels ise tam tersini savunuyordu: "İşçi sınıfının kurtuluşu bizzat işçi sınıfının kendisi tarafından gerçekleştirilmek zorundadır."[2] Marx ve Engels, Blanquicilik ile olan teorik anlaşmazlıklarına karşın, Blanqui'yi adanmış, ilkeli ve dürüst bir devrimci olarak görüyor, ona saygı duyuyorlardı. 1861 tarihli bir mektubunda; Marx, Blanqui ile ilgili şunları söylüyordu: "İnanınız ki her zaman Fransa'daki proletarya partisinin beyni ve ilham kaynağı olarak gördüğüm adamın niteliklerine benim kadar ilgi duyan başka biri yoktur."[3] İster Barbès'ın iftiraları isterse III. Napolyon'un siyasal yargılamaları üzerinden olsun, Blanqui ne zaman saldırıya uğrasa, Marx ve Engels onu savunmak için öne atılıyordu.

Kişi olarak Blanqui hayranlık uyandıran biri olabilirdi, fakat Marx ve Engels'in bütün teorik ve siyasal pratiği kesin bir biçimde Blanquicilik karşıtı olacaktı. Marx ve Engels bazı zamanlarda Blanquiciler ile ittifak yapmışlarsa da, bu her zaman geniş tabanlı bir uluslararası siyasal hareket geliştirme amacını taşıyordu. Marx ve Engels, ne Blanquicilik ile ittifak yapmak için ilkelerinden ödün verdiler ne de bağımsız işçi sınıfı partileri yerine herhangi bir komplo örgütlemeye giriştiler.

Marx ve Engels 1840'lı yıllarda Adiller Birliği ile ilk kez tanıştıklarında, bu örgüt Wilhelm Weitling'in Blanquici düşüncelerinin etkisindeydi ve Marx ve Engels bu örgüte katılmayı reddettiler. 1847'de, (ismi yakın zaman sonra Komünist Birlik olacak olan) Adiller Birliği'ne nihayet katıldıklarında ise, bunun nedeni Blanquiciliği benimsemiş olmaları değildi. Çok daha farklı bir şeydi: Marx ve Engels Adiller Birliği'ne katılmıştı; çünkü bu örgüt, gizli toplulukların seçkinciliğe dayanan kısıtlılıklarını reddediyor ve kendisini demokratik temelde örgütlüyordu. Engels, *Komünist Birlik'in Tarihi*'nde, o günleri şöyle özetliyordu.

---

[2] *MECW*, Cilt 20, "Rules and Administrative Regulations of the International Workingmen's Association," s. 441.

[3] *MECW*, Cilt 41, "Marx to Louis Watteau–November 10, 1861," s. 326.

> Şu kadarını söyleyeyim ki; 1847 ilkbaharında Moll, Brüksel'de Marx'ı ve hemen ardından Paris'te beni ziyaret etti ve bizi yoldaşları adına defalarca Birlik'e katılmaya davet etti. Moll, Birlik'i eski komplocu geleneklerden ve biçimlerden kurtarmanın gerektiğine ne kadar inanıyorsa, bizim görüşlerimizin genel doğruluğuna da o kadar inandıklarını bildirdi. Birlik'e katılmamızla, sonradan Birlik'in manifestosu olarak da yayımlanacak olan eleştirel komünizm görüşlerimizi açıklamamızı sağlayacak bir manifestoyu Birlik'in kongresinde sunma fırsatına sahip olacaktık; yine, artık köhnemiş olan Birlik yapısının yerine, Birlik'i yeni amaçlarla uyumlu bir yapıya evriltmek üzere katkıda bulunabilecektik.[4]

Komünist Birlik'in yeni rolü, işçilerin yerine hareket etmek değil, işçilere kurtuluş yolunda rehberlik etmekti.

Marx ve Engels, 1848'deki yenilgiler ışığında Birlik'i, yeni bir devrimci hareketin odağında komünizm ile sonuçlanacak bir sürekli devrime önderlik edecek işçilerin başını çektiği geniş bir sınıf ittifakına dayandırıyorlardı. Tüm bu olanların, ekonomik durumdaki değişimlerin sonucunda ortaya çıkacağına ikna etmeye çalıştılar.[5] Birlik'teki August Willich ve Karl Schnapper'ın başını çektiği diğer hizipler ise; bir devrimin, ekonomik durumdan bağımsız olarak iradi bir eylem yoluyla bir azınlık tarafından dayatılabileceğine inanıyordu. Marx ve Engels, Eylül 1850'de gerçekleştirilen bir Birlik toplantısında bu Blanquici kavramsallaştırmayı alaya alacaklardı.

> Devrim, mevcut durumun gerçekliklerinin bir ürünü olarak değil, bir iradi çabanın sonucu olarak görülüyor. Biz işçilere dönüp "durumu değiştirmek ve kendinizi iktidarı kullanmaya dönük eğitmek için önünüzde 15, 20, 50 yılınız var" dediğimizde, bize şu yanıt veriliyor: Bir an önce iktidarı almalıyız, almıyorsak eve gidip yatabiliriz.[6] İki kamp arasındaki uçurum

[4] *MECW*, Cilt 26, "History of the Communist League," s. 320.

[5] *MECW*, Cilt 10, "Address of the Central Committee to the Communist League (March Address)," s. 277–87.

[6] *MECW*, Cilt 10, "Meeting of the Central Authority September 15, 1850," s. 627.

doldurulamadı ve birkaç ay sonra Birlik bölündü. Kısa süre sonra, Marx istifa etti ve Birlik de kendi kendine dağıldı.[7]

Daha öncesinde, 1850'li yıllarda, Marx ve Engels, yeni bir devrimci dalganın ortaya çıkacağı umudunu taşıyorlarken, Londra'da sürgünde bulunan Blanquici gruplar ile ittifak yapmak istemişlerdi. Bu ittifak düşüncesi, pratik değerlendirmelere dayanıyordu: Avrupa'daki siyasal koşullar açık ve kitlesel işçi sınıfı örgütlerinin açığa çıkmasını imkânsız hale getiriyor ve sadece gizli topluluklara olanak tanıyordu. Eğer Marx ve Engels kıtadaki devrimci siyasete katılmak istiyorlarsa, Blanquiciler gibi gruplarla birlikte çalışmaktan başka bir seçeneğe sahip değildiler.[8] Marx ve Engels, bu amaca yönelik olarak, Nisan 1850'de, "proletarya diktatörlüğü" ifadesinin ilk yazılı kaydını içeren bir ortak manifesto yayınlayacak ve *Evrensel Komünist Devrimciler Biriği* (SCUR) olarak bilinen bir birleşik cephe ve uluslararası örgüt kurmak üzere Blanquiciler ile birlikte hareket ettiler.[9] Hal Draper, SCUR'un yazılı ilkelerinin "bazı ön tartışmaların sonucu olduğuna kuşku olmadığını fakat –sadece daha fazla müzakere edebilmenin bir temeli olarak– nihai ilkeler olarak görülmeyebileceğini" ileri sürmektedir.[10] Eldeki kanıtlar, Marx ve Engels'in, Blanquici proletarya fikri içinde şekillenmiş "seçkinci bir diktatörlük" görüşünü kabul etmediğini göstermektedir; Marx ve Engels açısından, proletarya diktatörlüğü bir sınıf olarak işçilerin yönetimi anlamına gelmektedir.[11] Blanqui de bu kavramı hiç kullanmamıştır. Alan Spitzer'e göre, "Blanqui'ye 'proletarya diktatörlüğü' ifadesi üzerinden sık sık atıf yapılmıştır, fakat kimse onu herhangi bir durumda bu kavramı kullandığını belgeleyebilmiş değildir."[12]

---

[7] John Molyneux, *Marxism and the Party* (Chicago: Haymarket Books, 2003), s. 22–23.

[8] Richard Hunt, *The Political Ideas of Marx and Engels I: Marxism and Totalitarian Democracy, 1818–1850* (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1974), s. 249.

[9] Benim değerlendirmelerim ağırlıklı olarak şu esere dayanıyor: Draper, *age.*, 1986, s. 184–213. SCUR yazılı ilkeleri için bkz. David Riazanov, "The Relations of Marx and Blanqui," *Marxists Internet Archive.* http://www.marxists.org/archive/riazanov/1928/xx/blanqui.htm.

[10] Draper, *age.*, 1986, s. 210.

[11] *Age*.

[12] Spitzer, *age.*, 1957, s. 176.

SCUR büyük beklentilerle kurulmuşsa da, ölü doğacaktı. Ekim ayı itibariyle, proje, Avrupa'da yakın zamanda bir devrimin gerçekleşmesine dönük bir olasılık olmadığını fark eden Marx ve Engels tarafından rafa kaldırılacaktı. Bunun yerine, Marx ve Engels taktiklerini propagandaya ve eğitime odaklanacak şekilde değiştirdiler.[13] Sonrasında, Komünist Birlik'in yazılı belgelerinde, Marx ve Engels'in yazışmalarında ya da Blanqui'nin yazılarında SCUR'dan bahsedilmemiştir.

Marx, Blanquiciler ile ölü doğan bir birleşik cephe kurmakla uğraşırken, eski Paris polis ajanları tarafından kaleme alınmış iki kitabı inceleyecekti. Bu incelemelerinde, Marx, Blanquiciliğe ilişkin sürekli ve en etkili eleştirisini formüle ediyordu. Marx'a göre, polisin bakış açısıyla Blanquici komplocuların bakış açısı, birbirlerinin aynadaki yansımaları gibiydi. Her ikisi de devrimi geniş toplumsal güçlerin değil, küçük adanmış grupların eylemlerinin bir sonucu olarak görüyordu.

Marx, Blanquicileri işçi sınıfının çoğunluğu ile bağlarını koparmış olmakla ve devrimleri yapay biçimde kışkırtmakla eleştiriyordu:

> Devrimci gelişim sürecini önceden tahmin edip ona göre davranmak, bu süreci yapay bir biçimde kriz noktasına taşımak, bir devrim için koşullar oluşmaksızın anlık karar vererek bir devrimi başlatmak kesinlikle onların işidir. Onlar açısından devrimin tek koşulu, kendi komplolarına yeterince hazırlanmış olmaktır. Onlar, devrimin simyacılarıdırlar ve eski zamanların simyacılarıyla kesinlikle aynı kaotik düşünme tarzına ve bağnaz takıntılara sahiptirler. Devrimci mucizeler yaratması beklenen icatları havada kaparlar: yangın bombaları, büyülü etkilere sahip yıkıcı aygıtlar, temelleri daha az akılcı da olsa da, etkisi her anlamda mucizevi ve göz alıcı olması beklenen isyanlar... Onlar, böylesi entrikalarla meşgul olarak, yapmaları gereken acil işleri; mevcut hükümeti devirmenin ve proletaryayı kendi sınıf çıkarları hakkında teorik olarak daha fazla aydınlatma düsturunu küçümsemek dışında bir amaca sahip değildirler.[14]

---

[13] Bkz. Draper, *age.*, 1986, s. 197; *MECW*, Cilt 10, "K. Marx and F. Engels. A Letter to Adam, Barthélémy and Vidil – October 9, 1850," s. 484.

[14] *MECW*, Cilt 10, "Les Conspirateurs, par A. Chenu; ex-capitaine des gardes du citoyen Caussidière. Les societes secretes; la prefecture de police sous Caussidière; les corps-francs. La naissance de la Republique en fevrier 1848 par Lucien de la Hodde," s. 318.

1851 yılından Paris Komünü'ne kadar, Marx ve Engels'in çalışmalarında Blanqui ve Blanquicilik'ten sadece yer yer bahsedilmektedir. Blanquicilerin Komünde öne çıkan bir rol oynamalarıyla birlikte, Marx ve Engels de doğal olarak dikkatlerini buraya yöneltmişlerdir. Engels'in Blanquici faaliyetlere ilişkin vardığı sonuçlar pek olumlu değildir. Engels, Blanquicilerin "kendi ekollerinin doktrinlerinin yasakladığı ne varsa yaptıklarını" gözlemlemiştir.[15]

Buna karşın, Blanquiciler ise; kendilerini Marx'ı, Engels'i ve Birinci Enternasyonal'i destekler halde bulacaktır. Bunun nedeni basittir: Marx, Birinci Enternasyonal'in, Paris sokaklarında savaş devam ederken, Mayıs 1871'de Komün'ün etkili ve güçlü bir savunusu olan *Fransa'da İç Savaş*'ı yazmış olan lideriydi. Bu hamle, Avrupa'nın ve Amerika'nın burjuva basını tarafından Paris Komünü'nünü, korkunç bir gaddarlık olarak göstermiş ve Batı uygarlığını yok etmeye çalışmakla suçlamışken, Marx'ın gerçekleştirmiş olduğu cesur bir hamleydi.

İkincisi, Enternasyonal, Londra'daki Komünar sürgünlere yardım edilmesini örgütleme girişimlerinin başını çekiyordu. Bu sürgünler arasında Blanquiciler de vardı. Blanquiciler, sürgünlere yardım etmek ve yeni bir siyasal grup –Devrimci Komün– kurmak üzere kendi karşılıklı yardımlaşma topluluklarını oluşturarak Londra'da yeniden bir araya gelmişlerdi. Engels, Devrimci Komün'de yer alan kişilere "sadece Blanqui tarafından kurulmuş bir grup olmaları –programı imzalayan 33 kişiden sadece birkaçının Blanqui ile konuşmuşluğu vardı– nedeniyle değil, onun ruhuyla ve onun geleneğine uygun biçimde hareket etmek istemeleri nedeniyle Blanquiciler dendiğini" söylemektedir.[16]

Başta Édouard Vaillant, Frédéric Cournet ve Gabriel Ranvier olmak üzere, eski Blanquici Partinin üyesi olmayan bir dizi önde gelen Komünar da Devrimci Komün'e katılmıştı. Vaillant, Blanqu-

[15] *MECW*, Cilt 23, "Introduction to Karl Marx's *Civil War in France*," s. 187.

[16] *MECW,* Cilt 24, "Programme of the Blanquist Commune Refugees," s. 13; Howorth, "The Myth of Blanquism under the Third Republic," *Journal of Modern History* 48.3 (Eylül 1976): s. 42.

ici hareket içinde yükselen bir yıldızdı. Vaillant, yetenekli bir gazeteciydi ve Blanquici eski tüfekleri rahatsız edecek bir biçimde Marksizm gibi pek çok yeni düşünceye açık biriydi.

Vaillant gibi Blanquicilerin, Enternasyonal'e ve Komün'ü kamusal basında savunan tek kişi olan Marx'a yakınlık duymaları doğaldı. Blanquiciler, 1860'larda Proudhoncuların hakimiyetinde olan Enternasyonal'in Fransız seksiyonu ile araları iyi değilken, Marx'ın siyasal eyleme dönük inancından etkilenmişlerdi. İki grup arasındaki yeniden yakınlaşma, Komün'e karşı Versay'ı desteklediği gerekçesiyle bir Proudhoncu ve Fransız seksiyonunun eski liderlerinden olan Henri Tolain'in Enternasyonal'den ihraç edildiği Nisan 1872'de hız kazandı.[17] Marx ve Engels, Blanquicilerin artık kendi görüşlerini benimseyebilecekleri konusunda iyimserdiler. İki grup arasındaki yakın işbirliği, Enternasyonal'in Édouard Vaillant, Gabriel Ranvier, Antonie Arnaud, Frédéric Cournet ve Jules Johannard gibi bir dizi Blanquiciyi saflarına katmasını sağladı.[18] Eylül 1871'de, Blanquiciler, Marx'ın Paris Komünü'nü bir proletarya diktatörlüğü olarak yücelttiği bir konuşma yapacağı Enternasyonal'in kuruluşunu kutlayan bir yemek etkinliğine katıldılar.[19]

Marx ve Engels, Komün'ün anlamının nasıl değerlendirileceği konusunda Blanquiciler ile henüz fikir birliğine varmış değillerdi. Marx, Komün'ü gelecekteki proleter devrimlerin habercisi olarak selamlıyordu. Blanquiciler ise, Komün'ü "1793'ün devrimci topluluğunun yeniden yaratılması" olarak ve kendilerini de "Hébertçi-

[17] Draper, *age.*, 1978, s. 559; Hunt, *age.*, 1974, s. 307–8.

[18] Draper, *age.*, 1986, s. 281.

[19] *MECW*, Cilt 22, "Record of Marx's Speech on the Seventh Anniversary of the International [24 Eylül 1871'de Londra'da gerçekleşen Yıldönümü Etkinliğine dair haberden]," s. 634. Marx'ın bu sözleri, Enternasyonal'in yıldönümü kutlamasında, 1871 yılı Eylül ayında düzenlenen bir yemek etkinliğinde sarf edildi. Ancak Toplu Eserler'de [MECW'de] yazılanlar, doğrudan Marx'ın sözleri değil, aslında *New York World*'de yayımlanan etkinlik üzerine yapılmış bir haberde yer almaktadır. Hem Hunt hem de Draper, her ikisi de haberin Marx'ın proletarya diktatörlüğü üzerine görüşlerini doğru olarak aktardığına inanmayarak bu konuda burjuva basınının güvenilirliği konusunda kuşkuludurlar. Draper, *age.*, 1986, s. 292–95; Hunt, *age.*, 1974, s. 308–9.

lerden o güne uzanan profesyonel devrimcilerin öncüsü" olarak görüyorlardı.[20] Marx, Komün'ün işçi sınıfı açısından uluslararası önemine vurgu yaparken, Blanquiciler ise "dünyanın dört bir yanındaki ezilen halklara sempatiyle yaklaşmakla birlikte, yerliliğe dayanan bir topluluk kavramına dayanarak kendi devrimlerini özerk bir başkaldırı olarak görüyorlardı."[21] Paris Komünü'ne dönük çıkarılan bu iki farklı bilanço birbiriyle uzlaşamayacaktı.

Marx, Mikhail Bakunin'e ve onun Enternasyonal'i parçalama girişimlerine karşı Blanquicilerin desteğini istedi. 1872 yılı sonu itibariyle, Enternasyonal içindeki hizip mücadelesi en üst noktaya çıkmıştı. Hague Kongresi'nde, Vaillant, işçi sınıfının bağımsız siyasal eylemi lehine anarşizm karşıtı bir karar alınmasını önermişti. Vaillant, Bakunincilere ve Proudhonculara, oy kullanmayı reddetme yaklaşımları ve "devlet iktidarının fethedilmesine" karşı çıkmaları nedeniyle saldırıyordu.[22] Marksistler ile Blanquicilerin Bakunincileri üyelikten atmak yönünde oy vermesinin ardından, bu iki siyasal güç arasındaki birleşik cephe hızla ortadan kalktı. Marx, Blanquicilerin Fransa'da derhal devrimci eyleme girişilmesi yönünde çağrı yapan siyasal stratejilerine karşı çıktı. Marx, Avrupa'yı uzun bir devrimci olmayan dönemin beklediğine inanıyordu. Böylece, Blanquiciler'den önce hamle yapmaya ve onların Enternasyonal'in kontrolünü ellerine almasını engellemeye dönük bir girişimle, örgütün merkezinin New York'a taşınmasını önerdi. Marx'ın önerisinin kabul edilmesinin ardından, Blanquiciler (kendisi de kısa süre sonra unutulmaya terk edilecek olan) Enternasyonal'den ayrıldılar.

Blanquiciler, Enternasyonal'den ayrıldıktan sonra, Marx'ın siyasal hamlesini kınadılar ve "[Enternasyonal'i] soyut bir enternasyonalizm olarak değerlendirip, kınayarak [kendilerinin] Fransız devrimci geleneğine bağlılıklarını bir kez daha teyit ettiler."[23] Kırk dört kişilik

[20] Hutton, *age.*, 1981, s. 103.

[21] *Age.*

[22] Hunt, *age.*, 1974, s. 309.

[23] Hutton, *age.*, 1981, s. 105.

Blanquici grubun tamamı, Vaillant liderliğinde yeni bir yol çizmeye çalışacak olan kendi örgütleri Devrimci Komün'e geri döndüler.

Blanquiciler, 1874'te *Aux Communeux* başlıklı ilkeler bildirgesini yayımladıklarında, Engels bu belgeyi, klasik Blanquici konumun yeniden açıklanmasından başka bir şey olmamakla eleştirdi. Engels, Blanquiciliğe ve onun dünya görüşüne dönük, burada uzunca yer vermeye değecek olan özlü bir eleştiride bulunuyordu:

Blanqui, halkın çektiği acılara dönük sempatisi nedeniyle esasında sadece duygusal açıdan bir siyasal devrimci ve bir sosyalisttir, fakat ne sosyalist teoriye ne de toplumsal reformlara dönük kesin pratik önerilere sahiptir. Blanqui, siyasal faaliyetlerinde, esasen sayıca az ama iyi örgütlenmiş bir azınlığın, doğru bir anda, devrimci bir ayaklanmayı gerçekleştirmeyi denediğinde, halkı ve kitleleri örgütün arkasına takabileceğine ve muzaffer bir devrim yapabileceğine inanan "bir eylem adamı"ydı.

> Blanqui, bütün devrimleri küçük bir devrimci azınlık tarafında yapılan birer darbe olarak görmesi nedeniyle, düşüncesi kendiliğinden şekillenen, ona göre devrimin zaferini, kaçınılmaz olarak, "yeni" bir diktatörlüğün kurulmasını izleyecektir – bu arada not düşelim, bu diktatörlük, bütün bir devrimci sınıfın, proletaryanın diktatörlüğü değil, darbeyi yapan ve kendileri de ilk başta bir ya da birkaç kişinin diktatörlüğü altında örgütlenen az sayıda kişinin diktatörlüğüdür. Açıkçası, Blanqui eski neslin devrimcisidir.[24]

Engels, bu eleştirilerine karşın, "Bu programda birtakım mutlak ilerlemelerin olduğu not edilebilir. Bu program, Fransız devrimcilerinin bugünün Alman komünizminin davasını desteklediği ilk manifestodur" sözlerine de yer veriyordu.[25] Program, Vaillant gibi bazı Blanquicilerin Marksist terminolojiyi benimsediğini fakat altta yatan Blanquici düşüncelerini değiştirmediğini gösteriyordu.

---

[24] *MECW,* Cilt 24, "Programme of the Blanquist Commune Refugees," s. 13.

[25] *Age.*, s. 16.

Marx ve Engels Blanqui'ye saygı duyuyor ve Blanquiciler ile geçici bloklar oluşturmayı istiyorlardı fakat Marx ve Engels'in siyaseti, seçkinci komplolara değil, işçi sınıfının kendisini özgürleştirmesine dayanıyordu.

Revizyonizm

Yirminci yüzyılın başlangıcı itibariyle, Blanqui ve Blanquicilik, o dönemde çoğunlukla İkinci Enternasyonal içinde örgütlenmiş olan sosyalist hareket içinde büyük ölçüde unutulmuştu. Walter Benjamin'in gözlemi şöyleydi.

> Otuz yıl süresince [sosyal demokrasi] uzaktan çaktığı şimşek bile önceki yüzyılı titretmiş olan Blanqui'nin ismini, neredeyse tamamen silmekte başarılı oldu. Kendisini, işçi sınıfına gelecek nesillerin kurtarıcısı rolünü vermekle sınırladı. Böylece de onun en büyük gücünü ve enerjisini parçaladı. Sınıf, bu okul yoluyla en az nefreti kadar adanmışlık ruhunu da unuttu. Çünkü her iki duygu da; kendisini özgürleşmiş mirasçıların idealinin görüntüsünden değil, köleleştirilmiş atalarının resmi üzerinden besleniyordu.[26]

İkinci Enternasyonal'in sosyalizme bağlı olduğu ileri sürülüyordu, fakat örgütün içindeki pek çok parti, revizyonist olarak bilinen ve devrimci Marksizm'in tamamen ortadan kaldırılmasını savunan üyelere sahipti. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nde (SPD), revizyonist düşüncenin başını, 1896 ila 1898 yılları arasında sosyalistlerin seçimlerde belirli makamlara gelmeye ve kademeli reformlara odaklanması gerektiğini savunan bir dizi makale yazmış olan Eduard Bernstein çekiyordu. Bernstein, sosyalizmin devrim yapmaya gerek kalmaksızın kurulabileceğini iddia ediyordu.[27]

---

[26] Walter Benjamin, "On the Concept of History" in *Illuminations* (New York: Schocken Books, 1968), s. 260.

[27] Bkz. Doug Enaa Greene, "The final aim is nothing: The politics of revisionism and anti-revisionism," *LINKS International Journal of Socialist Renewal*. http://links.org.au/node/4677.

Bernstein, Marksizm'i güncellerken, Marksizm'in Marx ve Engels'in gençlik dönemindeki çalışmalarına bulaşmış olan "Blanquicilik"ten arındırılması gerektiğini ileri sürüyordu. Bernstein'a göre, Marx ve Engels'in "Blanquiciliğinin" kaynağı, "devrimci siyasal zorun sınırsız yaratıcı gücünün ve onun dışavurumunun ve devrimci zorla almanın teorisi olan" Hegelci diyalektikti ve bu durum *Komünist Manifesto*'da da görülebiliyordu.[28] Bernstein, "Marx ve Engels'in başardığı büyük şeyler, Hegelci diyalektik sayesinde değil, ona rağmen başarılmıştır. Öte yandan, Marx ve Engels Blanquiciliğin büyük hatalarının dikkatsizce üzerinden atlarken, bu konuda suçlanması gereken, en başta teorilerindeki Hegelci unsurdur."[29]

Rosa Luxemburg, Bernstein'ın Marx ve Engels'i "Blanquicilik" ile suçlamasının sadece bu kelimenin anlamını bir hükümet darbesi yerine devrimci olan herhangi bir şeyi ima edecek biçimde genişletmesiyle mümkün olabildiğini ileri sürmüştür:

> Siyasi iktidarın fethine bir Blanquici şiddet teorisi olarak yana yakıla karşı çıkan Bernstein, insanlık tarihinin ekseni ve itici gücü olan şeyi bir Blanquici hata olarak yaftalama talihsizliğinde bulunuyor. Tarihlerinin temel içeriği sınıf mücadelesi olan sınıflı toplumların ilk defa ortaya çıkışından itibaren, siyasi iktidarın fethi de bütün yükselen sınıfların amacı olagelmiştir.[30]

Bernstein'ın Marksizm'deki "Blanquicilik" kalıntılarına karşı giriştiği revizyonist seferberlik, aslında her türden bütün sosyalist devrim savunularına karşı maskelenmiş bir karşı çıkıştan başka bir şey değildi.

---

[28] Eduard Bernstein, *The Preconditions of Socialism* (New York: University of Cambridge, 1993), s. 38–39.

[29] *Age.*, s. 46.

[30] Rosa Luxemburg, *Essential Rosa Luxemburg* (Chicago: Haymarket Books, 2008), s. 89.

Bolşevizm

Rus Devrimi 1917'de gerçekleştiğinde, sadece revizyonistler değil, saygın teorisyen Karl Kautsky gibi ortodoks Marksistler de Devrim'i "Blanqui, Weitling ya da Bakunin tarafından temsil edilen ... Marksizm-öncesi düşünce biçimleri"nden ilham almakla suçladılar.[31] Maurice Dommanget gibi hem Blanquiciliğe hem Bolşevizme sempatiyle yaklaşan kişiler bile bu ikisini birbiriyle bağlantılandırıyordu: "Babeufçülük ile Bolşevizm arasındaki bağlantı, Devrimci Marksizm, daha doğru bir deyişle Blanquicilik üzerinden gerçekleşmiş oldu."[32]

Hem radikaller hem de anti-komünistler arasında, Ekim Devrimi'nin Leninist bir azınlık darbesi ya da Blanquiciliğin bir örneği olduğu inancı pratik bir dayanağa sahip olmuştu.[33] Bir sürü kanıt ise, Bolşevizmin şu ya da bu şekilde Blanquici bir biçime ya da tarza sahip olduğu iddiası ile çelişiyordu. Lenin bu iddiaları kesin bir dille reddedecekti: Sınıf bilincine sahip işçiler, iktidara gelmek için kendi taraflarındaki çoğunluğu kazanmak zorundadırlar. ... Bizler Blanquici değiliz, bir azınlık eliyle iktidarı ele geçirmeyi temsil etmiyoruz."[34] Bolşevizmin 1917 yılında ortaya koyduğu pratik, yani partinin işçiler, köylüler ve askerler arasında açık ajitasyon gerçekleştirmiş olması, aksi yöndeki "güçlü açıklamalar"dan biriydi. Bolşevikler iktidarı aldıklarında, bunu tek bir parti adına yapmışlardı, fakat çoğunluğu sayesinde kazandıkları sovyetlere -işçi sınıfı demokrasisinin kurumlarına- dayanıyorlardı.

---

[31] Karl Kautsky, "Terrorism and Communism," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/archive/kautsky/1919/terrcomm/ch07.htm.

[32] Maurice Dommanget, *Blanqui à Belle-Île* (Paris: Librairie du Travail, 1935), s. 7–11.

[33] Blanquicilik ile Leninizm arasındaki ilişkiye başka bir yerde daha ayrıntılı bir şekilde değinmiştim. Bkz. Doug Enaa Greene, "Leninism and Blanquism," *Cultural Logic* (2012) http://clogic.eserver.org/2012/Greene.pdf; Doug Enaa Greene, "At the Crossroads of Blanquism and Leninism," *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/4708.

[34] *Lenin Collected Works*, Cilt 25, "The Dual Power," (Moskova: Progress Publishers, 1974), s. 40. (Bundan sonra *LCW*)

Ancak, Ekim Devrimi'nin Blanquici bir hamle olduğuna ilişkin biraz gerçeklik payı da vardır. Marx, Engels, Lenin ya da Troçki olsun, devrimciler sorular sormak zorundaydılar: Devrimci durum nedir? İktidarın ele geçirilmesini sağlayacak stratejiler ve taktikler nelerdir? İsyan nasıl bir sanat haline getirilebilir? Blanqui hayatının onlarca yılını isyanı bir sanat haline getirmek için harcamıştı. Lenin ve Troçki de isyan, askeri strateji ve iktidarın doğası meselelerini ciddiye alıyorlardı. Doğal olarak, Blanqui de aynısını yaptığı için onlar tarafından eleştirilmeyecekti. Troçki, Blanqui'nin bu konudaki olumlu katkısını kabul ediyordu:

> İsyan bir sanattır ve bütün sanatlar gibi kendi yasalarına sahiptir. Blanqui'nin kuralları, bir askeri devrimci gerçekçiliğin talepleriydi... Komplo, isyanın yerine geçmez. Proletaryanın aktif bir parçası, ne kadar iyi örgütlenmiş olursa olsun, ülkenin genel koşullarından bağımsız olarak iktidarı ele geçiremez. Bu noktada, tarih Blanqui'yi haksız çıkarmıştır. Fakat sadece bu noktada. Onun olumlayıcı teoremi gücünü her açıdan korumaktadır. İktidarı fethetmek için, proletaryanın kendiliğinden bir ayaklanmadan fazlasına ihtiyacı vardır. Uygun bir örgüte, bir plana ihtiyacı vardır, bir komploya ihtiyacı vardır. Leninist bakış da böyledir bir bakıma.[35]

Bolşevikler, Blanquiciliğin aksine, kendi devrimlerini bir komploya değil, işçi sınıfının başını çektiği bir yükselen harekete dayandırıyorlardı. Lenin, isyan konusunda Blanquici ve Marksist yaklaşımların arasındaki temel farkları şöyle açıklıyordu.

> Marksistler, isyanı bir sanat olarak gördükleri için Blanquicilik ile suçlanıyorlar! Bugün tek bir Marksist bile, isyana özellikle bir sanat olarak atıfta bulunarak, isyanın bir sanat olarak görülmesi gerektiğini, ilk başarıyı kazanmanızın ve ardından düşmanın şaşkınlığından yararlanarak düşmana karşı saldırılara ara vermeksizin başarıdan başarıya ilerlemenizin zorunlu olduğunu söyleyerek, bu meselede kendisini en kesin, özlü ve katego-

[35] Leon Trotsky, *History of the Russian Revolution: Volume III Triumph of the Soviets* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1967), s. 170. Troçki ve Blanqui'nin isyan üzerine görülerinin daha fazlası için bkz. Doug Enaa Greene, "Leon Trotsky and revolutionary insurrection," *LINKS International Journal of Socialist Renewal*. http://links.org.au/node/3637.

> rik biçimde ifade etmiş olan kişinin bizzat Marx olduğunu reddetmeyecekken, gerçeğin bu kadar göz göre göre saptırılması mümkün müdür? İsyan, başarıya ulaşmak adına bir komploya ve bir partiye değil, bir ileri sınıfa dayanmak zorundadır. İlk nokta budur. İsyan, halkın devrimci kabarışına dayanmalıdır. İkinci nokta da budur. İsyan, halkın ileri kesimlerinin faaliyeti tepe noktasındayken ve düşman saflarındaki bocalama ve devrimin zayıf, cesaretsiz ve kararsız dostlarındaki bocalama en güçlü durumundayken, büyüyen devrimin tarihindeki dönüm noktasına dayanmak zorundadır. Üçüncü nokta da budur. İşte isyan meselesini ortaya koyan bu üç koşul, Marksizm'i Blanquicilikten ayıran üç koşuldur.[36]

Hem Lenin, hem de Troçki, Blanqui'nin hakkını teslim ediyordu; fakat onların isyana dönük yaklaşımları Blanqui'nin yaklaşımının tam tersiydi. Bolşevizm ancak işçi sınıfının iktidarı fiilen nasıl alabileceği ve sürdürebileceği üzerine ciddiyetle düşünmek anlamında "Blanquici" olarak adlandırılabilirdi.

Bu Bolşevik miras, Blanquicilik damgasını yemekten korkmayan ilk dönem Sovyetler Birliği'nin yapısını özetliyordu. Komünist Enternasyonal'in yayımladığı 1928 tarihli *Silahlı Ayaklanma* adlı kitap, Bernstein'ın ve İkinci Enternasyonal'in komünistleri suçlamak adına onları "Blanquici" olarak adlandırdığına yer veriyordu: "Bernstein, kendi döneminde, Marx'ı Blanquicilik ile suçladı. Bugün de İkinci Enternasyonal'in tamamı Komünist Enternasyonal'i Blanquicilik ile suçluyor ve Blanquicilik ile komünizmi bir ve aynı şey olarak görüyor. Sosyal demokratlar, komünistleri bu şekilde suçlayarak, geçmişin adanmış devrimcisi Blanqui'yi bir küçük burjuva fanatiğiymiş gibi sunuyorlar."[37]

Sonraki zamanlarda, Sovyetler Birliği bürokratikleştikçe ve muhafazakârlaştıkça, isyandan ya da devrimden bahsetmek, gerçekçi olmamakla bir tutulmaya, şaşkınlık ya da aşırı-solculuk olarak görülmeye başlanacaktı. Önemli Sovyet ders kitapların-

[36] *LCW*, Cilt 26, "Marxism and Insurrection," s. 22–23.

[37] A. Neuberg, *Armed Insurrection* (New York: St. Martin's, 1970), s. 42.

dan biri olan *Bilimsel Komünizm*'de, Blanqui, onun ciddiye alınmamasını sağlamak adına bir "ütopyacı komünist" olarak tarif ediliyordu.[38] Bir zamanlar dünya devriminin kaleleri olan Sovyet yanlısı Komünist Partiler de 1930'lar itibariyle her türden militanlık eylemini "Blanquici" olarak görüyordu.

Moskova bağlantılı komünist partilerde Blanqui'yi önemsizleştirmeyi reddeden birkaç kişi kalmıştı ve bunlardan biri Fransız komünist André Marty idi. Marty, 1919 Kara Donanma İsyanı örgütünün lideri ve İspanya'daki Uluslararası Tugaylar'ın komutanıydı. Marty, 1944'te Fransız Komünist Partisi'nin (FKP) Fransa'yı Nazi işgalinden kurtarma görevini iktidara yönelik bir hamleye dönüştürmesi gerektiğine inanıyordu. Marty'nin 1951 yılında Blanqui'nin Dostları Derneği'nde yaptığı konuşma, sadece Blanqui'nin mirasını savunmakla kalmıyor, Fransız Komünist Partisi'nin devrimci görevini terk ettiğine dönük üstü kapalı bir eleştiriyi içeriyordu. Marty'ye göre: "Burjuva sosyalistlerinin Blanqui'yi hiçbir zaman affetmemelerinin nedeni, Blanqui'nin onların sınıf işbirlikçiliğini ve sınıfa ihanetini açıkça teşhir edip suçlamış olmasıydı." Marty bu sözleri sarf ettiğinde, FKP, burjuva bakanlarla işbirliği içinde grev kırıcılık yaptığı bir Fransız hükümetinden henüz kovulmuştu. Marty, işçilere dönük devrimci adanmışlığı nedeniyle Blanqui'yi övdü. Marty'nin Blanqui'yi "asla geri adım atmadığı" için kutlamasında ve ardından "Blanqui yeni türden büyük bir işçi partisine sahip değildi" demesinde muhtemelen biraz ironi de vardı.[39] Bir sonraki yıl, Marty FKP'den atıldı ve parti devrimci olmayan bir çizgide varlığını devam ettirdi.

Lenin, Luxembourg ve Troçki gibi Marksistler; Marx'ın Blanqui'ye dönük eleştirilerine katılıyorlardı, fakat hasımları kendilerinin "Blanquiciler" olarak suçladığında, bu suçlamanın gerçekten öyle olmalarından kaynaklandığının da farkındaydılar. Troçki'nin

[38] P. N. Fedoseyev, ed., *Scientific Communism* (Moskova: Progress Publishers, 1983), s. 46.

[39] André Marty, "Figuras do Movimento Operário: Alguns Aspectos da Atividade de Blanqui," *Marxists Internet Archive.* https://www.marxists.org/portugues/marty/1951/02/06.htm; Spitzer, *age.*, 1957, s. 21–23.

sözleriyle: Revizyonistler, Marksizm'e karşı verdikleri kavgayı kolaylaştırmak adına Marksizm'in devrimci içeriğini Blanquicilik kelimesiyle etiketliyorlar(dı)."[40] Devrimciler, Blanquici olmakla azarlandıklarında, bunun nedeni Blanqui'nin kusurlarına onların da sahip olması değildi, onun gibi erdemlerini –eşitsizliklere karşı mücadele etmekteki istekliliği, isyanı bir sanat haline getirmesi ve uzlaşmaz devrimci komünizmini– savunmalarıydı.

[40] Leon Trotsky, *Problems of the Chinese Revolution* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1967), s. 102.

Kaynakça

Blanqui'nin Eserleri

Abidor, Mitchell, ed. *Communards: The Story of The Paris Commune of 1871 as Told by Those Who Fought for It*. Pacifica CA: Marxists Internet Archive, 2010.

———, ed. *The Great Anger: Ultra-Revolutionary Writings from the Atheist Priest to the Bonnot Gang*. Pacifica CA: Marxists Internet Archive, 2009.

Blanqui, Louis-Auguste. *Critique Sociale, Volume 1 Capital et travail*. Paris: Félix Alcan, 1885a.

———. *Critique Sociale Volume 2: Fragments et notes*. Paris: Félix Alcan, 1885.

———. *Eternity by the Stars*. New York: Contra Mundum Press, 2013.

———. *Maintenant, il faut des armes*, ed. Dominique Le Nuz. Paris: La fabrique éditions, 2006.

———. *Textes choisis*, ed. V.P. Volguine. Paris: Éditions Sociales, 1956.

The Blanqui Archive. https://blanqui.kingston.ac.uk/.

Louis-Auguste Blanqui Archive. http://www.marxistsfr.org/reference/archive/blanqui/.

İkincil Kaynaklar

Abendroth, Wolfgang. *A Short History of the European Working Class*. New York: Monthly Review Press, 1972.

Allison, John M. S. "Paris after the July Days." *The Sewanee Review* 31.1 (Ocak,1923): 60–72.

Aminzade, Ronald. "Reinterpreting Capitalist Industrialization: A Study of Nineteenth Century France." *Social History* 9.3 (1984): 329–50.

Beaud, Michel. *A History of Capitalism 1500–1980*. New York: Monthly Review Press, 1983.

Benjamin, Walter. *The Arcades Project*. Cambridge: Harvard University Press, 1999.

———. *Illuminations*. New York: Schocken Books, 1968.
———. *Walter Benjamin: Selected Writings: Volume 4, 1938–1940*. Ed. Howard Eiland ve Michael W. Jennings. Cambridge: Harvard University Press, 2003.
Bensaïd, Daniel, ve Michael Löwy. "Auguste Blanqui, Heretical Communist." *Radical Philosophy* 185 (May/June 2014): 26–35.
Bernstein, Eduard. *The Preconditions of Socialism*. New York: University of Cambridge, 1993.
Bernstein, Samuel. *The Beginnings of Marxian Socialism in France*. New York: Russell & Russell, 1965.
———. "Buonarroti's Classic History of Babouvism." *Science & Society* 21.4 (Güz, 1957): 346–52.
———. *Essays in Political and Intellectual History*. New York: Paine-Whitman Publishers, 1955a.
———. "The First International on the Eve of the Paris Commune." *Science & Society* 5.1 (Güz 1941): 29–56.
———. "Jules Guesde, Pioneer of Marxism in France." *Science & Society* 4.1 (Kış 1940b): 24–42.
———. *Louis-Auguste Blanqui and the Art of Insurrection*. Londra: Lawrence & Wishart, 1971.
———. "Marx in Paris, 1848: A Neglected Chapter." *Science & Society* 3.3 (Yaz 1939): 323–55.
———, ve diğ. "Marx and Engels in Paris, 1848: Supplementary Documents." *Science & Society* 5.1 (Bahar, 1940a): 211–17.
———. "The Paris Commune." *Science & Society*, 5, No. 2 (Bahar 1941): 117–47.
———. "Saint Simon's Philosophy of History." *Science & Society* 12, 1(Kış, 1948): 82–6.
———. "Some Recent Historical Literature: From the Enlightenment to the Commune." *Science and Society* 22.4 (Güz 1958): 330–55.
———. "Trends in French Socialism, 1789–1871." *Science and Society* 11.1 (Kış 1947): 1–10.
———. "Two Historical Methods." *Science and Society* 19.4 (Güz 1955b): 320–33.
Bezucha, Robert J. *The Lyon Uprising of 1834: Social and Political Conflict in the Early July Monarchy*. Cambridge: Harvard University Press, 1974.
Billington, James H. *Fire in the Minds of Men: Origins of the Revolutionary Faith*. New York: Basic Books, Inc., Publishers, 1980.
Birchall, Ian. "The Enigma of Kersausie: Engels in June 1848 (2002)." *Marxists Internet Archive*. http://www.marxists.org/history/etol/writers/birchall/2002/xx/kersausie.htm.
———. *The Spectre of Babeuf*. Chicago: Haymarket, 2016.
———. "Why Did Walter Benjamin Misrepresent Blanqui?" *Grim and Dim*. http://grimanddim.org/historical-writings/2016-why-did-walter-benjamin-misrepresent-Blanqui/.

Buonarroti, Philippe. *History of Babeuf's Conspiracy for Equality.* Londra: H. Hetherinton, 1836.
Da Costa, Charles. *Les Blanquistes.* Paris: Librairie des Sciences Politiques et Sociales, 1912.
Decaux, Alain. *Blanqui, L'Insurgé: La Passion de la révolution.* Paris: Librairie académique Perrin, 1976.
Derfler, Leslie. *Paul Lafargue and the Founding of French Marxism, 1842–1882.* Cambridge MA: Harvard University Press, 1991.
Deutscher, Isaac. *Heretics and Renegades.* New York: Bobbs-Merrill Company, Inc., 1957.
———. *Stalin.* New York: Penguin Books, 1977.
Dommanget, Maurice. *Blanqui à Belle-Île.* Paris: Librairie du Travail, 1935.
———. "La vie de Blanqui sous le Second Empire: De la Sortie de Belle-Île a la Sortie de Sainte-Pélagie (1er Decembre 1857–12 Mars 1864)." *Le Mouvement social*, No. 35 (Nisan-Haziran, 1961), 30–41.
———. *Blanqui.* Paris: Études et documentation internationales, 1970.
Draper, Hal. *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 1: State and Bureaucracy.* New York: Monthly Review Press, 1977.
———. *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 2: The Politics of Social Classes.* New York: Monthly Review Press, 1978.
———. *Karl Marx's Theory of Revolution Volume 3: The "Dictatorship of the Proletariat."* New York: Monthly Review Press: 1986.
———. *Karl Marx's Theory of Revolution, Volume 4: Critique of Other Socialisms.* New York: Monthly Review Press, 1990.
Dunham, Arthur L. "Industrial Life and Labor in France 1815–1848." *Journal of Economic History* 3.3 (Kasım 1943), 117–51.
Edwards, Stewart. ed. *The Communards of Paris, 1871.* Ithaca: Cornell University Press, 1973.
———. *The Paris Commune 1871.* New York: Quadrangle Books, 1971.
Eisenstein, Elizabeth. *The First Professional Revolutionist: Filippo Buonarroti (1761–1837).* Cambridge: Harvard University Press, 1959.
Eley, Geoff. *Forging Democracy: The History of the Left in Europe, 1850–2000.* New York: Oxford University Press, 2002.
Elliott-Bateman, Michael, John Ellis, ve Tom Bowden, ed. *Revolt to Revolution: Studies in the 19th and 20th Century European Experience,* Fourth Dimension of Warfare: Vol. 2. Manchester: Manchester University Press, 1974.
Fedoseyev, P. N. ed. *Scientific Communism.* Moskova: Progress Publishers, 1983.

Fishman, William J. *The Insurrectionists.* Londra: Metheun & Co. Ltd, 1970.
Fulton, Bruce. "The Boulanger Affair Revisited: The Preservation of the Third Republic, 1889." *French Historical Studies* 17.2 (Güz, 1991): 310–29.
Geary, Dick, ed. *Labour and Socialist Movements in Europe before 1914.* Providence: Berg Publishers, 1989.
———. "Socialism, Revolution and the European Labour Movement, 1848–1918." *The Historical Journal* 15.4 (Aralık, 1972): 794–803.
Geffroy, Gustave. *L'Enfermé: Avec Le Masque de Blanqui,* Paris: Bibliothèque Charpentier, 1919.
Gluckstein, Donny. *The Paris Commune: A Revolution in Democracy.* Chicago: Haymarket Books, 2011.
Greene, Doug Enaa. "Blanqui, Benjamin, and the Politics of the Apocalypse." *Red Wedge.* http://www.redwedgemagazine.com/online-issue/benjamin-blanqui-and-the-apocalypse0.
———. "Bullets and Barricades: On the Art of Insurrection." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/barricades-bullets-insurrection-revolution.
———. "At the Crossroads of Blanquism and Leninism." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/4708.
———. "Day of the People: Gracchus Babeuf and the Communist Idea." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/3228.
———. "The First Words of Common Sense: A Closer Look at Blanquism." The Blanquist. https://blanquist.blogspot.com/2017/07/the-first-words -of-common-sense-closer.html.
———. "The final aim is nothing: The politics of revisionism and antirevisionism." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/4677.
———. "Leninism and Blanquism." *Cultural Logic* (2012). http://clogic.eserver.org/2012/Greene.pdf
———. "Leon Trotsky and revolutionary insurrection." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/3637.
———. "The Rise of Marxism in France." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/4684.
———. "The will to act: The life and thought of Louis-Auguste Blanqui." *LINKS International Journal of Socialist Renewal.* http://links.org.au/node/4115.
Guérin, Daniel, ed. *No Gods, No Masters.* Oakland: AK Press, 2005.
Hallward, Peter. "Blanqui's Bifurcations." *Radical Philosophy* 185 (May–June 2014): 36–44.
Harman, Chris. *A People's History of the World: From the Stone Age to the New Millennium.* New York: Verso Books, 2008.

Harsin, Jill. *Barricades: The War of the Streets in Revolutionary Paris, 1830–1848.* New York: Palgrave Macmillan, 2002.
Harvey, David. *Capital of Modernity.* New York: Routledge Books, 2006.
Haynes, Mike, ve Jim Wolfreys, ed., *History and Revolution: Refuting Revisionism.* New York: Verso Books, 2007.
Hazan, Eric. *A History of the Barricade.* New York: Verso, 2015.
———. *The Invention of Paris: A History in Footsteps.* New York: Verso, 2010.
———. *A People's History of the French Revolution.* New York: Verso, 2014.
Hobsbawm, Eric. *The Age of Revolution 1789–1848.* New York: Vintage Books, 1996.
———. *Primitive Rebels: Studies in Archaic Forms of Social Movements in the 19th and 20th Centuries.* New York: W. W. Norton & Company, 1965.
Horne, Alistair. *The Fall of Paris: The Siege and the Commune 1870–71.* New York: Penguin Books, 1990.
Howorth, Patrick. "The Myth of Blanquism under the Third Republic." *Journal of Modern History* 48.3 (Eylül 1976): 37–68.
Hugo, Victor. *Memoirs of Victor Hugo.* Londra: William Heineman, 1899.
Hunt, Richard. *The Political Ideas of Marx and Engels I: Marxism and Totalitarian Democracy, 1818–1850.* Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1974.
———. *The Political Ideas of Marx and Engels II: Classical Marxism, 1850–1895.* Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1984.
Hutton, Patrick H. *The Cult of Revolutionary Tradition: The Blanquists in French Politics, 1864–1893.* Berkeley: University of California Press, 1981.
———. "Popular Boulangism and the Advent of Mass Politics in France, 1886–90." *Journal of Contemporary History* 11.1 (Ocak, 1976): 85–106.
———. "The Role of the Blanquist Party in Left-Wing Politics in France, 1879–1890." *The Journal of Modern History* 46.2 (Haziran, 1974): 277–95.
Irvine, William D. *The Boulanger Affair Reconsidered: Royalism, Boulangism, and the Origins of the Radical Right in France.* New York: Oxford University Press, 1989.
Jellinek, Frank. *The Paris Commune of 1871.* New York: Grosset and Dunlap, 1965.
Johnstone, Monty. "Marx, Blanqui and Majority Rule." *Socialist Register* (1983): 296–318.
Judt, Tony. *Marxism and the French Left: Studies on Labour and Politics in France 1830–1982.* New York: New York University Press, 2011.
Kautsky, Karl. "Terrorism and Communism," *Marxists Internet Archive.* http://www.marxistsfr.org/archive/kautsky/1919/terrcomm/index.htm.
Kouvelakis, Stathis. *Philosophy and Revolution: From Kant to Marx.* New York: Verso Books, 2003.

Lefebvre, Georges. *The French Revolution: Volume I from Its Origins to 1793*. New York: Routledge, 1962.
———. *The French Revolution: Volume II from 1793 to 1799*. New York: Columbia University Press, 1964.
———. *Napoleon: From 18th Brumaire to Tilsit 1799–1807*. New York: Columbia University Press, 1969.
———. *Napoleon: From Tilsit to Waterloo 1807–1815*. New York: Columbia University Press, 1969.
Lenin, Vladimir Ilyich. *V. I. Lenin Collected Works: 45 Volumes*. Moscow: Progress Publishers, 1974.
Lissagaray, Pierre-Olivier. *History of the Paris Commune of 1871*. St. Petersburg, Florida: Red and Black Publishers, 2007.
Luxemburg, Rosa. *Essential Rosa Luxemburg*. Chicago: Haymarket Books, 2008.
Marty, André. "Figuras do Movimento Operário: Alguns Aspectos da Atividade de Blanqui," *Marxists Internet Archive*. https://www.marxists.org/ portugues/marty/1951/02/06.htm.
Marx, Karl, ve Frederick Engels. *The Birth of the Communist Manifesto*. Ed. Dirk Struik. New York: International Publishers, 1993.
———. *The Collected Works of Karl Marx and Frederick Engels: 50 Volumes*. Londra: Lawrence & Wishart, 1975.
Mason, Edward S. "Blanqui and Communism." *Political Science Quarterly* 44.4 (Aralık, 1929), 498–527.
Mason, Paul. *Live Working or Die Fighting: How the Working Class Went Global*. Chicago: Haymarket Books, 2007.
Mayer, Arno J. *The Furies: Violence and Terror in the French and Russian Revolutions*. Princeton: Princeton University Press, 2000.
Mazgaj, Paul. "The Origins of the French Radical Right: A Historiographical Essay." *French Historical Studies* 15.2 (Güz, 1987): 287–315.
Molinier, Sylvain. *Blanqui*. Paris: Presses universitaires de France, 1948.
Molyneux, John. *Marxism and the Party*. Chicago: Haymarket Books, 2003.
Mooers, Colin. *The Making of Bourgeois Europe*. Verso: New York, 1991.
Mosse, George L. "The French Right and the Working Classes: Les Jaunes." *Journal of Contemporary History* 7.3 (Temmuz-Ekim, 1972): 185-208;
Neuberg, A. *Armed Insurrection*. New York: St. Martin's, 1970.
Rancière, Jacques. *Proletarian Nights: The Workers' Dream in Nineteenth Century France*. New York: Verso Books, 2012.

———. "The Radical Gap: A Preface to Auguste Blanqui, *Eternity by the Stars*." *Radical Philosophy* 185 (Mayıs-Haziran 2014): 19–25.
Riazanov, David. "The Relations of Marx and Blanqui," *Marxists Internet Archive.* http://www.marxists.org/archive/riazanov/1928/xx/blanqui.htm.
Robertson, Priscilla. *Revolutions of 1848: A Social History.* Princeton: Princeton University Press, 1962.
Schulkind, Eugene, ed. *The Paris Commune of 1871: The View from the Left*. New York: Grove Press, 1974.
Sewell, William. *Work and Revolution in France 1789-1848.* Cambridge: Cambridge University Press, 1980.
Slavin, Morris. *The Left and the French Revolution.* Atlantic Highlands: Humanities Press, 1995.
Soboul, Albert. *The French Revolution 1787–1799: From the Storming of the Bastille to Napoleon.* New York: Vintage Books, 1975.
———. *The Sans-Culottes*. Princeton: Princeton University Press, 1978.
Spitzer, Alan. *Old Hatreds and Young Hopes: The French Carbonari against the Bourbon Restoration.* Cambridge: Harvard University Press, 1971.
———. *The Revolutionary Theories of Louis-Auguste Blanqui*. New York: Columbia University Press, 1957.
Steenson, Gary. *After Marx, Before Lenin: Marxism and Socialist Working Class Parties in Europe, 1884–1914*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1991.
Stuart, Robert. *Marxism at Work: Ideology, class and French socialism during the Third Republic.* New York: Cambridge University Press, 1992.
Thomas, Edith. *The Women Incendiaries.* Chicago: Haymarket Books, 2007.
Tocqueville, Alexis de. *Recollections of Tocqueville.* New York: The MacMillan Co., 1896.
Tombs, Robert. *The Paris Commune 1871.* New York: Longman, 1999.
Traugott, Mark. *Armies of the Poor: Determinants of Working-Class Participation in the Parisian Insurrection of June 1848.* Princeton: Princeton University Press, 1985.
———. *The Insurgent Barricade.* Berkeley: University of California Press, 2010.
Trotsky, Leon. *History of the Russian Revolution.* Ann Arbor: University of Michigan Press, 1967.
———. *Problems of the Chinese Revolution.* Ann Arbor: University of Michigan Press, 1967.

Dizin

A
Abendroth, Wolfgang 57
Aileler Cemiyeti 78
Alman Sosyal Demokrat Partisi 209
Almanya 162, 163, 165, 168, 172
Alsace-Lorraine 176
anarşizm 207
anayasa 27, 30, 36, 107, 158
Arnaud, Antonie 206

B
Babeufçülük 211
Babeuf, Gracchus 75, 76
Bakunin, Mikhail 180, 207, 211
Barbès, Armand 11, 13, 14, 78, 81, 84, 89, 90, 91, 95, 96, 111, 114, 116, 118, 119, 120, 122, 132, 133, 201
Benjamin, Walter 46, 130, 156, 187, 193, 209
Bernard, Martin 78, 84, 90, 91, 95
Bernstein, Eduard 209, 210
Bernstein, Samuel 33, 45, 102, 142, 163, 191
Beslay, Charles 185
Birchall, Ian 21, 76, 187
Belçika 15, 136, 138
Beyaz Terör 37, 40
bilim 154, 155, 157, 187
Birinci Cumhuriyet 30, 39, 67, 163, 166
Birinci Enternasyonal 141, 177, 205
Blanquici Parti 138, 139, 140, 141, 147, 148, 149, 180, 181, 186, 193, 198
Blanc, Louis 87, 100, 101, 107, 109, 113, 116, 118, 120, 121, 122, 169
Blanqui, Amélie-Suzanne (eşi) 12, 41, 42, 93
Blanqui, Estève (oğlu) 42, 93, 94
Blanqui, Jean Dominique (babası) 33, 34, 40
Blanqui, Sophie Brionville (annesi) 33
Bolşevizm 211
Borie, Jean-François 38
Bourbon Restorasyonu 36, 52
Britanya 14, 29, 95, 132, 164
Bonaparte, Louis-Napoléon 126
Bonaparte, Pierre 158
Boulanger, Georges 197, 198
Buonarroti, Phillippe 59, 75, 76, 77, 78
Brideau, Gabriel-Marie 161

C
Cabet, Étienne 112, 113
Candide 93, 136, 144
Carbonari 9, 37, 38, 39, 44, 59, 75, 76, 85, 94
Clemenceau, Georges 136, 139, 191
Comte, August 154
Constant, Benjamin 54, 55
Cavaignac, Louis-Eugène 116, 117, 125

Chauvière, Emmanuel 181
Cournet, Frédéric 205, 206

D
demokrasi 32, 126, 131, 209
devrimci Komün 174
diktatörlük 24, 25, 31, 77, 85, 152, 203, 208
Dommanget, Maurice 34, 35, 110, 133, 151, 211
Draper, Hal 121, 126, 197, 200, 203
Duval, Émile 140, 181, 182, 186
Duvergier de Hauranne, Prosper 36

E
Eşitler Komplosu 76
eşitlik 24, 32, 51, 72, 73, 74, 81, 89, 94, 164, 195

F
Fourier, Charles 45
Flourens, Gustave 169, 172
Fransa'da İç Savaş 205
Fransa-Prusya Savaşı 173
Fransız Devrimi 24, 27, 28, 32, 33, 36, 40, 45, 57, 70, 75, 76, 98, 123, 124, 125, 144, 145
Fransız Komünist Partisi 214

G
Geffroy, Gustav 39 , 93, 110, 156, 158
grev 140, 148, 214

H
Halka Uyarı 106, 118, 120, 121, 122
Halkın Dostları 10, 56, 58, 59, 64, 75, 77
Harsin, Jill 48, 115
Haussmann, Georges-Eugène 130, 153, 157
Hébert, Jacques 124, 145, 147
Hébertçiler 31, 145, 146
Hegel, Georg Wilhelm Friedrich 210
Hıristiyanlık 43

I
III. Napolyon 13, 16, 125, 128, 130, 131, 159, 162, 164, 166, 201
İkinci Cumhuriyet 5, 13, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 107, 118, 121, 125, 126, 128, 131, 132, 136, 166, 167
İkinci İmparatorluk 13, 39, 128, 129, 131, 135, 136, 137, 139, 143, 148, 153, 157, 161, 163, 173
İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi 28, 75
İtalya 19, 37, 43, 193

J
Jakobencilik 33, 57
Jakobenler 25, 29, 30, 31, 33, 37, 68, 71, 107, 122, 123, 145, 182, 184
Jirondenler 29, 30, 33
K
Kamu Selameti Komitesi 168, 184
karşılıklı yardımlaşma 141, 147, 205
Kautsky, Karl 211
Katolik Kilisesi 8, 40, 42, 43, 68, 136, 143, 146, 152

Kırım Savaşı 14, 132
kızıl bayrak 103
Komünist Enternasyonal 213
Komünist Manifesto 13, 210
komünizm 32, 44, 46, 48, 152, 196, 202
kooperatifler 141
kölelik 70
köylülük 64, 101, 102, 108, 126, 152
Kral XVI. Louis 31
kurucu meclis 109

L
Lafargue, Paul 136, 138, 141, 142, 143, 192, 199
Lafayette 51
Lamartine, Alphonse de 102, 124
La Patrie en Danger 16, 162, 165, 166, 168, 170, 180
Lecomte, Claude Martin 179
Ledru-Rollin, Alexandre Auguste 122, 124, 125
Lejitimistler 98
Le Libérateur 11, 68, 69
Lenin, Vladimir 16, 25, 211, 212, 213, 214
Leroux, Pierre 44, 45, 116, 122
Lissagaray, Pierre-Olivier 177, 178, 179, 182
Londra 22, 33, 40, 52, 76, 120, 132, 192, 203, 205, 206
Luxemburg, Rosa 210
lümpen proletarya 102, 127

M
Marksizm 193, 199, 206, 209, 210, 211, 213, 215
Marty, André 214
Marx, Karl 8, 84, 121, 126, 135, 136, 180, 185, 197, 200, 205
materyalizm 43, 154
Mayıs ayaklanması 116
Merkezi Cumhuriyetçi Kulüp 105, 106, 107, 114
Merkezi Devrimci Komite 197
Mevsimler Cemiyeti 5, 11, 83, 84, 85, 90, 110, 111, 139
mülkiyet 28, 30, 45, 48, 57, 69, 70, 72, 73, 76, 141, 152

O
Orleancı Monarşi 62, 91, 98, 101
Owen, Robert 45
oy hakkı 30, 107, 128
özel mülkiyet 28, 30, 45, 69
Özgür Düşünce Hareketi 143, 146

P
Paris Komünü 11, 16, 17, 29, 167, 173, 174, 177, 179, 180, 182, 183, 186, 190, 205, 206, 207
Pozitivizm 154
proletarya diktatörlüğü 203, 206
Proudhonculuk 47, 141
Proudhon, Pierre-Joseph 112, 126, 141, 142
Prusya 16, 29, 34, 115, 159, 162, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 174, 175
R
Ranvier, Gabriel 205, 206
Raoulx, Marius-Claude 38
Raspail, François-Vincent 112, 113, 118

Revizyonizm 209
Rigault, Raoul 147, 148, 169, 184, 185, 186
Robespierre, Maximilien 29, 30, 31, 33, 68, 110, 122, 124, 125, 145, 166
Rochefort, Henri 158, 159, 167
Rus Devrimi 211
Rusya 14, 115, 132

S
Saint-Simon 45
Sankülotlar 29, 31, 32
sansür 59
Say, Jean-Baptiste 35
Schnapper, Karl 120, 202
Simon, Jules 167
sokak savaşı 24, 42, 88, 149
Sovyetler Birliği 213
Spitzer, Alan 37, 77, 133, 203
sürgünler 120, 205
Szarvady, Friedrich 126
Şubat Devrimi 97, 102, 104, 120

T
Taschereau Belgesi 13, 96, 110, 111, 112, 113, 119
Taschereau, Jules 13, 110
Temmuz Devrimi 10, 49, 51, 53, 54, 55, 60, 61, 64, 65, 67, 74
terör 65, 102, 110
Thiers, Adolphe 167
Tkachev, Peter 194
Tocqueville, Alexis de 99, 100, 115
Tolain, Henri 206
Tomb, Robert 168, 171, 175
Tridon, Gustave 136, 142, 144, 145, 146, 172, 186
Trochu, Louis-Jules 166
Troçki 25, 212, 213, 214

U
Ulusal İşlikler 100, 101, 107, 113, 116
Ulusal Meclis 8, 27, 28, 29, 30, 107, 115, 125, 127, 168, 172, 173, 176, 177, 178, 182
ulusal muhafızlar 62
Uluslararası Öğrenci Kongresi 143
Üç Şanlı Gün 10, 49, 103
Üçüncü Cumhuriyet 161, 162, 163, 166, 167, 173, 174, 180, 190, 191, 197, 198
Ütopyacılar 44, 45, 47
ütopyacı sosyalistler 45

V
Vaillant, Édouard 172, 193, 197, 198, 199, 205, 206, 207, 208
vergilendirme 63

W
Weitling, Wilhelm 201, 211
Willich, August 120, 202

X
X. Charles 9, 10, 40, 48, 49, 50, 51, 61, 65, 66

Y
Yahudilik 43
yeni-Jakobenler 25, 107, 123, 145
yurtseverlik 161
yurttaş 30, 59, 99, 182
Yurttaş Cenazeleri Hareketi 146

GERÇEKÇİ OL, İMKÂNSIZI İSTE

Mike Davis

Çeviren: Utku Özmakas

Mike Davis'in çeşitli yazılarını bir araya getiren bu seçki, öğrenci olduğunu hiç unutmayan bir öğretmenden esaslı bir muhalefet dersi alma şansını sunuyor. Arabada kornaya basarak, sokağa çıkmadan, sosyal medya profilleri üzerinden gerçekleştirilen sözde protestoların ayartıcılığına kapılmış bir kuşak için zihin açıcı bir metinler geçidi. Sinemadan edebiyata, genç bir eylemcinin polisle ilk kez karşı karşıya kaldığında yaşadığı duygulardan savaş karşıtı hareketlere, Çin'in ekonomik büyümesinden İşgal Et hareketinin geleceğine kadar pek çok alanda slalom yapan Davis, muhalefetin ilk dersini mıh gibi aklımıza çakıyor: *Gerçekçi Ol, İmkânsızı İste*.

Siyasi Şeyler dizisi, Mike Davis ile açılıyor. Evet, gerçekçiyiz ve imkânsızı istiyoruz.

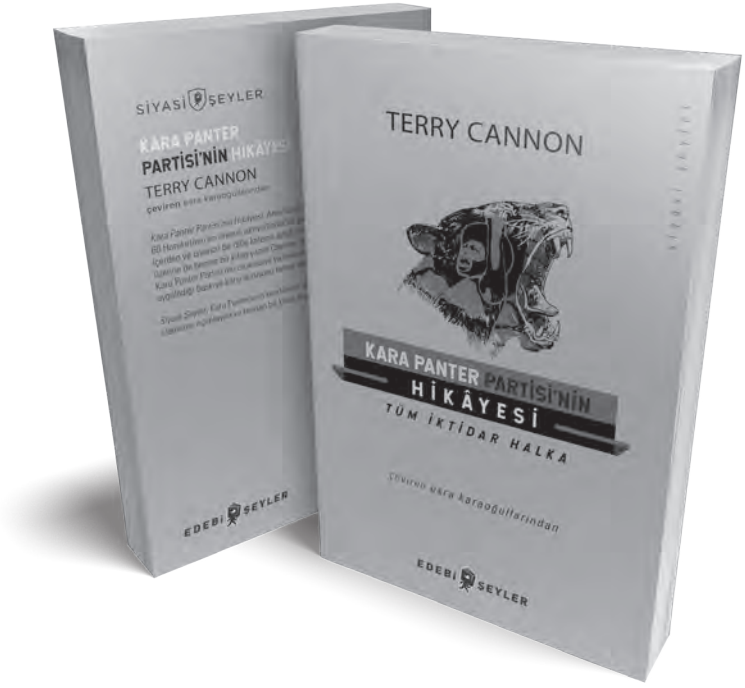
KARA PANTER PARTİSİNİN HİKÂYESİ

Terry Cannon

Çeviren: Esra Karaoğullarından

Kara Panter Partisi'nin Hikâyesi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 68 Hareketinin en önemli aktivistlerinden biri olan Terry Cannon'un içerden ve isyancıl bir dille kaleme aldığı bir broşür-kitaptır. Vietnam üzerine de benzer bir kitap yazan Cannon, bu kitapla 68 ABD'sinde Kara Panter Partisi'nin otokrasiye ve modern devletin ezilen kimliklere uyguladığı baskıya karşı duruşunu temsil eden bir çalışmaya imza atıyor.

Siyasi Şeyler, Kara Panterlerin kendilerini tanımladıkları meşru isyan alanlarını açımlayan ve tanıtan bir kitap ile yürüyüşüne devam ediyor.

BİR BAŞKA TARİH MÜMKÜN MÜYDÜ?

(ERMENİ MESELESİ ÜZERİNE YAZILAR)

Masis Kürkçügil

"Tehcir miydi, soykırım mıydı?" Yoksa 1915, yine yaygın resmi görüşün ileri sürdüğü gibi, bir "mukatele"den mi ibaretti? Yanlış bir hayatı doğru yaşamanın güçlüğünü akla getiriyor bu sorular: Gecikmiş bir soruya, kaybedilmiş bir imkâna sadece tarihe değil bugüne de ışık verecek bir bağlam kazandırmak da aynı ölçüde zor.

"Ermeni meselesi"yle ilgili yazılarını, söyleşilerini ve değinilerini bir araya getirdiğimiz Masis Kürkçügil bu zor işe girişiyor. Sadece 1915'e değil, 1908'de Ermeniler açısından kaybedilmiş inkılabın şifrelerine ve "unutulmak istenmiş" bir tarihe odaklanıyor. Geçmişe bugün yaşayanları da özgürleştirecek soruyu yöneltiyor: "Bir başka tarih mümkün müydü?"

Tarihe Marksist bir bakış açısıyla yaklaşan, yıllardır sosyalist- devrimci siyasetin içinden birinin, geçmişin bu büyük olaylar dizgesine ışık tutan yazılarını okuyacaksınız, bu kitapta. Kürkçügil Ermeni siyasi partileri Hınçaklar ve Taşnakların tarihsel serüvenlerini, Taşnakların İttihat ve Terakki ile ilişkilerini, 1908'de İttihatçılarla Ermeni örgütleri arasında kurulan ittifakın birkaç yıl içinde nasıl berhava olduğunu analiz ediyor. Ermeni meselesini Paramaz'dan Manuşyan'a, Rakovski'den Rosa Luxemburg'a, Armen Garo'dan Hagop Babigyan'a, Talat Paşa'dan Cemal Paşa'ya ve nihayet Hrant Dink'e uzanan geniş bir tarihsellikte ve perspektifte irdeliyor.

Siyasi Şeyler, toplumsal yüzleşmenin kaçınılmazlığını gören bir yerden, "Büyük Felaket"i irdeleyen bir kitapla yayın çizgisini sürdürüyor.

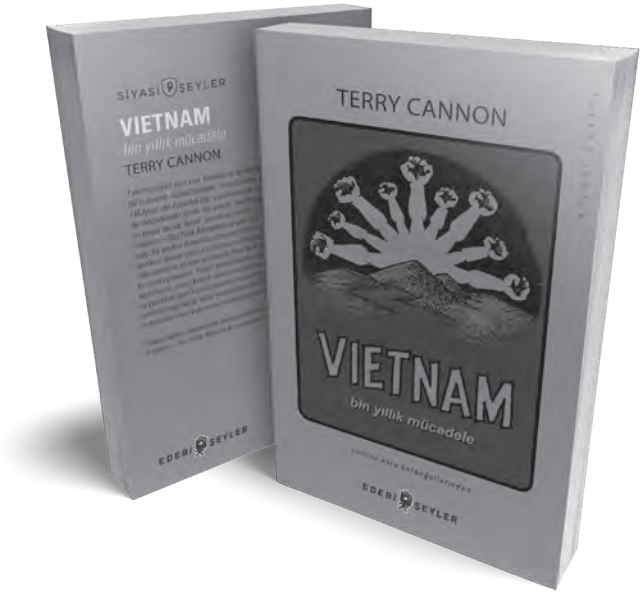

VIETNAM – BİN YILLIK MÜCADELE
Terry Cannon

Çeviren: Esra Karaoğullarından

Eylemciliğinin yanı sıra yazarlık ve tarihçiliğiyle de tanınan, Amerika 68'in önemli aktivistlerinden Terry Cannon, *Kara Panter Partisi'nin Hikâyesi*'nde Amerika'daki siyahilerin var olma mücadelesini, kendisi de mücadelenin içinde yer alarak, sıcağı sıcağına yazmaya soyunmuş ve bir beyaz olarak 'kendi' devlet ve polisinin şiddetini içeriden ifşa etmişti. *Vietnam – Bin Yıllık Mücadele* de yine aynı cepheden, emperyalizme karşı bir yerden Amerikan savaş uçaklarının Vietnam'da bombardımana aralıksız devam ettiği bir tarihte yazılmış ve bu kez Vietnamlının tarihsel mücadelesini de hem kronolojik hem de o günle analoji kurarak anlatan bir direniş destanı. Yazar, kendi ülkesinin gençlerini, emekçilerini, kadınlarını, savaş karşıtı askerlerini de; patronların, generallerin ve politikacıların kişisel savaşına karşılık tüm Vietnamlıların el ele vererek örgütlediği ve bir yaşam biçimine dönüştürdüğü bu Halk Savaşı öyküsünün birer kahramanı olmaya çağırıyor.

Siyasi Şeyler, mperyalist savaş politikalarına karşı duruşu sergileyen *Vietnam – Bin Yıllık Mücadele* ile karşınızda.

BİR ARAP MİLLİYETÇİSİ YARATMAK

OSMANCILIKTAN ARAP MİLLİYETÇİLİĞİNE SATI EL-HUSRİ

William L. Cleveland

Çeviren: Burak Demiryakan

Osmanlı İmparatorluğu'nun parlak ve çalışkan pedagogu Satı Bey'den sadece on yıl içinde Arap milliyetçiliğinin öncü teorisyeni Satı el-Husri'yi yaratan süreç sadece kişisel bir dönüşüm hikâyesi olarak anlaşılamaz. Uzun süren savaşların, bitmek bilmeyen mücadelelerin, zaferlerle bitişik hayal kırıklıklarının ortasında mücadele azmi ve büyük irade gücüyle sivrilmiştir Satı el-Husri. Onun 1919 yılında İstanbul'u terk edip Suriye'ye gitme kararı alması Osmanlı basınında, "Suriye'nin bizden ayrılacağı kesinleşti!" yorumlarına sebep olmuştu.

Bir imparatorluk (Osmanlı) yıkılmış, bir krallık (Suriye) kurulmuştur ama bu hikâyenin sadece "kopuş" kavramıyla açıklanamayacağının en somut örneği Satı El-Husri'nin hayat hikâyesidir. Osmanlıcılık siyasetinin savunucusu Arap milliyetçiliğinin teorisyeninden büsbütün farklı bir kişi miydi? Osmanlı İmparatorluğu'nun din ve ırk esaslarına göre yönetilmemesi gerektiğini söyleyen Satı Bey, aynı ölçüyü kendi Arap milliyetçiliği için de savunmamış mıydı? Din, mezhep, bölgecilik farkları üzerinde yükselmeyen laik bir Arap milliyetçiliğinin mümkün olduğuna inanan Satı Bey'in mücadelesi bizi yaşadığımız coğrafyanın acıları kadar imkânları üzerine de düşünmeye çağırıyor. Cleveland'ın kitabı okura bir Arap milliyetçisinin oluşum sürecinin dikkatli bir tanıklığını vaat ediyor.

Louis-Auguste Blanqui: Bir ihtilalci, önce Cumhuriyetçi sonra Sosyalist, siyasal devrimci, güçlü bir hatip, kilise karşıtı, azınlık isyancısı ve siyah eldiven takan büyük komplocu...

Louis Auguste Blanqui (Bir İsyancının Portresi), 19. yüzyıl devrimciliğinin öncülerinden biri olan Blanqui'nin Türkçede yayımlanan ilk biyografisi.

Doug Enaa Greene'in çalışması, Blanqui'nin yaşamındaki ve mücadelesindeki tüm evreleri serimleyen bir çalışma. Yazar, Genç Blanqui'nin Cumhuriyetçilikten Sosyalizme nasıl evrildiğini, yaşamındaki önemli kesitleri, uzun süren hapis yaşamını, Aileler Cemiyeti ve Mevsimler Cemiyeti gibi kurduğu örgütleri, çıkardığı gazeteleri, başlattığı ayaklanmaları, bildirilerini, onunla özdeşleştirilen barikatları ve onun sıkı takipçilerini titiz bir çalışmayla okurlarla buluşturuyor.

Ranciére, Blanqui'nin *Yıldızlardan Ebediyete* adlı kitabı için, "ebediyeti, bireylerin ve insanlığın maneviliği içinde şekillenmiş sonsuz mükemmelleşmenin karşısında çoklu bir sonsuzlaşma (özgürleşme) olarak görüyordu" derken, bir bakıma Blanqui'nin Aydınlanmacılıktan devrolunan materyalizmine, dini retorikten türeyen ezoterizme ve metafizik karşıtlığına da vurgu yapıyordu.

Blanqui'nin Marks ve Engels ile olan örtük tartışmasından, 1848 İhtilallerine; 1871 Paris Komünü'nden, hapishanede kaleme aldığı astronomi kitabı *Yıldızlardan Ebediyete*'ye; yaşamının 37 yılını zindanlarda geçirmiş bir düşünürün ve eylem adamının yaşamı, *Louis Auguste Blanqui (Bir İsyancının Portresi)* Siyasi Şeyler'de.

ISBN-13: 978-6052325407
9 786052 325407
THG 0487658 NNZ
33 33T
SİYASİ ŞEYLER